

ΣΕΡΕΝΑΔΑ ΣΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ

Σοφέ μου, τὸ τετράσοφο
πὺν σὲ φωτáει λυχνάρι
νά 'τανε, λέει, φεγγάρι
κ' ἐσὺ εἴκοσι χρονῶ!

τὰ μύρια πὺν δὲν γνώρισε
νερὸ θὰν τὰ εἶχες μάθει,
μὲ δάσκαλο τὰ πάθη,
μ' ἕνα κλεφτὸ φιλί.

Νά 'τανε τάχα ἡ γνώμη σου
μὲ τὸν ἀγέρα ἀμάχη,
γιὰ δασωμένη ράχη
ξεκίνημα πρωινό...

Πολὺν τὴν καταφρόνεςες
τῇ ζωῇ, π' ἀνάθεμά τη...
Καὶ τώρα; Εἶναι φευγάτη
σὰν ὄνειρο πρωινό.

Νά 'τανε τάχα ἡ σκέψη σου
συρτοῦ χοροῦ τραγούδια,
μιὰν ἀγκαλιὰ λουλούδια,
μιὰν ἱστορία τρελλή,

Χειλάκια ἀνθοῦν στὴ γειτονιά,
γαρούφαλλα στὴ γλάστρα —
κ' ἐσὺ διαβάζεις τ' ἄσπρα
καὶ τὸ βαθὺ οὐρανό.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η «ΕΚΛΟΓΗ»

ἐκδίδεται σὲ συνεργασία
μὲ τὰ παρακάτω περιοδικά:

ÉCHO — Revue Internationale (Γαλλισό).
INTERNATIONAL ECHO (Ὁλλανδία, Βέλγιο).
PARHAAT (Φιλανδία).
NEUE AUSLESE (Γερμανία, Αὐστρία).
ECO DEL MONDO (Ἰταλία).
WEN CHIEN, Καθρέπτης (Κίνα). — WITYA : Γνώση (Σιάμ).

ΤΟΜΟΣ Δ'

ΑΡΙΘΜΟΣ 9

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ε Ρ Ι Ο Σ 1 9 4 8

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ 1. Τζήνα

ΗΜΕΡΟΜ. 16.8.85

ΑΡΙΘ. 36005

Τί δὰ πούμε στοὺς ἀνθρώπους;

Γράμμα στὸ Στρατηγὸ Χ...

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

(Ἀπὸ τὸ «Le Figaro Littéraire», Παρίσι)

Τὸ «Φιγκαρὸ Λιτεραίρ» δημοσίευσε
πρῶτο στὴ Γαλλία τὸ γράμμα αὐτοῦ
Σαιντ-Εξυπερύ καὶ παρουσιάζοντάς
το στὸ γαλλικὸ κοινὸ λέει: «Τὸ Γράμ-
μα στὸν Στρατηγὸ Χ...» πὺν βρέθηκε
μέσα σὲ χαρτιά τοῦ χαμένου συγγρα-
φέα, γράφηκε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1943.
Ὁ Ἀντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ ἦ-
ταν τότε διοικητὴς ἐνὸς ἀεροπορικῶν
σμήνων στὴν Μάρσα κοντὰ στὴν Τύ-
νιδα καὶ ἔκανε ἀναγνωριστικὲς πτή-
σεις μὲ ἀεροπλάνο τύπου «Λάιτνινγκ
Π. 38» δικινητήριον μονοθέσιο, χωρὶς
ἐξοπλισμὸ, προορισμένον γιὰ πολὺν
πτήσεις σὲ μεγάλο ὕψος. Τὸ γράμμα
αὐτὸ τοῦ ἐξαιρετικῶν ἀεροπόρου πὺν
κάνει τόση ἐντύπωση μὲ τὴ δύναμή
τον καὶ συγκινεῖ μὲ τὴν ἀπλότητά του,
εἶχε γραφτὴ γιὰ ἕναν στρατηγὸ τῆς
Ἀεροπορίας καὶ συνέχισε, ὅπως φαί-
νεται κάποια προηγούμενη συνομι-
λία. Γιὰ κάποιο λόγο ὅμως πὺν δὲν
ἔβρισκε, δὲν ἔφτασε σὲν προορισμό
τον. Μέσα στοὺς ἀγῶνες καὶ τοὺς κιν-
δύνους τῆς ἐποχῆς μας ἡ φωνὴ αὐτῇ

πὺν ὑψώνεται ἔχει μιὰ παράξενη ἀπὴ-
ρηση, εἶναι ἡ διαθήκη ἐνὸς ἀνθρώπου,
ἐνὸς ἥρωα πὺν ἔπρεπε γιὰ τὴ Γαλλία».

Εκανα μερικὲς πτήσεις μὲ
τὸ Π 38. Εἶναι ἕνα πολὺ
ὁμορφο ἀεροπλάνο. Θὰ
ἤμουν εὐτυχημένος ἂν μοῦ ἔκα-
ναν ἕνα τέτοιο δῶρο σὲ εἴκοσι
μον χρόνια. Βλέπω μὲ λύπη μόν
πὺς σήμερα, σὲ σαράντα τρία,
ἔστερα ἀπὸ κάπου 6.500 ὥρες
πτήσεων σ' ὅλους τοὺς οὐρανούς
τοῦ κόσμου, δὲ βρίσκω καὶ τόση
εὐχαρίστηση μὲ ἕνα τέτοιο παι-
χνίδι. Τὸ ἀεροπλάνο δὲν εἶναι
πιά παρὰ ἕνα μέσο μεταφορᾶς.
Ἄν ἀφήνω νὰ κυβερνᾷ τὴ ζωὴ
μου ἀκόμη ἡ ταχύτητα καὶ τὸ ὕ-
ψος σὲ μιὰ ἡλικία πολὺ προχω-

ρημένη γι' αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα εἶναι πῶς πολὺ γιατί δὲν θέλω ν' ἀπαρηνηθῶ καμιά ἀπὸ τὴν σκοτοῦρης τῆς γενιᾶς μου παρὰ γιατί ἔχω τὴν ἐλπίδα νὰ ξαναβρῶ τὴν παλιὰ ἀπόλαυση.

Εἶναι ἴσως μελαγχολικὸ αὐτὸ πὺν λέω· μορεῖ ὅμως καὶ νὰ μὴν εἶναι. Ἀσφαλῶς, ὅταν ἤμουν εἴκοσι χρονῶν γελιόμουν. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1940 γυρίζοντας ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἀφρικὴ ὅπου εἶχε μεταφερθῇ τὸ σιμῆνος 2—33, ἀναγκάστηκα νὰ ἀφήσω τὸ αὐτοκίνητό μου γιὰ κάποια ἐπιδιόρθωση σ' ἓνα σκονισμένο γκαράζ. Τότε ἀνακάλυψα τί εἶναι τὸ ἀμᾶξι καὶ τὸ ἄλογο. Μ' αὐτὸ γνῶρισα τὸ χορτάρι στὶς ἄκρες τοῦ δρόμου. Τὰ πρόβατα καὶ τὶς ἐλιές. Τὰ δέντρα αὐτὰ εἶχαν ἓνα ἄλλο ρόλο ἀπὸ τὸ νὰ φεύγουν σὰν τρελλὰ πίσω ἀπ' τὰ τζάμια τοῦ αὐτοκινήτου πὺν ἔτρεχε μὲ 130 χλμ. τὴν ὥρα. Τὰ ἔβλεπα στὸν ἀληθινὸ τους ρυθμὸ πὺν εἶναι νὰ δένουν σιγὰ-σιγὰ τὶς ἐλιές.

Τὰ πρόβατα πάλι δὲν εἶχαν γιὰ μόνον σκοπὸ τους νὰ μᾶς κάνουν ν' ἀλλάζουμε ταχύτητα. Ξαναζωντάνευαν. Ἐβόσκαν καὶ ἔβγαζαν ἀληθινὸ μαλί. Καὶ τὸ χορτάρι εἶχε κάποιο νόημα ἀφοῦ τὰ ἔτρεφε.

Ἐνοιῶσα πὺς ζοῦσα στὸ μοναδικὸ μέρος τοῦ κόσμου ὅπου ἡ σκόνη μυρίζει ὡραῖα (εἶμαι ἄδικος, καὶ στὴν Ἑλλάδα εἶναι ἔτσι, ὅπως καὶ στὴν Προβγγία).

Μοῦ φάνηκε πὺς σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ ἤμουν ἓνας ἡλίθιος.

Σήμερα αἰσθάνομαι μεγάλη καὶ βαθειὰ θλίψη. Ἀντᾶμαι γιὰ τὴ γενιὰ μου πὺν εἶναι κενὴ καὶ ξένη πρὸς τὴν οὐσία τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ τὴ γενιὰ αὐτὴ πὺν ἐπειδὴ δὲ γνῶρισε παρὰ τὰ νομικὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ σὰν μόνον μορφή τῆς πνευματικῆς ζωῆς, κάνει σήμερα μιὰ ζωὴ ὁμαδικῆς δράσης, πὺν δὲν ἔχει πιά κανένα χρῶμα. Δὲν μποροῦμε παρὰ νὰ τὸ παρατηρήσουμε. Κοιτάξετε τὸν πόλεμο πρὶν ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια. Παρατηρήστε πόσες προσπάθειες ἀπαιτοῦσε γιὰ νὰ σταθῇ στὸ ὕψος τοῦ ἀνθρώπου, τῆς πνευματικῆς, τῆς ποιητικῆς ἢ ἁπλᾶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς του. Σήμερα πὺν εἴμαστε πῶς στεγνοὶ καὶ ἀπὸ τὰ τοῦβλα, χαμογελοῦμε μπροστὰ σ' αὐτὰς τὶς ἀνοησίες. Οἱ στολές, οἱ σημαίες, τὰ τραγούδια, ἡ μουσικὴ, οἱ νίκες (σήμερα δὲν ὑπάρχουν νίκες, τίποτα πὺν νὰ ἔχη τὴν ποίηση ἐνὸς Ἀουστερλιτς· σήμερα ὑπάρχουν μόνον φαινόμενα γρήγορης ἢ ἀργῆς καταστροφῆς), κάθε λυρισμὸς φαίνεται γελοῖος καὶ οἱ ἀνθρωποὶ ἀρνιοῦνται νὰ ξυπνήσουν γιὰ νὰ ζήσουν κάποια πνευματικὴ ζωὴ. Κάνουν, πολὺ τίμια, μιὰ μονότονη δουλειά. Ὅπως λέει ἡ ἀμερικανικὴ νεολαία: «Δεχόμαστε τίμια αὐτὴ τὴν ἀχάριστη δουλειά» καὶ ἡ προπαγάνδα σ' ὅλο τὸν κόσμον, κάνει ἀπελπισμένες προσπάθειες.

Ἡ ἀρρώστεια τῆς νεολαίας δὲν εἶναι πὺς τῆς λείπουν τὰ λέντα μᾶ πὺς τὶς ἔχουν ἀπαγορεύσει νὰ στηριχθῇ, χωρὶς νὰ φα-

νῇ ἐπιδεικτικῇ, στοὺς μεγάλους εὐεργετικούς μύθους. Ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ τραγωδίαν, ἡ ἀνθρωπότητα στὴν παρακμή τῆς ἔπεσε στὸ θέατρο τοῦ κ. Λουὶ Βερνέιγ (δὲν μποροῦμε νὰ πᾶμε πῶς μακριά). Αἰῶνας τῆς διαφημίσεως, τῶν ὁλοκληρωτικῶν καθεστώτων καὶ στρατῶν, χωρὶς σάλπιγγες, οὔτε σημαίες, οὔτε δεήσεις γιὰ τοὺς νεκρούς. Μισῶ τὴν ἐποχὴ μου μ' ὅλη μου τὴ δύναμη. Ὁ ἀνθρώπος πεθαίνει ἀπὸ δίψα.

Στρατηγέ μου, δὲν ὑπάρχει παρὰ ἓνα πρόβλημα, ἓνα καὶ μόνον στὸν κόσμον. Νὰ ξαναδώσουμε στοὺς ἀνθρώπους ἓνα νόημα πνευματικόν, ἀνυσυχίες πνευματικές.

Νὰ ρίξουμε ἐπάνω τους κάτι πὺν νὰ μοιάζῃ μὲ ἓνα γρηγοριακὸ ἄσμα. Ἄν πίστευα, εἶναι βέβαιον πὺς μόλις θὰ περνοῦσε ἡ ἐποχὴ αὐτὴ «τῆς ἀναγκαιότητας καὶ ἀχάριστης δουλειᾶς» δὲ θὰ ἀνεχόμουν τίποτα. Βλέπετε, δὲν μποροῦμε πιά νὰ ζοῦμε μὲ ἡλεκτρικὰ ψυγεῖα, πολιτικὴ, προϋπολογισμούς καὶ σταυρόλεξα. Δὲν μποροῦμε νὰ ζοῦμε χωρὶς ποίηση, χωρὶς χρῶμα, χωρὶς ἀγάπη. Ἀκούγοντας ἔστω καὶ ἓνα χωριάτικο τραγούδι τοῦ 15ου αἰῶνα, καταλαβαίνουμε τὸν κατήφορο πὺν κατεβήκαμε. Δὲν μένει πιά τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὴ φωνὴ τοῦ ρομπὸτ τῆς προπαγάνδας (συγχωρέστε με γι' αὐτό). Δυὸ δισεκατομμύρια ἀνθρωποὶ δὲν ἀκοῦνε παρὰ τὸ ρομπὸτ, γίνονται οἱ ἴδιοι ρομπὸτ. Κάθε καταστροφὴ πὺν ἔχει γίνῃ στα τελευταῖα τριάντα χρόνια

δὲν ἔχει παρὰ δυὸ ἀφορμές: τὸ ἀδιέξοδο τοῦ οικονομικοῦ συστήματος τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ τὴν πνευματικὴ ἀπελπισία. Γιατί καθεὶς ἀκολουθεῖ κάποιον, ἂν ὄχι ἀπὸ δίψα; Γιατί ἡ Ρωσία; Γιατί ἡ Ἰσπανία; Οἱ ἀνθρωποὶ δοκίμασαν τὶς καρτεσιανὲς ἀξίες: ἐκτὸς ἀπὸ τὶς φυσικὲς ἐπιστήμες, δὲν τοὺς χρησίμευσαν σὲ τίποτα ἄλλο. Δὲν ὑπάρχει παρὰ ἓνα πρόβλημα, ἓνα μόνον: νὰ ἀνακαλύψουμε καὶ πάλι πὺς ὑπάρχει μιὰ ζωὴ τοῦ πνεύματος ὑψηλότερη, ἡ μόνον πὺν ἱκανοποιεῖ τὸν ἀνθρώπον. Ἡ ζωὴ τοῦ πνεύματος ξεπερνᾷ τὸ πρόβλημα τῆς θρησκείας πὺν δὲν εἶναι παρὰ μιὰ μορφή τῆς (παρ' ὅλο πὺν τὸ πνεῦμα ὁδηγεῖ ἴσως ἀναγκαστικὰ σ' αὐτήν). Καὶ ἡ ζωὴ τοῦ πνεύματος ἀρχίζει ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου ἔβγαζε ὅν θεωρεῖται πᾶν ἀπὸ τὴν ὕλη καὶ τὸν ὑπόστασι. Ἡ ἀγάπη τοῦ σπιτιοῦ — αὐτὴ ἡ ἀγάπη πὺν εἶναι ἀγνοση στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες — εἶναι κιόλας ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ πνεύματος.

Καὶ τὸ πανηγύρι τοῦ χωριοῦ καὶ ἡ δέηση γιὰ τοὺς νεκρούς τὸ ἴδιο, (ἀναφέρω ξανά τὴ δέηση γιατί ἀπὸ τὸν καιρὸ πὺν ἦρθα ἐδῶ σκοτώθηκαν δυὸ ἢ τρεῖς ἀλεξιπτωτιστὲς ἀλλὰ τοὺς ἐξαφάνισαν· εἶχαν πᾶσει νὰ προσφέρουν ὑπηρεσίες). Αὐτὰ εἶναι σημάδια τῆς ἐποχῆς, ὄχι τῆς Ἀμερικῆς εἰδικά: ὁ ἀνθρώπος δὲν ἔχει πιά κανένα νόημα.

Πρέπει ὅπως ὅποτε νὰ μιλήσουμε στοὺς ἀνθρώπους.

Τί σημασία θὰ ἔχη νὰ κερδί-
σουμε τὸν πόλεμο ἂν ὑποφέ-
ρουμε γιὰ ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ κρί-
ση ἐπαναστατικῆς ἐπιληψίας;
Ὅταν τὸ γερμανικὸ ζήτημα ἐπι-
τέλους κανονιστῇ, τότε θὰ ἀρχί-
σουν νὰ παρουσιάζονται τὰ ἀλη-
θινὰ προβλήματα. Εἶναι πολὺ
ἀπείθανο πὼς ἡ κερδοσκοπία
ἐπάνω στὶς ἀμερικανικὲς μετοχὲς
θὰ εἶναι ἀρκετὴ, στὸ τέλος αὐ-
τοῦ τοῦ πολέμου γιὰ νὰ τραβή-
ξη, ὅπως στὰ 1919, τὴν ἀνθρω-
πότητα, μακριὰ ἀπὸ τὶς ἀληθι-
νὲς της φροντίδες. Ἄφου δὲν
θὰ ὑπάρχη ἓνα δυνατό πνευμα-
τικὸ ρεῦμα, θὰ φυτρώσουν σὰ
μανιτάρια τριάντα ἔξη, ἃς ποῦμε,
διαιρέσεις πού θὰ χωριστοῦν
ξανά μεταξύ τους. Ὁ ἴδιος ὁ μαρ-
ξισμός, γερασμένος πιά, θὰ ἀνα-
λυθῇ σὲ ἓνα πλῆθος ἀντιφατι-
κῶν νεο-μαρξισμῶν. Τὸ εἶδαμε
αὐτὸ στὴν Ἰσπανία. Ἐκτὸς ἂν
ἦνας Γάλλος Καίσαρας μᾶς κλεί-
σει σὲ κανένα νεοσοσιαλιστικὸ
στρατόπεδο συγκετρώσεως γιὰ
πάντα.

Τί παράξενο βράδυ ἀπόψε, τί
παράξενη αἰμόσφαιρα. Βλέ-
πω ἀπὸ τὸ δωμάτιό μου ν' ἀνά-
βουν τὰ φῶτα στ' ἀπρόσωπα κτί-
ρια. Ἀκούω τοὺς διαφόρους ρα-
διοφωνικοὺς σταθμοὺς νὰ στέ-
λουν τὴν ἀνόητη μουσικὴ τους
σ' αὐτὸ τὸ ἄεργο πλῆθος πού
ἦρθε ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ
ὠκεανοῦ καὶ πού δὲν νοιώθει
οὔτε καν νοσταλγία.

Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ νομί-

ση πὼς ἡ καρτερικὴ αὐτὴ ἀντί-
ληψη δείχνει ἓνα πνεῦμα θυσίας
ἢ ἠθικῆς ἀνωτερότητας. Αὐτὸ
θὰ ἦταν ἓνα μεγάλο λάθος. Οἱ
δεσμοὶ τῆς ἀγάπης πού ἐνών-
νουν τὸ σημερινὸ ἄνθρωπο μὲ
τοὺς ἀνθρώπους, ὅσο καὶ μὲ
τὰ πράγματα εἶναι τόσο λίγο
τεντωμένοι, τόσο λίγο δυνατοί,
ὥστε ὁ ἄνθρωπος δὲν αἰσθάνε-
ται πια τὴν ἀπουσία ὅπως ἄλ-
ποτε. Εἶναι ἡ φοβερὴ ἐκείνη λέ-
ξη πού μᾶς λέει μιὰ ἐβραϊκὴ
ἱστορία: «Πηγαίνεις λοιπὸν ἐκεῖ
κάτω; Πόσο μακριὰ θὰ εἶσαι!»
— Μακριὰ ἀπὸ ποῦ;»

Τὸ «ποῦ» αὐτὸ πού ἄφησαν
οἱ ἄνθρωποι δὲν ἦταν πια γι'
αὐτοὺς παρὰ μιὰ δέσμη ἀπὸ
συνήθειες. Στὴν ἐποχὴ τοῦ δια-
ζυγίου, χωρίζεται κανεὶς τὸ ἴδιο
εὐκόλα καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα. Τὰ
ψυγεία ἀνταλλάσσονται καὶ τὸ
σπίτι ἀκόμη. Καὶ ἡ γυναίκα. Καὶ
ἡ θρησκεία. Καὶ τὸ κόμμα. Δὲν
μπορεῖ κανεὶς οὔτε νὰ ἀπιστήσῃ.
Σὲ τί θὰ εἶναι ἄπιστος; Μακριὰ
ἀπὸ ποῦ καὶ ἄπιστος σὲ τί; Ἐ-
ρημιὰ τοῦ ἀνθρώπου.

Πόσο σοφοὶ καὶ ἥρεμοι εἶναι
αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πού ζοῦν ὅ-
λοι μαζύ. Ἐγὼ σκέπτομαι τοὺς
ναυτικούς τῆς Βρετάννης τοῦ πα-
λιοῦ καιροῦ πού ἔφταναν σ' ἓνα
λιμάνι, σκέπτομαι τὸ Μαγγελάνο,
τὴ Λεγεώνα τῶν Ξένων, ὅλους
πού βρισκόνταν ριγμένοι σὲ μιὰ
πόλη. Σκέπτομαι τοὺς πολυσύν-
θετους δεσμοὺς πού γίνονται
ἀπὸ τὶς βίαιες ἐπιθυμίες καὶ τὴν
ἀβάσταχτη νοσταλγία. Ἐτσι ἦ-
ταν οἱ ἄνδρες τότε καὶ τοὺς πε-

ριώριζαν ἴσως κάπως πολὺ αὐ-
στηρά. Χρειάζονταν γιὰ νὰ τοὺς
συγκρατήσουν δυνατοὶ χωροφύ-
λακες ἢ δυνατὲς ἀρχὲς ἢ δυνατὴ
πίστις. Ἀπὸ κανέναν ὅμως δὲν
ἔλλειπε ὁ σεβασμὸς γιὰ τὴν πιὸ
ἀπλὴ βοσκοπούλα. Τὸ σημερινὸ
ἄνθρωπο τὸν κρατοῦν ἡσυχία, ἀ-
ναλόγως μὲ τὸ περιβάλλον, μὲ
τὸ βούρδουλα ἢ τὸ μπρίτζ. Μᾶς
ἔχουν καταπληκτικὰ καλὰ ἀ-
κρωτηριάσει. Ἐτσι εἴμαστε ἐπὶ
τέλους ἐλεύθεροι. Μᾶς ἔκοψαν
τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια, καὶ ὅ-
στερα μᾶς ἄφησαν ἐλεύθερους
νὰ περπατήσουμε. Ὡστόσο μισῶ
αὐτὴν τὴν ἐποχὴ πού ὁ ἄνθρω-
πος γίνεται, μὲ τὸν διεθνή ὀλο-
κληρωτισμό, ἓνα γλυκὸ ζῶο, εὐ-
γενικὸ καὶ ἡσυχό. Μᾶς ἔκαναν
νὰ πιστέψουμε πὼς αὐτὸ εἶναι
μιὰ ἠθικὴ πρόοδος! Αὐτὸ πού
μισῶ στὸν Μαρξισμό εἶναι ὁ ὀλο-
κληρωτισμός στὸν ὁποῖο ὁδηγεῖ.
Ὁ ἄνθρωπος διορίζεται παρα-
γωγὸς καὶ καταναλωτής, τὸ κυ-
ριώτερο πρόβλημα ὅμως εἶναι τὸ
πρόβλημα τῆς διανομῆς. Ἐτσι
γίνεται στὶς πρότυπες φάρμες.
Ἐκεῖνο πού μισῶ στὸ ναζισμό,
εἶναι ὁ ὀλοκληρωτισμός πού ἐ-
πιδιώκει. Βάζει τοὺς ἐργάτες τοῦ
Ρούρ νὰ παρελάνουν μπροστὰ
σ' ἓνα πίνακα τοῦ Βὰν Γκόγκ,
ἢ τοῦ Σεζάν ἢ σὲ μιὰ λιθογρα-
φία. Καὶ βέβαια ψηφίζουν τὴν
λιθογραφία. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλή-
θεια τοῦ λαοῦ. Ἀλυσσοδένουν
γερά σ' ἓνα στρατόπεδο συγ-
κεντρώσεως τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ
Σεζάν, τοῦ Βὰν Γκόγκ, ὅλους
τοὺς μεγάλους ἐπαναστάτες καλ-

λιτέχνες καὶ τρέφουν μὲ λιθο-
γραφίες ἓνα ὑποταγμένο κοπάδι.
Ἀλλὰ ποῦ πηγαίνουν οἱ Ἑνω-
μένες Πολιτεῖες καὶ ποῦ πᾶμε
ἐμεῖς, ναι ἐμεῖς, σ' αὐτὴ τὴν
ἐποχὴ τῆς παγκόσμιας «ἀμιλλας»;
Στὸν ἄνθρωπο ρομπότ, στὸν ἄν-
θρωπο τερμίτη, στὸν ἄνθρωπο
τῆς ρουτίνας, τοῦ μαστίγιου,
στὸν ἄνθρωπο πού ἔχει χάσει τὴ
δημιουργικὴ του δύναμη καὶ δὲν
ξέρει πιά μέσα ἀπὸ τὸ χωριό του,
νὰ φτιάξῃ οὔτε ἓνα χορὸ οὔτε
ἓνα τραγούδι· τὸν ἄνθρωπο πού
τὸν τρέφουν μὲ ψεύτικο πολιτι-
σμό, μὲ πολιτισμὸ τυποποιημένο
ὅπως τρέφουν τὰ βόδια μὲ σανό.
Αὐτὸ εἶναι ὁ σημερινὸς ἄν-
θρωπος.

Καὶ γὰρ σκέπτομαι πὼς δὲν
εἶναι 300 χρόνια πού μπο-
ροῦσε κανεὶς νὰ γράψῃ τὸ «La
Princesse de Clèves» ἢ νὰ κλει-
στῇ σ' ἓνα μοναστήρι γιὰ ὅλη
τοῦ τὴ ζωὴ γιὰ μιὰ χαμένη ἀγά-
πη, τόσο θερμὴ ἦταν αὐτὴ ἡ
ἀγάπη. Σήμερα, βέβαια, οἱ ἄν-
θρωποι αὐτοκτονοῦν ὥστόσο ὁ
πόνος τους εἶναι μιὰ ἀβάσταχτη
λύσσα. Αὐτὸ δὲν ἔχει καμιά σχέ-
ση μὲ τὸν ἔρωτα.

Ἀσφαλῶς ὑπάρχει κάποιο τέ-
λος, δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω τὴν
ιδέα νὰ ρίχνουμε γενεὲς νέων
Γάλλων στὴν κοιλιὰ τοῦ γερμα-
νικοῦ Μολώχ. Ἡ ἴδια ἡ ὑπαρ-
ξὴ μας ἀπειλεῖται. Ἀλλὰ ὅταν
σωθῇ, τότε θὰ τεθῇ καὶ τὸ βα-
σικὸ πρόβλημα, πρόβλημα τῆς
ἐποχῆς μας. Τὸ πρόβλημα τῆς

έννοιας του ανθρώπου που προορίζεται να μείνη αναπάντητο και έχω την εντύπωση πως βαδίζω προς την πιο σκοτεινή εποχή του κόσμου.

Μου είναι αδιάφορο αν σκοτωθώ στον πόλεμο. 'Απ' αυτά που αγαπούσα τί θα απομείνη; 'Εκτός από τους ανθρώπους, έννοω τις συνήθειες, τις αναντικατάστατες στιγμές, κάποιο πνευματικό φως. Το πρωινό φαγητό στην επαρχιακή φάρμα κάτω από τις έληδες, αλλά και τον Χαϊντελ. Τα πράγματα; δεκάρα δε δίνω αν σωθούν ή όχι. 'Εκείνο που αξίζει είναι κάποια διάταξη των πραγμάτων. 'Ο πολιτισμός είναι μια άορατη περιουσία αφού δε βρίσκεται στα πράγματα αλλά στους άορατους δεσμούς που τα συνδέουν. 'Ετσι είναι. Θα έχουμε τέλεια μουσικά όργανα, αψιθονα και μοιρασμένα όπως πρέπει, αλλά που θα είναι ο μουσικός; αν σκοτωθώ στον πόλεμο, αδιαφορώ, ή αν ύποστω μια λυσσασμένη επίθεση από Ιπτάμενες βόμβες που δεν έχουν καμία σχέση με την πτήση και κάνουν τον πιλότο να φαίνεται ανάμεσα στα κουμπιά και στα καντράν του σαν ένας αρχιλογιστής (και ή πτήση είναι κι αυτή μία σειρά από δεσμούς). 'Αλλά

αν γυρίσω ζωντανός απ' αυτή την «αναγκαστική και αχάριστη δουλειά», δεν θα έχω ν' αντιτιπώσω παρὰ ένα πρόβλημα: τί μπορούμε, τί πρέπει να πούμε στους ανθρώπους;

Δεν ξέρω γιατί σ'αυτά τα διηγουμαι όλα αυτά. Χωρίς αμφιβολία για να τα πω σε κάποιον, γιατί δεν είναι πράγματα που έχω το δικαίωμα να τα πω σε κανέναν.

'Από τη στιγμή που άρχισα να γράφω, δυο συνάδελφοί μου κοιμήθηκαν μπροστά μου μέσα στο δωμάτιο. Πρέπει και γώ να κοιμηθώ, γιατί πιστεύω πως το φως μου τους ένοχλει (αυτό είναι που μου λείπει πολύ: μιά δική μου γωνιά!)· αυτοί οι δυο συνάδελφοι, στο είδος τους είναι θαυμάσιοι. Είναι δίκαιοι, ευγενικοί, καθώς πρέπει και πιστοί. Και δεν ξέρω γιατί καθώς τους βλέπω που κοιμούνται μου γεννιέται κάποια αδύναμη συμπόνοια. Γιατί αν αυτοί δεν ξέρουν την ίδια τους την ανησυχία, εγώ τη νιώθω πολύ καλά. Δίκαιοι, ευγενικοί, καθώς πρέπει, πιστοί, ναι, αλλά και φοβερά φτωχοί. Θα τους χρειάζονταν τόσο πολύ ένας Θεός. Συγχωρήστε με αν αυτό το άπαισιο φως που τώρα θα σβύσω σ'αυτοπόδισε να κοιμηθώ, και πιστέψετε στη φιλία μου.

Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ πείρα μέσα σε χιλιάδες χρόνια δε βρήκε άλλο καλύτερο σύστημα κυβερνήσεως από τη Δημοκρατία. Κάθε παρέκκλιση απ' αυτήν ανάγκασε τις κοινωνίες που την είχαν ήδη γνωρίσει να γυρίσουν σ' αυτήν τόσο γρήγορα όσο βίαια είχαν θελήσει να την διώξουν.

Πρόεδρος ΜΠΕΝΣ, «Πολιτικά Απομνημονύματα»

Θά έχουμε ποτέ κοινό νόμισμα στην Εύρώπη;

ΤΟΥ Μ. L. LAMBILLIOTTE

('Από το «Carrefour», Παρίσι)

Η Εύρώπη δεν είναι φτωχή· έχει τη μεγαλύτερη καταναλωτική δύναμη, τη μεγαλύτερη διάνοηση με τους θεωρητικούς και τους τεχνικούς της· οι δυνατότητες που έχει για να πλουτίσει είναι τεράστιες, και αν μπορούσαμε να ισορροπήσουμε και να επεκταίνουμε την κατανάλωση και την παραγωγή, ο άνθρωπος πάλι θα είναι αυτός που θα κερδίσει τις χαρές της δημιουργικής αυτής προσπάθειας.

Πρέπει να δημιουργήσουμε ένα ευρωπαϊκό νόμισμα.

Μόνο αν έχω ως έγγυση τη δύναμη της καταναλώσεως και της εργασίας, τα υπάρχοντα βιομηχανικά μέσα της ενεργείας, τα μέσα της επικοινωνίας και τον ανεκμετάλλευστο τεράστιο πλούτο των

αποικιών, το Ευρωπαϊκό αυτό νόμισμα θα μάς βοηθήσει να πραγματοποιήσουμε την αποκατάστασή μας. Στην αρχή το νόμισμα αυτό θα είναι ένα υπερνόμισμα, με αυστηρά τεχνικό χαρακτήρα. Θα δημιουργηθή μία οικονομική και νομισματική επιτροπή στην οποία θα συμμετέχουν όχι μόνο οι αντιπρόσωποι των έδρων χωρών, αλλά και οι αντιπρόσωποι των εργα-

τών που είναι συγχρόνως οι παραγωγοί και οι καταναλωτές. Αυτό θα βοηθήσει να ενώσουν οι εργατικές και αγροτικές τάξεις στην προσπάθεια για την άποκατάσταση της Εύρώπης.

Η επιτροπή αυτή θα έχω ως κύριό της έργο να μοιράζει αυτό το υπερνόμισμα, ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός, ώ-

Αυτός ο τύπος 'Αγγλικού νομίσματος και οι ευρωπαϊκές απομιμήσεις του είχαν μεγάλη κυκλοφορία στη Γαλλία, τη Μεγάλη Βρετανία, τις Κάτω Χώρες και τη Σκανδιναβία στον 14ο και 15ο αι.

Η αγγλική χρυσή λίρα πήρε το βάρος που έχει σήμερα στα 1817, και από τότε έχει καθιερωθή διεθνώς ως νόμισμα ή ως νομισματική βάση. Σε βάρος είναι σχεδόν ίδια με τον Μακεδονικό στατήρα, που στην εποχή του έλαχε σε όλα τα μέρη που βρισκόνταν κάτω από 'Ελληνική επιρροή και τον χρησιμοποιούσαν και σε μεταγενέστερες εποχές.

ΚΟΡΕΑ

Η ΧΩΡΑ
ΤΟΥ ΉΣΥΧΟΥ ΠΡΩΙΝΟΥ

Του
JEAN-MICHEL HERTRICH
(Από το «Le Monde Illustré», Παρίσι)

Μικρό έθνος με σπάνια φυσική καλλονή έντελώς διαφορετικό από άποψη φυλής, γλώσσας και πολιτισμού από τους άμεσους γείτονές του, η Κορέα οφείλει στη γεωγραφική της θέση τις δυστυχίες που επί αιώνες την εμπόδισαν να ζήσει ανεξάρτητη και την υποχρεώνουν, ακόμη και σήμερα, πορ' όλη την ήττα της Ιαπωνίας και τις υποσχέσεις των μεγάλων Δημοκρατιών, να περνάει μια έντελως αυθαίρετη διπλή κατοχή και διαίρεση. Η Κορέα έχει περισσότερα και νομιμότερα δικαιώματα για την ανεξαρτησία της από πολλούς άλλους ασιατικούς λαούς. Και ακόμη επειδή αντιστάθηκε γενναία και για πολλά χρόνια στις προσπάθειες της Ιαπωνίας να την απορροφήσει, κανείς δεν άμφεβαλε στα 1944 για την απόφαση που θα της ξανάδινε τη θέση της ανάμεσα στα άλλα έθνη. Ο Ρούζβελτ, ο Τσώρτσιλ και ο Τσάνγκ Κάι-Σhek όταν συναντήθηκαν στο Κάιρο στις 11 Δεκεμβρίου του 1945 έλεαν: «Ο τρεις Μεγάλες Δυνάμεις ξέροντας τη δουλεία που πέρασε ο λαός της Κορέας είναι αποφασισμένες να ενεργήσουν έτσι, ώστε γρήγορα να ξαναβρεί η χώρα την ελευθερία και την ανεξαρτησία της».

Η απόφαση της Σοβιετικής Ρω-

σίας να πάρη μέρος στον πόλεμο έναντι της Ιαπωνίας έκανε ώστε να τεθούν πάλι τα πάντα υπό συζήτηση. Ρώσοι και Άμερικανοί μοιράζονταν το έργο της εκδιώξεως των Ιαπώνων από την Κορέα. Ύστερα από το Πότσνταμ, η χώρα βρέθηκε χωρισμένη σε δύο ζώνες επιρροής, σύμφωνα με μία οροθετική γραμμή έντελως τεχνητή: τον 38ο παράλληλο. Η Κορέα αποτελεί σήμερα ένα από τα κυριότερα θέατρα του ψυχρού πολέμου μεταξύ των δύο μεγαλύτερων δυνάμεων, σκοπός της όμως είναι πάντα η ανεξαρτησία της. Έξακολουθεί, αντίθετα με τη θέλησή της, να μένει ένας κόσμος κλειστός που δύσκολα δέχεται ξένους παρατηρητές και δεν μπορεί ακόμη να επωφεληθεί από τις σχέσεις της με τα άλλα έθνη.

Το αρχικό όνομα της Κορέας είναι: Τσoen δηλ. το «Ήσυχο Πρωινό», ένα άλλο όμως από τα ονόματα της σημαίνει «Βασίλειο-Ερημίας».

Έχει 25 εκατομ. κατοίκους και έκταση όση η Μεγ. Βρεταννία και στρατηγικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν προγεφύρωμα και έναντι της Κίνας και έναντι της

Ρωσίας, αν και από τα Ιαπωνικά νησιά την χωρίζουν μόνο 20 χιλμ. Η προνομιακή αυτή αλλά και επικίνδυνη θέση, οι εμπορικές ευκολίες που προσφέρει ο άναμφισβήτητος πλούτος του έδαφους και του υπεδάφους της, πάντοτε υποκίνησαν την πλεονεξία των γειτόνων της, τον φθόνο και τη δυσπιστία τους κάθε φορά που την κατακτούσαν.

Αν η ανατολική πλευρά αυτής της χερσονήσου είναι απότομη και ερυθρόγραμμη, οι μεσημβρινές και δυτικές της ακτές έχουν βαθείς κόλπους και είναι σπαρμένες από χιλιάδες μικρά νησιά. Οι ακτές της έχουν μήκος 8.700 χιλμ. και 3.479 νησιά την περιβάλλουν. Στο έσωτερικό της βουνά με ποιητικά ονόματα διαδέχονται το ένα το άλλο. (Όρος των Λευκών Νεφών, Μέγα Λευκό Όρος, Όρος της Αιώνιας Γαλήνης, Διαμαντένια Όρη). Στο ήπιο αυτό κλίμα τα άνθη όπως και οι πεταλούδες αθροίζουν. Έρωδιοι, γερανοί και φαλακροκόρακες περιμένουν τα ψάρια. Στα δάση του βορρά, που όλο το χειμώνα τα σκεπάζει το χιόνι, υπάρχουν τίγρεις και λεοπαρδάλεις, αρκούδες, λύγκες και ζιριελίνες. Και πάνω πετούν τ' αποδημητικά πουλιά: χήνες, πάπιες και κύκνοι. Αν στο βορρά δε βρίσκει κανείς παραμέγαλα δάση από κωνοφόρα δένδρα άμέσως ύστερα φανερώνονται τα μεγαλοπρεπή ριπίδια των κορυφών των μπαμπού, οι λεμονιές με το ζωηρό τους χρώμα, οι ανοικτοπράσινοι ρυζώνες.

Τη γη αυτή με την εξαιρετική φυσική ομορφιά, οι Κορεάτες την έχουν κατοικήσει με πνεύματα και δράκοντες. Λαϊκά παραμύθια και λόγια ποιήματα ψάλλουν τη γοητεία, το μυστήριο, τη μεγαλοπρέπεια της, και στο άπειρο των παρθένων βουνών αντιθέτουν την αδυναμία του χωρικού που σκάβει τη γη γύρω από το αγρόκτημά του, εκεί όπου βρσκαίνεται η καλύβα του με την καλαμμένα στέγη. Αν βρίσκει κανείς το-

πία που μοιάζουν με της Κίνας και της Ιαπωνίας, το σύνολο μένει ασύγκριτο. Η Κορέα έχει πολύ δικό της χαρακτήρα και ως προς τη γη της και ως προς τη φυλή που την κατοικεί.

Ο Κορεάτης, κυρίως αγρότης ή ψαράς, είναι ψηλός, με άφθονα μαλλιά και γένια μαύρα σαν τόν εβreno. Τα μάτια του δεν είναι λοξά. Τα κάτασπρα ρούχα που συνήθως φορεί, λάμπουν, και η περιποίηση τους είναι μια από τις κυριότερες φροντίδες της γυναίκας του. Τα παιδιά, πάντοτε περιποιημένα, ακόμη και τα πιο φτωχά, είναι ντυμένα με ζωηρόχρωμα ρούχα. Οι γυναίκες ψηλές και αδύνατες, έλαφριές και γερές, παραμερίζουν μπροστά στον άνδρα για να ασχοληθούν με τις βαρείες δουλειές και τις φροντίδες του σπιτιού. Το σπίτι αυτό έχει ένα έντελως δικό του τύπο: πολύ χαμηλό, με τη βαρεία καλαμμένα στέγη του και με μόνη έξοδο προς το δρόμο μια στενή πόρτα. Το έσωτερικό του είναι γυμνό: δεν έχει έπιπλα. Υπάρχουν μόνο πλάκες που χρησιμοποιούν για κρεβάτι και για τραπέζι. Παντού βασιλεύει μια ζεστή ακανόνιστη γιατί κάτω από το πάτωμα περνούν πηλيني σωλήνες με ζεστόν αέρα που τον παράγει ένα καζάνι. Ο επισκέπτης συχνά διατάζει να καθίσει πάνω σ' αυτές τις ζεστές πλάκες. Οι έσωτερικοί τοίχοι είναι σκεπασμένοι με χαρτί άσπρο όπως στην Ιαπωνία. Τα παράθυρα είναι από λαδόχαρτο και οι πλάκες του πατώματος σκεπάζονται από χονδρό κίτρινο λαδόχαρτο.

Τα σπίτια των πλουσίων είναι τα ίδια, μόνο που αντί για καλαμμένα στέγη έχουν κεραμίδια. Το διακοσμνητικό στοιχείο υπάρχει κυρίως έξω: μια ώραία πηγή, λιμνούλες με ψάρια σπάνια με χρυσές και ασχημένες ανταύγειες, κήποι σμαερόι όπου κάθονται και όνειροπολείς με την άνεσή σου. Η «χώρα του ήσυχου πρωιού», είναι η χώρα των ανθρώπων με τις ήσυχες ψυχές και η φυσική

ραθυμία των ανδρών — γιατί οι γυναίκες δεν στέκονται καθόλου — συνοδεύεται από μία διάθεση για συζήτηση. Τὸν ταξιδιώτη και τὸν ξένο τὸν δέχονται πάντα με πολλὴ εὐχαρίστηση. Οἱ οἰκοδεσπότες μένουν ἐπὶ ὥρες με σταυρωμένα τὰ πόδια κοιμισμένοι πάνω στὶς χλιδῆς ἢ ζεστὲς αὐτὲς πλάκες, καπνίζουν μεγάλες πίπτες, κουβεντιάζουν λίγο, σωπαίνουν καὶ ξαναρχίζουν.

Τὸ κρέας εἶναι σπάνιο. Ὑπάρχουν λίγα πουλερικά. Τὰ ζῶα χρησιμοποιούνται γιὰ τὶς ἀγροτικὲς δουλειὲς πὺ πολλὴ ποσὴ γιὰ τροφή. Ἡ κυριώτερη τροφή εἶναι τὸ ρύζι, καὶ γιὰ τοὺς φτωχοὺς τὸ κεχρί. Τὸ συνοδεύουν με λάχανα, με ραδικία βρασμένα σὲ ἀλατισμένο νερό, με λεπτὲς φέτες ἀπὸ ξερὰ ψάρια ἢ με μιά σοῦπα με πιπέρ. Ἡ μουστάρδα, τὸ σκόρδο καὶ τὸ πιπέρι νοστιμεύουν αὐτὴν τὴν κάπως ἀνοστή τροφή. Τὸ ὠραιότερο φαγητὸ τους εἶναι λαχανα διατηρημένα μέσα σὲ ξύδι καὶ πιπεριές, ξερά φύκια, κουκουνάκια, βολβοὶ καὶ χοιρινὸ βρασμένο μέσα σὲ κρασί ἀπὸ ρύζι. Οἱ Κορεάτες δὲν πίνουν τσάι ἀλλὰ ρυζόνηρο ἢ ἀπόσταγμα ἀπὸ φλοῖο ποριτοκαλλιῶν με ζάχαρη.

Στὰ χωριά καὶ στὶς πόλεις οἱ ἔμποροι τῆς Κορέας, (ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ Κινέζοι ἔμποροι πού εἶναι καὶ ἐργατικότεροι), κρατοῦν ἀκόμη τὶς παλιὲς μεθόδους. Καθισμένοι σταυροπόδι σὲ μιά γωνία μέσα στὸ μαγαζί τους, παρατηροῦν σχεδὸν ἀδιάφοροι τὸν τυχαῖο ἀγοραστὴ πού ἐξετάζει τὰ κοράλλια, τὶς πολυτίμες πέτρες, τὶς κορδέλλες, τὰ γυαλιστερά κουτιά πού γεμίζουν τὰ ταμεία.

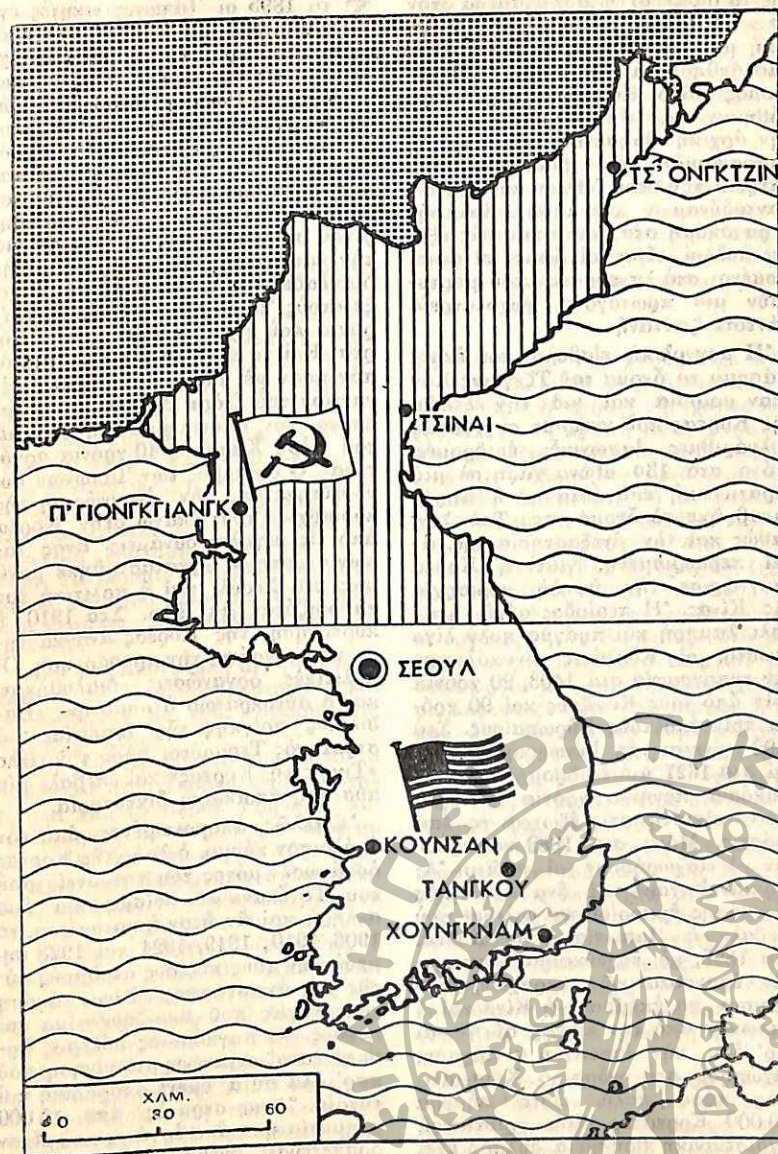
Τὸ πλῆθος, ἄνδρες κυρίως, φοροῦν φαρδύ ἄσπρα παντελόνια, με ἓνα ἢ περισσότερα πουκάμισα ἀνάλογα με τὴν ἐποχὴ, πού τὰ σκεπάζει ἓνας μαγνὸς μακρὺς καὶ κάποτε ἄλλος ἓνας γιὰ τὶς τελετές. Τὰ παπούτσια τους εἶναι ἀπὸ ὕφασμα, καὶ ἔχουν δερμάτινες σόλες. Οἱ γυναῖκες φοροῦν φοῦστες ἄσπρες ἢ ἀνοιχτὲς γαλάζιες. Τὸ χειμῶνα, φοροῦν ὅλοι τὸ ἴδιο

παλιὸ φοδραρισμένο με γούνα. Ἡ γυναικεία χάρη ἐξαιρεται με στολίδια καὶ ψιμύθια, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦν κυρίως οἱ «Keesangs» πού ὅπως οἱ Γιαπωνέζες γκέισες τραγουδοῦν, χορεύουν καὶ συζητοῦν γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν τοὺς πλουσίους.

Παρ' ὅλο πού ἡ μοῖρα τῆς δὲν εἶναι καθόλου ἀξιοζήλευτη, ἡ γυναῖκα γενικὰ εὐνοεῖται περισσότερο ἀπ' ὅτι σὲ ἄλλες χώρες τῆς Ἀνατολῆς. Ἄν δὲν ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ θυσιάσει τοὺς θεοὺς κρατᾷ τὸ ὄνομα τῆς ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο τῆς καὶ μπορεῖ νὰ κυκλοφορῇ σχεδὸν ἐλεύθερα. Ἡ θέση τῆς εἶναι πολὺ δύσκολη ἂν δὲν μπορέσει ν' ἀποκτήσῃ ἄρρενες κληρονόμους. Οἱ γεννήσεις εἶναι πολλές καὶ ἡ μέση οἰκογένεια ἔχει 5-6 ἄτομα. Μόνον οἱ πλούσιοι Κορεάτες ἔχουν περισσότερες γυναῖκες, ὅποτε σὲ ἴδιο σπίτι ζοῦν 15 καὶ 30 ἄνθρωποι.

Αὕτη εἶναι ἡ πατροπαράδοτη ζωὴ τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου πού ἀποτελοῦν τὰ 80% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κορέας, τρία ἑκατομ. ἀγροτικὰ σπίτια σὲ ὅλη τὴ χώρα στεγάζουν χωρικούς, κυρίως γεωργούς, πού ἡ φτώχεια τους εἶναι ἀνάλογη με τὴν ἐλλειψὴ ὀργανώσεως πού επικρατεῖ στὴ χώρα. Ἀγράμματο, πνιγμένο σὲ φόρους, πεισματάρικο στὴν καθημερινή του ζωὴ καὶ στὶς δεισιδαιμονίες, τὸ σύνολο αὐτὸ τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἔχει καμία σχέση με τὶς συγχρονισμένες ὁμάδες τῶν πόλεων πού τείνουν νὰ ἀποτεινᾶσθουν τὴν Κορεατικὴ ραθυμία καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὸν ἐκφυλισμὸ σὲ ὅποιο ἀπὸ καιρὸ κρατᾷ τὸν τόπο τους ὁ Ἰάπωνας κατακτητῆς.

Ἡ καταγωγή τῆς Κορεατικῆς φυλῆς ἀνάγεται ὅπως λένε, σὲ μιά ὁμάδα 5.000 Κινέζων πού μετανάστευσαν ἐκεῖ 1.000 χρόνια π.Χ. καὶ τοὺς ἐξόριστους μιάς φυλῆς τουγκού, καθὼς καὶ σὲ θαλασσοπόρους μαλοῖους. Ὑστερα ἀπὸ μιά περίοδο κινεζικῆς κατακτήσεως πολὺ σκοτει-

Χάρτης τῆς Κορέας

νης, το βασίλειο έφτασε ανάμεσα στον 7ο και 10ο αιώνα, σύμφωνα με τη δική μας χρονολογία, σ' ένα πολιτισμό άνθηρό και ιδιότυπο. Ο Βουδδισμός και ο Κομφουκιανισμός διαδόθηκαν και απομάκρυναν τελικά την αρχική θρησκεία του τόπου ή «σαμανισμό» που βασιζόταν στη λατρεία του θεού Ήλιου και πολλών παντοδύναμων πνευμάτων. Και σήμερα ακόμη στα βουνά και στις έξοχες πολλοί είναι οι βώμοι οι άφιερωμένοι στα πνεύματα που μαρτυρούν μια πρωτόγονη ψυχολατρεία πάντοτε ζωντανή.

Η μογγολική εισβολή που έκανε διάσημο το όνομα του Τζέγκινς Χάν ήταν μοιραία και για την εξέλιξη της Κορέας που γνώρισε συγχρόνως πολυάριθμες ιαπωνικές επιδρομές. Μόνο στο 13ο αιώνα χάρη σε μία στρατιωτική επανάσταση, η Κορέα ξαναβρήκε το όνομά της: Τσού-Σέν, καθώς και την ανεξαρτησία της, αν και περιορισμένη, γιατί η Κορέα άναγνώρισε την ύψηλή κυριαρχία της Κίνας. Η περίοδος αυτή ήταν πάλι λαμπρή και πράγμα πολύ λίγο γνωστό, οι Κορεάτες άνακάλυψαν την τυπογραφία στα 1403, 20 χρόνια πριν από τους Κινέζους και 90 χρόνια πριν από τους Έυρωπαίους. Στα 1592 γίνεται νέα ιαπωνική εισβολή και στα 1627 μία επιδρομή μαντσού. Διακόσια πενήντα χρόνια η Κορέα έμεινε κλειστή στις έξωτερικες επιδράσεις. Μόνο στα 1882 κατώρθωσαν να εισχωρήσουν οι πρώτοι Άμερικανοί χάρη σε ένα όρο μιας «συνθήκης έμπορίου και φιλίας» που επέβαλε η Ιαπωνία στην Κορέα. Στα 1895, με τη ευκαιρία έσωτερικών επαναστατικών ταραχών, άποφάσισαν να επέμβουν η Κίνα και η Ιαπωνία από την εποχή αυτή και εισχώρησε στη χώρα ο Χριστιανισμός τόσο πολύ, ώστε σήμερα η χριστιανική θρησκεία δηλαδή έχει περισσότερους άπαδους και από το Βουδδισμό.

Στα 1895 οι Ιάπωνες νικητές έγκυβαν μία κυβέρνηση νευροσπαστο και κρατούν τον βασιλέα αλγ' μάλωτο ως την ημέρα που θα καταφύγει στη Ρωσική Πρεσβεία. Ο Ρώσος πρεσβευτής θα κρατήσει το βασιλιά υπό την προστασία του ένα χρόνο και θα τον αναγκάσει να του παραδώσει άνθρακοφόρους περιοχές και δάση. Η κατασκευή του υπεραιβηρικού σιδηροδρόμου, η έγκρισή για την κατασκευή μιας σιδηροδρομικής διακλαδώσεως ως το Νιάι Ρέν, έδειξε στους Ιάπωνες τα μεγάλα συμφέροντα που είχαν οι Ρώσοι στην Κορέα. Και το Φεβρουάριο του 1914 άπάντησαν με μία ξαφνική επίθεση έναντιόν του Πόρτ Άρθουρ, τόσο ξαφνική και άποτελεσματική όσο και του Πέρλ Χάρμπορ 40 χρόνια άργότερα. Ο θρίαμβος των Ιαπώνων συνοδεύτηκε από την άναγνώριση της κυριαρχίας τους επάνω στην Κορέα από τις μεγάλες δυνάμεις. Ένας Ιάπων στρατηγός έγκρατασταθηκε μονίμως στο Σεούλ, και η πολιτική του καθοριζόταν απ' έξω. Στα 1910 η κυβέρνηση της Κορέας άναγκάστηκε να υπογράψει την προσάρτηση. Οι πολιτικές οργανώσεις διαλύθηκαν, και ο αυτοκράτωρ όνομάστηκε «Βασιλικός πρίγκιπ της Ιαπωνίας», ο στρατηγός Τεραούτσι πήρε τον τίτλο «Τίγρης της Κορέας» και επέβαλε μία άυστηρή άποικιακή δικτατορία.

Έντελώς άπομονωμένος από τον ύπόλοιπον κόσμο, ο λαός της Κορέας όργάνωσε μόνος του την αντίστασή του. Τό έκανε με πέτσμα και όσο σκληρή και άν ήταν η καταπίεση, τό 1906, 1910, 1919, 1924 και 1928 σημειώνουν τους κύριους σταθμούς αυτής της αντίστασεως. Είναι άκόμη χρονολογίες που θυμίζουν αίμα και πένθος. Ο παγκόσμιος πόλεμος ήρθε να ξαναζωντανέψει μία κίνηση που παρ' όλα αυτά έμενε σποραδική και τυχαία. Ένας στρατός από 15.000 σχηματίστηκε από έργάτες που είχαν άραπετεύσει, άνέβηκε στα βουνά και άρχισε να έπικοινωνή με την 8η Κινεζική στρατιά. Στη χώρα οι συλλή-

ψεις πολλαπλασιάζονταν. Με τό τέλος του πολέμου περισσότεροι από μισό έκατομμύριο άνθρωποι συμμετείχαν στην αντίσταση. Όταν έγινε η συνθηκολόγηση λαικές έπιτροπές για την τάξη και τη δικαιοσύνη έτοίμασαν την επάνοδο στην ανεξαρτησία. Από τότε δέν έπαυσαν να τους έξαπατούν.

Από την αρχή της αντίστασεως οι Χριστιανοί που είχαν άμερικανική μόρφωση έπαιξαν σημαντικό ρόλο. Τό πρόγραμά τους ήταν να προκαλέσουν την παρέμβαση των Ένωμένων Πολιτειών υπέρ της έλευθερίας της Κορέας. Άρχηγός τους ήταν ένας συμμαθητής του Ουίλσον. Από τό 1925 όμως ύποκειρίστηκαν από έθνικιστικές οργανώσεις της άκρας άριστερας, έπηρεασμένες από την Μαρξιστική ιδεολογία και την Κινεζική επανάσταση. Με τόν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο σχηματίστηκε πάλι μία έξόριστη Κυβέρνηση που περιείχε και φιλοαμερικανικά στοιχεία.

Από την Κυβέρνηση αυτή γρήγορα έφυγαν τα Μαρξιστικά στοιχεία και συνενώθηκαν με τους κομμουνιστές της Βορ. Κίνας.

Στις 12 Αυγούστου του 1945 τα σοβιετικά στρατεύματα πήλχαν στην Κορέα από τό Βοριά. Γρήγορα καταλήφθηκαν τα κυριότερα λιμάνια. Παρ' όλο ότι από τις 5 Αυγούστου η Ιαπωνική Κυβέρνηση δήλωσε ότι ήταν πρόθυμη να συνθηκολογήσει, τα ιαπωνικά στρατεύματα αντίσταθηκαν ως τις αρχές Σεπτεμβρίου. Στις 8 Σεπτεμβρίου 20.000 Άμερικανοί στρατιώτες άποβιβάστηκαν στα νότια της Χερσονήσου. Ο ύποστράτηγος Χάτζ διηύθυνε τις έπιχειρήσεις. Από τις 10 Σεπτεμβρίου ο Ιάπωνας γενικός διοικητής Άμπε υπέγραψε την συνθηκολόγηση των Ιαπωνικών στρατευμάτων που βρίσκονταν στην Κορέα.

Ανάμεσα στους νέους κατακτητές όρίσθηκε μία έπίσημη όροθετική

γραμμή ύστερα από τη συνδιάσκεψη του Πότσνταμ: ο 38ος παράλληλος, που κόβει βουνά, ποταμούς, δρόμους και πόλεις άκόμη. Τό φράγμα αυτό έγινε από την πρώτη ημέρα έντελώς άδιαπέραστο. Από τότε οι δύο ζώνες εξέλισσονται άντίθετα.

Η Κορέα που εγκαταλείπουν οι Ιάπωνες έχει χάσει κάθε όργάνωση. Ο έπιστιτισμός είναι άνεπαρκής, οι συγκοινωνίες κακές, η κρίση στέγης σημαντική, η μαύρη άγορά άνθεί και τό νόμισμα έχει ξεπέσει.

Η οίκονομία της χώρας είχε τεθή άποκλειστικά στην ύπηρεσία της Ιαπωνίας: η παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος — η όρεινή αυτή χώρα είναι έξαιρετικά πλούσια σε ηλεκτρική ένέργεια — βρισκόταν στα χέρια ιαπωνικών έτα ρειών. Τα άνθρακοφόρα κοιτάσματα — 6.000.000 τόννοι στα 1945 — έξαρτιόνταν από ιαπωνικά τραστ. Σε όλα τα όρυχεία, (χρυσού, γραφίτου, μίκας, νικελίου, μόλυβδου, τουξενίου και ψευδαργύρου) οι έργάτες ήταν Κορεάτες. Στη βαρεία βιομηχανία (ύφαντουργία, μεταλλουργία και χημική βιομηχανία) οι Κορεάτες ούτε συνεταιρίζονταν και όλο τόν πλούτο εκμεταλλεύονταν η μητρόπολη. Στη μεσαία βιομηχανία καθώς και σε όλα τα έργατικά έπαγγέλματα, ο ένας στους δέκα έργάτες ήταν Ιάπωνες.

Όσο για τη γεωργία, τόν κυριότερο πλούτο του λαού της Κορέας, είχε τελείως ύποταχθή στις πολεμικές άνάγκες της Ιαπωνίας, και άναμεσα στους μεγαλοιδιοκτήτες οι περισσότεροι ήταν Ιάπωνες.

Αυτά τα άναφέρω για να δείξω τη διάλυση που άκολούθησε άναγκαστικά ύστερα από τη συνθηκολόγηση.

Και όμως δυό ημέρες προτού φθάσουν οι Άμερικανοί έγινε στη Σεούλ μία σημαντική συνδιάσκεψη. 1500 άντιπρόσωποι από 13 διαμερίσματα της Κορέας άντιπροσώπευαν κυρίως τα τρία μεγάλα κόμματα της άντι-

στάσεως: το λαϊκό, από μετριοπαθείς έθνικιστές της άριστεράς, το Τιέν Τάο Τσάο, θρησκευτική αντίπαλινική οργάνωση και το κομμουνιστικό.

Όλοι έλεγαν ότι θα σχηματιζόταν μια προσωρινή κορεατική έπιτροπή που θα έτοιμαζε μια λαϊκή δημοκρατία με βάση τις λαϊκές έπιτροπές, γενικές εκλογές για την 1 Μαρτίου 1945, άμεση απαλλοτρίωση των ιαπωνικών περιουσιών, διανομή γαιών στους φτωχούς χωρικούς, την κατάργηση του τοκογλυφικού συστήματος και την αποκατάσταση των δασμών και των φόρων.

Ο στρατηγός Χοτζέ δεν άπάντησε στις προτάσεις των αντιπροσώπων αυτής της συνδιασκέψεως.

Σύμφωνα με τις διαταγές του στρατηγού Μάκ Άρθουρ ο στρατηγός Χοτζέ δεν ζητούσε να χρησιμοποιήσει παρά μόνο τις υπάρχουσες ιαπωνικές άρχες. Έτσι ένα λαϊκό συλλαλητήριο, την ώρα που αποβιβάζονταν οι Άμερικανοί, διαλύθηκε από την Ιαπωνική Άστυνομία που είχαν διατηρήσει οι Άμερικανοί.

Η αντίδραση των Κορεατών είχε αντίκτυπο στην Ουάσινγκτον και κατέληξε στην απομάκρυνση των ιαπωνικών στοιχείων ο γενικός διοικητής Άμπνι αντικαταστάθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου. Οι Κορεάτες που είχαν συνεργασθί με τον έχθρο έμειναν όμως στις θέσεις τους και εξακολουθούσαν να τις έχουν, ενώ ο σημερινός διευθυντής της Άστυνομίας έλεγε στα 1941: «Οφείλουμε ανεπιφύλακτα να συνεργασθούμε με τους Ιάπωνες.»

Στο διάστημα αυτό στη ζώνη που κατέχουν οι Ρώσοι (57% της χώρας) συμπληρώθηκε η διάλυση της Ιαπωνικής Διοικήσεως και η κατάδιωξη των δοσιλόγων. Οι τοπικές οργανώσεις των λαϊκών έπιτροπών αναγνωρίστηκαν και υποστηρίχθηκαν. Άν πιστέψουμε έναν άμερικανό ανταποκριτή: «Οι πλούσιοι Κορεάτες θεωρήθηκαν φίλοι των Ιαπώνων και προδότες του Έθνους». Στις 9

Φεβρουαρίου του 1946 εξέλεγή μια προσωρινή Κορεατική Έπιτροπή. Έπικεφαλής της ήταν ένας νέος κομμουνιστής στρατηγός. Τον Νοέμβριο 1946 έγιναν εκλογές με αποτέλεσμα να πάρουν οι κομμουνιστές όλες τις υπεύθυνες θέσεις.

Σ' αυτήν την ουσιαστικά βιομηχανική χώρα, το πρώτο μέτρο ήταν η έθνικοποίηση των κυριωτέρων βιομηχανιών. Οι κοινωνικοί και συνδικαλιστικοί νόμοι εφαρμόστηκαν άμέσως. Οι Ιάπωνες αιχμάλωτοι πολέμου χρησιμοποιήθηκαν και Ρώσοι τεχνικοί ήρθαν για να διευκύνουν τα έργα. Η παραγωγή του 1947 θα ήταν διπλάσια από την παραγωγή του 1946.

Σε συνέχεια με τα πρώτα αυτά μέτρα μια άγροτική μεταρρύθμιση άλλαξε τη χώρα. Μεγάλες εκτάσεις γης που ανήκαν σε Ιάπωνες, σε «συνεργασθέντες», σε μεγάλους ιδιοκτήτες που είχαν εκμισθώσει τα κτήματά τους σε εκκλησίες, μοναστήρια και άλλες θρησκευτικές δογανώσεις, δημεύτηκαν. Συνολικά 35% των κτημάτων δημεύτηκαν μ' αυτόν τον τρόπο και αποδώθηκαν στους εργάτες, στους άγρότες και στους χωρικούς.

Στην άμερικανική ζώνη, η οικονομία, ουσιαστικά άγροτική, σύμφωνα με τις τελευταίες εκθέσεις έμεινε μικρή. Δεν μπορεί να υπερβί την έπιτυχία του Βορρά. Ένώ όρισμένα εργοστάσια άρχίζουν να επανέρχονται στην κανονική τους λειτουργία, η Άμερική είναι υποχρεωμένη να δώσει οικονομική βοήθεια για να αποκαταστήσει την Ισορροπία.

Οργανώθηκαν δύο Συνδικάτα. Το ένα πολύ επαναστατικό, το άλλο ένωτικό. Οι άρχηγοί του πρώτου συνελήφθησαν με την πρώτη άπεργία που έγινε στη χώρα και έτελειώσε με αίματοχυσία. Από τότε τρομοκρατία και κοινωνικές αναταραχές έμποδίζουν την άσκηση της συνδικαλιστικής έλευθερίας καθώς και την διαπίστωση των άληθινών τάσεων που επικρατούν στη χώρα.

Σήμερα υπάρχουν πραγματικά πε-

ρισσότερα από 200 κόμματα στην Νότιο Κορέα που ανταποκρίνονται ένελεώς στην παλαιά άγάπη των Κορεατών για την πολιτική. Οι κομμουνιστές είναι λίγοι, αλλά τα λάθη του Άμερικανικού στρατού τους έ-

δωσαν άναμφισβήτητη δύναμη καθώς και οι διεκδικήσεις ενός πληθυσμού πολύ προλεταριοποιημένου που οί πατροπαράδοτες πεποιθήσεις του δύσκολα άντιστέκονται στις μεταπολεμικές άπαιτήσεις.

II

ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ

ΤΟΥ Κ. Ρ. Σ. ΜΕΝΟΝ

(Από το «United Nations Bulletin»)

Για αιώνες η Κορέα ήταν κράτος ανεξάρτητο. Λίγα κράτη μπορούν να καυχηθούν για μια τόσο μακρόχρονη περίοδο ανεξαρτησίας και η ιστορία δείχνει ότι η Κορέα μπορεί να πολεμήσει για την έλευθερία. Προς το τέλος του 16ου αιώνα, ένιχσε τον πρόδρομο του Ιαπωνικού Ιμπεριαλισμού Χιντεγιόσι, και του έδωσε — όπως και στους Ιάπωνες — ένα μάθημα που έπi τρείς αιώνες δεν μπόρεσαν να το ξεχάσουν, γιατί μόνο στον 20ό αιώνα η Ιαπωνία εξανατόληψε να έπιτεθή εναντίον της Κορέας και να την προσηρτήσει. Παρ' όλα αυτά η Κορέα έπολέμησε όπως και στη μεγάλη έξεγερση του 1919. Οι ήγέτες της συνέχισαν τον άγώνα στο έξωτερικό, από την Κίνα και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Άν οι Κορεάτες πολεμούσαν με πείσμα για την ανεξαρτησία τους, με το ίδιο πείσμα άγωνίζονται και για την ένότητα τους: τίποτε δεν είναι πιο άξιοσημείωτο από την όμοιογένεια του έθνους αυτού. Άνήκουν όλοι στην ίδια φυλή, μιλούσαν την ίδια γλώσσα, και είναι περήφανοι για τις ίδιες παραδόσεις.

Η Θεία Πρόνοια βέλησε να είναι η Κορέα μία ένότητα. Ο Βορράς δεν μπορεί να ζήσει χωρίς τον Νότο, και ο Νότος χωρίς το Βορρά. Ο Νότος έχει τη γεωργία και ο Βορράς την βιομηχανία. Ο ένας είναι ο σιτοβο-

λώνας της Άσίας, στον άλλον έναποθηκεύεται η δύναμη. Ο Νότος καλλιεργείται, ο Βορράς έχει σίδερο, κάρβουνο, ξυλεία και υδροηλεκτρική έέργεια. Έτσι η Κορέα είναι άδιάσπαστη όπως και αν βλέπει κανείς το πρόβλημα: από οικονομική, ιστορική ή πολιτική άποψη. Βαθεία, μέσα στην καρδιά κάθε Κορεάτη είτε ζει στον Νότο είτε στο Βορρά, υπάρχει αυτή η νοσταλγία για την ένότητα.

Αν η Κορέα έπιθυμεί τόσο πολύ την ανεξαρτησία της, είναι και έτοιμη γι' αυτήν. Η ανεξαρτησία είναι δικαίωμα κάθε έθνους από την ήμερα που δημιουργήθηκε. Καί η Κορέα πρέπει να την αποκτήσει. Ακόμα και αν ύπάρχουν όρισμένες άρχες σύμφωνα με τις όποιες να μπορεί να κινείται η ικανότητα μιας χώρας για την ανεξαρτησία της, η Κορέα θα τις είχε.

Τα μειονεκτήματα της δημόσιας ζωής στην Κορέα είναι μάλλον έπιφανειακά. Υπάρχουν πάρα πολλά κόμματα — άναφέρονται κάπου 400 — και οι πολιτικές άρχες τους έχουν πολύ μικρές διαφορές. Ισχυρά προσωπικά μίσση ύπάρχουν ανάμεσα στους ήγέτες που τη μία μέρα είναι φίλοι και την άλλη έχθροι. Πολλοί απ' αυτούς με μεγάλη εύκινησία γλιστρούν από την άριστερά στη δεξιά παράταξη και άν-

τίθετα. Αυτά όμως δεν είναι έθνικα χαρακτηριστικά αλλά συμπτώματα μάλλον μιας ανώμαλης εποχής κατά την οποία ο λαός της Κορέας είναι αβέβαιος, όχι για την ανεξαρτησία του αλλά και για την επιβίωσή του σαν ένα ενωμένο κράτος. Ακόμη τα πολλά κόμματα δείχνουν ότι ο Κορεάτης είναι άνθρωπος και δεν μπορεί εύκολα και για πολύ να καταπιέζεται με τρόπο απολυταρχικό.

«Αν οι Κορεάτες μείνουν ελεύθεροι—όχι μόνο κατ' όνομα αλλά πραγματικά—θα πραγματοποιήσουν μόνοι τους τη σωτηρία τους και θα εγκαταστήσουν τη δική τους δημοκρατική κυβέρνηση. Ασφαλώς δεν είναι λιγότερο κατάλληλοι, γι' αυτό απ' ότι ήταν το έθνος που τους διοικούσε σχεδόν μισό αιώνα.

Στην Ιαπωνία αισθάνεται κανείς σήμερα μια μηχανική, μονότονη και άφυσική ύποταξη στη στρατιωτική κατοχή. Στην Κορέα υπάρχει μια ανήσυχη, έντονα κίνητη και γενική επαναστατικότητα εναντίον της στρατιωτικής κατοχής. Αυτό είναι κυρίως που έκαμε το στρατηγό Χόντζι, αρχηγό των Αμερικανικών δυνάμεων, να γίνη από πολλές πλευρές ο στόχος της επιθέσεως και των δεξιών και των αριστερών.

Ο χωρισμός της Κορέας σε δυο ζώνες με τον 38ο παράλληλο ήταν στην αρχή μια δευτερεύουσα στρατιωτική απόφαση. Όσοι συνέχισαν και κατέληξε να γίνη ένα μεγάλο πολιτικό εμπόδιο στο δρόμο της εθνικής ανεξαρτησίας της Κορέας. Όπως έθεσε το ζήτημα ο δρ. Μάκ Κιούν «ο 38ος παράλληλος έγινε μέρος της μεγάλης συνοριακής γραμμής ανάμεσα στην αμερικανική και σοβιετική σφαίρα επιρροής του πλανήτη μας». Για την Κορέα τα αποτελέσματα ήταν καταστροφικά. Και αναφέραμε πάλι τα λόγια του δρ. Μάκ Κιούν «οι Ιάπωνες ανέπτυξαν την οικονομία της Κορέας με βάση τις πλουτοπαραγωγικές της τη-

γές σαν μία ακέραιη ενότητα όπου όλα τα μέλη ήταν απαραίτητα για την ανάπτυξη του συνόλου». Αλλά ο 38ος παράλληλος έκοψε την Κορέα στα δύο και διέσπασε την οικονομική καθώς και την πολιτική της υπόσταση.

Όσο για το Βορρά, ο ραδιοφωνικός σταθμός του Πόν-Γιάν κατήμερινώς κατήγγελε την έπιτροπή αλλά με πόση ακρίβεια ή κομψή του γλώσσα άπτηχε τη φωνή του λαού, ή έπιτροπή δεν μπορεί να το καταλάβει. Άλλο μέσο για να βρει βαιωθεί για την τάση της λαϊκής γνώμης δεν έχει εκτός από τους πρόσφυγες της Β. Κορέας, που υπολογίζονται σε δυο περίπου εκατομμύρια και είναι φανερό ότι δεν συμπιθύνει το καθεστώς που επικρατεί εκεί.

Υπάρχει σημαντική αντίδραση εναντίον του καθεστώτος στο Βορρά δεν μās είναι όμως δυνατό να υπολογίσουμε την έκταση αυτής της αντίδρασης.

Όσο για τη Νότιο Κορέα για να τακτοποιήσουμε κάπως τα πράγματα, τα κόμματα στο Νότιο μπορούν να χωριστούν σε τρεις ομάδες. Τους δεξιούς, τους μετριοπαθείς και τους αριστερίζοντες. Οι δεξιοί έχουν τρία κύρια κόμματα—τον Εθνικό Σύνδεσμο Άμέσου Πραγματοποιήσεως της Ανεξαρτησίας της Κορέας με πρόεδρο το δόκτορα Ρή Σύνγκμαν ή Δρα Σύνγκμαν Ρή, όπως είναι γνωστός στο εξωτερικό, το Κόμμα της Κορεατικής Ανεξαρτησίας με αρχηγό τον Κιμ Κού και το Δημοκρατικό με τον Κιμ Σούνγκ Σού.

Από τα κόμματα αυτά το πρώτο δεν είναι τόσο πολιτικό όσο συνδυασμός διαφόρων έταιρειών και από μων που αποβλέπουν στην πολιτική ανεξαρτησία, με αρχηγό πάντοτε τον δόκτορα Ρή Σύνγκμαν, τον πρώτο πρόεδρο της προσωρινής Κυβερνήσεως της Κορέας, που σχηματίσθηκε στη Σαγκάη στα 1919.

Το Κόμμα της Εθνικής Ανεξαρτησίας της Κορέας έγινε κατά ένα μεγάλο μέρος, από την προσωπική γοητεία του Δρ. Κιμ Κού άλλου παλαιού ήγέτη που έβοήθησε τον σχηματισμό προσωρινής κυβερνήσεως και εξακολούθησε να ενεργή ως πρόεδρος της όταν ο Δρ. Ρή έπληγε στις Ηνωμένες Πολιτείες. Του αποδίδουν μερικά περίεργα κατορθώματα, όπως π.χ. ότι έστραγγάλισε με τα ίδια του τα χέρια τον λοχαγό Τσουσιντα, τον Ιάπωνα που δολοφόνησε τη Βασίλισσα της Κορέας, και ότι έβρομβάρδισε το πάγκο Χόνγκ της Σαγκάης το 1932, με αποτέλεσμα να σκοτωθή ο Ιάπωνας Γενικός Διοικητής, στρατηγός Σιραγκάβα, να χάσει το ένα του μάτι ο ναύαρχος Ναμούρα, πρεσβευτής της Ιαπωνίας στην Ουάσινγκτον την εποχή του Πέρλ Χάρμπορ και το ένα του πόδι ο Ναμούρου Σιγκεμίτσου που υπέγραψε την παράδοση της Ιαπωνίας επάνω στο Μισούρι.

Η πολιτική έπιρροή των δύο αυτών ήγετων μεγαλώνει γιατί σχετίζεται με όρισμένες νέες οργανώσεις της δεξιάς που υπερασπίσθηκαν με δύναμη και έπιμονή σε διάφορες περιστάσεις τις αντίληψεις τους.

Από τα δεξιά κόμματα το Δημοκρατικό Κόμμα Χάν - Κούνγκ, που πρόεδρος του είναι ο Κιμ Σούνγκ έχει την καλύτερη οργάνωση. Έχει την υποστήριξη μερικών από τους μεγαλύτερους γαιοκτήμονες της Κορέας και με τις σχέσεις αυτών στις αγροτικές περιοχές κατώθωσε τους τελευταίους κυρίως μήνες, να εύρνη το δικτυο της οργανώσεώς του.

Παρ' όλο που οι αρχηγοί των κομμάτων άρνήθηκαν, πολλοί κατήγγειλαν στην Υπο-Έπιτροπή ότι

ιδίως στις επαρχίες οι ένεργειες του Κόμματος υποστηρίζονταν άμεσα ή έμμεσα από μέλη της Κορεατικής Αστυνομίας.

Από τις ομάδες του Κέντρου σπουδαιότερη είναι ή έθνική ομοσπονδία ανεξαρτησίας, που όργανωσε ο πολιτικός και σοφός δρ Κιμ Κιούσι, το τρίτο πρόσωπο της «τριάδος»—τα άλλα δύο είναι ο δρ Ρή και ο κ. Κού. Κι' οι τρεις τους άγωνίσθηκαν σ' όλη τους τη ζωή για την ανεξαρτησία της Κορέας. Η Ομοσπονδία αυτή, που αποτελείται από 14 πολιτικά κόμματα και 51 κοινωνικές οργανώσεις, έχει για σκοπό της «την ένωση όλων των κομμάτων, των οργανώσεων και των ατόμων για να αποκτηθή έτσι και ονομαστικά και πραγματικά ή δημοκρατική έθνική ενότητα». Τελευταία ο σκοπός αυτός πήρε τη μορφή μιας προσπάθειας για την ενοποίηση της Βορ, και Νοτ. Κορέας.

Τα σπουδαιότερα κόμματα της αριστεράς είναι το Έργατικό Κόμμα της Νότιας Κορέας (το άλλοτε Κομμουνιστικό Κόμμα) και το Λαϊκό Δημοκρατικό Έθνικό Μέτωπο, το Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα και το Λαϊκό Έργατικό Κόμμα. Απ' αυτά το Λαϊκό Δημοκρατικό Έθνικό Μέτωπο είναι μια μεγάλη ομοσπονδία από πολιτικά κόμματα, συντεχνίες, γεωργικούς και γυναικείους συνδέσμους και πολιτικές έταιρίες. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως ή κομμουνιστική ιδεολογία έχει εισηγηθεί σε όρισμένα από τα κόμματα αυτά, θα ήταν όμως άδικο να τα καταδικάσαμε όλα, όπως έκαναν πολλοί, ότι είναι όργανα για την επικράτηση της κομμουνιστικής κυριαρχίας.

σαν κοντά στις όχθες του ποταμού, και σκαρφάλωναν, σάν έμεις, χωρίς να φοβούνται διόλου τους ανθρώπους. Οι άλλοι, άπλοι ταξιδιώτες, ή τά παιδιά των πελεκάνων του νοσοκομείου έμεναν στο ποτάμι και όταν πλησίαζαν άνθρωποι έφευγαν.

Τή ζωή περάσαμε εκείνη την πρώτη εποχή της Εηρασίας, παιδιά άκόμη! Μάθαμε να πατάμε ψηλά και διαγράφαμε όμορφους κύκλους πάνω από τό νοσοκομείο ή ακόμα με γάλους γύρους πάνω από τη χώρα.

Όταν τελείωσε ή εποχή της Εηρασίας και οι άλλοι πελεκάνοι ξαναγύρισαν στα μικρά ρυάκια, τά αδέρφια μου έφυγαν μαζί τους. «Είμαι ευχαριστημένος πού γλυτώσαμε άπ' αυτούς» είπε ο Γιατρός στη Μίς Έρμα. «Ελπίζω και ο μικρός να μάς κάνει την ίδια χάρη».

Εγώ όμως, ο μικρός, ήμουν αποφασισμένος να μήν τους την κάνω. Τό νοσοκομείο ήταν τό σπίτι μου. Γιατί να πατάξω μακριά, σε μία άγνωστη ζωή;

Μου έκαναν και μένα ότι έκαναν και στούς πιθήκους πού είχαν μεγαλώσει στο Νοσοκομείο, όταν ήθελαν να τους ξεφορτωθούν. Όταν μεγάλωσαν δύο νοσοκόμες και μερικά παιδιά τους πήγαν στο δάσος και τους άφησαν ελεύθερους. Γύρισαν ύστερα στο νοσοκομείο με δάκρυα στα μάτια. Άλλά εκεί, στη βεράντα τους περίμεναν οι πιθήκοι πού είχαν προσπαθήσει να αφήσουν ελεύθερους στο δάσος. Καθώς γίνονταν όλο και πιο ένοχλητικοί, ο μόνος τρόπος γιά να απαλλαγούν άπ' αυτούς ήταν να τους πάνε με ένα μονόξυλο στην άλλη μεριά του ποταμού και να τους αφήσουν στο δάσος. Ο Γιατρός προσπαθούσε να παρηγορήσει τις αδελφές λέγοντας πώς γρήγορα οι πιθήκοι θα συνήθιζαν να χαιρώνται την ελευθερία τους και να είναι πιο εύτυχημένοι μέσα στο καινούριο περιβάλλον τους.

Εγώ ωστόσο είχα όρμιστή πώς ο Γιατρός δεν θα γλύτωνε από μένα. Ήρω καλύτερα από κανέναν τί μου ταιριάζει. Και ακόμη, είχα συνειθίσει

τόσο στη ζωή του νοσοκομείου ώστε δεν είχα πιά καμιά επιθυμία να περάσω τη ζωή μου σε μοναχικές λίμνες και βάλτους. Πολλές «κυρίες» πελεκάνοι με πρότρεπαν ν' αφήσω τό νοσοκομείο και να στήσω τη φωλιά μου μαζί τους σε κάποιο μακρινό δέντρο. Πάντα τό αρνήθηκα και έχω σκοπό να κάνω τό ίδιο. Δεν έχω καμιά επιθυμία να συναγωνισθώ τον κουκοντού, τον παπαγάλο του Γιατρού πού τον ξελόγιασε μία παπαγαλίνα στα γραμάτια του, και πάταξε μαζί της, ύστερα από τόσα χρόνια πού είχε τό νοσοκομείο σπίτι του και τριγύριζε ελεύθερα όπου ήθελε. Τώρα ζει μαζί της στην κοιλότητα ενός δέντρου στο βάλτο, κάτω από τό νοσοκομείο. Πώς μπόρεσε να ξεχάσει πού καθόταν στο χέρι της πολυθρόνας του κυρίου του στο τραπέζι και ήπαιρνε τό μερδικό του από κάθε φατ. Τώρα, τό μόνο πού μπορεί να έχει είναι λίγοι χουρμάδες της κακής ώρας και να σκέπτεται κανείς πόσο υπέφερε ο κύριός του!

Σιγά-σιγά έγιναν μία προσωπικότητα της περιοχής. Κανένας πελεκάνος δεν τόλμησε ποτέ να μου άμφισβήτηση αυτή τη θέση. Θα άναφέρω μόνον περαστικά ότι ένας έπισκεπτός και καυγατζής χήνος προσπάθησε κάποτε να με συναγωνιστή. Τώρα όμως δεν προσπαθεί πιά. Όταν έρχεται πετώντας από τό ποτάμι μαζί με δύο χήνες, άποφεύγει να καθήση κοντά μου ή να κολυμπήση στα νερά μου. Του έδωσα ένα καλό μάθημα.

Βρίσκομαι σε αγαθές σχέσεις με τά πρόβατα και τίς κατσίκες· ο γέρο-κύριος είναι στενός μου φίλος. Τά σκυλιά όμως είναι περίεργα και δεν μπορεί να τους έχη κανείς εμπιστοσύνη. Συνήθως δεν με πειράζουν όταν πετώ τά βραδυνά πάνω από την αλλη, τώ τά βράδυνά πάνω από τά σταθώ ναντίον μου. Άν κατορθώσω να σταθώ με την πλάτη σε κανένα δέντρο ώστε να είμαι ασφαλισμένος από πίσω, τότε κρατώ μακριά χτυπώντας τό ράμφος μου και τους ανταποδίδω τίς επιθέσεις. Μου έχουν κάνει πολλές βρωμοδου-

λειές κατορθώνοντας να εξαγλυστρίσουν πίσω μου με τον ύπουλο τρόπο τους.

Ανάμεσα στα ανθρώπινα πλάσματα του νοσοκομείου, έναν έχθρο ξέρω: τον μαύρο μάγειρο.

Βλέπετε ο γιατρός τό έχει πατή μία γιά πάντα πώς κάθε φορά πού θα φέρουν φάρια, θα παίρνω ένα. Ο μάγειρος έχει άλλες ιδέες. Τό βράδυ, αν ο Γιατρός ή ή αδελφή Έμμα ρωτήσουν αν υπάρχει κανένα φάρι γιά μένα, είναι ικανός να τους πη ότι — ακόμη και όταν έχω δη με τά μάτια μου να τά φέρνουν στο νοσοκομείο. Υποθέτω πώς θα βάζη στην άκρη τό φάρι μου και θα τό τρώη αυτός. Τό ξέρει πώς τό ξέρω και δεν βγαίνει όσο στέκομαι έξω από την πόρτα της κουζίνας· γιατί ξέρει πώς τό ράμφος μου δεν θα αφήσει μία τέτοια συμπεριφορά να περάσει άτιμώρητη. Μιά-δυο φορές, όταν τό είχε παρακάνει μπήκα στην κουζίνα σε στιγμή πού έτυχε κάποιος άλλος να άνοίξη την πόρτα, και ο μα-σκαράς αναγκάστηκε να πηδήσει στο τραπέζι γιά να γλυτώσει. Ξέρει ως πού μπορώ να φθάσω. Άν μπόω στην αλλη είναι άναγκασμένος να φύγει τρέχοντας.

Επιμένω πάντως να κρατώ σε άπόσταση τους ανθρώπους άσχετα αν είναι μαύροι ή άσπροι. Μόνον τον Γιατρό και την αδελφή Έμμα αφήνω να με πλησιάζουν.

Τους αφήνω να μου κρατούν κλειστό τό ράμφος, να με τραβούν άπ' αυτό, να με σηκώνουν και να με παίνουν στα χέρια τους, τέλος πάντων να με κάνουν ότι θέλουν. Από όλους τους άλλους όμως άπαιτώ να με σέβονται άλλοιώς τους χτυπώ με τό ράμφος μου.

Μιά από τις αδελφές, ένα παχουλούτσικο μικρό πλασματάκι μου έπριξε κάποτε μία πορτοκαλλόφουδα αντί γιά φάρι. Πρέπει να την προειδοποιήσω να μήν τά βάζη μαζί μου. Έχει σημάδια στα πόδια της από μένα, και μπορεί ν' άποκτήση κι' άλλα.

Χαίρομαι πού όταν έρχονται επισκέπτες ή λευκοί άρρωστοί, μόλις φθάσουν, ο Γιατρός τους λέει πώς δεν είναι αυγενικό να με μεταχειρίζονται με οικειότητα. Έτοι μπαίνουν στην θέση τους από μιας άρχής και δεν χρειάζεται να τους τό δείξω άγώ. Πρέπει όμως να προσθέσω ότι πειράχτηκα πολύ μία φορά όταν άκουσα τη γιατρίνα να λέη: «Τού άρρώστου να ποζάρη στο φακό. Κάθεται τόσο χαριτωμένα και ήσυχα τό άνόητο πλάσμα!» Αυτά τά άνόητα λόγια με πλήγωσαν βαθειά. Δεν με ένοιόζε τί θα έκανε με τό μικρό μαύρο κουτί πού κρατούσε στα χέρια όταν την άφησα να έρθη κοντά μου και στάθηκε ήσυχος γιά χατήρι της· τό έκανα άπλως γιατί ήθελα να της φερθώ φιλικά επειδή άνήκε στο σπίτι του Γιατρού.

Ο ιμπεριαλιστικός μύθος της Ανατολής και της Δύσης

Του καθηγητή BYEŁODUKHOWSKY
(Ομιλία από τον Κεντρικό Ραδιοφωνικό Σταθμό της Μόσχας)

Στο τεύχος 4/1948 της «Εκλογής» δημοσιεύσαμε μία όμιλία του καθηγητή Αρνολντ Τζ. Τόυνμπερ με τον τίτλο «Τό δίλημμα της Ρωσίας». Στην όμιλία αυτή απάντησε ένας Ρώσος όμιλητής και με χαρά μας αναδημοσιεύουμε τα επιχειρήματά του. Μία και η συζήτηση πήρε διαθνή χαρακτήρα, νομίζουμε ότι μπορούμε να πούμε πως πολλά από τα γεγονότα πάνω στα όποια ο καθηγητής Μπυελόντουχόβσκυ στηρίζει τα επιχειρήματά του δεν είναι σωστά και οι αναγνώστες άσφαλως θα τ' ιδούν και μόνοι τους. Και άφου τ' ο καλύτερο πράγμα στη δημοσιογραφία είναι ή πίστη πως τα γεγονότα είναι ιερά και τα σχόλια έλεύθερα, πιστεύουμε πως τα σχόλια του Ρώσου καθηγητή θα πρέπει να μελετηθούν προσεκτικά σε συσχέτιση με τ' ο προηγούμενο άρθρο του Καθηγητή Τόυνμπερ.

Ο καθηγητής Τόυνμπερ άνεικρύζει την Ιστορία της Εύρώπης σαν Ιστορία δύο πολιτισμών—του Δυτικού και του Ανατολικού. Στόν άγώνα αυτών των δύο πολιτισμών βλέπει τ' ο κύριο περιεχόμενο της Ιστορικής εξέλιξης από την πώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και ύστερα.

Όταν οι άντιδραστικοί της Βρεταννίας ή της Αμερικής στά 1547 άντιθέτουν την Δύση και την Ανατολή,δέν μιλούν ούτε για γεωγραφική διαμόρφωση ούτε για δυτικά ήμισφαίρια. Γι' ούς νεόβγαλτους γεωγράφους της Ουάσιγκτων, ό μεσημβρινός του Γκρήνουιτς άνήκει στη Δύση, άκριβώς όπως για τ' ούς Ιδιόρ-

ρυθμούς γεωγράφους του Λονδίνου ή Αυστραλία άνήκει στη Δύση και ή Γιουγκοσλαβία στην Ανατολή.

Πολύ λίγες γεωγραφικές άρχές βρίσκονται κάτω από άξιοσημείωτες Ιστορικές μεταβολές. Στόν αιώνα του Περικλή, ή Ελλάδα άνήκε στη Δύση, και στόν αιώνα του Ιουστιανού είχε μεταφερθ' στην Ανατολή—ένω ή Ελλάδα του αιώνα του Γκρήνουωλντ, σύμφωνα με τ' ούς κανόνες της Ιμπεριαλιστικής διαλεκτικής μεταφέρεται για μία φορά άκόμη στη Δύση. Η Τουρκία, σύμφωνα με τ' ούς νέα αυτή γεωγραφία, πρέπει χωρίς συζήτηση να περάσει στο δυτικό ήμισφαίριο.

Γι' ούς κείνον π' ού έχασε τ' ο δρόμο του μέσα στόν άστικό τύπο, ό καλύτερος οδηγός πρ' ος τ' ούς τ' ούς θα ή-δεν να γυρίσει τ' ο δείκτης της πυξίδας πρ' ος τ' ο δεξιά. Μά λίγα λόγια ή Δύση έχει φθάσει να είναι, τίποτα περισσότερο τίποτα λιγώτερο, ένας συμβολικός προσδιορισμός ενός δυναμικού άντισοβιετικού μπλόκ. Η σημερινή Αγγλο-Σαξωνική χρήση του όρου δέν έχει κανένα άλλο πραγματικό νόημα.

Ό σημερινός άγώνας άνάμεσα σ' ούς δημοκρατικές και τ' ούς άντιιμπεριαλιστικές χώρες από τ' ούς μία μεριά και τ' ούς άντιδημοκρατικά Ιμπεριαλιστικά κράτη από τ' ούς άλλη, έρμηνεύεται από τ' ούς Τόυνμπερ σαν τ' ούς άναπόφευκτο άποτέλεσμα μιάς προαιώνιας και βέβαιης συγκρούσεως των δύο πολιτισμών. Έτσι, μέσα στη σκέψη του οι σημερινές άντιλογίες άνάμεσα σ' ούς Ηνωμένους Πολίτες και τ' ούς Ε.Σ.Σ.Δ. είναι ή άναζωπύ-ρωση με μία νέα μορφή του άγώνα

άνάμεσα στη Ρώμη και στο Βυζάντιο, τ' ούς έποχή της μεταναστεύσεως των λαών. Ό άγώνας άνάμεσα σ' ούς δύο πολιτισμούς, σήμερα όπως και τότε, γίνεται για τ' ούς κυριαρχία, τ' ούς πολιτική και Ιδεολογική πάνω σ' ούς ούδέτερες χώρες π' ούς βρίσκονται άνάμεσα σ' ούς δύο συγκρουόμενες δυνάμεις.

Αυτή είναι ή κυνική όψη της Ιμπεριαλιστικής Ιδεολογίας π' ούς έμφανίζεται κάτω από ένα επιστημονικό προσώπειο. Γι' ούς τ' ούς Τόυνμπερ ή Ελλάδα, ή Αυστρία και ή Ούγγαρία δέν είναι οι χώρες του Έλληνικού, του Αυστριακού, του Ούγγρικού λαού π' ούς άνήκουν άποκλειστικά σ' ούς ατόους, πολιτικά, Ιδεολογικά και οικονομικά. Γι' ούς τ' ούς, είναι νεκρές ζώες και χώρες για επέκταση π' ούς κάποια δύναμη θα τ' ούς υποτάξει άπόλυτα σ' ούς αυτήν, και θα τ' ούς υποδουλώσει.

Η έθνική άνεξαρτησία δέν ύπάρχει γι' ούς τ' ούς, ούτε και σαν δυνατότητα των μικρών έθνών π' ούς καταστράφηκαν οικονομικά από τ' ούς Φασισμό. Τέτοια πράγματα δέν τ' ούς βλέπει. Τ' ούς μόνο π' ούς βλέπει είναι μία διαίρεση του κόσμου άνάμεσα σε Μεγάλες Δυνάμεις, π' ούς έξασκούν άπόλυτη κυριαρχία πάνω στα μικρά κράτη.

Ποιά είναι τ' ούς Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Βυζαντινού πολιτισμού π' ούς πρώτα ή Ρωσία και ύστερα ή Σοβιετική Ένωση κληρονόμησαν και π' ούς είναι ό κύριος λόγος για τ' ούς τ' ούς δέν μπορεί να συμφιλιωθεί ή Ανατολή με τ' ούς Δύση; Ό Τόυνμπερ έπιστά τ' ούς προσοχή μας σε δύο άρχές π' ούς δέν αφήνουν τ' ούς Ανατολή να συμβιβαστεί με τ' ούς δυτικό πολιτισμό. Η πρώτη άρχή είναι μία πεποίθηση έκείνων π' ούς άνήκουν στόν Βυζαντινό πολιτισμό, ότι πάντα έχουν δικίο. Θεωρώντας τ' ούς έαυτούς ως τ' ούς «έκλεκτο» λαό και ως σκοπό της δημιουργίας, οι Βυζαντινοί έχουν πεισθ', λέει, ότι πάντα έχουν δικίο σε όλες τ' ούς τις διαφορές με τ' ούς Δύση.

«Η Μόσχα είναι ή Τρίτη Ρώμη» είναι άκριβώς ένα άποκαλυπτικό λεκτικό σχήμα της Βυζαντινής κληρονομίας με τ' ούς όποια διαποτίστηκε ή Ρωσία. Χαρακτηριστικό είναι ότι ξερεί τ' ούς είχε γραφτ' ούς τ' ούς Νέα Ρώμη. Ξεχνάει όμως τ' ούς έγραφαν άργότερα όρισμένοι εκπρόσωποι του δυτικού πολιτισμού για τ' ούς Τρίτο Ράιχ. Πρέπει να περιφρονή κανείς έντελως τ' ούς Ιστορική αλήθεια για να μιλήσει έν όνόματι της επιστήμης για τ' ούς ιδέα της έθνικής υπεροχής σ' ούς να ήταν τ' ούς διακριτικό χαρακτηριστικό του Βυζαντινισμού και τ' ούς όποιο ό δυτικός πολιτισμός δέν έχει διόλου.

Άσφαλως ό μεγάλος καθηγητής δέν θα έχη ξεχάσει τ' ούς «Φιλοσοφία της Ιστορίας» του Έγγελου με τ' ούς διδυράμβους της για τ' ούς Γερμανικό λαό, τ' ούς έκλεκτό λαό, τ' ούς ιερό έθνος στο όποιο και μόνο άνήκει τ' ούς μέλλον. Άσφαλως δέν θα έχη ξεχάσει τ' ούς Γάλλους π' ούς έδραίωσαν τ' ούς φυλετική θεωρία, άνθρώπους π' ούς πολύ δύσκολα θα μπορούσε κανείς να άποκαλέσει άντιπροσώπους του Βυζαντινού πολιτισμού.

Δέν ξερεί άκόμη ότι και ό Ιδιος ό συμπατριώτης του ό Τσάμπερλαιν ήταν ό π' ούς φανατικός ύποστηρικτής της Ιδέας της έθνικής και φυλετικής άνωτερότητας π' ούς Ιστορία του άντιδραστικού σοβινισμού τ' ούς ήξερε π' ούς να έμφανισθ' ούς φασισμός;

Αν ό καθηγητής ρίξει μία ματιά σε όποιοδήποτε από τ' ούς άναρίθμητα βιβλία των τροβαδούρων του Αμερικανικού αιώνα, θα εύρη άκρότατα παραδείγματα έθνικής ολήσεως, σοβινισμού και περιφρονήσεως των άλλων έθνών.

Η άυστηρή άρχή του Βυζαντινού πολιτισμού κατά τ' ούς καθηγητή Τόυνμπερ είναι τ' ούς ολοκληρωτικό Κράτος, ή ύπαγωγή της πνευματικής και Ιδεολογικής ζωής του λαού στην έξουσία του Κράτους, ή καταπίεση της έλευθερίας της σκέψης και του λόγου. Η έλευθερία της σκέψης π' ούς Τόυνμπερ έμφανίζει

σάν ούσιωδες χαρακτηριστικοί του δυτικού πολιτισμού, είναι, κατά τὸν ἴδιο, μιὰ συνέχιση τῆς πατροπαράδοτης ἀνεξαρτησίας τῆς Ρωμαϊκῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία τοῦ Κράτους.

Παρακινούμενος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ κτυπήσῃ καὶ νὰ μολύνῃ μὲ κάθε θυσία τὴν σοσιαλιστικὴ δημοκρατία, ὁ Τόυνμπη δὲν καταλαβαίνει πόσο ἀστεία γίνεται ἡ ἴδια του ἡ θέση. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ διαβάσῃ αὐτὴ τὴν ὁμιλία γιὰ τὶς Ρωμαϊκὲς Καθολικὲς παραδόσεις τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψης, χωρὶς νὰ χαμογελάσῃ. Ποιὸς δὲν ξέρει πῶς ὁ παπικὸς θρόνος ἐστάθηκε μέσα σὲ ὅλη τὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης τὸ κέντρο τῆς πνευματικῆς τυραννίας, τῆς μισαλλοδοξίας, καὶ τοῦ ἀλύπητου χτυπήματος τῆς ἐλευθερίας δημοκρατικῆς σκέψης; Καὶ ἂν γυρίσωμε σὲ μιὰ μεταγενέστερη περίοδο, δὲν εἶναι πάλι ἓνας ἐξέχων ὑπερασπιστὴς τῆς ἰδεολογίας τοῦ Δυτικοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὁ Ἄγγλος Τόμας Χόμπς μὲ τὸ παμμένιστο καὶ παντοδύναμο Κράτος τοῦ Λεβιάθαν, ὁ πρωτοπόρος τοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ; καὶ τέλος, πῶς μπορεῖ ἓνας λογικὸς ἄνθρωπος νὰ μιλάει γιὰ τὶς ἱστορικὲς παραδόσεις τοῦ Ὀλοκληρωτικοῦ Κράτους, ὅταν οἱ πληγὲς ποὺ ἔφεραν στὸν κόσμον τέτοιες ὁψίμες ἀντίσεις τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ σάν τὰ κράτη τοῦ Μουσσολίνι καὶ τοῦ Χίτλερ εἶναι ἀκόμη νωπές; Μήπως καὶ τὸ Κράτος τοῦ Φράγκο εἶναι κι' αὐτὸ ὁ φύλακας τῶν παμπάλαιων φιλελευθέρων παραδόσεων τοῦ Ρωμαϊκοῦ Καθολικοῦ Πολιτισμοῦ;

Ἡ θεωρία τοῦ Τόυνμπη εἶναι ἐσφαλμένη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος καὶ ἐντελῶς ἀντίθετη μὲ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα. Μιλώντας γιὰ τὴν ἀστικὴ δημοκρατία σάν ἀντίθεση τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας, μένει στὸν Τόυνμπη νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ γιατί ἡ κυριαρχία ποὺ ἀσκοῦν μονοπωλιακὰ στὸν τύπο, στὴν τέχνη καὶ στὴν ἐπιστήμη μερικοὶ ἀνεύθυνοι οἰκονομολόγοι, ἐχθροὶ τοῦ

λαοῦ, πρέπει νὰ λέγεται ἐλευθερία ἐνῶ ὁ τύπος, ἡ τέχνη καὶ ἡ ἐπιστήμη ποὺ κατευθύνονται ἀπὸ κρατικὰ σώματα, δημιουργοῦνται ἀπὸ τὸ λαό, καὶ ἐκπληρώνουν τὶς ἐπιδιώξεις τοῦ λαοῦ, πρέπει νὰ ὀνομαζῶνται παραβίαση τῆς ἐλευθερίας.

Καὶ γυρίζομε τώρα στὸ κύριο σφάλμα τοῦ Τόυνμπη, στὴν ταύτιση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ συστήματος ποὺ ἐγκαταστάθηκε στὴ Ρωσία ὕστερα ἀπὸ τὴν Μεγάλῃ Ὀκτωβριανῇ Ἐπανάστασι μὲ τὸ μεσαιωνικὸ Βυζαντινὸ κρατικὸ σύστημα. Τὸ σημερινὸ καθεστῶς στὴ Ρωσία, λείει ὁ καθηγητὴς Τόυνμπη, ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει σπάσει κάθε δεσμὸ μὲ τὸ παρελθόν τῆς ἀλλῆ, προσθέτει, ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς δὲν εἶναι ἀληθινός.

Ἡ Ρωσία πάντα ἀντιστάθηκε στὸν δυτικὸ πολιτισμὸ καὶ σήμερον ἐξακολουθεῖ νὰ κάνει τὸ ἴδιο. Ὁ Λένιν διατύπωνε ἀπλῶς τὴν ἀντίδραση τῆς Ρωσικῆς ψυχῆς ἐναντίον τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Κάθε λέξη ἐδῶ εἶναι καθαρὴ ἀνοησία. Πρῶτα πρῶτα τὸ σημερινὸ καθεστῶς τῆς Ρωσίας δὲν ἰσχυρίζεται ὅτι ἔσπασε κάθε δεσμὸ μὲ τὸ παρελθόν. Τὸ σημερινὸ σύστημα διαφύλαξε καὶ ἀνέπτυξε ὅλες τὶς ἐνδοξες ἐπαναστατικές, δημοκρατικὲς παραδόσεις τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας καὶ ὅλα τὰ λαμπρὰ κατορθώματα τοῦ Ρωσικοῦ πολιτισμοῦ. Βοήθησε καὶ πολλαπλασίασε τὴν ἀνεκτίμητη συμβολὴ τῆς Ρωσίας στὴν πρόοδο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καὶ τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ. Ὁ Σοβιετικὸς λαὸς εἶναι ὁ ἱστορικὸς κληρονόμος τοῦ Λομονόσοφ καὶ τοῦ Ράντισεβ, τοῦ Μπολίνσκυ καὶ τοῦ Τσερντομόφσκυ, τοῦ Πούσκιν καὶ τοῦ Τολστόϊ, τοῦ Ρέπιν καὶ τοῦ Τσαϊκόφσκυ, τοῦ Μεντελέγιεφ καὶ τοῦ Πάπφ, τῶν μεγάλων ἀρχιτεκτόνων τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ, ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ.

Δεύτερο, τὸ σημερινὸ καθεστῶς τῆς Ρωσίας δὲν ἰσχυρίζεται ἀπλῶς ὅτι ἔχει σπάσει κάθε δεσμὸ μὲ τὸν Τσαρισμὸ μὲ τὴν ἐκμετάλλευσή του, τὴν ἀντίδραση καὶ τὸ σκοτάδι του.

Τὰ ἔχει καταστρέψει καὶ ξεριζώσει ὅλα αὐτὰ, παρ' ὅλα ὅσα ἔκαναν οἱ Βρετανοὶ καὶ ἄλλοι γιὰ νὰ τὸ ἐμποδίσουν.

Ἄν ὁ καθηγητὴς Τόυνμπη καταλάβαινε ὅτι στὴ βάση τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως δὲν βρίσκεται ἓνας ἀγῶνας ἀνάμεσα στὸν ἀνατολικὸ καὶ δυτικὸ πολιτισμὸ, ἀλλὰ ἓνας ἀγῶνας ἀνάμεσα σὲ δυὸ πνευματικὸς κόσμους, δυὸ δρόμους ἐξελίξεως, δυὸ παγκόσμιες φιλοσοφίες μέσα σὲ κάθε ἔθνος, δηλ. ὁ ταξικὸς ἀγῶνας, δὲν θὰ κατασκεύαζε ἓνα τόσο ψεύτικο οἰκοδόμημα ἱστορικῆς θεωρίας.

Πῶς μπορεῖ νὰ ρίχνῃ κανεὶς τὰ σφάλματα τοῦ Τσαρισμοῦ σὲ ἓνα λαὸ ποὺ χτύπησε τὸν Τσαρισμὸ τὸ καθεστῶς του καὶ τὴν ἰδεολογία του; Ὁ Μαρξισμὸς — Λένινισμὸς δὲν εἶναι ὁπλο στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ ἀλλὰ ἐναντίον τῆς ἀντιδημοκρατικῆς ἱμπεριαλιστικῆς ἀντιδράσεως ποὺ ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καὶ παγκόσμιου πολιτισμοῦ.

Ὁ Σοβιετικὸς λαὸς περιβάλλει μὲ ἀγάπη τὰ προοδευτικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ Βρετανικοῦ, τοῦ Γαλλικοῦ καὶ κάθε ἔθνικοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ Σοβιετικοὶ ἐπιστήμονες ὑπερασπίζονται καὶ πιστεύουν σὰ διδάγματα τοῦ Βρεταννοῦ Δαρβίνου ἐναντίον Ἀμερικανῶν καὶ ἄλλων ἀντιθέτων, ἐνῶ σήμερον οἱ Βρετανοὶ ἀντιδραστικοὶ ὑποστηρίζουν τὶς μυστικιστικὲς παραισθήσεις τοῦ Ρώσου Μερντινιάεφ ἐνὸς ἐκφυλισμένου γόνου τοῦ ἀντιδραστικοῦ Σλαβοφιλισμοῦ.

Οἱ Σοβιετικοὶ λαοὶ εἶναι οἱ πραγματικοὶ συντελεστὲς ὅλης τῆς ἱστορικῆς πορείας γιὰ τὴν δημιουργία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ. Ἐκεῖνοι ποὺ δὲν κατανοοῦν ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ ποὺ ἀναπτύχθηκε ἀπὸ τὸν Λένιν καὶ τὸν Στάλιν ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερο ἐπιτεύγμα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ

καὶ τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἡ δεῖ ἡ δημιουργία τοῦ πρώτου σοσιαλιστικοῦ κράτους ἀνοίξε νέα ἐποχὴ τὸν πολιτισμὸ, ξαναφέρνουν τὴν ἱστορία πίσω σὲ ἓνα ὀπισθοδρομικὸ σύστημα ζωῆς καὶ σὲ ἰδέες ποὺ ἔχουν πιά ἐξαντλήσει τὴ χρησιμότητά τους.

Ὁ Καθηγητὴς Τόυνμπη δὲν βλέπει παρὰ μιὰ λύση στὸν φαντασιώδη προαιώνιο ἀγῶνα ἀνάμεσα στοὺς δύο πολιτισμούς τοὺς ὁποίους ἀνεκάλυψε. Τὴ λύση ποὺ προτείνει τὴν ὀνομάζει δυτικοποίηση. Στὴ θεληματικὴ δυτικοποίηση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας δὲν ἔχει ἐλπίδες. Ὁ πῆρξε βέβαια μιὰ ἐποχὴ, ποὺ ἡ Σοβιετικὴ χώρα ἀρχίζει νὰ ἐφαρμόζῃ τὰ σχέδια τῆς ἐκβιομηχανοποιήσεώς της, ὅταν ὁ Τόυνμπη ἤλπιζε ὅτι μαζὺ μὲ τὴν κυριαχία τῆς σύγχρονης τεχνικῆς προόδου τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση θὰ υλοθετοῦσε καὶ τὴν κοινωνικὴ συνείδηση τῆς μπουρζουαζίας. Τὴν ἐποχὴ ἔκρινε ὁ Τόυνμπη εἰχε κάποιες ἐλπίδες γιὰ τὴν δυτικοποίηση τῆς Ρωσίας, μὲ τὴ σκέψη ὅτι θὰ ἦταν ἀδύνατο ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση νὰ υλοθετήσῃ ἓνα μέρος μόνο τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Μαζὶ μὲ τὰ τρακτέρ, κατὰ τὴ γνώμη του, θὰ ἔπρεπε ἡ ὑπαίθρος χώρα νὰ πόρῃ καὶ μιὰ ἀστικὴ νοοτροπία.

Ἀλλὰ ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας τοῦ Τόυνμπη δὲν αὐτοδικαιώθηκε. Γιατί μαζὶ μὲ τὰ τρακτέρ ἐμφανίστηκε ἡ σοβιετικὴ φάρμα. Καὶ ἡ δυτικοποίηση δὲν ἦρθε.

Ἐνῶ ὅμως δὲν ὑπάρχουν ἐλπίδες γιὰ μιὰ θεληματικὴ δυτικοποίηση, ἀπομένει ἀκόμα ὁ ἐξαναγκασμὸς καὶ ἡ βία ποὺ, κατὰ βάθος, ἀποτελεῖ καὶ τὸ σκοπὸ τῆς ὁμιλίας τοῦ Καθηγητῆ Τόυνμπη. Δυτικοποίηση δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ ἡ Ἀγγλικὴ παραγωγή τοῦ Γερμανικοῦ «Drang nach Osten».

Τὸ

«ΝΙΟΥ ΓΙΟΡΚΕΡ»

καὶ ἡ θέση του στὴν Ἀμερικανικὴ ζωὴ

Τοῦ RUSSELL MALONEY

('Απὸ τὸ «The Saturday Review of Literature»,
Νέα Ὑόρκη)

Τὸ «Νιού Γιόρκερ» (*New Yorker*) εἶναι τὸ καλύτερο ἀμερικανικὸ χιουμοριστικὸ περιοδικὸ καὶ ἀπ' αὐτὸ ἡ «Ἐκλογή» ἔχει δημοσιεύσει ἀρθρὰ καὶ κυρίως πολλὰ σκίτσα καὶ γελοιογραφίες. Ἀπὸ τὸ 1925 στὶς σελίδες του βρίσκει κανεὶς τὰ ἔργα τῶν πρῶτων ἀμερικάνων χιουμοριστῶν καὶ γελοιογράφων. Τὸ «Νιού Γιόρκερ» εἶναι ἐκείνο πού ἐγκαινιάσει ἕνα καινούργιο δαιμόνιο καὶ κάπως ἐπιτηδευμένο ὅπως τὸ γράψιμο καὶ γενικὰ στὴν ἐμφάνιση τοῦ περιοδικοῦ. Ὡστόσο κάτω ἀπὸ τὴν παιγνιδιάρικη ἐπιφάνεια ὑπάρχει σοβαρότητα. Τὸ «Νιού Γιόρκερ» ἔχει ἀποκτήσει πείρα στὴν τέχνη νὰ διορθῶν τὰ ελαττώματα τῆς κοινωνίας μὲ τὸ γέλιο. Οἱ συνεργάτες του ξέρουν νὰ προσφέρουν λεπτομερεῖς καὶ ἀκριβεῖς πληροφορίες καὶ οἱ περιοδύοντες συντάκτες του καθὼς καὶ οἱ ἀνταποκριτὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ δίνουν ἀπὸ τίς σελίδες του κάθε ἑβδομάδα μιὰ εἰκόνα τοῦ κόσμου τόσο πιστὴ ὅσο καὶ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἐφημερίδα.

Τὸ ἀρθρὸ αὐτὸ εἶναι γραμμένο ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπο πού ἦταν ἐπὶ ἑντεκα χρόνια μέλος τοῦ συντακτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ «Νιού Γιόρκερ» ἔγραψε γι' αὐτὸ κάπου δύο ἑκατομμύρια λέξεις καὶ τέλος παρητήθηκε γιατί αἰσθανόταν πὼς ἔχει ἀρχίσει νὰ γερνᾷ νὰ κουράζεται.

Μιὰ φορὰ τὸν χρόνο στὴν ἐ-

πέτειο τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ «Νιού Γιόρκερ» στὰ 1925, δημοσιεύεται στὸ ἐξώφυλλο ἕνα πορτραῖτο καμωμένο ἀπὸ τὴν Ρέα Ἐρβιν τὴν πρώτη καλλιτεχνικὴ διευθύντρια τοῦ περιοδικοῦ καὶ πού εἰκονίζει ἕνα μυθικὸ πιά πρόσωπο γνωστὸ σ' ὅλους στὰ γραφεῖα μὲ τὸ ὄνομα Εὐστάθιος Τίλλεϋ. Ὁ Τίλλεϋ στὸ σκίτσο ἐξετάζει μ' ἕνα φακὸ μιὰ πεταλούδα· εἶναι ἕνας ἀλαζονικὸς τύπος ντυμένος ἐπίσημα καὶ ἐξεζητημένα. Ὁ Τίλλεϋ ἀντιπροσωπεύει τὸν μύθο τοῦ «Νιού Γιόρκερ»· ἕνας τέτοιος μύθος πλούσιο μίγμα ἀπὸ γεγονότα φαντασίες καὶ εἰκασίες, ἀσφαλῶς ποτὲ δὲν δημιουργήθηκε γύρω ἀπὸ μιὰ ἐπιχείρηση, ἀκόμα λιγώτερο γύρω ἀπὸ τὴν ἀπλὴ μικρὴ ἐπιχείρηση τῆς ἐκδόσεως ἑνὸς φτηνοῦ ἑβδομαδιαίου περιοδικοῦ.

Τὸν Φεβρουάριο ὁ Τίλλεϋ θὰ κάνῃ τὴν εἰκοστὴ τετάρτη ἐμφάνισή του στὸ ἐξώφυλλο τοῦ «Νιού Γιόρκερ». Ἡ ἐμβίωσή του συμβολίζει τὸ γεγονός ὅτι τὸ συντακτικὸ προσωπικὸ δούλεψε πάντα γιὰ τὸ γράψιμο καὶ τὴν ἐκδοσὴ κάθε τεύχους. Ὁ πιστὸς ἀναγνώστης

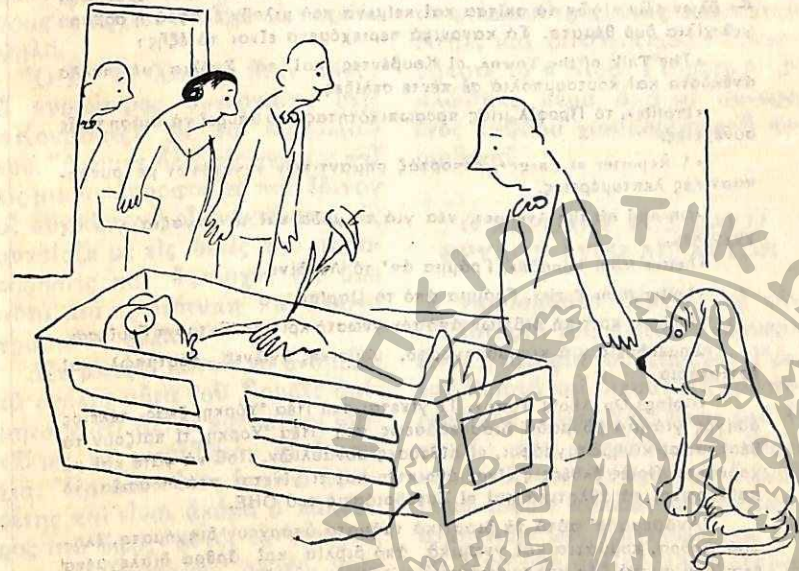
μπορεῖ νὰ σᾶς πῇ ἀπ' ἔξω ὅλες τίς κλασσικὲς πιά ἱστορίες τοῦ «Νιού Γιόρκερ» μὲ λεπτομέρειες. Ὅλοι ξέρουν γιὰ τὸν Θέρμπερ πού τὸν παρουσίασαν ξαπλωμένο στὸν τηλεφωνικὸ θάλαμο τοῦ Χῶλ νὰ κάνῃ πὼς εἶναι πτώμα. Γνωστὴ εἶναι καὶ ἡ ἱστορία τοῦ εὐρετηρίου πού ἐτοίμασαν γιὰ ἕνα καινούργιο διευθυντὴ συντάξεως καὶ πού βασιζόταν σὲ χρωματιστὰ δελτία· ὁ νέος ὁμως διευθυντὴς εἶχε ἀχρωματοψία.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μύθο καὶ τὰ ἄλλα χαρίσματα τοῦ «Νιού Γι-

όρκερ» εἶναι σημαντικά. Ὁ σημερινὸς χαρακτήρας τοῦ Ἀμερικανικοῦ χιούμορ πηγάζει ἀπὸ τὸ «Νιού Γιόρκερ». Τὰ σκίτσα του ἔχουν γιὰ θέμα τὰ σύγχρονα γεγονότα καὶ τὸν ἀνθρώπινο χαρακτήρα καὶ ὄχι τὸν περιορισμένο κόσμον τοῦ χιουμορίστα.

ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΣ
ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ

Στὸ κατὰ κανόνα ἄγονο πεδίο τῆς καθημερινῆς δημοσιογραφίας τὸ «Νιού Γιόρκερ» ἔφερε καινούργιο ὕψος καὶ ἐνθουσια-

Ὁ Θέρμπερ ἔριξε κάτω τὸν τηλεφωνικὸ θάλαμον, ξαπλώθηκε ἐκεῖ μέσα καὶ ἔκανε τὸν πεθαμένο.

Σκίτσο τοῦ HAL McINTOSH
κατὰ μίμησιν τοῦ Θέρμπερ, ἀπὸ τὸ «The Saturday Review of Literature»

σμός. Οι σελίδες με τον τίτλο «Κουβέντες της Πόλης» (Talk of the Town) με το εξεζητημένο ύφος αλλά και την αυστηρή ακρίβεια, αναφέρουν μικροσυμβάντα που μένουν απαραίτητα από τις εφημερίδες. Ένα άλλο τμήμα με τον τίτλο «Προφίλ» (Profiles) έχει για θέμα διακεκριμένους ή φημισμένους πολίτες. Η Γαλλική λέξη προ-

φίλ έμεινε πιά στο αγγλικό λεξιλόγιο αν και συχνά οι νομικοί σύμβουλοι του «Νιού Γιόρκερ» φώναζαν πώς δεν είχαν το «κορυφαίο» για να την χρησιμοποιούν. Με τον τίτλο «Ο ρεπόρτερ μιλά ελεύθερα» (Reporter at Large) δημοσιεύονται διάφορες μεγαλύτερες ιστορίες. Από τα πρώτα κιόλας χρόνια οι «Κουβέντες» άρχισαν να γράφονται από τον

ΤΟ «ΝΙΟΥ ΓΙΟΡΚΕΡ» ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ

Σ τις 128 σελίδες του «Νιού Γιόρκερ» περιλαμβάνονται κάθε εβδομάδα όλων των ειδών τα σκίτσα και κείμενα που μιλούν ελαφρά ή σοβαρά για χίλια δυο θέματα. Τα κανονικά περιεχόμενα είναι τα εξής:

«The Talk of the Town», οι Κουβέντες και τα Σχόλια με πολλά ανέκδοτα και κουτσομπολιά σε πέντε σελίδες.

«Profiles», το Προφίλ μιας προσωπικότητας που μπορεί να πιάσει τρεις σελίδες.

«A Reporter at Large», ρεπορτάζ σημαντικών γεγονότων με συναρπαστικές λεπτομέρειες.

«On and off the Avenue», νέα για τη μόδα και τα μαγαζιά για τις γυναίκες.

«Letter from London», Γράμμα απ' το Λονδίνο.

«Letter from Paris», Γράμμα από το Παρίσι.

«Books», κριτική βιβλίων από τον γνωστό κριτικό Έντμόντ Γουίλσον.

Σημειώσεις για κινηματογράφο, μουσική, αγώνες, φουτμπόλ και εστιατόρια.

«Goings On About Town», Τι γίνεται στη Νέα Υόρκη, ένας τέλειος οδηγός για μια βδομάδα διασκεδάσεως στη Νέα Υόρκη, τι παίζουν τα θέατρα, οι κινηματογράφοι, οι αθλούσες συναυλιών. Πού να πάτε και να χορέψετε. Ποιες εκθέσεις είναι ανοικτές και τι γίνεται στα Μουσεία, το ραδιόφωνο, τα αθλητικά και οι Συνεδριάσεις του ΟΗΕ.

«Ανάμεσα σ' αυτά τα βασικά τμήματα υπάρχουν διηγήματα, ελαφρά άρθρα, κομμάτια και γνωμικά από βιβλία και άρθρα διαλεγμένα κι αυτό γιατί τα χιουμοριστικά, τυπογραφικά και άλλα λάθη είναι ή

αγαλλίαση του «Νιού Γιόρκερ».

Τζέιμς Θέρμπερ και τον Ε. Β. Χουάιτ.

Αν τους έκρινε κανείς με τα κοινά δημοσιογραφικά μέτρα και οι δυο ήταν κακοί συντάκτες και το είχαν αποδείξει δουλεύοντας σε φημερίδες. Η συνεργασία τους όμως στις «Κουβέντες» συνέτεινε πάρα πολύ στο να ζωντανέψει την μισοπεθαμένη τέχνη των διηγήσεων, των μικρών νέων, της ιστοριούλας. Προτού περάσει πολύς καιρός κομμάτια της δουλειάς τους αναδημοσιεύονταν σε διδακτικά βιβλία και αναλύονταν σοβαρά από καθηγητές της δημοσιογραφίας. Γρήγορα γεννήθηκε αμίλλα ανάμεσα στους άλλους συντάκτες. Η δημοσιογραφία άρχισε να έχει το κεφάλι ψηλά.

Ο Ε. Β. Χουάιτ ήταν πάντα ο κυριώτερος συνεργάτης στις «Κουβέντες» με τα «Σχόλια» του. Ακουγε όλες τις γνώμες και τις μικροπληροφορίες που έδιναν οι συντάκτες ή οι αναγνώστες, τις συνδίαζε με τις δικές του παρατηρήσεις και έφτιαχνε απ' όλα αυτά μια πρωτότυπη και άψογα γραμμένη σελίδα.

Δεν μπορεί κανείς να ονομάσει τα σχόλια αυτά του Χουάιτ άμιμητα γιατί άλλοι κατώτεροι συντάκτες τα μιμήθηκαν με επιτυχία. Όσο πιο αυτάρκης ήταν ο έφευρετής και είναι ακόμα ο καλύτερος στο ύφος αυτό, το ταπεινό, πονηρό, φευγαλέο, σεμνό, γραφικό, σκεπτικό, γεμάτο ύποπτο μένος και—ό Θεός να μάς φυλάξ—πολλά καπρίτσια. Αν όμως το

ύφος αυτό του Χουάιτ μπορεί να αντιγραφεί, ή Νέα Υόρκη του για την οποία γράφει μένει πάντα δική του ιδιοκτησία. Μικροκαμωμένος και νευρικός, ντυμένος απλά και χωρίς κανένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό.

Τα «Σχόλια» της πολεμικής εποχής δεν ήταν όλα γραμμένα από τον Χουάιτ και έμεναν στο επίπεδο όλων της πολεμικής πεζογραφίας. Από τότε όμως έγινε θερμός οπαδός του διεθνισμού και έγραψε συχνά με λυρισμό και πειστικότητα για τις πεποιθήσεις του. Ο τόπος όλων του περιοδικού, μαζί με την ειكونογραφηση, τα ρεπορτάζ, τις κριτικές, τα διηγήματα ήταν πάντα φιλελεύθερος, υπέρ του «Νιού Ντρήλ, και διεθνιστικός. Όπως-δήποτε το «Νιού Γιόρκερ» απλώθηκε πέρα από τα σύνορα ενός καθαρά χιουμοριστικού περιοδικού.

Ο ΧΑΡΟΛΤ ΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΦΥΛΛΟΣ ΓΥΡΩ ΑΠ' ΑΥΤΟΝ

Αναπόσπαστα δεμένη με την ιστορία του «Νιού Γιόρκερ» είναι η ιστορία του Χάρολτ Ρός, του ιδρυτή και διευθυντή του περιοδικού. Δυστυχώς είναι μια ιστορία που κανένας δεν ξέρει καλά. Λίγοι άνθρωποι έγιναν θέμα τόσων πολλών αναλύσεων, ερμηνειών και εξηγήσεων, με τόσο λίγο ουσιαστικό αποτέλεσμα. Στα είκοσιένα, σχεδόν χρόνια φώναζε, ενόχλησε, αυτοσχέδιασε, συμβίβασε και έδωσε στους ανα-

«Ο Ρος δὲν θέλει ἓνα Προφίλ» ζητᾷ γενεαλογικὸ δέντρο, τραπεζιτικὸ βιβλιόριο, ἐμπορικὸς συνεργάτης κλπ.

Σκίτσο τοῦ HAL McINTOSH
κατὰ μίμηση τοῦ Σάτινμπεργκ ἀπὸ τὸ «The Saturday Review of Literature»

γνώστες του ἓνα περιοδικὸ κάθε ἑπτὰ μέρες. Δουλεῖ σκληρὰ ἀκόμη. Ἐκτὸς ἀπὸ μερικὰ ἀθλητικὰ ἄρθρα καὶ κάτι γράμματα ἀπὸ τὸ ἑξωτερικὸ πού φθάνουν τὸ Σαββατοκύριακο, αὐτὸς ἐπεξεργάζεται κάθε στήλη τοῦ περιοδικοῦ. Πηγαίνοῦν στοὺς βρώμικους διαδρόμους τοῦ δημοσιογραφικοῦ του βασιλείου ἀδύνατος, μὲ τὰ μαλλιά του ἀχτένιστα καὶ τὸ στόμα μισάνοιχτο, παρακολουθώντας τὴν γέννηση τοῦ ἐπόμενου τεύχους καὶ συζητώντας τὶς παραμικρὲς λεπτομέρειες σὲ ζητήματα εἰδήσεων, γούστου, στίξεως ἢ πολιτικῆς. Ἐχει γίνει αὐθαίρετα καὶ ἀνεξήγητα αὐθεντία στὶς ἀποδημητικὲς συ-

νήθειες τοῦ χειλιοῦ καὶ τὰ ἥθη τοῦ χαρεμιοῦ καὶ γι' αὐτὰ τὰ θέματα τοῦ ἀρέσει νὰ μιλᾷ ἐπὶ ὥρες μὲ καμιὰ νεαρὴ δημοσιογράφου πού προσπαθεῖ νὰ διακριθῇ. Δὲν εἶναι ἀπίθανο γιὰ ἓνα συγγραφέα νὰ δουλεύῃ σκληρὰ στὸ «Νιὸν Γιόρκερ» γιὰ χρόνια χωρὶς νὰ ἔχη συναντήσῃ οὔτε μιὰ φορὰ τὸν διευθυντή. Τὰ παιδιά τοῦ ἀσανσέρ ἔχουν αὐστηρὲς διαταγὲς νὰ μὴν τὸν χαιρετοῦν μὲ τ' ὄνομά του, γιὰ νὰ μὴν τὸν γνωρίσῃ καὶ τὸν πλησιάσῃ στὸ λεωφορεῖο καὶ νέναν ἀδιάκριτος συγγραφέας ἢ καλλιτέχνης. Εἶναι ἄνθρωπος πού δὲν τοῦ φαίνεται ἡ μόρφωσή του καὶ πού δὲν τοῦ κάνει ἰδιαί-

τερη ἐντύπωση ἢ πείρα. Ἐχει σχετικὰ λίγους φίλους καὶ ἀρκετοὺς ἐχθροὺς γιὰ τοὺς ὁποίους γενικὰ ὑπερφανεύεται ἀρκετά. «Ἐνας δημοσιογράφος δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη φίλους» τοῦ ἀρέσει νὰ λέῃ. Στὴν ἐποχὴ μας τὴν τόσο μανιώδη γιὰ τὴν πολιτικὴ εἶναι δύσκολο νὰ καθορίσῃ κανεὶς πού βρίσκεται ὁ Ρος. Εἶναι πολὺ πιθανὸ πὼς εἶναι χλιαρὸς δεξιὸς παρ' ὅλο τὸν φιλελεύθερο τόνο πού ἔχει τὸ περιοδικό.

Μιὰ ὁλόκληρη γενιὰ δημοσιογράφων συνήθισε νὰ νομίζῃ τὸν Ρος μυστηριώδη ἄνθρωπο καὶ φαίνεται πὼς ὁ Ρος δὲν ἐνοχλεῖται μ' αὐτὸν τὸν τίτλο. Ἡ συντακτικὴ δουλειὰ τοῦ Ρος μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀποθέωση τῆς ἐντιμῆς ἀγνοίας. Τὸ μόνο πού ζητᾷ εἶναι νὰ καταλαβαίνει ἀπολύτως ὅσα γράφουν οἱ συνεργάτες του. Τώρα ἔχει τὴν ἴδια ἀπαίτηση ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς ποιητές. «Νὰ πάρη ἡ εὐχή» ξεφώνισε μιὰ μέρα τὸ 1938 «ὑστερα ἀπ' αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ ἀγοράσω οὔτε ἓνα στίχο πού δὲν καταλαβαίνω». Ὁ Ρος δὲν προσποιεῖται πὼς καταλαβαίνει οὔτε ἐλπίζει πὼς ἄλλοι θὰ ἔχουν καλύτερη ἀντίληψη ἀπ' αὐτόν. Δὲν ἔχει πνευματικὴ ἀλαζονεία καὶ εὐχαρίστως θὰ ἐμπιστευόταν τὸ πολύτιμο περιοδικό του σὲ κάποιον πού θὰ εἶχε μαζέψει ἀπὸ τὸν δρόμο γιὰ νὰ τὸν κἀν βοηθό του. Μόλις ἀνακαλύψῃ τὴν ἀνικανότητα τοῦ καινούριου συνεργάτη τὸν διώχνει. Γιὰ νὰ γίνῃ ὅμως αὐτὸ θὰ περάσουν

δύο χρόνια καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ τυχερὸς παίρνει ὅλο τὸ μισθό, ἐνῶ σιγὰ-σιγὰ δὲ τοῦ ἀφήνουν νὰ κἀν καμιὰ δουλειά. Ὁ Ρος πιὸ εὐκόλα προσλαμβάνει παρὰ ἀπολύει ὑπαλλήλους γι' αὐτὸ σήμερα τὸ προσωπικό του εἶναι διπλάσιο ἀπ' ὅτι ἦταν πρὶν δέκα χρόνια.

Μετὰ τὸν Ρος οἱ ἄνθρωποι πού ἀφῆσαν βαθεῖα τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητάς τους στὸ περιοδικό εἶναι ὁ Θέρμπερ καὶ ὁ Χουάιτ. Τὰ τελευταῖα 6-7 χρόνια ὁ Θέρμπερ δὲν συνεργάστηκε πολὺ μὲ τὸ «Νιὸν Γιόρκερ» ἐξ αἰτίας τῶν ματιῶν του, ἄφησε ὅμως γιὰ πάντα τὴν ἐπίδρασή του, θὰ ἔλεγε κανεὶς ἓναν ἰδιωτικὸ θρύλο τοῦ Θέρμπερ μέσα στὸ θρύλο τοῦ «Νιὸν Γιόρκερ». Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι θεωροῦν τὸν Θέρμπερ περισσότερο σκιτογράφο παρὰ συγγραφέα ἂν καὶ ὁ ἴδιος ὁ Θέρμπερ λέει πὼς βάζει τὸ γράψιμο πάνω ἀπ' ὅλα. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Χουάιτ ἀντίθετα μὲ τὴ γνώμη τοῦ κοινοῦ προτιμᾷ νὰ παραμερίξῃ τὴν πρόζα του πού ἔχει ἓνα τόσο σφιχτοδεμένο στύλ' τοῦ ἀρέσει νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτό του ποιητή.

ΕΝΑ ΕΙΔΟΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ

Ἐνα ἀναμφισβήτητο γεγονός πού δὲν περιορίζεται στὸν θρύλο τοῦ «Νιὸν Γιόρκερ», εἶναι πού τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀρχισυντάκτη ἢ καὶ τοῦ ἀπλοῦ συντάκτη ἐξαν-

τλεί τον άνθρωπο κατά ένα τρόπο, τον αδειάζει πνευματικά, είναι ένας τρόπος αυτοκτονίας χάριν του πλησίον.

Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους η δουλειά στο «Νιού Γιόρκερ» είναι πιο κουραστική από οπουδήποτε άλλο. Πρώτος λόγος και σοβαρότατος είναι το θλιβερό γεγονός της τελειότητας του «Νιού Γιόρκερ». Η τελειότητα για τον Χάρολντ Ρός, δεν είναι ένας σκοπός ή ένα ιδανικό αλλά κάτι που του ανήκει όπως το ρολόι και το καπέλλο του.

Άλλος λόγος που κάνει τη δουλειά στο «Νιού Γιόρκερ» ένα είδος εφιάλτη είναι ο αριθμός και η ποικιλία των θεμάτων κάθε τεύχους. Υπάρχουν «Σχόλια», «Κουβέντες», σκίτσα, ποιήματα, εικόνες, διηγήματα, μελέτες, το «Προφίλ» ή «Ο Ρεπόρτερ μιλά ελεύθερα», μισή ντουζίνα μικρές κριτικές, καμιά δεκαριά αποσπάσματα από έφημερίδες και το τμήμα «Τί γίνεται» με ειδήσεις από κινηματογράφο, θέατρο, κοσμικά έστιατόρια και νυχτερινά κέντρα. Οι «Κουβέντες» γράφονται σύμφωνα με μια χαλαρή αλλά αναπόφευκτη αρχή που απαιτεί να έχουν τουλάχιστον τέσσερα μικρά ανέκδοτα και τέσσερις πιο μεγάλες ιστορίες, χαρακτηρισμούς για κάποια προσωπικότητα και μια συνέντευξη ή μια αληθινή ιστορία που την διηγείται κάποιος συνεργάτης των σελίδων αυτών. Η σύνθεση πρέπει να γίνεται έτσι ώστε

τά θέματα που τίγονται στις «κουβέντες» να μην υπάρχουν άλλο στο ίδιο τεύχος.

Τρίτος λόγος που συντελεί στο να βγαίνει κάθε εβδομάδα ένα καλό περιοδικό αλλά κρατά πάντα τενωμένα τα νεύρα των συντακτών είναι η μανία του πολυπλοκου. Όλα έχουν την τάση να απομακρύνονται από την απλότητα. Άλλοτε για να γραφεί ένα «Προφίλ» π.χ. χρειάζονται δυο μέρες. Σήμερα δεν αποκλείεται ο συγγραφέας να θέλει τρεις μήνες για να μαζέψει το υλικό του, δυο μήνες για να γράψει το «Προφίλ» και άλλο ένα μήνα για να δώσει διάφορες πληροφορίες και να κάνει το τελευταίο χτένισμα στο άρθρο. Ο Ρός δεν ικανοποιείται πια με ένα απλό «Προφίλ» θέλει να περιλαμβάνει την ιστορία της οικογένειας του ανθρώπου, συστατική επιστολή από την Τράπεζα και βιβλιόριο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατάλογο της περιουσίας του και τα ονόματα των ζώντων συγγενών του, τον κατάλογο των ανθρώπων με τους οποίους συνεργάζεται, τις πολιτικές του πεποιθήσεις, όλα αυτά μαζί με το «Προφίλ». Τα άρθρα αυτά μεγάλωσαν πολύ και συχνά δημοσιεύονται σε δυο ή και τρεις σελίδες.

Το «Νιού Γιόρκερ» πληρώνει πλούσια και προκαταβολικά. Όταν κανείς συντάκτης αποχωρήσει, το χρέος του καταγράφεται στα βιβλία μήπως τυχόν επιστρέψει και γράψει τίποτε. Πάντως

κανείς συνεργάτης τακτικός ή έκτακτος δεν έχει ποτέ πάρει παραγγελία να γράψει κάτι επί πιστώσει.

Η ΒΕΛΟΝΑ ΤΟΥ ΠΛΕΞΙΜΑΤΟΣ

Τα συμβούλια της καλλιτεχνικής επιτροπής είναι ένας από τους μεγαλύτερους θεσμούς του «Νιού Γιόρκερ». Σ' αυτά τα συμβούλια σύμφωνα με μια ορισμένη διαδικασία που δεν αλλάζει με τα χρόνια, διαλέγονται τα σκίτσα. Στα συμβούλια είναι πάντα παρόντες ο Ρός και η Ρέα Έρβιν, η πρώτη καλλιτεχνική διευθύντρια. Επίσης ο σημερινός καλλιτεχνικός διευθυντής και ένας από τους αρχισυντάκτες ενός άλλου τμήματος. Οι άνθρωποι αυτοί κάθονται από τη μια μεριά ενός μεγάλου τραπέζιου και τα διάφορα σκίτσα τοποθετούνται το ένα ύστερα από το άλλο σε ένα καβαλέτο εμπρός τους. Μπροστά σε κάθε μέλος του συμβουλίου υπάρχει ένα μπλόκ, μολύβι, στακτοδοχείο και μια βελόνα του πλεξίματος που χρησιμεύει για να δείχνουν τα έλαττώματα των σκίτσων. Ο Ρός απορρίπτει τα σκίτσα αποφασιστικά και γρήγορα, ίσως ένα σε δέκα δευτερόλεπτα. Συχνά ρωτάει «Ποιος μιλά εδώ;» και αυτό σημαίνει πως το σκίτσο πρέπει να πάει πίσω στον καλλιτέχνη για να κάνει πιο ανοικτό το στόμα του προσώπου που μιλά.

Το διοικητικό γραφείο του

«Νιού Γιόρκερ» είναι σαν κάθε άλλης εταιρίας που δουλεύει καλά. Υπάρχει ένας άγραφος και απαράβατος νόμος όχι και πολύ συναδελφικός που τον επιβάλλει ο Ρός και τον δέχτηκε ήσυχα ο Ραούλ Φλάϊσμαν ο ιδιοκτήτης του περιοδικού: κανείς υπάλληλος της διοικήσεως δεν μπαίνει στην αίθουσα συντάξεως εκτός αν του γίνει ιδιαίτερη πρόσκληση. Οι διαφημιστές είναι τυχεροί άνθρωποι. Καμιά απαγόρευση στη δουλειά τους εκτός από το βέτο του Ρός καμιά φορά. Το περιοδικό τυπώνει 300.000 αντίτυπα και θα μπορούσε να ανεβάσει την κυκλοφορία αν δεν ήταν υποχρεωμένο σύμφωνα με τα συμβόλαια διαφημίσεων να κυκλοφορήσει τα μισά τεύχη στην περιοχή της Νέας Υόρκης. Ο Φλάϊσμαν που όταν ιδρύθηκε το περιοδικό κατέβαλε το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων δεν έπαψε εδώ και 18 χρόνια να έχει λογαριασμό πιστώσεων.

Ένας περίπατος στα γραφεία του «Νιού Γιόρκερ» θα φανέρωνε λίγα πράγματα από την πνευματική κίνηση που υπάρχει εκεί μέσα. Τα γραφεία βέβαια είναι βρώμικα και καθόλου άνετα, αλλά χωρίς δική τους ατμόσφαιρα. Δεν υπάρχουν χαλιά ούτε κουρίνες, ούτε διακοσμήσεις, ούτε μεγάλη διάθεση για τάξη και καθαριότητα. Ακολουθώντας την παράδοση του Θέρμπερ που ζωγράφιζε στους τοίχους, οι μικροί του γραφείου έχουν αφήσει με-

ρικά μουτζουρωμένα και ασυνάρτητα ορνιθοσκαλισμάτα.

Τὸ μοναδικὸ σημαντικὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ «Νιού Γιόρκερ» δὲν εἶναι ὁ οικονομικὸς προϋπολογισμὸς, ὅσο καὶ ἂν εἶναι ἐντυπωσιακὸς ἀλλὰ τὸ γεγονὸς ὅτι

σήμερα κανεῖς ἀπὸ τοὺς συνεργάτες τοῦ «Νιού Γιόρκερ» ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ρὸς δὲν ἔχει ἔλκος τοῦ στομάχου. Καὶ μόνο ὅταν ὁ προϋστάμενος κληρονομεῖ κάτι τέτοια βάσανα σὲ ἄλλους ἕνα περιοδικὸ ἀρχίζει νὰ πέφτει.

ΑΠΟ ΤΟ «ΝΙΟΥ ΓΙΟΡΚΕΡ»

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ἐπέλεξε τῆς μελισσοκομίας στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση καὶ τὶς ἠνωμένες Πολιτεῖες δίνουν ἕνα θαυμάσιο παράδειγμα γιὰ τὴ διαφορὰ ποὺ ἔνα βροβεῖο «Στάλιν» γιὰ τὴν ἐργασία του γιὰ τὴν ἐπιτάχυνση τῆς παραγωγῆς μελιού μὲ τεχνητὴ γονιμοποίηση τῶν βασιλισσῶν. Ἐπίσης γιὰ τὴν ἀποροὺν νὰ ζήσουν σὲ κυψέλες χωρὶς ἀερισμό. Στὴν Ἀμερικὴ ὁ Ε. Κ. Κλόζ ἐπέτυχε νὰ παράγῃ τὸ μέλι σὲ ἔξη θαυμάσιες ποικιλίες σὲ ἀρωμα καὶ χρώμα: φράουλα, μπανάνα, σοκολάτα, λεμόνι, ἀνανά καὶ μέντα.

ΚΑΠΟΙΟΣ ποὺ γύρισε ἀπὸ ἕνα ταξίδι του γιὰ δουλειές στὴν Αὐστραλία, ἔλεγε ὅτι ἐνῶ ἦταν στὸ Σίδνεϋ ἀνοίξε μιά μέρα κουβέντα μ' ἕνα ὁδηγὸ - ταξί, ὁ ὁποῖος ὅταν κατάλαβε ὅτι ὁ παλάτης του ἦταν Ἀμερικανός, εἶπε ὅτι ἤλπιζε νὰ ἐγκατασταθῇ κι ὁ ἴδιος κάποτε στὶς ἠνωμένες Πολιτεῖες. «Πιστεύω ὅτι θὰ τὰ καταφέρω πολὺ καλύτερα ἀπὸ πολλοὺς Αὐστραλούς», εἶπε ὁ σωφρό. «Μπορὼ νὰ μιλῶ ἀκριβῶς σὰν Ἀμερικανὸς ἀπὸ τότε ποὺ ἔσπασα τὴ μύτη μου».

ΚΑΠΟΙΑ ἡθοποιὸς ποὺ γύρισε ἀπὸ δουλειὰ, μᾶς πληροφοροῦσε ὅτι τὴν περασμένη ἐβδομάδα ἐνῶ μαινόγαυοι δίχως ἀποτέλεσμα στὰ γραφεῖα τῶν διαφόρων θεατρικῶν μανάτζερ, εἶδε μιά ἀγγελία κολλημένη στὴν πόρτα ἐνὸς ἀνδρ. «Ἡ ἀγγελία εἶπε: «Ἐάν κανένας νέος ἢ νέα ἢ μικρὸ παιδί μὲ ὕψος 1,50 ἕως 1,60 ἐπιθυμῇ νὰ πηδήσῃ ἀπὸ ἕνα παράθυρο τετάρτου κατῳότου μέσῳ ἑνὸς ἀστυνομικοῦ δίκτυ, παρακαλεῖται νὰ περάσῃ νὰ δῇ τὸν κ. Ρίτσαρντ ἀμέσως».

ΚΟΛΛΕΓΙΟΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Τῆς LORNA HAY

(Ἀπὸ τὸ «Picture Post», Λονδίνο)

Ἐπὶ αἰῶνας οἱ ἄνθρωποι ἐκπαδεύονται μέχρι σήμερον ἀκόμη εἰς τὸ παλαιὸν Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφόρδης, ὅχι βεβαίως πάντοτε διὰ μόνον τὴν χαρὰν τῆς μαθήσεως, οὕτε ὅμως καὶ διὰ νὰ ἀποκτήσουν μὲ τὰ τρία ἔτη τὰ ὁποῖα περνοῦν ἐκεῖ τὴν ἀρχὴν μιᾶς σταδιοδρομίας. Παρὰ τοὺς εὐφυεῖς φιλομαθεῖς νέους οἱ ὁποῖοι ἐρχονται μὲ κύριον σκοπὸν νὰ μορφωθοῦν, τὰ κολλέγια τῆς Ὁξφόρδης δέχονται καὶ τρέφουν καὶ ἄλλους οἱ ὁποῖοι πηγαίνουν ἐκεῖ εἴτε ἐκ παραδόσεως εἴτε διότι ἔχουν χρήματα.

Υπάρχει ὅμως ἕνα Κολλέγιον τὸ ὁποῖον δὲν βαρύνουν τοιαῦτα περιττά βάρη. Τὸ Κολλέγιον Ράσκιν δὲν εἶναι τμήμα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης. Ἰδρύθη τὸ 1899 ὑπὸ δυὸ Ἀμερικανῶν, τοῦ Κου καὶ τῆς Κας Οὐάιτερ Βρουμάν καὶ προωριζέτο ν' ἀποτελέσῃ μέρος ἐνὸς σχεδίου ἐκπαιδεύσεως ἐργαζομένων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Τὸ ὄνομα Ράσκιν προετιμήθη διότι ὁ Ράσκιν ἐθεωρεῖτο ὑποστηρικτὴς τῆς Ὁρθοδόξου Οἰκονομολογίας, ἀκόμη δὲ διότι εἶχεν ἐμπειρίαν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐργαζομένων. Τὸ κολλέγιον ἔχει τὴν ὑποστήριξιν τῶν Βρετανικῶν Συνδικάτων, πολλῶν τοπικῶν ἐκπαιδευτικῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης, τὸ ὁποῖον ἐπενεῖναι καὶ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὴν φιλοξενίαν του, τὴν κηδεμονίαν του καὶ πολλὰ ἐκ τῶν προνομίων του.

Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ Ράσκιν Κόλλετζ—ἀριθμοὶ περὶ τοὺς 60 μετὰ τῶν γυναικῶν αἱ ὁποῖαι εἶναι 6-12—πηγαίνουν ἐκεῖ μόνον διὰ νὰ σπουδᾶσιν. Εἶναι ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰς

τοὺς ὁποίους μίαν φορὰν ἐδόθη ἡ εὐκαιρία καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐπωφεληθοῦν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. Δὲν τοὺς ἦτο πάντοτε τὸσον εὐκολον νὰ ἀρπάσουν τὴν εὐκαιρίαν μόλις παρουσιασθῇ, ἀφοῦ πολλοί, ἢ μᾶλλον οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν εἶναι ἄτομα μὲ ὑποχρεώσεις καὶ ὅχι νέοι ἐρχόμενοι κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸ σχολεῖον μὲ μίαν εὐπορον οἰκογένειαν ἐπὶ τῆς ὁποίας δύνανται νὰ στηρίζωνται. Εἶναι ἄνδρες μὲ συζύγους καὶ τέκνα οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ υποστηριχθοῦν ἢ τοῦλάχιστον νὰ βοηθηθοῦν, μητέρες διὰ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ληφθῇ κάποια μέριμνα, νέοι μὲ χήραν μητέρα. Πρέπει νὰ γίνουν πολλοὶ οἰκογενεακοὶ συζητήσεις προτοῦ μερικὸ ἀπὸ τοὺς σπουδαστάς τοῦ Κολλεγίου Ράσκιν δεχθοῦν τὴν ὑποτροφίαν των.

Αἱ ὑποτροφίαι προέρχονται ἀπὸ διαφόρους πηγὰς καὶ ποικίλλουν ἀρκετά. Μερικαὶ δίδονται ἀπὸ τὰς τοπικὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀρχάς, ἄλλαι ἀπὸ τὰ ἐργαστικά Συνδικάτα, καὶ τὸ Κολλέγιον Ράσκιν, ἂν καὶ δὲν εἶναι πλουσίως προικισμένον ὅπως τὰ εὐπορα παλαιὰ ἱδρύματα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης δίδει καὶ αὐτὸ ὀλίγας υποτροφίας.

Τὰ δίδακτρα εἰς τὸ Ράσκιν εἶναι 125 λίρ. τὸ ἔτος καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο περιλαμβάνει διατροφὴν, διανομήν καὶ διδάκτρα. Ἀλλὰ ὁ σπουδαστὴς χρειάζεται τοῦλάχιστον 25 λίρας ἀκόμη διὰ νὰ καλύψῃ τὰ ἐξοδα ταξιδίου, τὰ βιβλία καὶ ἄλλας προσωπικὰς του ἀνάγκας. Τοιοῦτοτρόπως μίαν ὑποτροφίαν 160 λίρων δὲν ἀφίνει καθόλου περιθώριον διὰ τὴν κάλυψιν ἐπείγουσων οἰκιακῶν ἀναγκῶν, οὕτε ἀρκεῖ διὰ μίαν ἀνετον ζωὴν

εις την 'Οξφόρδην. Μία ύποτροφία τῶν 'Εργατικῶν Συνδικάτων ἐκ 250 λιρῶν ετησίως καὶ 3 λιρῶν τὴν ἑβδομάδα τῶν διακοπῶν, εἶναι ἐν συγκρίσει μὲ τὴν προηγουμένην βασιλικήν, κατὰ πόσον ὅμως θὰ ἐκπληρώσῃ καὶ αὐτὴ τὸν προορισμὸν τῆς ἐξαριθμῆται βεβαίως ἀπὸ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ φοιτητοῦ.

Εὐνόητον εἶναι ὅτι θὰ ὑπάρχῃ κάποια αὐστηρότης εἰς τὸ Κολλέγιον Ράσκιν. Ὁ νέος ὁ ὁποῖος ἰσχυρίζεται ὅτι ἐὰν δὲν ἐπέτυχῃ νὰ πάρῃ τὸ δίπλωμά του ἔμαθε ὅμως ἀρκετὰ χρήσιμα πράγματα διὰ τὴν ζωὴν, δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ Ράσκιν. Οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες τοῦ Ράσκιν ἔχουν ἤδη γνωρίσει τὴν ζωὴν.

Ἡ φοίτησις καὶ ἡ διδασκαλία εἰς τὸ Ράσκιν ἀκολουθεῖ γενικῶς τὴν γραμμὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς 'Οξφόρδης. Τὸ γεγονός ὅτι τὸ Κολλέγιον ἔχει μόνον ἐσωτερικοὺς μαθητὰς ὅπως καὶ τὰ Πανεπιστημιακά Κολλέγια εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρον διότι τοιοῦτοτρόπως οἱ φοιτηταὶ ἔχουν τὸ πλεονέκτημα τῆς συνεχοῦς καὶ ἀπερισπάστου ἀπὸ ἄλλας ἀσχολίας ἢ οἰκογενειακὰς ὑποθέσεις μελέτης. Οἱ φοιτηταὶ παρακολουθοῦν τὰς παραδόσεις τοῦ Πανεπιστημίου καθὼς καὶ τοῦ Κολλεγίου καὶ ὅπως εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δίδεται καὶ ἐδῶ ἰδιαιτέρα σημασία εἰς τὴν κατὰ μικρὰς τάξεις ἐργασίαν καὶ τὴν ατομικὴν διδασκαλίαν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ πλήρης σειρά τῶν μαθημάτων τὴν ὁποῖαν ὀφείλουν οἱ μαθηταὶ νὰ παρακολουθήσουν, εἴαν δύνανται, διαρκεῖ δύο ἔτη, εἰς τὸ διάστημα τῶν ὁποίων συντελοῦνται πολλὰ. Τὸ πραγματικὸν κολλεγιακὸν ἔτος τὸ ὁποῖον περὶ ἅμην κανεῖς ὡς οἰκτρότροφος ἐντὸς τοῦ Κολλεγίου εἶναι πρὸς τὸ παρὸν 33 ἑβδομάδες.

Ἡ σειρά τῶν παραδόσεων ἀποδει-

κνύει διὰ τὸ Κολλέγιον ἐνδιαφέρεται ὁλως ἰδιαιτέρως διὰ τὰ Κοινωνικά καὶ Πολιτικά θέματα, γεγονὸς φυσικόν, ἐφ' ὅσον ἓνα ἄτομον τὸ ὁποῖον ἔχει ἔλθει κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν βιομηχανικὴν ζωὴν πρέπει νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὰ θέματα τὰ περισσότερον σχετικὰ πρὸς τὴν πείραν του. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τὰ μαθήματα ἀφιερῶνται εἰς τὰ Οἰκονομικά, εἰς τὴν Κοινωνικὴν καὶ Πολιτικὴν ἱστορίαν, τὴν Γραμματικὴν τῆς 'Αγγλικῆς Γλώσσης καὶ τὴν Σύνθεσιν, 'Αγγλικὴν Φιλολογίαν, Πολιτικὴν Ρητορικὴν, Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν καὶ Ξένας Γλώσσας. Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος, δύνανται, ἐὰν θέλουν, νὰ πάρουν δίπλωμα Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικῶν 'Επιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς 'Οξφόρδης ἢ ἓνα ἄλλο δίπλωμα τὸ ὁποῖον θὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ ἀναλάβουν διοικητικὰς θέσεις εἰς δημοσίας ἢ ἰδιωτικὰς Ὑπηρεσίας.

Τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας τὸ ὁποῖον οἱ φοιτηταὶ τοῦ Κολλεγίου Ράσκιν δύνανται νὰ ἐκλέξουν ὅταν φύγουν, φαίνεται καλύτερα ἀπὸ τὴν σταδιοδρομίαν τῶν παλαιότερων φοιτητῶν. Πολλοὶ ἔχουν ἐπιδράσει εἰς τὴν 'Εθνικὴν ζωὴν, πολὺ περισσότεροι ἔχουν ἐπιτελέσει ὠφέλιμον ἐργασίαν εἰς τὴν δημοσίαν ἢ κοινωνικὴν διόικησιν. Πολλοὶ εἶναι διπλωματοῦχοι καὶ ἄλλων Πανεπιστημίων. Τὸ Κολλέγιον διατηρεῖ τὴν φήμην του καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ μετὰ ἐξ ἄλλων Κολλεγίων ἐργαζομένων, διότι ἡ καθημερινὴ διαπαιστῶνται ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐνηλίκων δὲν πρέπει νὰ εἶναι μία φιλοδοξία ἢ ὁποιαδήποτε τοῦ ἐργαζομένου νὰ ἐκτελεσθῇ εἰς μίαν στενὴν ὁδὸν ζωὴν παρακολουθοῦντες βραδυνὰ μαθήματα μετὰ ἀπὸ τὴν σκληρὰν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ ὅτι εἶναι κατὰ ἐντελὴς συνυφασμένον μὲ τὴν πρόσδον καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται σοβαρῶς.

Ὁ κ. Γιώργος Θεοτοκᾶς πού κι ἄλλοτε συνεργάσθηκε στὴν « Ἐκλογὴ » μᾶς φέρνει σήμερον τὶς πρόσφατες ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴν Ρόδο. Ἡ ἐνσωμάτωση τῆς Δωδεκανήσου στὴν Ἑλλάδα παρουσιάζει, ἀλήθεια, ποικίλα προβλήματα σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα καὶ φυσικὰ στὸ πνευματικόν. Στὶς σελίδες πού ἀκολουθοῦν, ὁ συγγραφέας θέτει μερικὰ ἀπὸ τὰ προβλήματα αὐτὰ μὲ τὴν σαφήνεια καὶ τὴν ὀρθὴ κρίσιν πού τὸν χαρακτηρίζουν καὶ υποβάλλει ὀρισμένους λύσεις πού δὲν θὰ ἦσαν ἀσκοπο νὰ συζητηθοῦν.

ΡΟΔΟΣ

Τοῦ κ. ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ

Τολμηρὴ καὶ μεγαλοφάνεστη ὑπῆρξε ἡ τουριστικὴ πολιτικὴ τῶν Ἱταλῶν στὴ Ρόδο: σκέδια ἐπιβλητικὰ καὶ μακρόπνοα, κεφάλαια ἀπὸ κάθε αἰτοψὴ δυσανάλογα μὲ τὴ σημασία τοῦ νησιοῦ, διαφήμιση παγκόσμια. Ὁ σκοπὸς εἶχαν νὰ φέρουνε τὴ Ρόδο στὸ πρῶτο ἐπίπεδο τοῦ μεγάλου διεθνικοῦ τουρισμοῦ. Δρόμοι ἀσφαλτοστρωμένοι διασχίσανε τὸ νησί πρὸς ὅλες τὶς μεριές. Τὰ ἱστορικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ μνημεῖα του ὅλων τῶν ἐποχῶν σώθηκαν ἀπὸ τὴν διάλυση τῆς Τουρκοκρατίας, συντηρήθηκαν, ἀναστηλώθηκαν, ἀξιοποιήθηκαν μὲ τὸν λαμπρότερον τρόπο. Οἱ δεινροστοιχίες, οἱ ἀνθῶνες, τὰ πάρκα σχεδιάστηκαν μὲ γούστο ἀξιοθαύμαστο. Τὰ τοπία ἀναδείχτηκαν. Ἡ πρωτεύουσα ὀργάνωθηκε μὲ ἀξιώσεις μιᾶς πολιτείας τῆς Κιανῆς Ἀκτῆς. Εἰκοσι μεγάλα ξενοδοχεῖα ἔχαν σκοπὸ νὰ χτίσουν, τῆς ὁλῆς τοῦ Ξενοδοχείου τῶν Ρόδων, χωρὶς νὰ λογαριάζει

κανεῖς τὰ μικρότερα καὶ φτηνότερα. Στὸ βουνὸ τοῦ Προφήτη Ἡλία λειτουργοῦσαν δυὸ ξενοδοχεῖα τῶν Ἀλπεων. Τὰ δάση ἀναπτύχθηκαν ὅσο πούθενά ἄλλου στὸ Αἰγαῖο καὶ πλουτίστηκαν μὲ κοπάδια ἀπὸ ἐλάφια.

Μέσα στὴν πολυθόρυβη ὠστόσο διαφημιστικὴ προσπάθεια τῶν Ἱταλῶν, εὐκόλα ξεχώριζε κανεῖς τὴν ἀνομολόγητη πρόθεσή τους ν' ἀποκρύψουν τὸν ἑλληνικὸ χαραχτῆρα τοῦ νησιοῦ, τονίζοντας ὑπερβολικὰ ἄλλοτε τὴν τεχνητὴ ἰταλικότητά του, ἄλλοτε τὸ λατινικὸ ρυθμὸ τῶν μεσαιωνικῶν μνημείων τῶν Ἱπποτῶν τῆς Ρόδου καὶ ἄλλοτε μὲ πορὰ ξενὴ μάλιστα ἐπιμονή, τὰ λείψανα τῆς Τουρκοκρατίας, μιναρέδες, γασμάκια, σαρίκια, τούρκικα νεκροταφεία. Ἀπὸ γραμματόσημα καὶ διαφημιστικὰς εἰκόνες, ὁ ἀνίδεος ἔξενος θὰ εἶχε συχνὰ τὴν ἐντύπωση πὼς πρόκειται γιὰ καμιὰ μουσουλμανικὴ ἀποικία. Ὅλα τὰ μέσα εἰσανε καλά, φθάνει μονάχα νὰ σκεπάζανε τὸν

Έλληνισμό. Χωρίς σύστημα όμως όλα αυτά και χωρίς σταθερή γραμμή.

Γενικά η στάση τους απέναντι στον ελληνικό πληθυσμό που είχαν κάτω από την κυριαρχία τους φανερώθηκε έλλειψη από ξεκαθαρισμένη κατεύθυνση. Στενόκαρδα και δίχως ευφύια εθνικιστική, η πολιτική τους στο σημείο αυτό εκδηλώθηκε με τάσεις αντιφατικές. Από τη μία μεριά μια τάση αφομοιωτική: να κάμουν σιγά-σιγά τους Έλληνες να αποκτήσουν Ιταλική συνείδηση. Για το σκοπό αυτό ένιψαν όσο μπορούσαν τους μικτούς γάμους, προσπάθησαν να ιδρύσουν μια αυτοκέφαλη και Ιταλίζουσα Όρθόδοξη Εκκλησία της Δωδεκανήσου, αποκλείσανε την ελληνική γλώσσα από την εκπαίδευση. Ακόμα και στο διάλειμμα, τα παιδιά του σχολείου δεν είχαν το δικαίωμα να μιλούν ελληνικά. (Καθώς ήταν έπομένο διδασκόντανε τη γλώσσα τους κρυφά και ως φαίνεται τη διδασκόντανε καλά. Συζητήσα με εκπαιδευτικούς στη Ρόδο και μου είπαν πως τους έκαμε πολλή εντύπωση το πόσο καλά καταρτισμένα βρήκανε τα παιδιά στο μάθημα της ελληνικής γλώσσας, μολονότι δεν είχαν πύει σ' ελληνικό σχολείο). Από την άλλη μεριά οι Ιταλοί έκαμαν μια προσπάθεια εξιταλισμού της Ρόδου με το μέσο του αποικισμού: δημιούργησαν μια τεχνητή Ιταλική ζωή στην πόλη, ίδρυσαν με μεγάλη δαπάνη τρία πρότυπα Ιταλικά χωριά και κράτησαν συστηματικά σε όσο το δυνατό χαμηλότερο οικονομικό επίπεδο τον ελληνικό αγροτικό πληθυσμό. Από τη μία στην άλλη τάση παραπατούσαν συνεχώς: να κάμουν τους Έλληνες Ιταλούς ή να τους ρίξουν σε παρακμή και σε διάλυση και να φέρουν στη θέση τους Ιταλούς της Ιταλίας.

Τώρα αυτά όλα πάνε. Ξαφνικά ή ωραία ξεστή πολιτεία με τον επίχρητο κοσμοπολιτικό χαρακτήρα ξα-

νάγινε ελληνική σαν τη Σύρα, σαν το Φάληρο. Ο Ιταλικός πληθυσμός έφυγε. Μερικές εκατοντάδες Ιταλοί που αποφάσισαν να μείνουν, άρχισαν κιόλας να γίνονται Έλληνες με μιαν εύκολια που δεν θα παραξενέψει καθόλου εκείνους που έβρουν την ιστορία της Μεσογείου. Τους Ισπανόφωνους Έβραίους τους πήρε ο Άδόλφος Χίτλερ. Σήμερα φεύγουν σιγά-σιγά κι οι Τούρκοι. Κρυφά, τη νύχτα, κλέβουνε βάρκες και περνούνε στη Μικασία. Κανείς δεν τους ένοχλει, κανείς δεν τους πιέζει να φύγουν, μα και κανείς δεν τους βιάζει να μείνουν. Υπάρχει μια ιδέα ότι φεύγουν οι νέοι Μουσουλμάνοι για να μην πάνε στον ελληνικό στρατό. Οργανώνει άραγε κανείς αυτή την υπόθεση; Δεν μπορεί να μάθω τίποτα συγκεκριμένο. Είδα μονάχα ένα άτομο Έλληνισμό που με βαθιάν ανακούφιση αναβρίσκει τον έαυτό του και περιδιαβάζει άμεριμνα στα ανθόσπορτα μουράγια, μέσα σε μιαν άρκετά ιδιόρρυθμη ατμόσφαιρα ειρηνικής ελληνικής έπαρχίας που τη στολίζει μια πολυτελέστατη μεσαιωνική και μοντέρνα σκηνογραφία.

Στο λιμάνι Μαντράκι, εκεί που βρίσκονται τα δημόσια μέγαρα, οι Ιταλοί είχανε χτίσει δυο κολόνες κι είχανε στη μια τη Λύκαινα, σύμβολο της Ρώμης, και στην άλλη το Έλάφι, σύμβολο ροδίτικο. Οι Ροδίτες κατέβασαν τη Λύκαινα που τους ένοχλούσε, την τοποθέτησαν ωστόσο, χωρίς κολόνα, σε μια γωνιά των κρεμαστών κήπων του Καστέλου, σαν ανάμνηση ιστορική. Υπήρχαν σε διάφορες πλατείες, και τέσσερις ή πέντε μεγάλοι μπρούντζινοι Ρωμαίοι Αυτοκράτορες. Αυτοί, με το αόστηρό τους ύψος, είχανε πάρει τον δρόμο του πληθυσμού και κανείς δεν είχε διάθεση να τους πειράξει. Έξω από τους προστάτευαν και οι Άγγλοι με το σοβαρό άσφαλως επιχρυσωμένο ότι οι Ρωμαίοι Αυτοκράτορες ανήκουν στην ιστορία της Ευρώπης και όχι της Ιταλίας αποκλειστικά.

Όσο διαφορετικά έκριναν το θέμα οι Κρητικοί, δηλαδή κάποια άγροτική αποστολή από την Κρήτη που ήρθε στη Ρόδο τον καιρό της αγγλικής Μεσοβασιλείας, για ζητήματα που αφορούσαν, αν δεν κάνω λάθος, την οργάνωση της ελαιοπαράγωγης. Οι Κρητικοί λοιπόν αυτοί μια νύχτα, στο κέφι απάνω, έκαμαν ένα είδος κίνημα, πυροβόλησαν τους Αυτοκράτορες και τους έρριξαν από τα βάθρα τους με τρόπο έξευτελιστικό. Τον ένα μάλιστα τον άποκεφάλισαν. Τους συμάζεψε στο τέλος η αρχαιολογική μας υπηρεσία, στους κήπους του Καστέλου κι ούτους, σαν ξεπεσμένους συγγενείς. Ξαπλώνον στο χορτάρι και γεμάτοι μαμούνια αποτελούν μια σύνθεση που χωρίς υπερβολή θα την έλεγα υπεργραφιστική. Ο έφορος αρχαιοτήτων σχεδιάζει να τους στήσει ξανά στα πόδια τους μες στις απόμερες προσινάδες.

Και τώρα λοιπόν τι θα κάμουμε από το κοσμοξάκουστο νησί; Ένας έπαινος όφειλεται κιόλας στο Έλληνικό Κράτος σχετικά με τα ζητήματα της γεωργίας. Ο αγροτικός πληθυσμός αλσάναται τη θέση του να καλύτερεύει μέρα με τη μέρα και εκφράζει την Ικανοποίησή του. Οι Ιταλοί τον είχανε καταπιέσει σκληρά με πολλά και διάφορα διοικητικά και οικονομικά μέτρα. Η Ελλάδα τον έλευτέρωσε. Η ελληνική διοίκηση και η Άγροτική Τράπεζα τον βοηθούσε θετικά να προκόψει. Έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε πως το οικονομικό, κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο της ζωής του Δωδεκανήσιου γεωργού θα ανέβει σταθερά από εδώ και πέρα. Η άγροτική παραγωγή των νησιών θα τονωθεί όσο είναι δυνατό. Από την άποψη αυτή έγινε, ως φαίνεται, καλό ξεκίνημα.

Τι θα γίνουν όμως τα βαρύτητα εξωραϊστικά και τουριστικά έργα των Ιταλών, έργα που σε κάθε βήμα θυ-

μίζουν την παρουσία ενός μεγάλου Κράτους; Θα μπορέσει άραγε η Ελλάδα να συνεχίσει την προσπάθειά τους; Δεν λείπει βέβαια από τις υπηρεσίες μας η ευσυνείδηση. Ίσα ίσα έχει κανείς την εντύπωση ότι κατέχονται από μια φιλότιμη ανησυχία μην τυχόν και βρεθεί κανένας κακόβουλος τρίτος και πει πως οι Έλληνες δεν είναι Ικανοί να συντηρήσουν τα όρατα πράγματα που έκαμαν οι Ιταλοί. Ξανάβαλαν σε τάξη τα μέγαρα και τα παλάτια που είχαν αναστατωθεί από στρατιωτικές επιτάξεις και λεηλασίες. Καθάρισαν και νοικοκύρεσαν την πολιτεία. Ξανσοργάνωσαν τα μουσεία. Ξανσοργάνωσαν άκόμα και το ακουστικό. Φροντίζουν τους αρχαιολογικούς χώρους. Άρχισαν να έπισκευάζουν τα παλαιά χτίσματα που έπαθαν ζημιές από βομβαρδισμούς. Ξανανοίξαν τα τουριστικά ξενοδοχεία της πολιτείας. Παρακολουθούν με αγωνία την κατάσταση των δρόμων και αναρωτιούνται κάθε μέρα αν θα έπαρξουν οι πιστώσεις για τις απαραίτητες έπισκευές. Άλλά η Ρόδος είχε πάντα έλλειμμα κι οι οικονομικές δυνατότητες μας δεν μπορούσαν βέβαια να συγκριθούν με τις δυνατότητες των Ιταλών. Ούτε πρόκειται άσφαλως η Ελλάδα να μεταχειριστεί τα εργατικά χέρια της Ρόδου σε χέρια δουλοπαροικιών, όπως συχνά τα μεταχειρίστηκαν οι Ιταλοί.

Πιστεύω ωστόσο ότι, με μετριοφροσύνη, με πρακτικό πνεύμα και με πατρική έγργασία, η Ρόδος μπορεί να κρατηθεί σ' ένα τουριστικό επίπεδο πολύ εύπαραυσάστο και να ξαναγίνει ούριο ένα κέντρο παραθερισμού, όχι βέβαια παγκόσμιο, όπως το θέλησε η Ιταλία, αλλά πολύ αξιόλογο και Ικανό να συγκεντρώνει ταξιδιώτες απ' όλες τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου. Όσο περιορισμένα κι αν είναι τα μέσα μας, δεν υπάρχει αμφιβολία πως κάτι καλό μπορούμε να στερεώσουμε απάνω στις βάσεις που μας άφησαν οι Ιταλοί, αν δουλέψουμε σοβαρά.

Θα μπορούσε ακόμα να γίνει μία μέρα ή Ρόδος ένα ιδανικό κέντρο σπουδών. Ίδρύθηκε ήδη εκεί ένα παράρτημα της Σχολής Καλών Τεχνών. Όταν ηρεμήσει ο νους μας από τους εξωτερικούς κινδύνους και τα έμφύλια πάθη, θα μπορούσαμε να σκεφτούμε πολλά πράγματα προς την κατεύθυνση αυτή. Έχουμε εκεί μία γοητευτική μεσαιωνική πολιτεία, περιτειχισμένη από κάστρα μεγαλο-

πρεπέστατα, γεμάτη καντούνια ρομαντικά, φορτωμένα ιστορία και ποίηση. Οι Ιταλοί την πήραν από τους Τούρκους σε κατάσταση αποσύνθεσης και πρέπει να αναγνωρίσουμε πως την έκαμαν μιάν από τις ωραιότερες μεσαιωνικές πολιτείες της Μεσογείου. Το μόνο πράμα που της λείπει είναι ένα χαρούμενο πλήθος από νέους σπουδαστές. Μά αυτά, αλίμονο! δεν είναι επίκαιρα τούτη τη στιγμή.

Σ

ΤΟ ΠΕΡΠΑΤΗΜΑ σε κατήφορο είναι μία πολύ δύσκολη άσκηση: χρειάζεται 8% περισσότερη ενέργεια παρά το απλό γρήγορο περπάτημα με 3,5 μίλια την ώρα.

ΕΝΑΣ πιλότος Ούγγρος είχε μία συλλογή από 366 μπαστούνια, ένα για κάθε μέρα. Το 366ο ήταν για τις 29 Φεβρουαρίου κάθε δίσεκτου χρόνου.

IPA, στο «Leader Magazine», Λονδίνο

ΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΤΟΥ ROLF NORMANN TORGENSEN
(Από το «The Norseman», Νορβηγία)

Οι νομικοί της Ευρώπης κατά το παρελθόν δεν θα κατέφευγαν εις τον Άγγλικόν Νόμον διά να ζητήσουν καθοδήγησιν ή νέα κίνητρα προς ανάπτυξιν του ιδιού των δικαίου. Ένας Νορβηγός νομικός, π.χ., θα έστρέφετο κυρίως προς Νότον, προς την Γερμανίαν ή την Γαλλίαν, εάν ήθελε να σπουδάση ξένα Νομικά συστήματα, αποβλέπων εις πιθανάς μεταρρυθμίσεις ή αλλαγάς εις το ιδιόν του δίκαιον. Το Άγγλικόν Δίκαιον, εις το οποίον κυριαρχεί το Κοινодίκαιον (Common Law¹) έζη την ιδιάν του νησιωτικήν ζωήν, με τας παλαιάς παραδόσεις και παραδοξότητας. Υπήρξαν βεβαίως εποχαι κατά τας οποίας ένας Νορβηγός νομικός θα έστρέφετο εις την Άγγλίαν διά να εμπνευσθή ή να διδαχθῇ. Τὴν σύστασιν π.χ. τοῦ συστήματος τῶν Ἐνόρκων εἰς τὴν

Νορβηγίαν, κατά το τελευταῖον τέταρτον τοῦ 19ου αἰῶνος, δὲν μπορούμε νομίζω νὰ τὴν ἐξηγήσωμεν πλήρως, ἀν δὲν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ἐπέδρασε τὸ ὑπάρχον ὅμοιον Ἀγγλικὸν σύστημα. Ἐπίσης εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ σημειώσωμεν ὅτι τοῦτο συνετελέσθη τὴν αὐτὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπεκράτησεν εἰς τὴν Νορβηγίαν ὁ δημοκρατικὸς κοινοβουλευτισμός, καὶ ἴσως δὲν ἦτο ξένον πρὸς τὸ ἀγγλικὸν πρότυπον. Γενικῶς ὅμως, νομίζω ὅτι εἶμαι ἀπολύτως δικαιολογημένος νὰ πῶ ὅτι ἡ νομικὴ ἐπίδρασις τῆς Δύσεως ἦτο πολὺ μικρά.

Ἐν τούτοις τὰ τελευταῖα τριᾶκοντα ἔτη ἔφεραν βαθμυδὸν μίαν ἔκδηλον μεταβολὴν εἰς τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον, ἡ ὁποία μάλιστα κατέστη περισσότερον φανερά καὶ συγκεκριμένη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Σήμερον ἡ μεταβολὴ αὐτὴ κάνει μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν Νομικόν. Ἐδιδάχθη πάντοτε ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον ἦτο τὸ σταθερώτερον φαινόμενον αὐτῆς τῆς τόσον σταθερᾶς χώρας ἡ ὁποία ἀταράχως ἀπονέμει τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀδιστάκτως προσαρμόζεται πρὸς τὰ γεγονότα καὶ, τελευταῖον ἀλλ' ὄχι καὶ μικρότε-

¹ Common Law (Κοινодίκαιον) εἶναι τὸ δίκαιον τοῦ ὁποίου βασίζεται ἐπὶ πράξεων ἢ ἀποφάσεων αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατόν νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν ἐκδοσιν ἄλλων ἀποφάσεων καὶ αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἀπὸ διαδοχικὰς κρίσεις καὶ ἀποφάσεις χρονολογούμενας ἀπὸ τὴν ἰδρυσιν τῶν πρώτων δικαστηρίων ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἶναι σύστημα προερχόμενον ἀπὸ τὸν λαόν ὁ ὁποῖος ἐμπροσθεῖται διὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστῶν καὶ ἐνόρκων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ σύστημα τοῦ ὁποίου πηγάζει ἐκ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Κοινοβουλίου.

ρον, μένει τόσοι τρομερά συντηρητική εις τὸ σύνολόν της.

Σήμερα ὁ ξένος νομικὸς εὐρίσκει ὅτι ἡ εἰκὼν αὐτῆς σταθερότης μεταβάλλεται. Ποιοὶ εἶναι οἱ λόγοι τῆς μεταβολῆς; Νομίζω ὅτι εἶναι πολλοὶ καὶ διάφοροι. Φανερόνται ὅμως διὰ μέσου ἐκείνου τὸ ὁποῖον θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς μας: τὴν σταθεράν αὐξήσιν τῆς δραστηριότητος, ἐπιρροῆς καὶ ἐπεμβάσεως τοῦ Κράτους εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν. Τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἐξελλίξεως μπορούμε νὰ τὰ διακρίνωμεν εἰς κάθε σφαῖραν τῆς ζωῆς. Ἐγίναν ἤδη αἰσθητά, καὶ μὲ τὸν καιρὸν θὰ γίνουν ἀκόμη περισσότερον εἰς ὅλας τὰς σφαῖρας τοῦ Ἀγγλικοῦ Δικαίου. Μέχρις σήμερον, τὸ κύριον βάρος ἔπρεσεν εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον, κυρίως τὸ Συνταγματικόν. Ὁ ἰδιαίτερος καὶ σημαντικὸς αὐτὸς κλάδος τοῦ δικαίου δὲν μπορεῖ νὰ ἀγνοήσῃ τὴν αὐξήσιν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς Κοινωνίας. Ἐπομένως τὰ κύρια νομοθετικά καὶ ἐκτελεστικά σώματα εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπηρεάζονται πολὺ ἀπὸ τὰ γεγονότα, καὶ αἱ μεταξὺ των σχέσεις ἤλλαξαν ριζικῶς. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀλλαγῆς θὰ ἐξαπλωθῶν πιθανῶς εἰς ὁλόκληρον τὸ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμενον νομικὸν σύστημα.

Ἐν τούτοις τὸ πρόβλημα αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον Ἀγγλικόν. Εἶναι ἓνα πρόβλημα διεθνὲς τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζουν εἰς μεγαλύτερον

ἢ μικρότερον βαθμὸν ὅλαι αἱ δυτικαὶ δημοκρατίαι. Τὸ βλέπομεν εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ τὰς ἄλλας Σκανδιναβικὰς χώρας. Ἡ ταυτόχροнос δὲ αὐτῆ ἐξέλιξις ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν γεφύρωσιν τοῦ χάσματος τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε ἐχώριζε τὸ Ἀγγλικὸν ἀπὸ τὸ Ἡπειρωτικὸν Εὐρωπαϊκὸν Δίκαιον καὶ ἔκανε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νομικῶν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης διὰ τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον καθαρώς ἀκαδημαϊκόν. Δὲν διστάζω νὰ πῶ ὅτι πρὸ τριῶν ἐτῶν ἕνας Νορβηγὸς νομικὸς ὀλίγα θὰ εἴχεν νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον. Σήμερα νομίζω ὅτι δὲν συμβαίνει τὸ αὐτό. Φαίνεται ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον εἰσέρχεται εἰς ἓνα νέον στάδιον καὶ ὅτι, κυρίως θὰ ἀποτελέσῃ ἓνα μεγάλο παράδειγμα ἴσως δὲ καὶ ἓνα πρότυπον δι' ἄλλας χώρας. Πρέπει, κυρίως νὰ ἔχωμεν ὁριζόμενας ἐπιφυλάξεις ὡς πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν μορφήν τὴν ὁποίαν θὰ λάβουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν αἱ μεταβολαὶ αὐταί. Οἱ νόμοι καὶ οἱ θεσμοὶ δὲν εἶναι ποτὲ κατάλληλοι πρὸς ἐξαγωγήν ὑπὸ τὴν μορφήν τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μιᾶς χώρας. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἔχει σημασίαν εἶναι ἡ γένεσις καὶ ἀνάπτυξις ἑνὸς νέου Κοινωνικοῦ Κράτους εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τμήμα τῆς παγκοσμίου κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐξελλίξεως τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ ἀντίκτυπος τῆς ἐξελλίξεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου μιᾶς χώρας μὲ μεγάλην ἀνάπτυξιν εἰς τὸ

πολιτικὸν καὶ νομικὸν πεδίον ὅπως εἶναι ἡ Ἀγγλία καθὼς καὶ αἱ λύσεις τὰς ὁποίας αὐτὴ προσπαθεῖ νὰ εὕρῃ, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἔχουν μεγάλην σημασίαν δι' ἄλλας χώρας εὐρισκομένας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἰς παρομοίαν θέσιν.

Μερικὰ παραδείγματα τῶν τάσεων αἱ ὁποῖαι παρατηροῦνται τελευταίως, θὰ δείξουν ὅτι ὁ νομικὸς τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης δικαιολογημένως συγκεντρώνει τὴν προσοχήν του εἰς τὰς μεταβολὰς τοῦ Ἀγγλικοῦ Δικαίου.

Ἀπὸ τοῦ 1944 παρετηρήθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν μία διαρκὴς αὐξήσις τῆς δυνάμεως τῶν Ἐκτελεστικῶν Ὑπηρεσιῶν ἡ ὁποία ἐπληρώθη κατὰ τοὺς δύο μεγάλους πολέμους. Αἱ ἐξαιρετικῶς ἐπείγουσαι ἀνάγκαι ἦσαν μεγάλαι κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1914-1918.

Κατὰ τὸν τελευταῖον ὅμως ἦσαν καθολικαί. Ἡ Κυβέρνησις ὅχι μόνον εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ διαταγὰς τὰς ὁποίας ἐθεώρει ἀναγκαίας ἢ χρησίμους διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας καὶ τὴν ἱκανοποιητικὴν διεξαγωγήν τοῦ πολέμου, ἀλλὰ ἡ ἐξουσία της ἦτο τόσο, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ ζητᾷ ἀπὸ κάθε πολίτην νὰ θέτῃ τὸν ἑαυτὸν του, τὰς ὑπηρεσίας του καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν του εἰς τὴν διάθεσιν τῆς κοινότητος διὰ τοὺς σκοποὺς τοῦ πολέμου. Μετὰ

τὸν πόλεμον παρομοία ἐξουσία ἐδόθη εἰς τὰς Ἐκτελεστικὰς Ὑπηρεσίας βάσει ἑνὸς Νόμου ψηφισθέντος κατ' Αὐγούστιον τοῦ 1947, μὲ σκοπὸν νὰ ἐξασφαλίσθῃ ἡ χρησιμοποίησις τῶν πόρων τῆς χώρας κατὰ τὸν πλέον ἐξυπηρετικὸν διὰ τὰ συμφέροντα τῆς κοινότητος τρόπον.

Ἡ ἐξουσία αὐτὴ εἶναι τόσο ἀπόλυτος, ἔαν ποτὲ ἐφαρμοσθῇ κατὰ γράμμα, ὥστε, ὅπως ἔχει λεχθῇ, κανεὶς βασιλεὺς τῆς δυναστείας τῶν Στούαρτ ἢ τῶν Τυντόρ δὲν θὰ τολμοῦσε νὰ τὴν ὀνειρευθῇ. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν συντριπτικὴν δύναμιν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, καὶ παρ' ὅλην τὴν τεραστίαν γραφειοκρατίαν τὴν ὁποίαν διατηρεῖ, ἡ κρατικὴ μηχανὴ δὲν διελύθη, ἡ κοινωνία δὲν ἀποσυντετέθη καὶ ὁ πλέον ἐπικίνδυνος πόλεμος τὸν ὁποῖον ἀντεμετώπισεν ποτὲ ὁ Ἀγγλία διεξήχθη μὲ ἐπιτυχίαν. Τοῦτο φαίνεται νὰ ἀποδεικνύῃ ὅτι μία διοικητικὴ μηχανὴ ἔχουσα παρομοίαν ἐξουσίαν δὲν εἶναι ἀναγκαστικῶς ἀνεπαρκὴς οὔτε βλαβερά διὰ τὸ κοινὸν καλόν. Ἐπιπροσθέτως, ἡ νέα αὐτὴ ἱσχυρὰ διακυβέρνησις δὲν φαίνεται, ὅπως παρετηρήσαμεν, νὰ ἀποτελῇ ἓνα μεταβατικὸν φαινόμενον τῆς ἐποχῆς τοῦ πολέμου.

Φαίνεται πραγματικῶς νὰ σταθεροποιῇται ὡς τὸ πλέον ἐκδηλὸν γεγονὸς τῆς συγχρόνου κοινωνίας καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἡ Μεγ. Βρετανία μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ ἓνα ἐξαιρετικὸν πρότυπον.

Ὡς ἐκ τούτου ἡ σχέσις μεταξύ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας καὶ τοῦ Κοινοβουλίου ἐδραιώνεται ἐπὶ μιᾷ νέας βάσεως. Φαίνεται ὅτι βαθμὴδὸν ἀναγνωρίζεται ὅτι τὸ Κοινοβούλιον δὲν μπορεῖ πλέον νὰ ἀνταπεξέλθῃ εἰς τὸ ἔργον τοῦ ὡς μοναδικῆς καὶ ἀνωτάτης νομοθετικῆς ἐξουσίας. Εἰς τὸ μέλλον θὰ εἶναι μᾶλλον ἔργον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ νὰ νομοθετῇ καὶ νὰ κανονίζῃ τὰς λεπτομερείας, καὶ ἔργον τοῦ Κοινοβουλίου νὰ χαράξῃ τὰς κυρίας γραμμάς, νὰ καθορίξῃ τὰς ἀρχὰς καὶ νὰ διατηρῇ τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν μεθόδων βάσει τῶν ὁποίων ἐφαρμόζονται ὅλα αὐτά. Δὲν ἔχει ἀκόμη εὐρεθῇ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου μία ἱκανοποιητικὴ μορφή ἑλέγχου καὶ ἐπιτυχούς συνεργασίας μεταξύ Κυβερνήσεως καὶ Κοινοβουλίου. Φαίνεται ὅτι σήμερα ὑπάρχει ἀκόμη ἀρκετὴ ἀμοιβαία καχυποψία, κυρίως ἐκ μέρους τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Ὅταν ἕνας νόμος δίδει εἰς ἕνα ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ ὅ,τι ἀνομίζῃ ἀρμόζον» ἢ νὰ ἐνεργῇ ὅταν ἐκεῖνος νομίζει, εἶναι πολὺ δύσκολον διὰ τὸ Κοινοβούλιον νὰ ἐξασκῇ οἰονδήποτε πραγματικῶς ἀποτελεσματικὸν ἔλεγχον ἢ νὰ ὑποκαθιστᾷ τὸ δικαίωμα ἐλευθέρως δράσεως τοῦ Ὑπουργοῦ μὲ τὸ ἰδικόν του. Ἀλλὰ ὁ λεπτομερὴς καθορισμὸς τῆς ἐξουσίας τῶν Ὑπουργῶν εἶναι ἴσως ἀναγκαῖος κατὰ τὴν μεταβατικὴν αὐτὴν περίοδον καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν προσωρινὴν ἀναστολὴν τοῦ κρά-

τους τοῦ νόμου κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς βιαιᾶς ἐπαναστάσεως ὅπως παρατηρήθη εἰς πολλὰς χώρας. Εἶναι λοιπὸν πιθανὸν ὅτι εἰς ἕνα μεταγενέστερον στάδιον ὅταν αἱ κύριαι μεταρρυθμίσεις θὰ ἔχουν ἐπιτελεσθῇ καὶ ὅταν ἡ καχυποψία θὰ ἔχῃ χαθῇ, θὰ ἐξευρεθοῦν νέαι ἀρχαὶ καθορισμοῦ τῆς ἐξουσίας αὐτῆς.

Εἰς τὰς σχέσεις μεταξύ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας καὶ τῶν Δικαστηρίων παρατηροῦνται ἴσως μεγαλύτεραι ἀλλαγαί. Τὰ Δικαστήρια εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶχαν πάντοτε μίαν ἀνωτέραν θέσιν, διότι τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον βασίζεται εἰς τὸ Κοινοδίκαιον καὶ τὰς προηγουμένας ἀποφάσεις καὶ τὰ Δικαστήρια θεωροῦν τὸν ἑαυτὸν τῶν ὡς τὸν κύριον προστάτην τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πολίτου ἐναντίον κάθε καταπατήσεως ἐκ μέρους τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Ἡ προστασία ὅμως αὐτὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπεκταθῇ τόσον, ὥστε, τελικῶς, οἱ πολῖται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ προστατεύονται ἴσως τόσον ἀπὸ τὰς καλὰς ὅσον καὶ τὰς κακὰς ἐπεμβάσεις. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρνηθῇ κανεὶς ὅτι ἡ στάσις τῶν Ἀγγλικῶν Δικαστηρίων ἀπέναντι, παραδείγματος χάριν, τῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων ἦτο εἰς πολλὰς περιπτώσεις προστασία μὲ τὸ προαναφερθὲν ἀποτέλεσμα. Σκοπὸς τῶν νόμων περὶ στεγάσεως πρὸ τοῦ πολέμου ἦτο μία προσπάθεια θεαπείας κοινωνικῶν κακῶν διὰ τοῦ

περιορισμοῦ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἰδιοκτητῶν. Αἱ προσπάθειαι ὅμως τῆς κυβερνήσεως ἀντιμετώπισαν τὴν «κατὰ λέξιν» ἐρμηνείαν τῶν νόμων ἀπὸ τὰ Δικαστήρια τὰ ὁποῖα ἐφρόντισαν περισσότερο διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ὀλίγων παρὰ διὰ τὰ συμφέροντα τῆς κοινότητος ὡς συνόλου· τοιοῦτοτρόπως συχνὰ ἐματαιώθησαν μεγάλα σχέδια.

Τώρα ὅμως φαίνεται ὅτι ἐπὶ πᾶσι μία μεταβολὴ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ἀποτέλεσμα ἴσως τῆς ἐπιδράσεως τῆς πολεμικῆς πείρας καὶ νομοθεσίας. Τὰ Δικαστήρια πάντοτε εἰς ἐποχὰς μεγάλου ἐθνικοῦ κινδύνου, ἀπεφάσισαν ὅτι ἡ μοῖρα ὀλοκλήρου τῆς χώρας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διακινδυνεύεται ἀπὸ τὴν ἀπεριόριστον διατήρησιν ὀρισμένων ἰδιωτικῶν δικαιωμάτων. Φαίνεται ὅτι τὰ Δικαστήρια κατενόησαν ὅτι ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶναι ὀρθὴ καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις καὶ ὅτι ὁ κανὼν μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ διὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν μεγάλων κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων αἱ ὁποῖαι συντελοῦνται εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἀφ' ἐτέρου πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐξουσία τῶν Δικαστηρίων ἔχει ἐσκεμμένως περιορισθῇ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Ἐπιπροσθέτως, ἡ ἀμοιβαία ὑποψία μεταξύ Κυβερνήσεως καὶ Δικαστηρίων ἐπικρατεῖ ἀκόμη, ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὴν ὑπάρχου-

σαν καχυποψίαν μεταξύ Κυβερνήσεως καὶ Κοινοβουλίου. Δὲν ἔχει ἀκόμη εὐρεθῇ λύσις εἰς τὸ ζήτημα πῶς θὰ ἐπιτευχθῇ ἐπιτυχὴς συνεργασία μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν κρατικῶν δυνάμεων καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ πῶς ζητεῖται ἀκόμη νὰ καθορισθῇ τὸ καθ'αυτὸ ἔργον τῶν Δικαστηρίων εἰς μίαν σοσιαλιστικὴν κοινωνίαν ἢ κράτος.

Ἄς ἐξετάσωμε τώρα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐθνικοποιήσεως τῶν βασικῶν βιομηχανιῶν καὶ τῶν συγκοινωνιῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καθὼς καὶ τῆς ἐφαρμογῆς μεγαλυτέρας κοινωνικῆς ἀσφαλείας χάρις εἰς τὰ νέα σχέδια κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καὶ ὑγιεινῆς. Ὁ νομικὸς τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης θὰ βρῇ ὅτι εἰς τὸ πεδίον αὐτὸ οἱ παλαιοὶ θεσμοὶ πρέπει νὰ δώσουν τὴν θέσιν των εἰς νέους. Σημαντικὸν παράδειγμα εἶναι ὁ Νόμος περὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων (Βιομηχανικὰ ἀτυχήματα) τοῦ 1947, ὁ ὁποῖος καταργεῖ τὸ παλαιὸν σύστημα ἀποζημιώσεως τῶν ἐργατῶν καὶ εἶναι δυνατόν νὰ ποῦμε ὅτι μεταβάλλει ὅλα τὰ συγγράμματα ποῦ εἶχαν γραφῇ περὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου ὥστε νὰ προσορίζονται διὰ τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων.

Ἡ ἐθνικοποίησις θὰ ἔχῃ πιθανῶς καὶ ἄλλας ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς Νομοθεσίας. Ὁ πυρὴν τῆς πιθανῶς θὰ μετατεθῇ ἐκ τοῦ Ἰδιωτικοῦ εἰς τὸ Δημόσιον Δίκαιον. Σημαντικὰ προβλήματα δὲν εἶναι πλέον τὰ ἀναφυόμενα μεταξύ ἰδιωτῶν καὶ

ἀναφερόμενα εἰς ἰδιωτικὰς συμφωνίας. Τώρα πρέπει νὰ λυθοῦν προβλήματα δημιουργούμενα ἐκ τῶν σχέσεων μεταξύ αὐτόμων καὶ Κράτους. Ἡ μεταβολὴ αὐτὴ τοῦ Δικαίου εἶναι ἀποτέλεσμα πολλῶν ἐτῶν.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον προξενεῖ κατάπληξιν εἶναι ὅτι ἡ προετοιμασία τῆς μεταβολῆς αὐτῆς ἔγινε ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν κανόνων καὶ τῶν πλαισίων τοῦ Ἀγγλικοῦ Συντάγματος. Αἱ περιοριστότεροι τῶν ἄλλων χωρῶν θὰ ἐχρειάζοντο πιθανῶς μίαν τελείαν καὶ βιαίαν ἐπανάστασιν διὰ νὰ ἐπιτελέσουν παρόμοιον ἔργον.

Αλλὴ μεγάλη μεταβολὴ ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς φυσικὸν συμπλήρωμα τῆς ἐθνικοποιήσεως, εἶναι ὁ νέος Νόμος περὶ δικαιώματος μηνύσεως ἐναντίον τοῦ Στέμματος. Μιὰ κατὰστάσις πραγμάτων τὴν ὁποίαν ἀκόμη καὶ ἡ Αὐλὴ ὠνόμαζεν «γε-

λοῖαν» καὶ «ἐντελῶς ἀνάρμοστον διὰ τὸ Ἀγγλικὸν Σύνταγμα», μεταβάλλεται τώρα διὰ νὰ συναντήσῃ τὴν αὐξανομένην ἐπέμβασιν τοῦ Κράτους μὲ εὐρυτέραν νομικὴν δικαιοδοσίαν. Εἶναι τώρα δυνατόν νὰ γίνῃ μὴνυσις ἐναντίον τοῦ Στέμματος ὡς ἐὰν ἦτο ἓνας πολίτης· ὁ πολίτης δὲν ἀντιμετωπίζει πλέον μίαν κρατικὴν Λεορναίαν Ὑδραν, μὴ ὑποκειμένην εἰς τοὺς νόμους καὶ ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις της.

Ὁ νομικὸς τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης θὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν μὲ βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐκ τῶν ὧσων εἶδε. Θὰ γνωρίζῃ ὅτι πολλοὶ ἄλλοι χώροι θὰ στραφοῦν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ὡς πρὸς ἓνα παραδειγμα. Καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ παρακολουθῇ τὴν Ἀγγλίαν τὰ προσεχῆ ἔτη, διότι, ὅπως εἶπα εἰς τὴν ἀρχήν, ὅσα συμβοῦν ἐκεῖ θὰ εἶναι ἴσως ἀποφασιστικὰ καὶ δι' ἄλλας δυτικὰς δημοκρατίας εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν μιᾶς νέας κοινωνίας.

Ἑφημερίδες διὰ φωτοτυπίας

(Ἀπὸ τὸ «The Manchester Guardian», Λονδίνον)

Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἀντιμετωπίζεται ἐσχάτως σοβαρῶς ἡ δυνατότης τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ραδιοφώνου πρὸς μετάδοσιν νέων καὶ ἄλλων πραγμάτων διὰ τῆς μεθόδου τῶν φωτοτυπιῶν. Πολλοὶ ἡμερησίοι ἑφημερίδες καὶ ἄλλαι διάφοροι ὁμάδες ἐκδοτῶν ἤρχισαν δοκιμαστικῶς τὴν μετάδοσιν νέων δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου καὶ ἐκφράζεται ἡ ἐλπίς ὅτι ἐντὸς ἐνός ἔτους περίπου θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἀρχίσῃ ἡ κανονικὴ λειτουργία αὐτοῦ τοῦ συστήματος.

Ἡ ἐφαρμοζομένη μέθοδος εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῆς τηλεγράφου ἡ ὁποία εἶναι γνωστὴ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Μία λεπτὴ, συγκεντρωμένη φωτεινὴ ἀκτίς «καταμετρεῖ» προσεκτικὰ τὸ πρὸς μετάδοσιν ὁλικόν. Τὰ λευκὰ καὶ μελανὰ σημεῖα τοῦ πρὸς μετάδοσιν ὁλικού, ἐπιδρῶν διαφορετικὰ ἐπὶ τῆς φωτεινῆς αὐτῆς ἀκτίνος καὶ ἡ ἀντίδρασις μεταβάλλεται εἰς ἡλεκτρικοὺς παλμοὺς οἱ ὅποιοι ἐκπέμπονται δι' αὐρυμάτου ἢ δι' ἡλεκτρικοῦ καλωδίου εἰς ἓνα δέκτην. Ἐκεῖ ἡ ἐνέργεια πράγματι ἀντιστρέφεται· χρησιμοποιεῖται χάρτης ἐπηρσαζόμενος ὑπὸ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων καὶ οἱ ἡλεκτρικοὶ παλμοὶ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἀποτύπωσιν τοῦ ὁλικού τοῦ ὁποῖον μεταδίδει ὁ πομπός.

Ἀσύρματοι πομποὶ καὶ δέκται κατὰ τὸ σύστημα τῆς φωτοτυπίας δὲν εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ ἐμπόριον εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας. Ὑπάρχει ὅμως ἡ ἀρχικὴ συσκευή ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται διὰ τὰ πειράματα. Αἱ ἑφημερίδες «Herald» (Χέραλντ) τοῦ Μιαμί τῆς Φλωρίδος καὶ «Philadelphia Inquirer» (Φιλαδέλφεια Ἰνκουάιερ) τῆς Φιλαδέλφειας ἐγκατέστησαν δέκτες εἰς δημοσίους χώρους διὰ νὰ κινήσουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινού. Ὁ συνταγματάρχης Ρ. ΜακΚόρμικ, ἐκδότης τοῦ «Chicago Tribune» (Σικάγο

Τριμπούν) (βλ. «Ἐκλογὴ» τ. 1/1948), λαμβάνει τρεῖς τῆς ἐβδομάδος εἰς τὴν οἰκίαν του, ἡ ὁποία ἀπέχει ὀλίγα χιλιόμετρα ἀπὸ τὰ γραφεῖα του, μίαν τετρασέλιδον φωτοτυπίαν τῆς ἑφημερίδος του. Ἀλλὰ ἑφημερίδες αἱ ὁποῖαι ἐπειραματίσθησαν σχετικῶς εἶναι τὸ «Chicago Sun», «St. Louis Post Dispatch», «Milwaukee Journal» κ.λ. Συνολικῶς 25 περίπου ἑφημερίδες καὶ ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ κάνουν πειράματα σήμερα.

Ἀπὸ τῆς ἀποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ στατικὴ διὰ τῆς διακοπῆς τῶν σημάτων, διαστρέφει τὸ μεταδιδόμενον ὁλικόν, χρησιμοποιεῖται ἀποκλειστικῶς ἡ νέα μὴ-στατικὴ μέθοδος ἐκπομπῆς, ἡ καλουμένη «ρύθμιαις συχνότητος». Ἡ οἰκονομικὴ σημασία τῆς ἑφημερίδος-φωτοτυπίας διὰ τὸ μέλλον εἶναι κάπως ἀμφίβολος. Ἡ ραδιοφωνία εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας εἶναι σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις. Ὁ κάτοχος ἐνός δέκτου δὲν θὰ υποβάλλεται εἰς καμμίαν δαπάνην διότι τὰ ἔξοδα τῆς ἐκπομπῆς θὰ καλύπτονται (καὶ συνήθως μὲ ἀρκετὸν κέρδος) ἀπὸ τὰς διαφημίσεις. Τὸ δοκιμαστικὸν σχέδιον ἀποβλέπει εἰς τὴν μετάδοσιν μιᾶς μικρᾶς ὀλιγοσελίδου ἑφημερίδος ἡ ὁποία θὰ περιλαμβάνῃ νέα, διαφημίσεις, χιούμορ καὶ ὅλην σχεδὸν τὴν ὅλην μὴ κανονικῆς ἑφημερίδος. Ὅταν ἓνας πολίτης ἀγοράσῃ ἓνα δέκτην, ἡ συσκευή αὐτὴ θὰ περιλαμβάνῃ ραδιοφώνον, ἴσως δὲ καὶ γραμμόφωνον.

Εἶναι ἀπίθανον ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων θὰ παύσουν νὰ ἀγοράζουν τὴν καθημερινὴν τῶν ἑφημερίδων διὰ νὰ ἀρκεσθῶν εἰς μίαν συντομωτέραν καὶ ὀχι τόσο ἐνάνγνωστον φωτοτυπίαν ἑφημερίδος. Ὅσοι ὅμως κατοικοῦν εἰς ἀγροκτῆματα, μακρὰν τῶν πόλεων θὰ ἐξυπηρετηθοῦν πολὺ ἀλλὰ ἡ «ρύθμι-

NOMIZOYME ὅτι ὁ πολιτισμὸς μας βρίσκεται κοντὰ στὸ μεσουράνημά του καὶ ὅμως μόλις τώρα ἀνατέλλει. Στὴ βάρβαρη κοινωνία μας ἡ ἐπιρροὴ ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχῃ ὁ χαρακτήρας τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει ἀκόμα φανῇ. Τὴν ἐπιρροὴ αὐτὴ μόλις μπορούμε νὰ τὴν φαντασθῶμε σὰν πολιτικὴ δύναμις, σὰν τὸν παράγοντα ποὺ δικαιωματικὰ θὰ δώξῃ ὅλους τοὺς ἡγέτας ἀπ' τὶς θέσεις τους.

R. W. EMERSON, «Essay on Politics»
(Ἀπὸ τὸ «A Book of Quotations» τοῦ Viscount Samuel
ἐκδ. The Cresset Press, Λονδίνον)

σις συχνότητα» λειτουργεί συνήθως μόνον εντός των ερίων του οπτικού πεδίου. Η μέθοδος θα χρησιμοποιηθεί επίσης από εταιρίες και επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να γνωρίζουν συχνά, κατά το διάστημα της ημέρας, την κίνηση των αγορών και των τιμών.

Είναι πολύ πιθανόν ότι η εφημερίς διά φωτοτυπίας θα χρησιμοποιηθεί και αρχικά ως συμπλήρωμα των κοινών ραδιοφωνικών εκπομπών (με την προϋπόθεση ότι οι εκπομπές αυτές θα μπορούσαν να ανταπεξέλθουν εις τόν σοβαρόν ανταγωνισμόν της τηλεόρασης). Μία φωτοτυπική συσκευή συνδυαζομένη με το ραδιόφωνον θα ήτο δυνατόν να δίδη καθημερινώς τα κυριώτερα σημεία του ραδιοφωνικού προγράμματος, εικονογραφημένα διαφημίσεις, σχόλια διά τας μεταδιδόμενας συναυλίας, χάρτας ή φωτογραφίας σχετικές προς τὰ γεγονότα της ημέρας.

Όρισμένοι τύποι μεταδόσεως διά φωτοτυπίας λειτουργούν ήδη και αποδεκνύονται πολύτιμοι. Το σύστημα χρησιμοποιείται υπό της αστυνομίας, ως και διά μεταδόσιν τηλεγραφημάτων και διά συνεννοήσεις μεταξύ πλοίων και ξηράς. Έκατοντάδες αμερικανικών εφημερίδων δημοσιεύουν καθημερινώς φωτογραφίας μεταδοθείσας διά του αερίματου διά του εν λό-

γυ συστήματος. Τό ίδιο γίνεται και εις πολλάς άλλας χώρας.

Μία άλλη καταπληκτική χρησιμότης της μεταδόσεως διά φωτοτυπίας είναι η ταχεία αποστολή φωτογραφιών διαφόρων γεγονότων από το σημειον όπου ελήφθησαν εις τὰ γραφεία της εφημερίδος όπου θα τυπωθούν. Μία αμερικανική εφημερίς χρησιμοποιεί σήμερα κινητὴν συσκευήν μεταδόσεως εκπομπῶν με φωτοτυπίας η οποία μεταφέρεται με φορητὴν αὐτοκίνητον από τόπου εις τόπον. Ἐάν ἡ συσκευή ἀποσταλῇ π.χ. εις ἱπποδρόμιας, φωτογραφείται ἡ τελικὴ φάσις, ἡ φωτογραφία ἐμφανίζεται ἐπὶ τόπου και μεταδίδεται με τὸ σύστημα τῆς φωτοτυπίας εις τὰ γραφεία τῆς εφημερίδος. Με τὸν τρόπον αὐτόν ἡ ὅλη ἐργασία ἀπαιτεῖ ἀλάχιστον χρονικὸν διάστημα.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι αἱ εφημερίδες, αἱ ὁποῖαι πειραματίζονται ἐπὶ τοῦ συστήματος εκπομπῶν διά φωτοτυπίας δὲν νομίζουν ὅτι ἡ μέθοδος αὐτὴ θὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν κοινὴν εφημερίδα. Πειραματίζονται μόνον φοβόμενα μὴ πως ἄλλοι ἐκμεταλλεῖσθον τὴν πιθανὴν ἐξέλιξιν τῆς νέας αὐτῆς μεθόδου. Δὲν φοβοῦνται, ὅπως λέγουσιν, τὸν συναγωνισμόν τῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν. Ὑπάρχουν ἄλλωστε ἤδη σταθμοὶ δημοῖι ἰδιοκτησίας και συνεργασίας μεταξύ τύπου και ραδιοφωνίας.

Πῶς ζεῖ:

3. Μία Καναδὴ νοσοκόμος

Τοῦ CRAIG BALLANTYNE

(Ἀπὸ τὸ «News Chronicle», Λονδίνο)

Ἡ Κάθριν Τζέφφερσον εἶναι 21 χρονῶν και καίγεται ἀπὸ τὴ Νέα Σκωτία ἔχει φωτεινὰ καστανὰ μαλλιά και μπλε μάτια. Ἦλθε στὸ Μοντρεάλ πρὶν ἀπὸ 4 χρόνια γιὰ νὰ ἐκπαιδευθῇ ὡς νοσοκόμος και ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Βασιλικὴ Νοσοκομειακὴ Σχολὴ τῆς Βικτωρίας πρὶν. Ὅταν πῆρε τὸ δίπλωμά της ὁ πρῶτος της μηνιαῖος μισθὸς ἦταν 85 δολ. (21 λίρες) καθαρὰ. Τώρα τελειωτὰ προβιβάστηκε και κερδίζει 101 δολ. (25 λίρες) τὸ μήνα. Κατὰ τὴν τριετίαν τῆς ἐκπαίδευσιν εἶχε δωρεάν μόνον τὸ οἰκοτροφεῖο, τίς στολές και τὰ πλυστικά και ἐξαρτήματα ἀπὸ τὴν οἰκογένειά της γιὰ τὰ μικροεξόδα της.

Ἡ Κάθριν ἄρχισε νὰ ἐκπαιδεύεται στὰ 18 της χρόνια. Σχολίασε νὰ εἰδικευθῇ στὴν νευρο-χειρουργικὴ νοσοκομειακὴ ἀλλὰ στράφηκε στὴ γενικὴ νοσοκομειακὴ ἐπειδὴ ὑπῆρχε ἕλλειψη ἀνειδικευμένων νοσοκόμων. Συνήθως ἐργάζεται 8 ὥρες τὴν ἡμέραν στὸ Νοσοκομεῖο Βικτωρία. Ἐάν εἶναι στὴν πρώτη βάρδια 7.30 π.μ. ἕως 3.30 μ.μ., σηκώνεται σὺς ἑξὲς τὸ πρωῒ. Κατοικεῖ μαζὺ με ἄλλες εἴκοσι νοσοκόμες στὸ Ἰδρυμα Λαίδη Μέγρενιθ, ἓνα πολυτελὲς κτίριο, 10 λεπτά με τὰ πόδια ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο. Τὸ δωμάτιό της με ἑξοκελη βεράντα, μπαλκόνι και τζάκι τὸ μοιράζεται με ἄλλη μία νοσοκόμο. Οἱ νοσοκόμες παίρνουν ὅλα τους τὰ γεύματα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι. Γιὰ πρόγευμα μποροῦν νὰ διαλέξουν μπῆτον, ἀυγά, δυὸ ζεστὲς σοῦπες, μιὰ κρέα, φρυγανιές, μαρμελάδα και καφέ. Ἄν πεινάσουν στὸ διάστημα πὺ μισοῦλεβὲ μεταξύ τῶν γευμάτων, ὑπάρχει μιὰ μικρὴ κουζίνα με ψυγεῖο όπου μποροῦν μόνες τους νὰ ἐτοιμάσουν κάτι πρόχειρο. Μποροῦν ἀκόμη νὰ δεχθοῦν τοὺς ἐπισκέπτες τους σὲ μιὰ εὐχάριστη αἴθουσα.

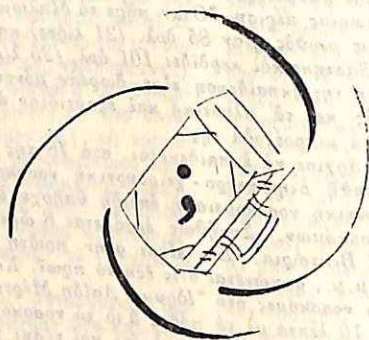
Οἱ νοσοκόμες πὺ ἔχουν δίπλωμα εἶναι στὸ σπίτι και στὸ κρεβάτι. πρὶν ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα. Ἡ Κάθριν ἔχει ἄδεια μιὰ μίσην μέραν κάθε 15 και τὴν ἐβδομάδα πὺ ἔχει ἄδεια παίρνει ἄλλη μισὴ μέραν ἔξοδο. Ὅπως πολλὰ κορίτσια περιμένει νὰ παντρευθῇ και τῆς ἀρέσει τὸ Σῶμα τῶν Νοσοκόμων τῆς Βικτωρίας γιὰ τὴν ἑξῆς: «Θὰ μπορέσω νὰ ἐξακολουθῶ νὰ ἐργάζομαι και ἀπὸ παντρεφτῶ».

Μόλις τελείωσε τίς σπουδές της, πῆρε μιὰ Κυβερνητικὴ ἐπιχορήγηση γιὰ εἴκοσι χρόνια πὺ της ἔρχεται 100 δολ. (25 λίρες) τὸ χρόνο. Δὲν ὑπάρχει σύνταξη γιὰ τίς νοσοκόμες μόνον ἰδιωτικὲς ἀσφάλειες. Ἐχει ἐπίσης ἀσφάλεια υγιείας. Ἐφ' ὅσον της παρέχεται διαμονή, διατροφή και πλυστικά τὰ μόνα της ἐξόδα εἶναι τὰ ρούχα και οἱ στολές της. Στέλνει ἐπίσης: χρήματα και στὴν οἰκογένειά της στὴ Νέα Σκωτία. Ἀγαπᾷ τὴ δουλειά της και εἶναι βέβαιη ὅτι τὰ καταφέρει καλύτερα ἀπὸ οἱ ἄλλοι μὲς ὅσος τῶν κοριτσιῶν τῆς ηλικίας της. «Ἡ Νοσοκομειακὴ εἶναι ἓνα οἶονορ ἐπάγγελμα» λέει: «Ἐχει τόσες πολλὲς δουλειές πὺ μπορεῖ νὰ κάνῃ κανεῖς».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ, γράμματα, σχέδια, ἀκόμη και ἐπιταγές μποροῦν σήμεραν νὰ σταλοῦν με τὴν φωτοτηλεγραφικὴ ὑπηρεσία ἀπὸ τὸ Λονδίνο στὸ Γουέλλινγκτον τῆς Νέας Ζηλανδίας. Ἀπὸ εἶναι ἡ μεναιλύτρη φωτοτηλεγραφικὴ γράμμη τοῦ κόσμου. Ἡ γράμμη αὐτὴ ἔχει ἓνα σταθμὸ στὸ Κολόμπο τῆς Κεϋλάνης, και ἔτιτερα οἱ φωτογραφίες ταξιδεύουν 18.000 μίλια με τὸ ράδιο.

«DAILY EXPRESS», Λονδίνο

Οι δύο Αντίπαδοι

ΤΟΥ MARTIN ARMSTRONG

(Από το

«Best Broadcast Stories», εκδ. Faber and Faber, Λονδίνο)

Το τραίνο ήθελε 3/4 περίπου ακόμα για να φτάσει στον τελευταίο σταθμό και προχωρούσε με γεμάτα 60 χλμ. την ώρα όταν ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμποτον, ένας πλούσιος επιχειρηματίας, σηκώθηκε από τη θέση του, κατέβασε τη βαλίτσα του από το δίχτυ και την πέταξε έξω από το παράθυρο. Ο μόνος άλλος επιβάτης μέσα στο διαμέρισμα, ένας κοντός, αδύνατος άνθρωπος, ο κ. Κρόουθερ, σήκωσε τα μάτια του από το βιβλίο που κρατούσε, όταν ο συνταξιδιώτης του σηκώθηκε από τη θέση του και είδε τι συνέβη. Οι δύο άντρες ανταλλάξαν μια κοφτερή ματιά και άμέσως ο κ. Κρόουθερ συνέχισε το διάβασμά του, ενώ ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμποτον γύρισε στη θέση του και κάθισε ξεφυσώντας, λίγο ξανααναμμένος από

την προσπάθεια που είχε κάνει. Ήματιά του που είχε ρίξει ο συνταξιδιώτης του τον είχε ταραξει πάρα πολύ, γιατί η ματιά του κ. Κρόουθερ δεν είχε προδώσει ούτε την παραμικρή συγκίνηση. Ούτε φόβο, ούτε έκπληξη, ούτε ακόμη και το παραμικρό ενδιαφέρον, και αυτό άσφαλώς ήταν πάρα πολύ παράξενο. Ήταν κάτι που κίνησε τρομερά την περιέργεια του κ. Χάρραμπυ-Ρίμποτον, αλλά δεν ήταν μόνο αυτό. Από φυσικό του ήταν κοινωνικός και διπλωτικός άνθρωπος και νόμιζε ότι αυτό που είχε κάνει ήταν κάτι με το οποίο δίχως άλλο έπρεπε να αρχίσει μια συζήτηση. Όταν δεν άρχισε, και έτσι δεν του δόθηκε η ευκαιρία να εξηγήσει τη συμπεριφορά του άρχισε να αισθάνεται ότι είχε απλώς γελοιοποιηθεί στα μά-

τια του συνταξιδιώτη του ή, κάτι χειρότερο ακόμη, ότι ο συνταξιδιώτης του είχε βγάλει το συμπέρασμα ότι η βαλίτσα θά είχε μέσα ένα πτώμα και στην περίπτωση αυτή θά ειδοποιούσε τους τήν αστυνομία μόλις έφθανε το τραίνο στο σταθμό, και θά του έκαναν ένα σωρό φασαρίες και ταπεινωτικές ερωτήσεις. Αυτές ήταν οι σκέψεις και οι υποθέσεις που γύριζαν μέσα στο μυαλό του κ. Χάρραμπυ-Ρίμποτον, και όταν τον άφηναν να νοιώσει την ικανοποίηση και την αναψυχή που διακτιούνταν.

Όστόσο και ο κ. Κρόουθερ από το μέρος του είχε κι αυτός ταραχή. Μ' όλο που έκανε πώς διάβαζε, πραγματικά ήταν αδύνατο να διαβάσει και μια λέξη. Παρ' όλη τη φαινομενική του απάθεια, το θέαμα ενός καθώς πρέπει κυρίου που άρπαξε τη βαλίτσα του και την πέταξε από το παράθυρο ενώ το τραίνο έτρεχε, του είχε κάνει μεγάλη εντύπωση. Όστόσο δεν είχε αφήσει να φανή η έκπληξή του. Ήταν φανερό πώς ο συνταξιδιώτης του ήθελε να του προκαλέσει μια δυνατή αντίδραση γι' αυτό ο κ. Κρόουθερ δεν θά του έκανε αυτή τη χάρη. Είτε το είχε κάνει για άσχετο είτε όχι, ο κ. Κρόουθερ το θεώρησε σαν μιάν αδικαιολόγητη παραβίαση της ησυχίας του. Ήταν σάμπως να είχε σκάσει ξαφνικά στον τοίχο μια χαρτινή σακκούλα για να τον κάνει να ηδηγή από το φόβο του. Μάλιστα, αλλά αυτός δεν θά ηδηθόσε, δεν είχε σκοπό να παρασυρθεί. «Αν ο φίλος φανταζόταν πώς ρίχνοντας μια βαλίτσα από το παράθυρο θά αποκτήση κάποια σημασία, έ, τότε είχε γελαστεί».

Όστόσο ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμποτον είχε φτάσει σ' ένα σημείο που έπρεπε να μιλήσει ή να σκάσει και προτιμώντας την πρώτη λύση, είπε: «Με μώντας την πρώτη λύση, είπα: «Με συγχωρείτε κύριε, αλλά πρέπει να σάς πω πώς μ' έχετε αφήσει κατάπληκτο.»

Ο κ. Κρόουθερ σήκωσε βαρυσήχνα τα μάτια του από το βιβλίο. «Σας κατέπληξα;» είπε. «Μά το να

διαβάζω κανείς στο τραίνο είναι καταπληκτικό;»

«Όχι, όχι!», είπε ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμποτον. «Δεν έννοοσα αυτό. Έκείνο που με κατέπληξε ήταν που δεν εκπληγώκατε όταν πέταξα τη βαλίτσα μου από το παράθυρο.»

«Αλήθεια; Τι λέτε; Φαίνεται πώς έχετε θά εκπλησσοσε πολύ εύκολα.»

«Δεν ξέρω. Άλλα δπωσδήποτε άγαπητέ μου κύριε πρέπει να παραδεχθώ ότι όταν ήταν ένα θέαμα συνηθισμένο. Στοιχηματίζω πώς δεν έχετε ξαναδθ άνθρωπο να πετάει από το παράθυρο ενός τραινου εν κινήσει μια βαλίτσα.»

Ο κ. Κρόουθερ σκέφθηκε για λίγο. «Η αλήθεια είναι πώς δεν έχω δθ' αλλά αν θυμάμαι καλά δεν έχω δθ και κανένα να τρώει μέσα στο τραίνο ένα μεγάλο άσπρο ραπάνι, ούτε να χορεύει Σκωτσέζικο την ώρα της προσευχής. Τι σημασία όμως έχει αυτό; Άν άφηνε κανέναν τον εαυτό του να ξαφνιαστεί με κάθε τι, όσο ασήμαντο κι αν είναι, τότε όλη του η ζωή θά ήταν μια σειρά από τιποτένιες εκπλήξεις.»

«Και νομίζετε ότι είναι ασήμαντο πράγμα να πετάει κανείς από το παράθυρο του τραινου τη βαλίτσα του;»

«Απολύτως ασήμαντο!», είπε ο κ. Κρόουθερ και ξανάρχισε το διάβασμά του.

«Τότε, αν επιτρέπεται, τί πράγμα κατά τη γνώμη σας είναι σημαντικό;», είπε κάπως πειραγμένος ο άλλος.

Ο κ. Κρόουθερ κούνησε αδιάφορα τους ώμους του.

«Ίσως να το θεωρούσα σημαντικό αν η βαλίτσα ήταν δική μου.»

«Κατάλαβα. Νομίζετε πώς είστε πιο σπουδαίος από μένα.»

«Δεν κατάλαβα», είπε ο κ. Κρόουθερ, «εάν ανέφερα τον εαυτόν μου, αλλά δπωσδήποτε νομίζω ότι η βαλίτσα μου έχει περισσότερη αξία από τη δική σας, και λέγοντας αυτό, δεν έννοω ότι είναι από καλύτερο δέρμα, αλλά ότι ξέρω ποιός είμαι άγώ, ενώ όσος είστε ένας έντελως ξένος.»

«Καί οι υποθέσεις των ξένων δὲν σὰς ἀνδιαφέρουν;»

«Μόνο ἂν σχετίζονται μὲ μένα.»

«Καλά», εἶπε δ' κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον, «ἐγὼ ὅμως διὰν ἔρριξα τὴ βαλίτσα μου ἀπὸ τὸ παράθυρο νόμισα δτι δὲν μπορούσε νὰ μὴν σὰς κάνη κάποια ἐντύπωση...»

«Καμιά ἀπολύτως!», εἶπε δ' κ. Κρόουθερ ψυχρά.

«Αὐτὸ δείχνει», παρατήρησε δ' κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον, «πόσο διαφέρουν οἱ ἄνθρωποι· ἂν εἴστε εἶχατε πατάξει τὴ βαλίτσα σας ἀπὸ τὸ παράθυρο ἐγὼ θὰ εἶχα μεγάλη περιέργεια νὰ μάθω γιατί τὸ κάνατε.»

«Ἀπ' ὅλα αὐτὰ καταλαβαίνω», ἀπάντησε ἀδιάφορα δ' κ. Κρόουθερ «δτι θέλετε πολὺ νὰ μοῦ πῆτε γιατί τὴν πατάξατε.»

«Ὅχι, ἂν δὲν σὰς ἀνδιαφέρει, μ' ὅλο πού, πρέπει νὰ πῶ δτι δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω πῶς ἔνα τέτοιο πράγμα μπορεῖ ν' ἀφήσῃ ἕναν ἄνθρωπο ἀδιάφορο.»

Περὶ μὲν λίγο, ἀλλὰ δ' κ. Κρόουθερ δὲν ἀπαντοῦσε· ἀντίθετα φάνηκε δτι εἶχε ὄρεξη νὰ ξαναρχίσῃ τὸ διαβασμὸν του. Γιά νὰ τὸν ἐμποδίσῃ δ' κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον ἐξήλωσε στὴ θέσιν του καὶ εἶπε:

«Ἡ ἀλήθεια εἶναι δτι ἀκριβῶς πρὶν 1 1/2 ὥρα ἐγκατέλειψα τὸ σπῆτι μου καὶ τὴ γυναῖκα μου γιὰ νὰ ξαναρχίσω τὴ ζωὴ μου, καὶ ὁ λόγος πού ἔρριξα τὴ βαλίτσα ἀπὸ τὸ παράθυρο, εἶναι, δτι ξαφνικὰ κατάλαβα πῶς μ' αὐτὴν ἔπαιρνα μαζί μου καὶ ἀπὸ τὴν παλιά μου ζωὴ. Ροῦχα, βούρτσες καὶ ἄλλα πού μὲ συνδέουν μὲ τὸ παρελθόν καὶ ἀκριβῶς ἀπ' αὐτὸ εἶναι πού θέλω νὰ ξεφύγω.»

Γι' αὐτὸ ἔκανα αὐτὴ τὴν παράξενη πράξη. Παραδέχομαι βέβαια δτι δὲν εἶμαι νέος· κοντεύω τὰ πενήντα, εἶμαι παντρεμμένος 21 χρόνια καὶ ὅμως νάμαι, πού ἀρχίζω τὴν ζωὴ μου ἀπ' τὴν ἀρχή. Αὐτὸ δὲν μπορεῖ παρά νὰ σὰς φανῇ παράδοξο.»

«Ἀντίθετα», εἶπε δ' κ. Κρόουθερ, «τίποτα δὲν μπορούσε νὰ εἶναι φυσικώτερο.»

Ὁ κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον ἐξαφνιά-

στηκε. «Φυσικό; Τὸ νομίζετε φυσικό; Πρέπει νὰ σὰς πῶ πῶς μὲ καταπλήσιστα.»

«Μοῦ φαίνεται δτι εἴστε ἀπὸ καί νους πού ἐκπλησσονται πολὺ «ἔκτολα», εἶπε δ' κ. Κρόουθερ.

«Ἐνῶ εἴστε», εἶπε ἀμέσως δ' κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον, «ὅπερ φανέστε δτι δὲν σὰς ἐκπλησσει τίποτα.»

«Καθόλου!», ἀπάντησε δ' κ. Κρόουθερ. «Τὸ ζήτημα εἶναι, νομίζω, δτι μὰς ἐκπλησσουν διαφορετικὰ πράγματα. Μοῦ λέτε δτι εἴστε παντρεμμένος 21 χρόνια καὶ περιμένετε νὰ ἐκπληθῶτε ἐπειδὴ ἐγκαταλείψατε τὴ γυναῖκα σας. Ἀλλὰ, ἀγαπητέ μου κύριε, σ' αὐτὸ δὲν βρίσκω τίποτα τὸ ἐκπληκτικό. Ἐκεῖνο πού μοῦ κάνει κατὰ πλῆξιν εἶναι πόσο ἀργήσατε νὰ πάρετε αὐτὴ τὴν ἀπόφαση.»

Ὁ κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον σκέφτηκε αὐτὴ τὴν ἀποφ. «Αὐτὸ θὰ πῇ», εἶπε ἐπιτέλους, «δτι εἴστε δὲν εἴστε παντρεμμένος.»

«Δὲν εἶμαι πιά», ἀπάντησε δ' κ. Κρόουθερ.

«Δὲν εἴστε πιά; Ἐννοεῖτε δτι ἦρασαν παντρεμμένος καὶ ἐγκαταλείψατε τὴ γυναῖκα σας;»

«Ὅχι ἀκριβῶς. Ὅταν ἐγκαταλείψῃ κανεὶς τὴ γυναῖκα του, ἐγκαταλείπει καὶ τὸ σπῆτι του καὶ αὐτὸ ἀποκλείεται. Ἐγὼ ἀγαπῶ πολὺ τὸ σπῆτι μου· ἔχω ἕνα γοητευτικό σπῆτι, κι ἕνα θαυμάσιο κῆπο πού εἶναι δυὸ φορές ὁραιοτέρα τώρα πού τὰ ἔχω ἀποκλειστικά μόνος μου.»

«Ἐννοεῖτε δτι διώξατε τὴ γυναῖκα σας;»

«Ὅχι, ὅχι! αὐτὸ θὰ δημιουργοῦσε μεγάλες φασαρίες.»

«Τότε τί ἔγινε; τί κάνετε;», εἶπε γεμάτος περιέργεια δ' κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον.

Ὁ ἄλλος κούνησε βαρετὰ τὸ χέρι του. «Υπάρχουν ἄλλοι τρόποι πολὺ πιὸ ἀπλοῖ.»

«Θὰ ἤθελα νὰ τοὺς μάθω», εἶπε δ' κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον.

«Δὲν πιστεύω ἢ μέθοδος πού χρῆσι· μοποίησα νὰ σὰς πηγαίνῃ καὶ πολὺ», εἶπε δ' κ. Κρόουθερ.

«Γιατί ὅχι;», εἶπε δ' κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον πού τὸν ἔκαιγε ἡ περιέργεια. «Γιατί; Νὰ γιατί ἢ μέθοδός μου ἀπαιτεῖ... πῶς νὰ τὸ πῶ;... ἐχεμύθεια, δεξιότητα καὶ ἕνα σχεδὸν καταστρωμένο μὲ μεγάλη προσοχή.»

«Δὲ μὲ νομίζετε ἱκανὸ γιὰ ὅλα αὐτά;»

«Νὰ σὰς πῶ», εἶπε δ' κ. Κρόουθερ, «θὰ μπορούσα νὰ πῶ δτι ἡ ἐχεμύθεια δὲν εἶναι τὸ «ισχυρὸ σας σημεῖο» καὶ ἡ φανερότης ἐπιθυμία νὰ προκαλῆτε τὴν ἐκπλήξιν τῶν ἄλλων — αὐτὸ τὸ πράγμα, ἂν ἀκολουθοῦσατε τὴ μέθοδό μου, ἴσως θὰ σὰς ἔφερνε σὲ πολὺ δυσκολὴ θέσιν.»

«Μοῦ προκαλεῖτε μεγάλον ἐνδιαφέρον μὲ τὰ λόγια σας», εἶπε δ' κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον. «Τώρα πῶς μου, σὰς παρακαλῶ, τί κάνετε;»

Ὁ κ. Κρόουθερ φάνηκε γιὰ λίγο νὰ διστάζῃ καὶ ὕστερα πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ μιλήσῃ. «Ἄν σὰς πῶ, δὲν θέλω νὰ φαντασθῆτε δτι τὸ κάνω γιὰ νὰ σὰς καταπλήξω. Ποτέ μου, δὲν εἶχα τὴν παραμικρότερη ἐπιθυμία νὰ καταπλήξω κανέναν. Προσέξτε, παρακαλῶ, δτι δὲν σὰς ἀνάγκασα νὰ μ' ἀκούσατε. Ἄν δὲν μοῦ εἶχατε μιλήσει, θὰ ταξιδεύαμε χωρὶς νὰ μιλήσῃ ὁ ἕνας στὸν ἄλλο. Ὅπως βλέπετε, ἐδῶ ἔχω ἕνα βιβλίον πού μὲ ἀνδιαφέρει πολὺ καὶ, μὲ συγχωρεῖτε πού σὰς τὸ λέω, ἀλλὰ ἂν δὲν μὲ ἀναγκάζατε νὰ πιάσω μαζί σας τὴν κουδέντα θὰ...»

«Καλὰ! καλὰ!», εἶπε δ' κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον πού δ' ἐκνευρισμός του εἶχε φθάσει πιά σὲ ἐπικίνδυνον σημεῖο. «Τὸ παραδέχομαι· τὸ παραδέχομαι ἀπόλυτα. Καὶ σὰς ὑποσχομαι δτι θὰ κάνω, δτι μοῦ εἶναι δυνατό γιὰ νὰ μὴν ἐκπληθῶ.»

«Λοιπόν», εἶπε δ' κ. Κρόουθερ, «δτι ἔκανα ἦταν αὐτό. Συγχωρεῖτε με ἂν θὰ σὰς φανῇ λίγο συνταρακτικό καὶ νὰ θυμᾶστε, σὰς παρακαλῶ, δτι θὰ δυσχερῆσθῃ πόρα πολὺ ἂν δῶ καὶ τὴν παραμικρότερη ἐκπλήξιν στὸ πρόσωπό σας. Λοιπόν, ὅπως σὰς ἔλεγα, ἔκανα κατὰ ἄπλό τὴν σκότωσα.»

Ὁ κ. Χάρραμπυ-Ρίμπτον δέχτηκε τὴν ἀποκάλυψιν αὐτὴ πραγματικὰ μὲ μεγάλη ψυχραιμία. Ἡ ἀλήθεια εἶναι δτι φοβήθηκε λιγάκι καὶ χλωμιάσας ὥστε σὰς σὲ λίγα λεπτὰ εἶχε συνέλθει ἐντελῶς. «Σὰς εὐχαριστῶ, κύριε», τοῦ εἶπε· «ἐκτιμῶ πάρα πολὺ τὴν εὐκρίνισιά σας. Ὅσο μὲ κάνετε νὰ θέλω νὰ φανῶ καὶ γὰ τὸ ἰδιοεὐκρινὲς μαζίσας. Πρέπει νὰ σὰς ἐμολογήσω δτι ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς δὲν ἀφῆσα τὴ γυναῖκα μου γιὰ τὸν ἀπλούστατον λόγο δτι εἶμαι ἀνύπαντρος. Ἐχω ἕνα μεγάλο λαχανόκηπο καὶ μιά φορά τὴ βδομάδα πηγαίνω γιὰ δουλειές στὸ Λονδίνο. Ὅσο γιὰ τὴ βαλίτσα, ἔχω μερικὸς φίλους πού τὸ σπῆτι τους εἶναι κοντὰ στὴ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ· κάθε βδομάδα λοιπόν γεμίζω μιά βαλίτσα (μιά πολὺ παλιά βαλίτσα, ἂν προσέξατε) μὲ λαχανικά, τὴν παίρνω μαζί μου καὶ τὴν πετῶ ἀπὸ τὸ βαγόνι, δταν τὸ τραῖνο περνᾷ ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι τους. Κατὰ κυλᾷ ὥρατα-ὥρατα καὶ στοματὰ μπροστὰ στὰ κάγκελα τῆς αὐλῆς τους. Τὸ ἔρω πῶς ὁ τρόπος αὐτός εἶναι πρωτόγονος, ἀλλὰ εἶναι οἰκονομικὸς γλύτων τὰ ταχυδρομικά καὶ δὲν μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τί διασκεδαστικές ὁμιλίες κάνω κάθε φορά μὲ τοὺς συνταξιωτῆς μου. Καὶ μπορῶ νὰ πῶ πῶς καὶ εἴτε δὲν ἀποτελέσατε ἐξαίρεση.»

Τό χρόνο πού μᾶς πέρασε ἡ πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας συγκέντρωσε τό ἐνδιαφέρον τῶν ἐπισκεπτῶν ἀπό ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς, τήν ἐποχὴ πού ἔγινε ἐκεῖ τό Διεθνὲς Φεστιβάλ Μουσικῆς καί Δράματος—μὲ ἕνα καιρὸ τόσο λαμπρὸ πού ἔδινε ἕναν εὐχάριστο τόνο στὰ καθημερινὰ γεγονότα. Ἡ Φιλαρμονικὴ Ὀρχήστρα τῆς Βιέννης, ἡ Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα Κολόν, τὸ Τσεχικὸ Νονέτο, ὁ Θίασος Ζουβὲ τοῦ Théâtre de l'Athénée, ἡ Δότις Λέμαν, ἡ Μαργκερίτα Γκράντι, ὁ Σνάμπελ, ὁ Σιγκέτι, ὁ Φουρνιὲ καί ἄλλοι, ἐργάστηκαν μαζὺ μὲ τοὺς Ἀγγλοὺς μουσικοὺς, ἠθοποιούς καί χορευτὲς γιὰ νὰ δημιουργήσουν ἕνα ὑψηλὸ καλλιτεχνικὸ σύνολο καί τόνισαν τὸν διεθνή χαρακτῆρα πού εἶναι πάλι φανερός καί αὐτὸ τὸ καλοκαίρι.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ δευτέρου Φεστιβάλ (22/8 - 11/9) περιελάμβανε κοινὰ ἀπὸ τὴν Ὀρχήστρα τοῦ Ἀμστερνταμ, τὴν Ὀρχήστρα Augusteo τῆς Ρώμης, τὸ Οὐγγρικό Κοναρίετο καί τὸ Τρίο τῆς Τριέστης. Τὴν Ὀπερα τοῦ Glyndebourne σὲ ἔργα Μότσαρτ (στὰ Ἰταλικά μὲ τὸν Mariano Stabile) ἔ'Οθέλλο» ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Ἀμερικανικὸ Θέατρο καί Ἀ.σ.ο Μαντλὲν Ρενώ καί Ζὰν Λουὶ Μπαρρώ. Ὁ Κορτώ, ὁ Μενουχίν, ὁ Σνάμπελ, ὁ Σεγκόβια, ὁ Πιατιγκόρσκυ, καί ὁ Μικελάντζελι, βρῖσκονταν ἀνάμεσα στοὺς σολίστ. Ἀκόμη δόθηκε

ἕνα Διεθνὲς Φεστιβάλ Κινηματογραφικῶν Ταινιῶν καί ἔγιναν καί ἄλλες ἐκλεκτὲς ἐμφανίσεις.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἐδιμβούργου, τόσο ταραχοποιοὶ σὲ παλαιότερες ἐποχές ἀλλὰ καί τόσο γενναῖοι στὰ τελευταῖα χρόνια, βρέθηκαν χωρὶς νὰ τὸ περιμένουν ἐνθουσιασμένοι μὲ τὸ ὁμορφοφυσικὸ σκηνικὸ πού προσφέρει ὁ τόπος τοὺς γιὰ ἕνα τέτοιο φεστιβάλ. Ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ καί πολυάνθρωπη μεσαιωνικὴ πόλιν πού ὑψώνεται ἀπὸ τὸ πέτρινο φρούριο μέχρι τὶς πλατεῖες τοῦ 18ου αἰῶνα τῆς Νέας Πόλης, ἀπὸ τὸν ρωμαντικὸ Παρθενῶνα αὐτῆς τῆς «Σύγχρονης Ἀθήνας» ὡς τὰ ἐργοστάσια καί τὸ λιμάνι τοῦ Λήθ, τὸ Ἐδιμβούργο εἶναι γεμάτο ἀπὸ θαυμάσια τοπεῖα καί δυνατὲς ἀντιθέσεις. Ὁ Τζέημς Μπόουν συνέλαβε μερικὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐντυπώσεις καί τὶς δίνει σὲ ἕνα κομμάτι πού ἀναδημοσιεύουμε ἑδῶς, γράφοντας μὲ τὴ θερμὴ ἀγάπην ἐνὸς Σκωτσέζου, θὰ σὰς παραπλανήσῃ καί θὰ σὰς κάμῃ νὰ πιστέψῃς πὼς ἡ βροχή καί ἡ ὀμίχλη καί οἱ παγωμένοι ἀνατολικοὶ ἀνεμοὶ εἶναι πράγματα ἀγνωστα σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ Ἐδιμβούργου δίνομε μόνον μερικὰ γεγονότα καί συνθήσεις πού συνδέσανε τὴν πόλιν αὐτὴ μὲ τὴν ἡπειρωτικὴ Εὐρώπην, καί λίγη ἀπὸ τὴν κομπολιτικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς βόρειας πρωτεύουσας τὸν καιρὸ τοῦ πολέμου καί τὴν ἐποχὴ τοῦ Φεστιβάλ, στὰ 1947.

Ἡ ὡριμότητα τῶν νεφῶν καί τῶν βράχων

Τοῦ JAMES BONE

(Ἀπὸ τὸ «The Perambulator in Edinburgh»

ἐκδ. Jonathan Cape, Λονδίνο)

Τὸ Ἐδιμβούργο εἶναι μία πόλιν ὅπου κάτω βλέπεις μακρινούς φάρους καί πέρα πράσινοὺς γυμνοὺς λόφους. Τὰ σπίτια τῆς εἶναι χτισμένα μὲ σκληρὴ γκρίζα πέτρα πού τὴν παίρνουν ἀπὸ κεῖ κοντά, μὲ πρόσσωση ἀπὸ τοῦβλα ἡ πολὺχρωμες γύφινες διακοσμῆσεις πού σπᾶνε τὴν πέτρινη μονοτονία τοὺς. Ἔτσι, μέσα στὴν πρώτη ἐντύπωση πού σχηματίζει κανεὶς ἀπὸ μακριὰ, πού θυμίζει λιγώτερο τὸ χέρι τοῦ ἀνθρώπου καί περισσότερο τὸ χέρι τῆς φύσης. Περπατώντας στὴν Πρίνσες Στρίτ (Princes Street) βλέπεις τὰ χαρούμενα παρτέρια μὲ τὶς τουλίπες στὴν κοιλιάδα πού ἀπλώνεται κάτω ἀπὸ τὴν οὐτιδωμένη πρόσσωση τοῦ μεγάλου βράχου τοῦ Κάστρου, πού ὑψώνεται ὡς τὰ σύννεφα σὰν ἀπὸ μὴ κοιλιάδα τοῦ Σκάυ καί ὄχι ἀπὸ τὸν μεγαλύτερο δρόμο μίας πρωτεύουσας πού τὴν ὀργάνουν τὰ τράμ. Πιὸ δυτικὰ εἶναι τὰ μεγάλα δάση τοῦ Κόρτικα εἶναι τὰ ἀντίθετα μὲ τὴν καθαρὴ γυνὴ αὐστηρότητα τῆς πολιτείας. Ὁ ἀνοικτὸς δριζύνας βρῖσκεται πάντα μπροστά σου καί προσθέτει στὴν ἔκταση τῆς Νέας Πόλης (New Town) πού ἀπλώνεται κατὰ μῆκος τῆς λεπτῆς καθεύτης γοτθικῆς γραμμῆς πού κυριαρχεῖ στὴν Παλιὰ Πόλιν (Old Town).

Καθὼς πλανιέσαι κανεὶς ἐκεῖ, μέσα στὸ λαβύρινθο αὐτοῦ τοῦ βραχίονος δάσους, ξανοίγονται ἐμπρός

τοῦ διάφορα τοπεῖα καί τὸ ὁμορφώτερο ἀπ' ὅλα εἶναι, τὰ Τείχη τοῦ Κάστρου. Κάτω βρῖσκεται τὸ Ὁσουλνὴ Ρήχη (τὸ παλιὸ καί καπνισμένο) μαῦρο καί ξερὸ ἀπὸ τὰ χρόνια. Στὰ βόρεια, πίσω ἀπὸ τὸν πράσινο θόλο καί τὰ κωδωνοστάσια τῆς Νέας Πόλης βλέπεις τὰ λιμάνια καί τὰ πλοῖα τοῦ Λήθ, τὸ σκοτεινὸ βυθὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Φέρθ, τὰ χωριὰ τοῦ Φάιφ πού καπνίζουν μέσα στὶς κοιλάδες τοὺς, καί πέρα τοὺς γαλάζιους λόφους. Εἶναι βασιλιάς γιὰ μὴ μέρη καθὼς κάθεται ἐπὶ πάνω στὰ τείχη τοῦ Κάστρου καί ξανοίγει ὅλο αὐτὸ τὸ ἀνοικτὸ ἐξοχικὸ τοπίο κάτω. Ὅχι μόνον ἀπὸ τὸ Κάστρο μὰ καί ἀπὸ πολλὰ γραφεῖα καί ἐργαστήρια μπορεῖ νὰ χαρῇ αὐτὰ τὰ ὠραῖα τοπία. Μπορεῖ ἀκόμη νὰ τὰ ἀντικρύσῃ ἀπὸ τὴν ἄκρην ἐνὸς σκοτεινοῦ καί κυρμένου δρόμου ἀνάμεσα στὰ παλιὰ πέτρινα σπίτια.

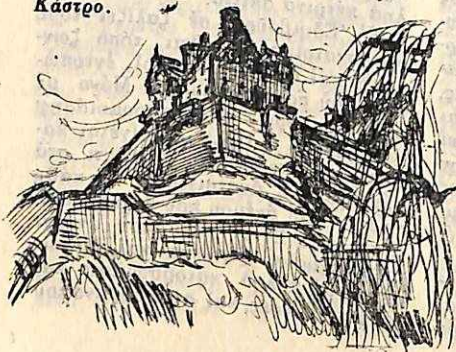
Τὸ Ἐδιμβούργο σὲ ἐλίζει τόσο πυκνοκατοικημένο εἶναι, τόσο ζωντανὸς καί ἐντονὸς εἶναι οἱ ἐντυπώσεις πού σοῦ δημιουργεῖ. Μόνον μὲ σημαία μπορεῖς νὰ τὸ παρομοιάσῃς σὰν σημαία ἡ Πόλιν ξανοίγεται καθαρή καί περήφανη ἀπέναντι στὰ σύννεφα καί ἀνατριχιάζει σὲ κάθε φύσημα τοῦ ἀνέμου πού ἔρχεται ἀπὸ ἀνατολικά. Εἶναι κάτι πού ἀνήκει στὴν ἱστορίαν, τριμμένο καί ξεβαμμένο, μὲ παλὰ κατορθώματα καί μεγάλες ἡμέρες, καί στὸν οὐρανὸ τοῦ

λάμπουν σάν αστέρια φωτεινά δνόματα. Πρέπει ελκρινά να παραδεχθούμε πως η φήμη του Έδιμβουργου δεν βρίσκεται στην παλιά αρχιτεκτονική του, γιατί η φτώχεια ήταν ένα μέρος κι αυτή από το τίμημα με το οποίο η Σκωτία πλήρωσε την ανεξαρτησία της απέναντι στον μεγαλύτερο και πλουσιότερο γείτονά της. Αν το συγκρίνουμε με το Ντέρχαμ και την Ρουέν, την Λούκκα, τους Τρεβήρους, ή την Κολωνία, το Έδιμβουργο σάν θησαυροφυλάκιο της μεσαιωνικής αρχιτεκτονικής, μόλις μπορούμε να πούμε να υπάρχει.

Ωστόσο, παρ' όλο ότι έχασε τα λιμάνια του, παρ' όλη την καταστροφή που έφερε το σφύρι της Μεταρρυθμίσεως, η μεσαιωνική εντύπωση που δίνει το Έδιμβουργο, είναι ίσως πολύ πιο δυνατή παρά οποιαδήποτε άλλη απ' αυτές τις πόλεις. Τα ψηλά πυκνοχτισμένα σπίτια του, με τους πυργίσκους και το μεγάλο κάστρο στην κορυφή που υψώνεται σάν μαχαίρι πάνω από την πράσινη κοιλάδα, δίνουν ακόμη την ιδέα μιας πόλης που αγρυπνά έναντιον ενός αγριου έχθρου. Μόνο ένα στοιχείο λείπει: το προστατευτικό νερό της Νόρ Λόχ (της Βόρειας Λίμνης) που βρίσκεται στη σκιά του Κάστρου, εκεί όπου, σήμερα περνάει ο σιδηρόδρομος.

Μ' όλο που συχνά η Παλιά Πό-

Ο Άγιος Κάθμπερι
και το
Κάστρο.

λη αναφέρεται με έναν αναστεναγμό για το τί ήταν μια φορά, τα παλιά που σώζονται είναι πολλά. Έστω και αν τα δεκαπενταόροφα κτίρια στο Πάρλιαμεντ Κλόουζ (Parliament Close) δεν υπάρχουν πιά, πολλοί ψηλοί σωροί από τις πέτρες τους, σώζονται ακόμη. Στους δυο δρόμους π.χ. που ενώνουν το Κάστρο (The Castle) με το Άνάκτορο Χόλυροουντ του (Holyrood Palace), και στο Γκράσμαρκετ (Grassmarket) ξεχωρίζει κανείς κάπου εκατό παλιά κτήματα και σπίτια. Μέσα στα τελευταία 30 χρόνια το φως μπήκε σε πολλά σιωπηλά και παλιά μέρη όπου οι πιο αγριοί άνεμοι φυσώντας πάνω από τις ψηλές καπνοδόχες των σπιτιών, μόλις που κουνούσαν τα παληόχρυτα από χάμω. Μερικά δρομάκια στην Χαϊ Στρήτ (High Street) ήταν τόσο στενά, που όταν οι άνθρωποι πολεμούσαν δεν μπορούσαν να σύρουν το ξίφος τους και μάχονταν με τα έγχειρίδια τους.

Στις παλιές αίθουσες υπάρχουν ακόμη χαριτωμένα σημάδια που δείχνουν ότι άνδρες και γυναίκες της άριστοκρατίας ζούσαν και έρωτεύονταν εκεί και ίσως χόρευαν μεγούετο στο φως που έστειλαν τα κεριά από τα κηροπήγια ενώ ο άνεμος της νύχτας έρχόταν άλμυρός από το Φόρθ μέσα από τα παράθυρα. Πολλά έχουν γραφτεί για την ειδυλλιακή ζωή της Παλιάς Πύλης όταν η μάθηση, η ομορφιά, η τάξη και το πνεύμα πήγαιναν πλάι-πλάι με τη φτώχεια και το έγκλημα και τις άπιστευτες βρισιές. Μα το θαύμα δεν είναι μόνο στη μοναδική έσωτερική ζωή της πόλης αλλά και στη μουσικότητα που φαίνεται ότι υπήρχε δίπλα της, ακόμη και στον 18ο αιώνα. Η μικρή άκτινα όπου μέσα βρισκόνται οι περίφημες ταβέρνες, οι δενδροστοιχίες και οι εκκλησιές βαθαίνει το μυστήριο μιας σταδιοδρομίας σάν του Μπρόντη, σεβα-

Γκράσμαρκετ.

στου συμβούλου την ημέρα και λωποδύτη τη νύχτα, ή του αξιωματικού της φρουράς Τζών Πόρτιους με τους άνδρες του, που ξεχύθηκαν μια νύχτα και δεν άφησαν το παραμικρό ίχνος πάνω από την καμμένη πόρτα της φυλακής, εκτός από ένα σωρό σβυσμένους δαυλούς και έναν άνθρωπο κρεμασμένο.

Η νέα πόλη του Έδιμβουργου μνηθήκε όταν ιδρύθηκε, από συγγραφείς και ποιητές. Όταν ο Σέρ Ουώλτερ Σκώτ ήταν παιδί, ή ατελείωτη Τζώρτζ Στρήτ (George Street) φημιζόταν σάν ο μορφότερος δρόμος της Εύρώπης και η Πρίνσες Στρήτ ο κομψότερος. Ξοδεύτηκε αθόνο χρήμα για τη Νέα Πόλη, μερικά όμως από τα πιο πολυδάπανα σχέδια σταμάτησαν πριν τελειώσουν.

Ο Παρθενών, ένα κτίριο που κτίστηκε για να θυμίζει τη νίκη έναντιον του Ναπολέοντος στην Ισπανία, δείχνει τις σιλουέτες δώδεκα γυνών κιόνων που υψώνονται στον ουρανό. Το νέο Πανεπιστήμιο Ρόμπερτ Άνταμ (Robert Adam) και η Σκωτλντ Σκουάιαρ (Charlotte Square) έμειναν για να τελειώσουν από άλλα χέρια. Το μαυροκίτρινο πάτωμα του Ληξιαρχείου, δεν είναι από το μαρμαρο που είχε το σχέδιο Άνταμ, αλλά από ζωγραφισμένο ξύλο. Το γενναίο σχέδιο του Δημοτικού Συμβουλίου της περιφέρειας μεταξύ Έδιμβουργου και Ληθ έδωσε τη θέση του σε μιάν αγορά από κάποια ελσωνεία ή Πλέιφαϊαρ Στρήτ (Playfair Street) που θα διακρίνε το όνομα του σχεδιαστή της, είναι σήμερα η θέση ενός έμπορικού σιδηροδρομικού σταθμού. Στά πενήντα χρόνια που ακολου-

θισαν, η έκτιμηση του κόσμου προς τη Νέα Πόλη έπεσε, αλλά το Έδιμβουργο για μιάν ακόμη φορά έγινε το κέντρο που προσέλκυσε τους σπουδαστές της σύγχρονης αρχιτεκτονικής και της πολεοδομίας. Πολλοί όμως απ' αυτούς, όπως έμαθα, το πιο μακρινό σημείο που επισκέπτονται είναι η Πρίνσες Στρήτ και για τους νεαρούς Λονδρέζους αρχιτέκτονες, που ή σπουδή των έργων του Άνταμ είναι ένα από τα χαρακτηριστικά σημεία της εποχής μας, ένα ταξίδι στο Έδιμβουργο είναι απαραίτητο. Όταν πηγαίνουν ανακαλύπτουν κάτι περισσότερο από τον Άνταμ: οι ατελείωτες μικρές ημικυκλικές πλατείες γύρω στις οποίες είναι χτισμένα τα σπίτια, οι αλληπάλληλοι δρόμοι και οι πλατείες, τα διάφορα οικοδομήματα από σκαλιστές πέτρες, με τις τόσο φροντισμένες λεπτομέρειες, που βρίσκονται σε μεγάλους πλατείς δρόμους ασκούν στη φαντασία ισχυρή εντύπωση.

Ένας οφθαλμός στο Boulevard des Italiens στο Παρίσι για κάποιο λόγο είχε βγάλει το μαγαζί του «Οουλντ Ρήκη» (L'Auld Reekie) και ένας βοηθός του που άρχισε ύστερα να τον συναγωνίζεται σε ένα γειτονικό δρόμο ονόμασε το μαγαζί του το «Νέο

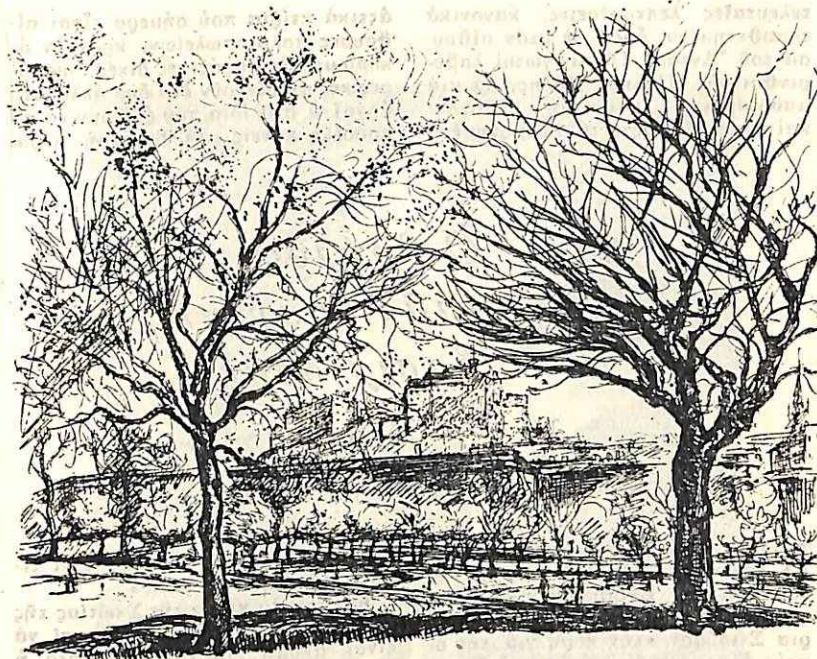
«Ουλντ Ρήκη» (Le Nouveau Auld Reekie). Οι σπουδαστές της αρχιτεκτονικής βρίσκουν πολλά στοιχεία του «Νέου Παλιού Ρήκη» στη Νέα Πόλη. Οι πυργίσκοι με τις σκάλες δίνουν ένα μεσαιωνικό ύψος στα οικοδομήματα που χρονολογούνται από τα μέσα του 19ου αιώνα και το τεράστιο πάχος των τοίχων των σπιτιών δείχνει πως αυτοί που τα έχτιζαν λογάριαζαν πάντα μια Άγγλική εισβολή.

Πραγματικά όμως τίποτε δεν μπορεί να γίνει πιο κλασσικό από τη Νέα Πόλη. Πολλά από τα μνημεία και τα δημόσια κτίρια θυμίζουν Έλληνικά και Ρωμαϊκά οικοδομήματα. Ο ένας πλατύς δρόμος διαδέχεται τον άλλον με δωρικό ή ιωνικό πρόπυλο, με μια μεγάλη σειρά από κολώνες, έπιστύλια και χωστά παράθυρα.

Το στυλ αυτό χρησιμοποιείται και

για σύγχρονα κτίρια με μέτρο και κατανόηση που μάς μιλεί για μια μακρόχρονη οικογενειακή παράδοση.

Στην Πρίνσες Στρήτ όπως και στην Τζώρτζ Στρήτ δέν έφύτεψαν δένδρα και εκείνα που υπάρχουν στις πλατείες, στις στρογγυλές και ήμικυκλικές πλατείες, λές και διατηρήθηκαν όσο ήταν δυνατόν σε ένα μέτριο μέγεθος. (Ωστόσο ή Σαρλότ Σκουαίρ είναι ασφαλώς από τις δημοφιλέστερες πλατείες του κόσμου με τη γλυκειά πρασινάδα της, τις κιτρινωπές πέτρες και τις κομψές σφιγγες). Έρχεται όμως στιγμή όπου τα λεπτά μικρά δένδρα είναι έντελως βέβαια για τον έαυτό τους πως αποτελούν άτράνταχτα στοιχεία της γοητείας του Έδιμβούργου. Ένα χειμωνιάτικο απόγευμα την ώρα που σκοτεινιάζει — όταν ή νύχτα αρχίζει να έρχεται στα κλεφτά από την ανατολή, και ή

Τò Κάστρο όπως φαίνεται από τα λιβάδια.

ομίχλη της θάλασσας και οι καπνοί της πόλης κάνουν, τι μπορούν για να την βοηθήσουν—τότε οι πολίτες κατεβαίνοντας από τον κατηφορικό δρόμο της Παλνής Πόλης, αξίζει να σταματήσουν στη γωνιά της Κουήν Στρήτ. (Queen Street) και να κοιτάξουν προς τη δύση. Από τους κατηφορικούς κήπους τα φτωχικά μικρά δένδρα ύψώνονται και ένώνουν το γκριζο και τριανταφυλλένιο χρώμα του ουρανού με το άνοικτο πράσινο χορτάρι και τη μαύρη γη, ενώ κάτω φαίνεται ή κιτρινή πέτρα των σπιτιών του Χέριουτ Ρόου (Heriot Row), με ένα δυο φωτισμένα παράθυρα. Σε τέτοιες ώρες γέμι-

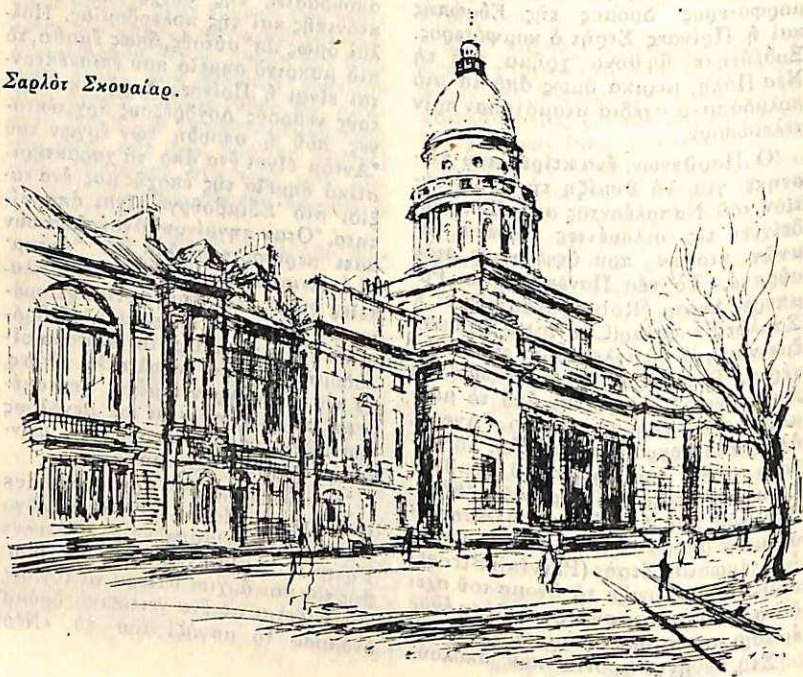
ξα από το αίσθημα μιας φευγαλέας διορφίας, σχεδόν άβυσσας. Σε άλλα μέρη πόλι νοιώθεις μια παράξενη γοητεία ανάμεσα στους άνηφορικούς δρόμους της Παλνής Πόλης. Έχεις τη συναίσθηση ενός κρυφού έγκλήματος ή ενός ρομάντζου.

Υπάρχει ένα πνεύμα που κατοικεί σε πολλές μικρές λησμονημένες πλατείες και τοποθεσίες του Έδιμβούργου και μόνο ένα έγκλημα ή το σημείο του σταυρού μπορεί να το διώξει.

Ύστερα, σ' αυτήν την πόλη υπάρχουν τα κομψά παραλληλόγραμμα της Νέας Πόλης μελετημένα ως τις

Τα σκίτσα του άρθρου αυτού είναι του Πολωνού ALEKSANDER ZYW, από το βιβλίο «Edinburgh As The Artist Sees It», έκδ. McNiven & Wallace, Έδιμβούργο.

Σαρλότ Σκουαίρ.

τελευταίες λεπτομέρειες, κανονικά τοποθετημένα, όπως σε μίαν αίθουσα του "Ανταμ. Οι πυργωτοί λαβύρινθοι της Παλιᾶς Πόλης, σὰ μιά μυστηριώδη μεσαιωνική αίθουσα" καὶ τελευταία, αὐτὰ τὰ λησμονημένα

ἀντικά κτίρια πού σήμερα εἶναι αἰθουσες παλαιοπωλείων, κρατοῦν ἀκόμα μικρὲς παράξενες δικές τους χάρες καὶ φιλοξενοῦν ἕνα δυὸ ἀλλόκοτα ἀρχαῖα στολίδια πού ἀξίζουν νὰ τὰ προσέξῃ κανεὶς μιά βροχερὴ μέρα.

Ὁ δρόμος μιᾶς τραγικῆς βασίλισσας

Τῆς FLORA GRIERSON
(Ἀπὸ τὸ «Haunting Edinburgh»
ἐκδ. John Lane, the Bodley Head, Λονδίνο)

Κάθε φορά πού ἡ πυκνὴ ὁμίχλη ἔρχεται ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ μεταβάλλει τὸ Ἐδιμβούργο σὲ πόλη φαντασμάτων, θυμόμαστε τὴ Μαρία Στιούαρτ, «τὴν κόρη γιὰ τὴν ὁποία ὅλοι μιλοῦν, αὐτὴν πού ἔφερε τὴ διχόνοια σὶν τὸν τόπο», καὶ τὴ σκοτεινὴ προφητεία τοῦ Καλβινιστῆ Ἰωάννη Νόξ: «ὁ ἴδιος ὁ οὐρανὸς μαρτυροῦσε τί καλωσύνης ἦρθαν μαζὶ τῆς σ' αὐτὴ τὴ χώρα: λύπη, πίκρα, σκοτάδι, καὶ κάθε εἶδους ἀσέβεια». Γιατί ἡ Μαρία Στιούαρτ ἐφθασε στὸ Λίθ μέσα σὲ μιά ὁμίχλη τόσο σκοτεινὴ καὶ πυκνὴ πού δὲν θυμόταν «ἄλλη φορά μνήμη ἀνθρώπου». Ἐκεῖνο τὸ βράδυ πῆγε μὲ τὸ ἄλογο στὸ Χόλγουρντ, τυλιγμένη μέσα στὴν ὁμίχλη καὶ μὲ ὅλο τὸ πιστὸ καλοσώρισμα τοῦ λαοῦ τῆς, μέσα τῆς εἶχε ἀπογορευτὴ καθὼς ἀντίκρυζε τὴ σκοτεινὴ γραμμὴ τοῦ μελλοντικοῦ τῆς σπιτιοῦ νὰ ὑψώνεται μπροστά τῆς. Τὸ Χόλγουρντ τότε δὲν ἦταν ἔτσι μικρὸ ὅπως εἶναι σήμερα. Τότε εἶχε τρεῖς ἢ τέσσερις ἀulés, τὸ παρεκκλήσι, τοὺς πελώριους κήπους του. Πραγματικὰ ὁ Μπραντὼμ ἔλεγε πὼς τὸ παλάτι ἦταν «ἀσφαλῶς

ἕνα ὥρατο κτίριο πού δὲν ἔχει τίποτα κοινὸ μὲ τὸν τόπο».

Καὶ ἐνῶ τὸ κλίμα τῆς Σκωτίας τῆς ἔδειχνε πόσο δυσάρεστο μπορεῖ νὰ εἶναι ἀκόμη καὶ τὸν Αὐγούστο, ἡ Μαρία γρήγορα κατάλαβε τί ἔπρεπε νὰ περιμένῃ ἀπὸ τοὺς Σκωτσέζους ὑπηκόους τῆς. Μέσα ἀπὸ τὴν ἄσπρη ὁμίχλη πού σκωπνόνταν ἐκεῖ, ὡς τὰ μικρὰ χωστὰ παρόθυρα τῶν δισμερισμάτων τῆς σὶν τὸν Πύργο τοῦ Ἰακώβου Ε', οἱ ἔνρινες μελαγχολικὲς φωνὲς τῶν γερόντων τῆς Μεταρρυθμιστικῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκωτίας σκόρπιζαν σιγαλὰ τοὺς ψαλμοὺς τῆς ἀνακαινισμένης θρησκείας. Μὲ πόση ἀγωνία αὐτὴ ἡ μικρὴ ὁμάδα τῶν εὐγενῶν Σκώτων θὰ κοιτοῦσε τὸ φωτισμένο-παράθυρο σὶν ὁποῖο ναυτεῦθνονταν ὅλες οἱ εὐσεβεῖς τοὺς προσπάθειες καὶ πόσο θὰ δυσχεστοῦνταν ὅταν ἀκούγαν τὰ εὐθυμα γέλια καὶ τίς γαλλικὲς ὁμιλίες, μὴ ξέροντας ἀν ἄρεσαν οἱ ψολμωδίες τοὺς καὶ ἂν ἡ Βασίλισσα τοὺς θὰ δειχνόταν ἐπιδεκτικὴ σὶν θρησκεία πού γι' αὐτὴν εἶχαν τόσα ὑποφέρει. Καὶ πὼς θὰ ράγιζε ἡ καρδιά τῆς βασίλισσας καθὼς θὰ σύγκρινε τὴν

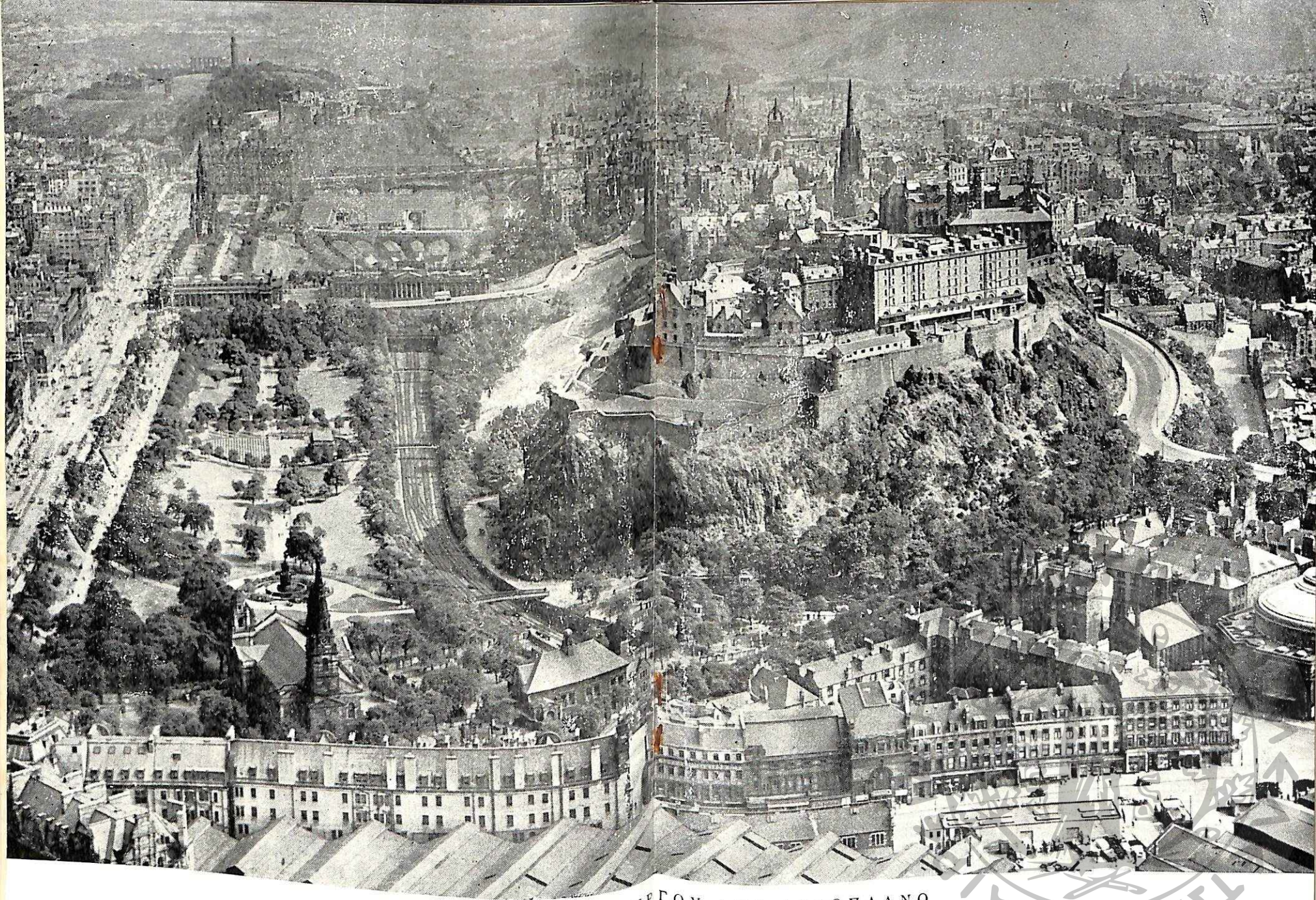
MARY QUEEN

OF SCOTLAND

Engraved by
from and
on the possession of

ΜΑΡΙΑ ΣΤΙΟΥΑΡΤ, ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΣΚΩΤΙΑΣ

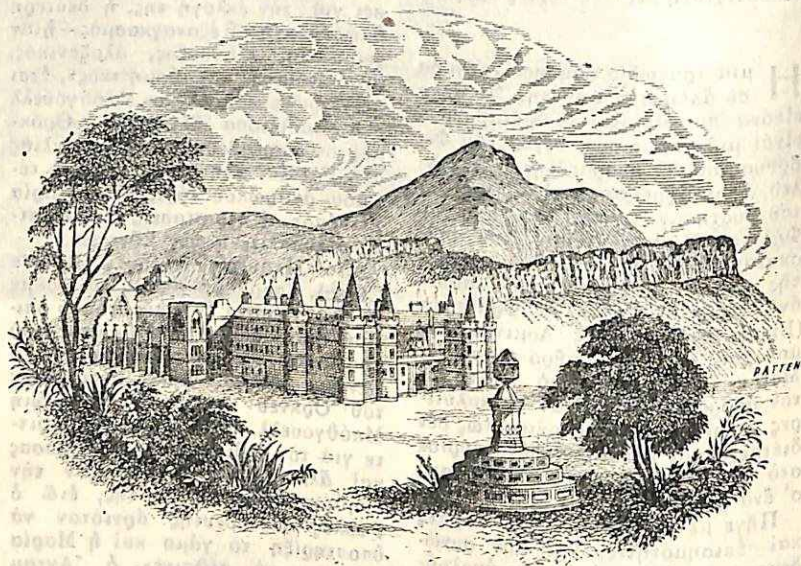

ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΕΛΙΜΒΟΥΡΓΟΥ ΑΠΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ
Φαίνεται καθαρά τὸ Κάστρο. ἡ Πράνιες Στρητ καί, δεξιὰ, τὸ "Λοερ Χώλλ.

άρχοντες είχαν μπη με μεγαλοπρέπεια, μα οι πολίτες αναγνώρισαν τη βασιλίσσα τους και ο Μέλβιλλ μās εχει αφήσει μιὰ περιγραφή της σκη νής:

«Οί εὐγενείς της φέρονταν με ὄλο τὸ σεβασμὸ πὺ ἐπρεπε» μερικὸι παληάνθρωποι ὁμως τὴν ἐβρι-

ζαν πρόστυχ, ὥσπευ ὁ Λόρδος Γκραίνιτζ και ἄλλοι πὺ ἤξεραν καλύτερα τὸ καθῆκον τους ἐσυραν τὰ σπαθία τους...! Ὅταν μπηκε στὴν πόλη ὁ λαὸς ἀποδοκίμασε τὴ Μεγαλειότητά της ἀπὸ τὰ παράθυρα και τὶς σκάλες τῶν σπιτιῶν. Ἦταν λυπηρὸ νὰ τοὺς ἀκούη κανεὶς».

Χόλγουρντ Χάους.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ

«ΠΗΓΑΜΕ σήμερα τὴν ὥρα πὺ ὁ ἥλιος ἔγευε στὸ Παλάτι ὅπου ἔζησε και ἀγάπησε ἡ Βασίλισσα Μαρία. Τὸ παρεκκλησίαι δὲν ἔχει σήμερα στέγη και μέσα τὸ ἔχει σκεπάσει τὸ χορτάρι και ὁ κισσός» και ἡ κατεστραμμένη Ἁγία Τράκοιτονται σὲ ἐρείπια και τὸ λαμπερὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ ἀστράφτει μέσα στὰ χαλάσματα αὐτά. Ἐκεῖ μέσα σήμερα μὺ φαίνεται πὺς βρήκα τὴν ἀρχὴ τῆς Σκωτικῆς Συμφωνίας μου».

FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY
(σ' ἓνα γράμμα τοῦ στὰ 1829)

(Ἡ Βασίλισσα Μαρία στέφθηκε στὸ Στέρλινγκ, και στὸ παρεκκλησίαι τοῦ Χόλγουρντ παντρεύτηκε και τοὺς δύο ἄντρες της, τὸν Ντάργλεϋ και τὸν Μπόθγουελλ).

Ἡ κρασικὴ ἐποχὴ

Τοῦ JOHN SUMMERSON

(Ἀπὸ δύο ἄρθρα τοῦ στὸ «The Builder», Λονδίνο)

Χαράζοντας τοὺς δρόμους και τὶς πλατείες σὲ κανονικὰ παραλληλόγραμμα, ὁ Τζέιμς Κραίηγκ ἀνοίγε νέο κεφάλαιο στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Ἑδιμβούργου. Στὰ μισὰ περίπου τοῦ 18ου αἰῶνα ἦταν πιά φανερὸ πὺς ἡ ζωὴ στὸν πυκνοκατοικημένο λόφο τοῦ Κάστρου δὲν μποροῦσε νὰ συνεχίζεται ἀπ' ἀπειρο. Ἔτσι οἱ ἄρχοντες ἀρχισαν νὰ συζητοῦν γιὰ μιὰ νέα πόλη στὸ λόφο πὺ βρισκόταν πρὸς τὸ Βοριά. Ὡστόσο τὸν καιρὸ πὺ συζητοῦσαν, ἓνας οἰκοδόμος, ὁ Τζέιμς Μπράουν, ἔνας ἀγοράσε ἓνα κομμάτι γῆ στὰ νότια τῆς Πόλης και ἀρχισε νὰ χτίζει δυὸ τετράγωνα μὲ μικρὰ ἀλλὰ ὡραιότατα σπίτια. Οἱ προεστοί, πὺ ὅταν τοὺς πρόσφεραν τὴ γῆ ἀρνήθηκαν νὰ τὴν πάρουν εἶδαν τὸ λάθος τους πολὺ ἄργα. Στραφθηκαν λοιπὸν πρὸς τὸ Βοριά και ἔφτιαξαν στὴν κοιλάδα τὴ μεγάλη Βόρεια Γέφυρα και ἀρχισαν νὰ χτίζουν τοὺς μεγάλους κανονικοὺς δρόμους πὺ εἶχε χαράξει στὸ σχέδιό τοῦ ὁ Τζέιμς Κραίηγκ. Ὁ Μπράουν ἀρχισε νὰ χτίζει στὰ 1765. Τὰ σπίτια τοῦ εἶχαν τὸ πλεονέκτημα ὅτι βρισκόνταν κοντὰ στὴν Παλιὰ Πόλη και γρήγορα τὰ πῆραν οἱ πὺ καλὲς οἰκογένειες τοῦ Ἑδιμβούργου. Σήμερα μās ἀρέσει ἡ Τζῶρτζ Σκουαίσαρ (George Square) γιὰ τὴν ἀπλὴ και εὐχάριστη ἐλευθερία της και ἴσως ἀκόμη γιὰ τὴν πολὺχρωμὴ τοιχοποιία της γιὰ

τὴν ὁποία οἱ σύγχρονοι χριτικοὶ στὴν ἀρχὴ εἶχαν τόσες ἀντιρροήσεις. Πάντως ἡ Τζῶρτζ Σκουαίσαρ ἦταν κυρίως ἐμπορικὴ ἐπιχείρηση και γενικὰ αὐτὴ τὴν ἐντύπωση δίνει.

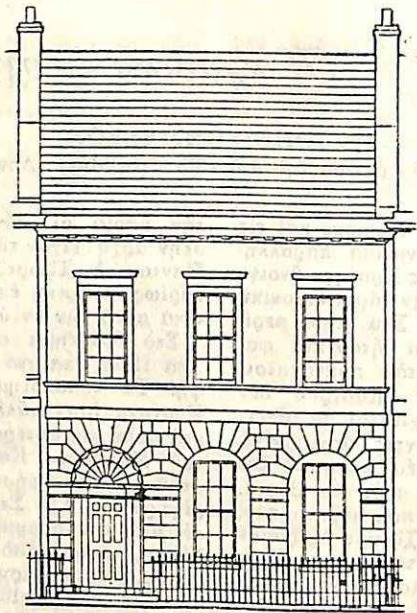
Στὸ διάστημα αὐτὸ ἡ μοναχικὴ Νέα Πόλη ἐπαίρνε σιγά-σιγά μορφή. Τὰ τυποποιημένα σπίτια τοῦ Κραίηγκ ἦταν μᾶλλον ἀσήμαντα ἀν και πολὺ κομπόστερα ἀπὸ τὰ σπίτια τοῦ Μπράουν. Κανεὶς δὲν ἤθελε στὴν ἀρχὴ ν' ἀφήσει τὰ ὁμορφα περὶχωρα τῆς Χαί Στρήτ και νὰ πᾶη σὲ μιὰ ἀνεμοδαρμένη πλαγιά τοῦ λόφου, μακριὰ ἀπὸ τὰ γνώριμα και πολυσύχναστα μέρη. Ὑστερα ὁμως ἀπὸ ἓνα δύο-χρόνια δισταγμοῦ αὐτὴ ἡ προκατάληψη ἀρχισε νὰ χάνεται γρήγορα.

Στὰ 1770 ὁ Ρόμπερτ Ἄνταμ ἔχιζε στὴν Κουὴν Στρήτ τὸ σπίτι τοῦ Βαρώνου Ὀρντ. Στὰ 1791 εἶχε σχεδιάσει τὴν Σαρλότ Σκουαίσαρ, τὸν πρῶτο ἀρχιτεκτονικὸ θρίαμβο τοῦ νέου Ἑδιμβούργου. Ἦταν κατὶ τόσο καλὸ ὅσο θὰ μπορούσε νὰ βρῇ κανεὶς στὸ Λονδίνο ἢ στὸ Παρίσι. Δυστυχῶς ὁ Ρόμπερτ Ἄνταμ πέθανε στὰ 1792 και ὁ ἀδελφὸς τοῦ Τζέιμς, δυὸ χρόνια ἀργότερα. Μόνον ἡ βορεινὴ πλευρὰ τῆς πλατείας μὲ τὴν μιὰ πλευρὰ τῆς κάπως ψηλότερα και τὶς δουλεμένες και τὶς τεράστιες λεπτομέρειές της, τελείωσε σύμφωνα μὲ τὰ σχέδια τοῦ Ἄνταμ.

Μὲ τὸν 19ο αἰῶνα ἤρθε μιὰ αὐ-

Τὸ Νοσοκομεῖο Τζῶν Οὐάτσον.

Σπίτι στη Νορθάμπτερλαντ Στρήτ.

στηρότερη σχολή για την οποία τα στοιχεία της Σαυλότε Σκουαίαρ ήταν ανυπόφορα, κυρίως γιατί δεν είχαν τίποτα που να θυμίσει την 'Αθήνα. Και η 'Αθήνα, όπως είχαν ανακαλύψει τότε, περιείχε τους άκρογωνιαίους λίθους της αρχιτεκτονικής τελειότητας. Το 'Ελληνικό ζήτημα ώφειλε μεγάλο μέρος της επιτυχίας του στην ανακάλυψη μιας αναλογίας ανάμεσα στην 'Αθήνα της εποχής του Περικλέους και του 'Εδιμβούργου, στο ύψος της πνευματικής του λαμπρότητας. 'Η ιδέα ήταν ίσως λιγάκι τολμηρή, αλλά ο αιώνας του Λόγου — πάντα επιρρεπής προς μεγάλες γενικεύσεις — ενέκρινε τον τίτλο των Νέων 'Αθηνών, και οι αρχιτέκτονες δεν άργησαν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον αντί-εξο μιάς τέτοιας αυταπάτης.

Το μεγαλύτερο μέρος της μνημειώδους κατοικημένης περιοχής του 'Εδιμβούργου έγινε ανάμεσα στα 1800 και 1825. Κάθε νέα περιοχή που σχεδιάζονταν και τελείωνε, έπαιρνε αξία με τον τίτλο της Νέας Πόλης, και τους κύριους άξονες κάθε μιάς από τις τέσσερις Νέες Πόλεις που έγιναν, μπορούμε να τους διακρίνουμε στο χάρτη της πόλης.

Στα 1815 περίπου, η αρχική Νέα Πόλη του Τζέημς Κραϊνγκ άπλωνό-

κους (Royal Circus) με τα πελώρια λωνικά περιστέλια που υψώνονταν πάνω από τη στέγη, τον δείχνουν να προσπαθεί να θεραπεύσει τους δρόμους του 'Εδιμβούργου από την έλαφρότητα της αρχιτεκτονικής των 'Ανταμ. 'Ο τεράστιος πύργος του 'Αγίου Στεφάνου τον δείχνει να προσπαθεί να φτιάξει κάτι με το συνδυασμό του Γοτθικού και του 'Ιταλικού ρυθμού, ενώ το Ρόυαλ Τέρρας (Royal Terrace) είναι μια θετικά άπελπισμένη προσπάθεια να πετύχει κάτι μεγάλο με τη δύναμη της επανολήψεως και μόνο. 'Ο Πλαίηφαιαρ όμως είχε την ικανότητα να βλέπει τα πράγματα από αρχιτεκτονικής πλευράς με μεγάλη ευρύτητα.

'Η τρίτη Νέα Πόλη, δυτικότερα από τις δύο πρώτες, άρχισε στα 1816 περίπου και έχει δρόμους με μικρά και όμορφα σπίτια με ώρατες δια-

ταν προς τα βόρεια και μια ζώνη από κήπους έκτεινόταν ανάμεσα στην πρώτη και στη δεύτερη πόλη. 'Ο αρχιτεκτονικός χαρακτήρας αυτής της δεύτερης Νέας Πόλης όφειλεται κυρίως στον Ουίλλιαμ Χένρυ Πλαίηφαιαρ που δεν ήταν πολύ μεγάλος καλλιτέχνης. 'Από την αρχή απέφυγε συστηματικά την επίδραση του 'Ανταμ. Τα ψηλά σπίτια του ανατολικού τμήματος και του Ρόαγιαλ Σέρ-

κομήσεις από σίδηρο, πολύ ιδιότυπες, σαν αυτές που συνηθίζονταν στο 'Εδιμβούργο στις αρχές του 19ου αιώνα. 'Υπάρχουν δυο άλλες ήμικυκλικές πλατείες και ένα χαριτωμένο σταυροδρόμι (που για κάποια παράξενη ατμόσφαιρα ονομάζεται Μέλβιλ Κρέσεντ, Melville Crescent). 'Όταν ο Σέρ Γκίλμπερτ Σκός έχτισε τη γοτθική Μητρόπολη της Παναγίας στα 1789, τοποθέτησε εκεί και το αέτωμα έτσι ώστε να ταιριάζει απόλυτα με τα κλασσικά σπίτια της Μέλβιλ Στρήτ, (Melville Street) και το αποτέλεσμα ήταν εξαιρετικό.

Στα 1823 ανέθεσαν στον Τζέημς Γκίλλεσπη Γκράχαμ το σχέδιο ενός έξοχου αρχοντικού σε μια θέση που βρισκόταν σε ένα ύψωμα πάνω από τις όμορφες καταφύξεις της Πουταμ του Λήθ (Water of Leith), και ο Τζέημς Γκίλλεσπη Γκράχαμ, έκαμε τρεις από τις πιο βαρείες συνθέσεις που μπορούσε να πλάσει μια πενή φαντασία.

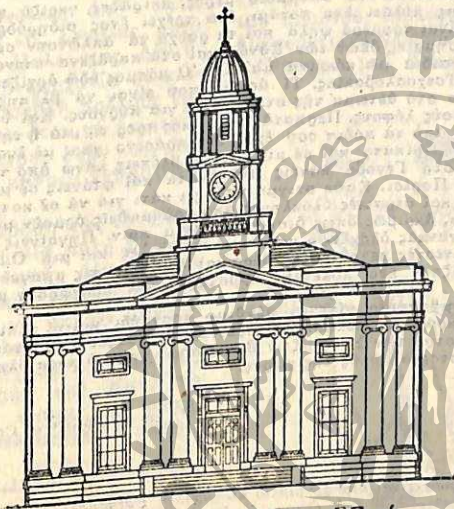
'Η πέμπτη Νέα Πόλη του 'Εδιμβούργου θα έπρεπε να ήταν το θαύμα όλης αυτής της εποχής. 'Ο Πλαίηφαιαρ έκαμε ένα μεγαλύτερο σχέδιο για την περιοχή που εκτείνεται προς τα νότια της Πρίνσες Στρήτ αλλά το σχέδιο περιορίστηκε για οικονομικούς λόγους. Μας έχουν μείνει τρεις μεγάλες όδοι, η Ρόυαλ, η Κάλτον και η Ρήτζεντ (Royal, Calton, Regent) πάνω

στο Λόφο Κάλτον (Calton Hill), μερικοί μοιροτελειωμένοι δρόμοι στους πρόποδες της λοφοπλαγιάς και μια περίεργη διάταξη σπιτιών και κτημάτων που ονομάζεται Μπλένχσμ Πλέις (Blenheim Place). 'Ενα μέρος του Λόφου έγινε κήπος για να τον χρησιμοποιούν οι κάτοικοι των τριών γειτονικών δρόμων.

Οι λεπτομέρειες του έσωτερικού πολλών σπιτιών του Πλάηφαιαρ είναι θαυμάσιες. Τα παλαιότερα σπίτια των δρόμων Ρήτζεντ, Κάλτον και Ρόαγιαλ έχουν ωραιότατα ξύλινα σκαλισματα και σιδερένια κυκλιδώματα στις σκάλες. Πολλές φορές στις εισόδους υπάρχουν δωρικοί και ιωνικοί κίονες και οι τοίχοι πάνω από τις σκάλες είναι στολισμένοι με κλασσικούς πίνακες και ανάγλυφα.

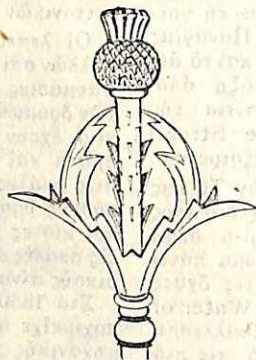
Στα 1830 η μεγάλη οικοδομική έποχή είχε περάσει. Το βήμα της βιομηχανικής προόδου είχε αρχίσει κιόλας να επιταχύνεται επικίνδυνα και δεν πέρασε πολύς καιρός που ο σιδηροδρόμος περνώντας μέσα από την

καρδιά της πόλης όπου είχε αποξηρανθεί η Νόρ Λόχφερεμιά δεύτερη οικονομική ανόρθωση. Την έποχή όμως αυτή δεν υπήρχε αρχιτεκτονική. 'Η ζωή του 'Εδιμβούργου στις τρεις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα παρουσιάζει γοητευτικό θέσμα. Δεν έχει κανείς παρό να φυλλομετρήσει ένα βιβλίο τυπωμένο εκείνη την εποχή από

Το Παρεκκλήσι της Κλάρεμντ Στρήτ.

τυπογράφο του Έδιμβουργου για να εκτιμήσει την ευγένεια και τη λεπτότητα που χαρακτηρίζουν τον τόπο. Πραγματικά ήταν ένας πλαστικός, επιφανειακός πολιτισμός, ικανός να φαντάζεται για Παρθενώνα έναν Έπισκοπικό Ναό και να υψώνει ένα Λυσικράτειο μνημείο για έναν χωρικό του Αϊρσάια (Ayrshire) των Ρόμπερ Μπάρνς. Στο διάστημα όμως ενός αι-

Η ΠΟΛΗ
ΤΩΝ ΕΚΠΛΗΞΕΩΝ

ΤΟ ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟ είναι ένα θαυμάσιο μέρος, πετρώδες, γκριζο και παράξενο. Έχει πού σε άλλες πόλεις κυλάει ένα ποτάμι, εδώ τρέχει ένας σιδηρόδρομος. Στην Παλιά Πόλη τα σπίτια είναι τρομερά ψηλά και τα ρούχα τα απλώνουν σε σκοινιά πάνω από τους δρόμους σε σημαίες όλων των Έθνών και στα παράξενα στενά δρομάκια τριγυρίζουν βρόμικα παιδιά με κόκκινα μαλλιά. Ο κόσμος εδώ αρχίζει να μοιάζει με της Νάπολης ή της Τσεχοσλοβακίας. Τι άστειο πού είναι να βλέπεις παλιά σπίτια με καπνοδόχους πάνω στο άκρωμα της στέγης αντί για πύργους. Και ύστερα η πόλη είναι χτισμένη πάνω στους λόφους. Περιπατάρς βιαστικός προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση και χαφνικά κάτω από τα πόδια σου έχεις ένα πράσινο χάος με ένα ποτάμι στο βάθος — πηγαίνεις έναν περίπατο και σε μία στιγμή βλέπεις πάνω από το κεφάλι σου έναν άλλο δρόμο όπως στη Γένοβα — κάνεις μία βόλτα και φτάνεις σε μία έντελως ανοικτή έκταση, όπως στο Παρίσι. Κάθε στιγμή υπάρχει κάτι για να σε καταπλήξει. Πηγαίνεις στο Κοινοβούλιο, και στρατιές ολόκληρες από νομομαθείς δομοούν με περούκες και δυο κοτσίδες από πίσω, ακριβώς όπως διακόσια χρόνια πριν. Πηγαίνεις να δεις το Κάστρο και στο δρόμο συναντάς ολόκληρη μπάντα από πίκιτες και μία Ομάδα Όρειων Σκωτσέζων. Οι τυμπανιστές πετούν στον αέρα και στρίβουν τις μπαγκέτες των τυμπάνων και οι πίκιτες παίζουν ένα πολεμικό έμβατήριο και προχωρούν με ζωηρό βήμα, σαν χορευτές.

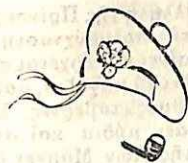
Ξαφνικά το έμβατήριο γίνεται πένθιμο τραγούδι και οι πίκιτες σφυρίζουν μιάν ατέλειωτη και μακρόσυρτη μελωδία, οι όρεινοι Σκωτσέζοι στέκονται προσοχή και πίσω τους έχουν το Κάστρο των Σκωτσέζων Βασιλιάδων και πιο πέρα όλη την αιματόβρεχτη και τρομακτική ιστορία αυτής της χώρας.

KAREL CAPEK

Από το «Spirit of Czechoslovakia», 1942

Τα σχέδια των κτιρίων είναι από το βιβλίο «Georgian Edinburgh» του IAN G. LINDSAY, έκδ. Oliver & Boyd, Έδιμβουργο.

ώνα τα πλαστά στοιχεία μπορούν να συγχωρηθούν και υπάρχει κάτι περιέργου γοητευτικό στην αρχιτεκτονική ενός πουριτανικού λαού, συνεπαρμένου από ένα πάθος για την Έλληνική Τέχνη και πού υψώνει σε εκατοντάδες δρόμους μικρούς και μεγάλους σε πλατείες και ύψωματα τόσα γκριζα λεγά του Αττικού πολιτισμού στην Πόλη του Ιωάννη Νόξ.

Οι Έσμμαχοι εισβάλλουν στην Πρίνσες Ελρήν

(Έντυπώσεις από το Έδιμβουργο τον καιρό
του πολέμου, αναδημοσίευση από το «Observer» της
9ης Αυγούστου 1942, Λονδίνο)

Το Έδιμβουργο είναι η πρωτεύουσα της Σκωτίας, και εκείνο πού φαίνεται να κυριαρχεί στη σκέψη των κατοίκων είναι ο αγώνας να μην αφήσει η πόλη τους το Λονδίνο να γίνει η πρωτεύουσα της Σκωτίας. Σε πολλούς από τους πολίτες η λέξη «συγκεντρωτισμός» είναι ικανή να προκαλέσει ένα ξέσπασμα της Σκωτσέζικης εγγλωτισίας.

Οι κύριες βιομηχανίες της πόλης ήταν η τυπογραφία, τα μπισκότα και τα έλαστικά. Όλες όμως έχουν περιοριστή. Οι δύο πρώτες, άμεσως ύστερα από την έκρηξη του πολέμου και η τρίτη, πού άπασχολούσε πολύ περισσότερες γυναίκες από κάθε άλλη βιομηχανία της Σκωτίας, μετά την κατοχή της Μαλαισίας. Δεν υπήρχε πολεμική βιομηχανία σε κλίμακα πού να άπασχολή πολλούς έργατες. Τα κορίτσια όταν τα επιστρατεύουν τα στέλνουν στην Άγγλία και αυτό φέρνει κάποια εχθρότητα.

Η παλαιά παράδοση πώς το Έδιμβουργο είναι μια πόλη ήπειρωτική έχει αναγεννηθεί. Δεν έχει κανείς παρα να περπατήσει μισή ώρα με τα πόδια για να δει, όχι μόνο έμα κατοντάδες Πολωνούς, αλλά και Γάλλους, και Τσέχους, και Βέλγους, Νορβηγούς, Δανούς και Καναδούς στρατιώτες και ναύτες. Σ' αυτήν την πόλη, στα τελευταία τρακόσια

χρόνια, οι ξένοι έρχονται κατά χιλιάδες για να περάσουν τις διακοπές τους, αν όχι και να έγκασταθούν.

Τσέχοι στρατιώτες, όπως μου είπαν, έρχονται από την άλλη άκρη των Βρετανικών Νησιών για να περάσουν την άδεια τους στο Έδιμβουργο γιατί, λένε, τους θυμίζει την Πράγα. Ασφαλώς οι Πολωνοί θα θυμούνται τη Βαρσοβία και οι Βέλγοι τις Βρυξέλλες. Για τους ξένους υπάρχουν όλες οι ευκολίες. Υπάρχει η Λέσχη των Έπια Θαλασσών (Seven Seas Club) κοντά στο Λήθ, ανοικτή για τους ξένους ναύτες. Το μάρ της είναι διακοσμημένο με εικόνες και συνθήματα για τις χαρές του κρασιού, τουλάχιστον σε πέντε διαφορετικές γλώσσες.

Υπάρχει μία Τσεχο-Σκωτική αί-

Σκίτσο του JEAN OBERLE: «Edinburgh 1943», πρωτοδημοσιευμένο στο «La France Libre».

θουσα όπου δίδονται κονσέρτα και συγκεντρώσεις: ένας Γαλλοσκιωτικός Σύνδεσμος ανεγάζεται σε μία από τις καλύτερες συνοικίες και έχει θαυμάσια επίπλωση και εξαιρετικές γαλλικές τοιχογραφίες. Τὸν εὐχάριστο κήπο του τὸν περιποιείται ένας γέρος Γάλλος 72 χρονῶν. Τὸ Βρετανικὸ Συμβούλιο βοήθησε στὴν ὀργάνωση αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν συνδέσμων καὶ πολλῶν συμμαχικῶν καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων. Ἐχει ἀνοίξει μίαν Πολωνικὴ Ἰατρικὴ Σχολὴ καὶ ἓνα Πολωνικὸ Νοσοκομεῖο. Ὑπάρχει ἀκόμη ἓνα Νορβηγικὸ Νοσοκομεῖο ἀκριβῶς ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν. Στὸ Πανεπιστήμιον ὑπάρχουν πολλοὶ Πολωνοὶ φοιτητὲς καὶ οἱ Σκωτσέζοι φοιτητὲς μαθαίνουν πολωνικά καὶ τσέχικα.

Καθὼς βγαίνετε ἀπὸ τὸν σταθμὸ βλέπετε ἀμέσως τὴν Πρίνσεζ Στρήτ, τὸ καύχημα τῆς πόλεως. Μοῦ εἶπαν μίαν ἱστορίαν γιὰ νὰ μοῦ δείξουν ὅτι δὲν εἶναι τὸ πρῶτο πράγμα πὺν προσέχει ὁ ταξιδωτής. Αὐτὸς πὺν μοῦ διηγήθηκε τὴν ἱστορίαν ἦσαν στὸ σταθμὸ καὶ παρακολουθοῦσε δυὸ Ἀμερικανούς ναυτες, πὺν ὅπως φαίνεται ἦσαν ἡ πρώτη φορὰ πὺν πήγαιναν στὸ Ἐδιμβούργον. Παρακολουθώντας τους καθὼς ἀνέβαιναν τὴν Πρίνσεζ Στρήτ γιὰ νὰ δῇ τίς ἀντιδράσεις τους, τοὺς ἀκούει νὰ λένε τὴν ὥρην πὺν βρίσκονταν ἀπάναντι σ' ἓνα μεγάλο κινηματογράφον: «Πῶς σοῦ φαίνεται αὐτό; ὁ Σπένσερ Τροῖσου!»

Ἐκεῖνο τὸ Σάββατο σὲ ὅλο τὸ μῆκος τῆς Πρίνσεζ Στρήτ ἓνα τεράστιον πληθὺς περπατοῦσε καὶ κοιτοῦσε τίς βιτρίνες, ἓνα πληθὺς μὲ ὅλες τίς συμμαχικὰς στολὰς. Ἡ παλὰ Χάϊ

Στρήτ, παράλληλη τῆς Πρίνσεζ Στρήτ εἶναι καὶ αὐτὴ πολυσύχναστη καὶ ὁ κόσμος πηγαίνει καὶ ἔρχεται στὸ Κάστρο, κοιτάζει τὰ μαγαζιά, μαζεύεται σὲ πολυάριθμες τοβέρνες. Μία γυναίκα πουλᾷ μύδια καὶ στρεΐδια στὴ γωνιά τῆς Λῶν Μάρκετ (Lawnmarket) καὶ τῆς Χαϊ Στρήτ, πὺν ἀρέσουν πολλὸν τὸν κόσμο.

Οἱ χοροὶ στοὺς Κήπους τὸ καλοκαίρι ἔχουν καθιερωθῇ καὶ τὰ Σάββατοβράδια ὑπάρχουν δυὸ ὀρχήστρες, μία μὲ χάλκινὰ ὄργανα καὶ μία ἐθνικὴ σκωτσέζικη μὲ πίπιζες. Αὐτὴ ἡ τελευταία εἶναι πραγματικὴ παράσταση. Μὲ ὅλη τὴ λαμπρότητα τῶν σκωτσέζικων κοστουμιῶν του, τίς ζακέτες, τίς φοῦστες, τὰ παπούτσια μὲ τίς ἐγγράφες, τὸ ἔσοχον αὐτὸ πληθὺς ἀρχισε νὰ παίζει, προχώρησε λίγο στὸ μέρος ὅπου εἶχε κρατηθῇ γιὰ τὸ χορὸ μπροστὰ στὴν ὀρχήστρα καὶ ὕστερα συνέχισε τὴν παρέλασίν του.

Καθὼς ἡ νύχτα ἀπλωνόταν καὶ οἱ μουσικὲς ἔφευγαν, ἓνα μεγάλο μέρος αὐτοῦ τοῦ πλήθους πῆγε στὸ Μάουντ (Mound) ἓναν ἀνοικτὸν χώρον κοντὰ στὶς Αἰθουσὰς Ἐκθέσεων Καλλιτεχνικῶν Ἔργων (Art Galleries). Αὐτὲς εἶναι τὸ Βῆμα τοῦ Ἐδιμβούργου ἀπ' ὅπου οἱ ῥήτορες μιλοῦνε στὸ ὅμιλον μπρὸς σὲ μεγάλο ἀκροατήριον τὰ Σάββατοκύριακα. Τίς μεγάλες καλοκαιριάτικες νύχτες τὸ πλήθος κάθεται ἐκεῖ ὡς ἀργὰ τὰ μεσάνυχτα ἐνῶ ὁ ἥλιος γέροντας στὴ δύση ἀφήνει τοὺς κήπους μέσα στὸ σκοτάδι καὶ τονίζει τὸ Κόστρο καὶ τὰ ψηλὰ στίλια τῆς Χαϊ Στρήτ μὲ ἓνα καθαρὸ, ξεπλυμένο κίτρινον φῶς.

Ὁ πρῶτος χρόνος τοῦ Φεστιβάλ

Τοῦ LIONEL BIRCH

(Ἀπὸ τὸ «Picture Post», Λονδίνο)

Τὴ στιγμὴ πὺν βγήκατε ἀπὸ τὸ τραῖνο στὸ Σταθμὸ Οὐαϊνλεϋ (Waverley Station) καὶ εἶδατε τὴν περήφανη ἀλλὰ φτωχικὴ στέγη του, σκεφθήκατε μήπως καὶ τὸ Διεθνὲς Φεστιβάλ Μουσικῆς καὶ Δράματος ἐπρόκειτο νὰ εἶναι τὸ ἴδιον. Μόλις τὸ μάτι σας πῆρε τὸν πρῶτον πολίτην τοῦ Ἐδιμβούργου — πὺν τύχαινε νὰ εἶναι ντυμένος μὲ τὰ γκόλφ του καὶ ἓνα ἀστεῖο καπέλλο, δὲν μπορούσατε νὰ μὴν ἀνησυχήσετε γιὰ τὸν τρόπο πὺν αὐτὸς καὶ οἱ ὁμοιοὶ του θὰ ἀντιδρούσαν σ' αὐτὴν τὴν πνευματικὴ καὶ κοσμοπολιτικὴ εἰσβολή.

Ἡ στενοχώρια σας ὅμως δὲν κράτησε πολὺ. Γιατὶ μπροστὰ στὸ Τηλεγραφικὸ διαδροματικὸν μίαν κρὴν συμβολικὴ σκηνή. Ἐνας νεαρὸς Γάλλος μὲ ἓνα σακκίδιον στὴν πλάτην πρᾶσπαθοῦσε νὰ ἀνακαλύψῃ πῶς θὰ ἔστειλε ἓνα τηλεγράφημα στὴ Μταδελάν, πόσες πέννες εἶχε ἓνα Σκωτσέζικο σελλίνι, καί, ποιὸς ἦταν ὁ δρόμος γιὰ τὸ κοντινότερον Τρόσσασακ (Trossach). Ὁ νεαρὸς Γάλλος δὲν ἤξερε σκωτσέζικα δὲν ἤξερε οὐδὲ ἀγγλικά. Ὁ Σκωτσέζος στὸ ταμεῖο δὲν μιλοῦσε γαλλικά καὶ ἀπὸ μερικὸς ντόπιους πὺν εἶχαν μαζευτῇ γύρω κανεῖς δὲν μπορούσε νὰ βοηθήσῃ. Παρ' ὅλ' αὐτὰ μέσα σὲ πέντες λεπτά, μὲ τὴ βοήθειαν μερικῶν χειρονομιῶν καὶ μὲ λίγους στίχους ἀπὸ τὸ συμμαχικὸν τραγούδι τοῦ περασμένου πολέμου. Ἡ Δετοῦ περασμένου πολέμου, ὁ νεαροὶς ἀπὸ τὸ Ἀρμαντιέρ, ὁ νεαροὺς Γάλλος εἶχε πάρει ἀπάντησιν σὲ ὅλες του τίς ἐρωτήσεις. «Ἐ! Λαφαγιέτ, ἐδῶ εἴμαστε», εἶπε ἓνας Ἀμερικανὸς πὺν παρακολουθοῦσε, ἀδιάφορα ἀλλὰ χαριτωμένα.

Εἶναι καταπληκτικὸ νὰ συμβῇ μίαν τέτοια σκηνὴν στὴ γῇ τοῦ πεισματάρικου λιγομίλητου, ἀνεμοδαρμένου Σκωτσέζου; Ναί! ἴσως ὅμως δὲν εἶναι ἡ μοναδική. Ἡ ὀνομαστὴ «παλιὰ Συμμαχία» (Auld Alliance) καὶ ὅλα αὐτὰ; Οἱ Σκωτσέζοι στὸ κάτω κάτω εἶναι ὅλοι σύμμαχοι τῶν Γάλλων. ἴσως νὰ μὴν εἶχαν οὕτως τὴν μισὴ ἐγκραδιότητα γιὰ μᾶς τοὺς πατροπαράδοτους ἐχθροὺς τοὺς Ἀγγέλους — τοὺς Σάσσεναχ (Sassenachs) — ὅπως μᾶς λένε.

Τὴν ἄλλη μέραν τὸ πρῶτ' ἡ ἐκπαίδευση τῶν «Σάσσεναχ» καὶ τῶν Ἀμερικανῶν, τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν Λατῶν καὶ τῶν Τσέχων καὶ τῶν Οὐρουγουανῶν ἀρχισε μόλις χτύπησε τὸ γκόγκ γιὰ τὸ πρῶτον. Σὲ ἑκατοντάδες ξενοδοχεῖα καὶ σπείτα οἱ ξένοι πὺν εἶχαν ἔλθει γιὰ τὸ Φεστιβάλ (κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου ἦσαν γύρω στίς 44.000 γιὰ κάθε μίαν ἀπὸ τίς τρεῖς ἑβδομάδες πὺν κράτησε ὁ ἑορτασμός), ἦσαν πρόσωπα μὲ πρόσωπο μὲ πρόσωπα μὲ τὸ Σκωτσέζικον πρᾶγμα: τὸ πόρις πὺν δοκίμασαν ἦσαν σάνα εἶχε μαγειρευτῇ προσεκτικὰ μὲ θαλασσινὸν νερό. Τίς μυστηριεῖς πιατέλλες μὲ τίς περδεμένες τηγανίτες καὶ τὴν μαύρην πουτίχα σὴν κορφή καὶ συγχρόνως ἀπὸ ἐπαρτυρωμένους ἀστίδες κρεμασμένους πάνω ἀπὸ χιλιᾶδες τζάκια τὸ κρύδι τοῦ Περθσάιερ κοιτοῦσε τοὺς ἀποσβολωμένους ξένους.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ πρᾶγμα οἱ ξένοι ἔκαναν κατὶ πρωτοφανὲς γιὰ τοὺς δρόμους τῶν Βρετανικῶν Νησιῶν — βγήκαν βόλτα. Ἀν τὸ ἐπιτρέπη ὁ καιρὸς καὶ ὁ ἀέρας, τὸ Ἐδιμ-

Ἡ γυναίκα τοῦ παρᾶ.

βοῦργο εἶναι ἡ πιὸ κατάλληλη πόλη τῆς Εὐρώπης γιὰ βόλτα—ὅπως παραδέχτηκαν καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ «ἀργόσχολοι» τοῦ Παρισιοῦ ποὺ εἶχαν πάει γιὰ τὸ Φεστιβάλ. Ὑπῆρχαν ἕνα σωρὸ πρᾶγματα νὰ δοῦν σ' αὐτὴν τὴν καπνισμένη πόλη, δπου κάθε ἀλέα σὲ φέρνει σὲ ἕνα φυσικὸ σπηλιό καὶ ὅπου κάθε φορὰ ποὺ ὁ ἡλίος δύνει, ἔχεις νὰ διαλέξεις ἀνάμεσα στὶς δύσεις τοῦ Μπλέηκ ἢ τοῦ Τέρνερ. Ἦταν τὸ σκυθρωπὸ Κάσσελ Ρόκ (Castle Rock) ποὺ ποτὲ μέσα στὴν ἴδια ἑβδομάδα δὲν τὸ ἐβρίσκαες τὸ ἴδιο. Ἦταν ἡ Ἰνδὴ μὲ τὸ «σαρί» τῆς ποὺ ἐσκυβε πάνω ἀπὸ τὸ παραπέτο τοῦ Κόστερου καὶ ἐβλέπε τὸ κοιμητήρι τῶν Σκύλων τῶν Στρατιωτῶν μὲ τοὺς μικροσκοπικοὺς τάφους τοῦ. Ὑστερὰ ἡ Πρίνσες Στρήτ μὲ τὰ μαγαζιά

σέρτο ὡς τὸ δειπνο ἔχετε ἴσα-ἴσα καιρὸ ν' ἀκούσετε τὴν «Υποχώρηση» ποὺ παίζεται στὸ Πάρλιαμεντ Σκουαίρ ἢ στὸν περίβολο τοῦ Χόλλυ-ρουντ Χάους, ἀπὸ μικρὴ ὁμάδα μὲ πίπιζες.

Ἦταν ὅμως περίπου 7 ἡ ὥρα, ὅταν δὲν ἤξερε κανεὶς ποῖο δρόμο νὰ πάρῃ νὰ πάῃ στὸ Ἄσερ Χώλλ (Usher Hall) ὅπου σειρὰ διάσημοι μασέτροι—ὁ Πῶλ Παρά, ὁ Τζὼν Μπαρμπιρόλλι, ὁ Μπάλκολ Σάρεξεν, ὁ Μπρούνο Βάλτερ—διηθύναν Γαλλικὲς, Βρετανικὲς καὶ Βιεννέζικες ὀρχήστρες, ἡ στὸ Βασιλικὸ Λύκειο ὅπου ὁ θίασος Ὁουλντ Βικ ἐπαίξε τὸ «Ἡμέρωμα τῆς Στριγγλὰς» καὶ ἀκολοθοῦσε ὁ θίασος Σουβὲ μὲ Μολιέρου καὶ Ζιροντού; ἡ ἀκόμη στὸ Ἑμπάιρ ὅπου ἡ Μάργκοτ Φοντέυν ἐπαίξε τὴν «Πεντάμορφη» τοῦ Τσαϊ.

τῆς γεμάτη ἀπὸ κάθε τι σκωτσέζικο καὶ ἐπειτα, φυσικὰ ἡ Ἑμπορικὴ Ἐκθεσὴ τῆς Σκωτίας ποὺ εἶχε λογαριασθῇ ἔτσι ὥστε νὰ συμπέσῃ μὲ τὸ Φεστιβάλ ποὺ «ὑψώνει τὸ ἐμπόριό μας στὸν κόσμον τῶν Μουσῶν» ὅπως εἶπε καὶ ἕνας μεγάλος Σκωτσέζος συγγραφέας.

Τί γίνεται λοιπὸν μὲ τὶς Μοῦσες; Ἡ πρώτη τους ἐμφάνιση εἶναι στὶς ἑνδεκά τὸ πρωτὶ, ὅταν ἡ ὀρχήστρα Jacques ἐκτελεῖ διάφορα προγράμματα στὸ «Φρήμει-σὸν Χώλλ» (Freemasons' Hall). Στὴ μία τὸ μεσημέρι τὸ πολυβόλο τοῦ Κάστρου χτυπάει καὶ ὁ Σάσσεναχ πετιέται ἀπὸ τὸ φόβο του. Στὶς δύομιση δίνεται ἕνα κονσέρτο σὲ κλειστὸ χῶρο μὲ τέσσερις διάσημους σολίστες, τὸν Αὐστριακὸ Σνάμπελ, τὸν Οὐγγρο Στριγκέτι, τὸν Σκωτσέζο Πρίμ-ρουζ, τὸν Γάλλο Φουρνιέ.

Ὑστερὰ, στὸ διάστημα ποὺ μεσολαβεῖ ἀπὸ τὸ κον-

κόφσκυ; ἡ στὸ Κίννγκς ὅ-που ἡ Ὀπερα τοῦ Γκλόν-τερμπούργκ εἶχε ἀνεβάσει «Φίγκαρο» καὶ «Μάκβεθ»;

Ὅπως δὴποτε τὸ Φεστιβάλ ἦταν ἐπίσημη γιορτὴ, ἀν καὶ ὑπῆρχαν καὶ κείνοι ποὺ αἰσθάνονταν πῶς τὰ παλὰ γνωστὰ πιάτα ἦταν σχετικὰ πολλὰ στὸ μενού καὶ ἄλλοι ποὺ λυπόντουσαν γιὰτὶ δὲν εὕρισκαν ἀρκετὰ Σκωτσέζικα πράγματα, εἴτε σὲ μουσικὴ, εἴτε σὲ ἐμπορεύματα. Αὐτὴ ὁ-μως στὸ κάτω κάτω ἦταν καὶ ἡ πρώτη χρονιά τοῦ διεθνoῦς Φεστιβάλ ποὺ σὲ μερικοὺς ρεαλιστὲς φαινό-ταν μεγάλος κίνδυνος μέσα σ' ἕναν κόσμον, ποὺ, τὸν βασανίζει ἡ πτώχεια καὶ τὸν διευθύνει τὸ μίσος. Ἔτσι καταλάβαινε κανεὶς γιὰτὶ οἱ ὀργανιστὲς φάνη-καν συντηρητικοὶ στὴν ἐ-κλογή τους.

Καὶ ὕστερὰ ἀπὸ τὴν ὁ-περα, τὸ θέατρο, τὸ μπαλ-λέτο, τὰ κονσέρτα, ποὺ θὰ πάῃ κανεὶς; Θὰ πάῃ στὸ Κάστρο γιὰ νὰ δῇ τοὺς Σκωτσέζους μὲ τὶς πίπιζες καὶ τὸ χορὸ μὲ τὰ σπαθιά κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῶν προβολέων. Ἡ θὰ γυρίσῃ πίσω στὴν Τζῳρτζ Στρήτ στὸ Φέστιβαλ Κλάμπ μὲ τὰ πόδια ἢ μὲ τὸ τράμ. Κάθε βράδυ, μετὰ τὴν Ὀπερα, τὰ τράμ τῆς Πρίνσες Στρήτ γεμίζουν ἀπὸ ἀ-σπρες γραβάτες καὶ γούνινα παλὰ καὶ μακριὰ φορέματα.

Στὸ Φέστιβαλ Κλάμπ ὑπῆρχε ἀ-φθονη διεθνὴς ἐγκαρδιότητα. Ἐκεῖ, σὲ ἕνα χορευτικὸ δειπνο οἱ ὀργανω-τὲς τῶν διαφόρων μουσικῶν καὶ θεα-τρικῶν παραστάσεων συναντοῦν τὸ κοινὸ τους: οἱ ξένοι μιλοῦν στοὺς ξένους χωρὶς νὰ ντρέπονται καὶ οἱ Σκωτσέζοι, ποὺ πολλὰς φορὲς καὶ ἐπὶ αἰῶνες τώρα, ἔχουν βάλεῖ κα-λὰ στὸ νοῦ τους πῶς ἡ διασκέδα-

Σκωτσέζος παρᾶς.

Σκίτσα τοῦ GREGORIO PRIETO, 1946 (μὲ τὴν ἀδεια τῶν Robert Grant & Son, Ἑδιμβούργου).

ση εἶναι κακὸ, διασκέδαζαν τόσο αὐθόρμητα ὅσο καὶ οἱ Γάλλοι ἢ οἱ Σουηδοί, ποὺ αἰῶνες πιστεύουν πῶς ἡ διασκέδαση εἶναι ἀσφαλῶς καλὸ.

Τὸ κακὸ μ' ἐμᾶς στὴν Οὐρα-γουάη», ἔλεγε ἕνας ἐνθουσιασμένος Οὐραγουανὸς ἀργὰ ἕνα πρωὶ τὴν ὥρα ποὺ ἐκλείνει τὸ Κλάμπ, «εἶναι ὅτι δὲν ἔχομε νυχτερινὴ ζωὴ ὅπως ἐσεῖς ἐδῶ στὸ Ἑδιμβούργο».

Αὐτὸ λοιπὸν ἦταν τὸ πρῶτο Φε-στιβάλ τοῦ Ἑδιμβούργου. Ὅλοφά-νερα μιὰ καλλιτεχνικὴ καὶ κοινωνι-κὴ ἐπιτυχία, χωρὶς τὴν παραμικρὴ χρηματικὴ ἐκμετάλλευση. Καὶ ὅτι δὴποτε καὶ ἀν σκέπτονταν γι' αὐ-τὸ οἱ Σκωτσέζοι σὰν ἄτομα, ἡ οὐσία εἶναι πῶς στὴν πραγματικό-τητα αὐτοὶ σὰν σύνολο τὸ ἔκαναν.

ό κ. Μπέντον και οι συνεταιρι του (Ρόμπερτ Χάτσινς, Πρύτανης του Πανεπιστημίου του Σικάγου, Τζέιμς Λώρενς Φλάυ πρώην Πρόεδρος της 'Ομοσπονδιακής 'Επιτροπής των Συγκοινωνιών και Μπλήντσελβ Ράμλ της 'Εταιρίας Ρ.Χ. Μείου και Σία) ανέπτυξαν και έκοινοποίησαν σχέδια διά την λειτουργίαν μιας ραδιοφωνικής υπηρεσίας διά συνδρομών εις την Πολιτείαν της Νέας Υόρκης. 'Εσχεδιάζαν να προσφέρουν εις τους συνδρομητάς των την ευκαιρίαν να εκλέγουν μεταξύ τριών προγραμμάτων: σοβαράς μουσικής, ή όποία θα μεταδίδεται από ένα ώρισμένον μήκος κύματος; ελαφράς και λαϊκής μουσικής από άλλο μήκος κύματος και από τρίτον πάλι μήκος κύματος ενός ποικίλου προγράμματος με ελδήσεις, φιλολογικώς διαλέξεις, ώρα των παιδιών κλπ., και όλα αυτά χωρίς διαφημίσεις. 'Εσχεδιάζαν ώστε ή συνδρομή να ήτο 5 σέντς την ήμέραν, δηλ. 18 δολ. τὸ έτος. 'Επί τῇ πληρωμῇ τοῦ ποσού αὐτοῦ θὰ ἐγίνετο ἀμέσως ή ἐγκατάστασις τοῦ φίλτρων εις τὸ ραδιόφωνον τοῦ συνδρομητοῦ.

Ἡ πρότασις διὰ τὴν ἱδρυσιν τῆς Ὑπηρεσίας αὐτῆς ἐγένετο ἐνθουσιωδῶς δεκτή ὑπὸ ἀκροατῶν οἱ ὁποῖοι ἔχον κουρασθῆ ἀπὸ τῆς μακρᾶς καὶ ἀηδεῖς διαφημίσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχον αὐξήθη εἰς ὀφάνταστον βαθμὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἀπὸ ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς χώρας ἤλθον «συγχαρητήρια» καὶ «ἐπευφημίαι». «Πέντε σέντς τὴν ήμέρα θὰ εἶναι πολὺ καλὰ», καὶ «μία τέτοια ὑπηρεσία θὰ προσελκύσῃ ἐκατομμύρια ἀκροατάς» αὐτὰ εἶναι ὀλίγα ἀπὸ τὰ σχόλια τὰ ὁποῖα ἐγράφοντο σχετικῶς. 'Εν τούτοις τὸ σχέδιον εὔρε ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν ἐκ μέρους ἐξεχόντων ἰδιοκτητῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν οἱ ὁποῖοι τότε ἐκέρδιζαν πάρα πολλὰ χρήματα, ἐνοικιάζοντες τὴν περισσότερὰν ὥραν τῶν προγραμμάτων των εἰς διαφόρους διαφημιστάς. Ἡ νέα αὕτη ὑπηρεσία ἀπέτελε σοβαρὰν ἀπειλήν διὰ

τὸ θαυμασιῶς λειτουργοῦν καὶ προσδοκώμενον σύστημα τῶν ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν. «Τὸ σχέδιον αὐτὸ» εἶπαν, «καταστρέφει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀέρος». Εἰς τοῦτο ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς ὁ κ. Μπέντον: «ἀντιθέτως, τὸ σύστημά μου προσφέρει τὴν δυνατότητα εἰς τὸν ἀκροατὴν νὰ ἀκούῃ καὶ κάτι ἄλλο ἀπὸ ὅ,τι τοῦ «σερβίρον» οἱ διάφορες ἐμπορικῆς ἐταιρίαις. Ὅσο μεγαλυτέραν ἐκλογὴν ἔχει ὁ ἀκροατής» εἶπε, «τόσο μεγαλυτέρα εἶναι καὶ ἡ ἐλευθερία εἰς τὸν ἀέρα». 'Ετόνισεν ἐπίσης ὅτι οὐδεὶς νόμος ή κανονισμὸς ἐκ τῶν διεπόντων τὴν ραδιοφωνίαν, προβλέπει ὅτι αἱ διαφημίσεις πρέπει νὰ εἶναι τὸ μέσον τῆς χρηματοδοτήσεως τῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν. Πολλὰ μέλη τῆς 'Ομοσπονδιακῆς 'Επιτροπῆς Συγκοινωνιῶν, ή ὁποία διευθύνει τὴν ραδιοφωνίαν, εἶδαν μὲ ἐνδιαφέρον καὶ συμπάθειαν τὸ διὰ συνδρομῶν ραδιόφωνον καὶ ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδουν τὴν ἐγκαινιάσιν μιᾶς τοιαύτης ὑπηρεσίας.

Ἡ πλέον παρὰδοξος ἀντίδρασις ἐναντίον τοῦ συστήματος τοῦ διὰ συνδρομῶν ραδιοφώνου ήτο ὁ φόβος μήπως μερικοὶ εὐφρεῖς ἀκροαταὶ μὲ μηχανικὰς γνώσεις κατ'ὀρθωσαν νὰ ἀντιγράψουν τὰ μηχανήματα τὰ ὁποῖα θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν παρὰσιτων. Τοιούτοτρόπως οἱ ἀκροαταὶ αὐτοὶ θὰ ἠδύναντο νὰ παρακολουθοῦν ραδιοφωνικὰ προγράμματα τοῦ διὰ συνδρομῶν ραδιοφώνου χωρὶς νὰ πληρῶνουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Οἱ ἀνθρωποὶ ποὶ ὁμως εἶναι γνωστὸν ὅτι μποροῦν νὰ κάνουν πολλά! Μήπως δὲν μποροῦν νὰ κατασκευάσουν ἰδικὰ τῶν κέρματα τηλεφώνου καὶ νὰ τηλεφωνοῦν δωρεάν; ή κίβδηλα δολλάρια; Αὐτοῦ τοῦ εἶδους ὁμως οἱ ἄνθρωποι γενικὰ καταλήγουν εἰς τὴν φυλακήν. Ἄλλοι πάλι ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ἀκροαταὶ οἱ ὁποῖοι ἐγγράφονται συνδρομηταὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπηρεσίαν μποροῦν νὰ δανείσουν καὶ εἰς ἄλλους τὰς συσκευὰς των. Αὐτὸ βεβαίως θὰ ἠμποροῦσαν νὰ τὸ κάμουν. Μπορεῖ

κανεὶς νὰ δανείσῃ τὴν ἐφημερίδα του εἰς τὸν γείτονα, οἱ περισσότεροι ὁμως ἄνθρωποι νομίζουν ὀρθώτερον καὶ ἀνετώτερον νὰ ἀγοράζουν τὴν ἰδικὴν των.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ἦσαν ἔτοιμοι καὶ πρόθυμοι νὰ δοκιμάσουν τὸ σύστημα τοῦ ραδιοφώνου διὰ συνδρομῶν. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1945, ὁ κ. Μπέντον καὶ οἱ συνεταιρι τοῦ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἀπευθυνθοῦν εἰς τὴν 'Ομοσπονδιακὴν 'Επιτροπὴν Συγκοινωνιῶν διὰ νὰ λάβουν τὴν ἐπίσημον ἐγκρίσιν διὰ τὴν λειτουργίαν ἐνὸς ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ διὰ συνδρομῶν εἰς τὴν πόλιν τῆς Νέας Υόρκης. (Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἔχον λάβει τὴν ἀδειαν νὰ πειραματισθοῦν διὰ τὴν ἱδρυσιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς). Ἀκριβῶς ὁμως ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὁ κ. Μπέντον ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Κυβερνητικὴν σύνοδον γὰς τῶν 'Εξωτερικῶν, καὶ προσωρινῶς τὰ σχέδια παρημελήθησαν. Τὸν Δεκέμβριον ὁμως τοῦ 1947 μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ ἀπὸ τὴν κυβερνήσιν, ὁ κ. Μπέντον ἐπανέλαβε τὰς ἐνεργείας του καὶ ὑπεστήριξεν πάλι τὴν ἰδέαν τοῦ ραδιοφώνου διὰ συνδρομῶν ἀνεκοίνωσε δὲ ὅτι ἐσκέπτετο νὰ ἐγκαινιάσῃ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Νέας Υόρκης πολὺ συντόμως.

Ἐν τῷ μεταξύ καὶ ἄλλοι εἶδαν τὰς πραγματικὰς δυνατότητας καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς συστάσεως αὐτῆς τῆς ὑπηρεσίας. Σήμερα ὁργανώσεται τὸ πρωτοπόρον δίκτυον τοῦ διὰ συνδρομῶν 10 ραδιοφωνικῶν σταθμῶν οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἤδη ἀρχίσει νὰ μετατρέπωνται ὥστε νὰ μποροῦν νὰ μεταδίδουν ἐκπομπὰς διὰ συνδρομῶν εἰς τὰς σπουδαιότερας περιοχὰς τῆς χώρας. Ἡ 'Εταιρία Μούζικα ή ὁποία κατέχει πολλὰ ἀπὸ τὰ εἰδικὰ αὐτὰ μηχανήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὸν καθαρισμὸν τοῦ ραδιοφωνικοῦ συνθημάτων, προσεφέρθη νὰ τὰ ἐνοικιάσῃ εἰς αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι σχεδιάζουν νὰ συναγάγουν τὸ ραδιόφωνον διὰ συνδρομῶν.

Ἡ ἱδρυσὶς σταθμῶν χρηματοδο-

τουμένων ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν θὰ θέσῃ τὴν ραδιοφωνίαν ἐπὶ ἀσφαλεστέρας καὶ πλέον προσδοκώμενου οἰκονομικῆς βάσεως διότι τὸ κοινὸν θὰ ἐξοδεύῃ περισσότερα χρήματα ἀπὸ τοὺς διαφημιστάς. Ἡ ἐποχὴ τοῦ πολέμου ὁπότε ήτο πράγματι ἀδύνατον εἰς τοὺς ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς νὰ χάσουν χρήματα ἔχει πλέον παρέρθει. Σήμερα ὑπάρχουν περισσότεροι σταθμοὶ ἀπ' ὅσους μποροῦν νὰ συντηρήσουν μόνον αἱ ἐκ τῶν διαφημίσεων πρόσδοοι. Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμπορικῶν σταθμῶν ἠυξήθη ἀπὸ 900 εἰς περισσότερους τῶν 1800. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι σήμερον ὑπάρχουν τόσοι ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ ὅσοι καὶ καθήμερῖναι ἐφημερίδες! Ἐνῶ ὁ ἀριθμὸς τῶν σταθμῶν ἠυξήθη ταχέως (καὶ διαρκῶς αὐξάνεται), τὰ κεφάλαια τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ ἐξοδεύουν διὰ τὸ ραδιόφωνον οἱ διαφημιστὰὶ δὲν ἔχουν αὐξήθη ἀναλόγως. Ὅπως τονίζει ή τελευταία οἰκονομικὴ ἐπιθεώρησις ποὺ ἐγίνε ἀπὸ τὴν 'Ομοσπονδιακὴν 'Επιτροπὴν Συγκοινωνιῶν, ή «πλήττα» τῶν ραδιοφωνικῶν διαφημίσεων διαμοιράζεται εἰς διαρκῶς μικρότερα τεμάχια. Ὅλιγότεροι ἀπὸ τοὺς μισοὺς ἐκ τῶν νέων ραδιοφωνικῶν σταθμῶν ἐκάλυψαν τὰ ἐξοδα των κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ μὲ τὸν ὑπάρχοντα συναγωνισμὸν διαρκῶς περισσότεροι ἀπὸ τοῦ παλαιότερους ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς ἀντιμετωπίζουν μεγάλον κίνδυνον. Καθὼς ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων ραδιοφωνικῶν σταθμῶν αὐξάνεται εἰς μίαν περιοχὴν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀκροατῶν τῶν ὑπαρχόντων σταθμῶν μειοῦται ἀναγκαστικῶς, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν τρῶπον οἱ σταθμοὶ χάγουν τὴν ἀξίαν των διὰ τὸν διαφημιστήν. Τὸ ἐμπόρευμα τὸ ὁποῖον δύναται νὰ πωλήσῃ τὸ ραδιόφωνον, δηλ. ή «ἄρα», ἔχει πλέον ή διπλασιασθῇ ἀπὸ ἀπόψεως χρησιμοποίησεως καὶ τοῦ φυσικῶς θὰ τελεῖν νὰ ἐλαττώσῃ τὴν τιμὰς τὰς ὁποίας μποροῦν νὰ ζητοῦν καὶ ἀπὸ τοὺς πελάτας των οἱ σταθμοὶ.

Εξ άλλου οι σταθμοί δια συνδρομών θά αυξάνουν τὸς προσόδους των ἐφ' ὅσον θά εὐχαριστοῦν τὸ κοινόν. Π. χ. δὲν θά χάνουν χρήματα κάθε φορά που θά ἐκτελοῦν μίαν δημοσίαν ἐκδόσιν εἰς τὴν κοινότητα ὅπως συμβαίνει εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν σταθμῶν οἱ ὅποιοι ἐξαγορὰν τὴν ὑποστήριξιν των μόνον ἀπὸ τοὺς διαφημιστάς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοπικῶν κρίσεων περιστατικῶν ὅπως εἶναι οἱ πλημμύραι, πυρκαϊαί, χιονοστρόβιλοι, ἀνεμοστρόβιλοι καὶ παρόμοιοι καταστροφαι, οἱ τοπικοὶ ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ προσέφεραν συχνά ἀνυπολόγιστον καὶ ἐξαιρετικὴν ὑπηρεσίαν διὰ τῶν ραδιοφωνικῶν ἐλθόντων, καὶ ἔδωσαν βοήθειαν καὶ θάρρος εἰς τοὺς κατοίκους τῶν πληγειῶν περιοχῶν. Διὰ τῆς καταργήσεως ὅμως τῶν διαφημιστικῶν προγραμμάτων ἡ ὑπηρεσία αὕτη ὑφίσταται τὴν θυσίαν σεβαστοῦ κεφαλαίου. Εἰς τὴν πραγματικότητα, διὰ τὰ μεταδιδόμενα ὅποιοδήποτε πρόγραμμα οἱ σταθμοὶ, πρέπει γενικῶς νὰ ἀποσποῦν κεφάλαιον ἐκ τῶν διαφημισεων. Δὲν εἶναι λοιπὸν καθόλου παράξενο διὰ τὴν ὑπάρχον τὸσον ὀλίγα προγράμματα διὰ τὸ κοινὸν εἰς τοὺς ραδιοφωνικοὺς σταθμούς. Ἐν τούτοις, ὅταν οἱ ἀκροαταὶ θά πληρώσουν εἰς τὴν ραδιοφωνικὴν ὑπηρεσίαν κανονικῶς, ὁ τοπικὸς σταθμὸς ὅπως καὶ ἡ τοπικὴ ἔφημερίς, θά ὑπορέσουν νὰ δώσουν κανονικὸς ἐλθόντες εἰς τὴν κοινότητα χωρὶς νὰ θυσιάζουν τὰς προ-

σόδους των. Ἡ ἐπιτυχία ἐνὸς σταθμοῦ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀκροατῶν του θά καταμετρεῖται ἀπλῶς καὶ ἀπ' εὐθείας εἰς «τὸ κοῦτι τοῦ γραφείου» καὶ θά ἀποφασίζεται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδρομητῶν. Ὁ ἀκροατὴς τοῦ ραδιοφώνου κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διὰ πρώτην φοράν θά ἔχη βαρύνουσαν γνώμην διὰ τὸ εἶδος τῶν προγραμμάτων που θά μεταδίδονται. Σήμερα ἡ μόνη του ἀμύνα ἐναντίον τῶν κατωτέρων προγραμμάτων εἶναι νὰ κλείσῃ τὸ ραδιόφωνον του ἢ ὅπως εἶπε κάποιος συνεργάτης ἐνὸς περιοδικοῦ, νὰ πετάξῃ τὸ ραδιόφωνό του ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ ὕστερα νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ὅτι ὅλη αὕτη ἡ ἐπιχείρησις δὲν ὑπάρχει. Τὸ διὰ συνδρομῶν ραδιόφωνον θά τὸν βοηθήσῃ νὰ κἀνῃ καί τι καίτερον. Οἱ σταθμοὶ αὗτοι διδόντες τὰ καλῶτερα προγράμματα εἶναι φυσικὸν νὰ προσελκύουν μέγαν ἀριθμὸν συνδρομητῶν. Οἱ σταθμοὶ θά συναγωνίζονται ὅπως αἱ ἔφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ διὰ συνδρομητῶν, καὶ οἱ ἀκροαταὶ θά ἐγγράφονται ὡς συνδρομηταὶ εἰς τὸν σταθμὸν ὃ ὁποῖος ἐξυπηρετεῖ καλῶτερα τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ ἐνδιαφέροντά των.

Ἡ κατάργησις τῶν διαφημισεων δὲν θά εἶναι ἡ μόνη σημαντικὴ βελτίωσις τῶν διὰ συνδρομῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν. Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν ἡ μεγαλύτερα ποικιλία εἰς τὰ προγράμματα θά προσελκύσῃ ἀκροατὰς ἀπὸ ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα.

ΟΙ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΒΕΛΓΙΟΝ

Ὅλη ἡ ραδιοφωνία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ Institut National Belge de Radiodiffusion, τὸ ὁποῖον εἶναι δημόσιος ὁργανισμός. Αἱ διαφημίσεις ἀπαγορεύονται. Οἱ ἀκροαταὶ καταβάλλουν ἐτήσιον φόρον. Ἐπίσης

ὑπάρχουν 20 δίκτυα ἀναμεταδόσεως δι' αὐτομάτου τὰ ὁποῖα ἔχουν ὁργανωθῇ ὑπὸ ἰδιωτικῶν ἐταιριῶν. Οἱ συνδρομηταὶ καταβάλλουν μηνιαῖον φόρον εἰς αὐτὰς τὰς ἐταιρίας.

ΓΑΛΛΙΑ

Ἡ Radiodiffusion Francaise εἶναι μονοπώλιον τοῦ Κράτους ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ Πρωθυπουργοῦ (Presidence du Conseil). Δὲν γίνονται διαφημίσεις. Αἱ ἐτήσιαι συνδρομαὶ εἰσπράττονται ὑπὸ τοῦ Κράτους τὸ ὁποῖον καὶ καθορίζει κατ' ἔτος τὴν ἐπιχορήγησιν ἢ ὅποια θά καταβληθῇ εἰς τὴν Radiodiffusion Francaise.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

Τὸ ραδιοφωνικὸν δίκτυον εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ Κράτους τὸ ὁποῖον ἐλέγχει τὰς ἐκπομπὰς τῇ μεσολαβήσει μίᾳς Ραδιοφωνικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὑπάρχουν 6 Σταθμοὶ: Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς Βελιγραδίου (Ὁμόσπονδος Ραδιοφ. Σταθμὸς), Ραδ. Σταθμὸς τοῦ Ζάγκρεμπ (Κροατία), Ραδιοφ. Σταθμὸς τῆς Λουμπλιάνα (Σλοβενία), Ραδ. Σταθμὸς Σκόπρια (Μακεδονία), Ραδιοφ. Σταθμὸς Σράνιμπο (Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη) καὶ Ραδ. Σταθμὸς Κετίνγκα (Μοντενέγκρο). Τὰ εἰσδήματα κάθε Σταθμοῦ, προέρχονται κυρίως ἐκ τῶν φόρων ἐπὶ τῶν ραδιοφώνων. Δὲν ὑπάρχουν διαφημίσεις.

ΔΑΝΙΑ

Ἡ Ραδιοφωνία εἶναι μονοπώλιον τοῦ Κράτους καὶ διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Κυβερνητικοῦ Σταθμοῦ Statsradiofonien. Αἱ τεχνικαὶ ὑποδοχαὶ τοῦ ἐξοπλισμοῦ ἐκ τοῦ Ὑπουργίου Τ.Τ.Τ. καὶ τὰ προγράμματα ἐλέγχονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας. Εἰς τὰ προγράμματα δὲν περιλαμβάνεται κανὲν εἶδος διαφήμισης. Ὁ φόρος τῶν ὁποίων ἔχει καθορισθῇ νὰ πληρώσῃ οἱ ἀκροαταὶ εἰσπράττονται ὑπὸ τοῦ Ταχυδρομίου καὶ τὸ ὅλον ποσὸν δίδεται εἰς τὴν Ραδιοφωνίαν.

ΕΛΛΑΣ

Ἡ ραδιοφωνία εἶναι κρατικὴ ὑπηρεσία διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ Ἐ-

θνικοῦ Ἰδρύματος Ραδιοφωνίας. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει πλήρη ἐλεγχον καὶ διορίζει τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ ὑπάρχον. Ὑπάρχουν ὁριζόμεναι ὥραι διὰ διαφημίσεις. Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι πληρώνουν τὸ ἥμισυ τῆς συνδρομῆς. Ὅλοι αἱ πρόσοδοι διατίθενται διὰ τὴν ραδιοφωνίαν.

ΙΤΑΛΙΑ

Τὴν εὐθύνην ἔχει ἕνας ἡμικρατικὸς ὁργανισμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα R.A.I., ὅστις χρηματοδοτεῖται ἀπὸ τὰς συνδρομὰς τῶν ἰδιοκτητῶν ραδιοφώνων καὶ ἀπὸ τὰς ἐμπορικὰς διαφημίσεις. Ὁ κυριώτατος μέτοχος τοῦ ἡμικρατικοῦ αὐτοῦ ὁργανισμοῦ εἶναι τὸ Istituto Ricostituzione Italiano τὸ ὁποῖον εἶναι κρατικὸς ὁργανισμός. Τὸ κράτος ἐπιτρέπει ἀπολύτως καὶ ἐλευθέραν ἔκφρασιν τῆς πολιτικῆς γνώμης καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μίᾳ Κοινοβουλευτικῇ Ἐπιτροπῇ διωρίσθη διὰ νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἐλευθέραν ἔκφρασιν γνώμης ἀπὸ τοῦ Ραδιοφώνου.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ

Ἡ Ραδιοφωνία εἶναι Μονοπώλιον παραχωρηθὲν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς μίαν ἰδιωτικὴν Ἐταιρίαν, τὴν Compagnie Luxembourgeoise de Radiodiffusion (τὸ 1/3 τῶν μετοχῶν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχουν πολῖται τοῦ Λουξεμβούργου). Ὅλοι αἱ πρόσοδοι ἐκ τῶν συνδρομῶν, τὰς ὁποίας συλλέγει τὸ Ταχυδρομεῖον, πηγαίνουν εἰς τὸ Κράτος καὶ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης ἡ ὁποία γίνεται διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀτυοφαιρικῶν παρασώτων. Ἡ Compagnie Luxembourgeoise de Radiodiffusion δὲν ἐπιχορηγεῖται ἀπὸ τὸ Κράτος. Τὸ εἰσόδημά της προέρχεται ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως διαφόρων «ὥρων» ἐκπομπῶν εἰς διαφημιστάς. Τῇ αἰτίᾳ τῆς Κυβερνήσεως μεταδίδει ἐπισήμως ἀνακοινώσεις, διαταγὰς

της αστυνομίας, μετεωρολογικά δελτία κ.τ.λ.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ

«Ολη η Ραδιοφωνία διευθύνεται υπό της British Broadcasting Corporation η οποία είναι «δημόσιος οργανισμός», ανεξάρτητος της Κυβερνήσεως και ανεξάρτητος εις την έκφρασιν γνώμων και ιδιόσεων. Απαγορεύονται αι διαφημίσεις. Συνδρομήν ετησίαν πληρώνουν όλοι οι κάτοχοι ραδιοφώνων. Αι συνδρομαί εισπράττονται υπό του Ταχυδρομείου το οποίον καταβάλλει εις το BBC το 85% των όλων εισπράξεων σὺν ἑνα ποσοστὸν ἐκ τῶν ὑπολοίπων 15% ὅπως ἔχει κανονισθῇ υπό του Θησαυροφυλακίου.

ΝΟΡΒΗΓΙΑ

«Η Ραδιοφωνική Ὑπηρεσία διεξάγεται υπό ἑνὸς Κρατικοῦ Ἰδρυματος τοῦ Norsk Rikskringkasting πού διευθύνεται υπό διοικητικοῦ συμβουλίου ἐκ 5 μελῶν διοριζομένου υπό του Βασιλέως και μιᾶς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς Προγραμμάτων ἐκ 15 μελῶν τὰ ὁποῖα διορίζονται ἐν μέρει υπό του Βασιλέως και ἐν μέρει υπό του Κοινοβουλίου. Ὁ φόρος ἐπὶ τῶν κατόχων ραδιοφώνων καθῶς και τὸ 10% ἐπὶ ὅλων τῶν πωλουμένων ραδιοφώνων, καταβάλλονται εις τὸν προϋπολογισμόν της Νορβηγικῆς Ραδιοφωνίας. Δὲν ὑπάρχουν διαφημίσεις.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν ἡ Ραδιοφωνία ἔχει σύνθετον χαρακτῆρα. Τὸ Κράτος ἔχει ὡς ἰδιοκτησίαν του τοὺς πομπὺς και τὰς γραμμάς, και αἱ 5 ἰδιωτικαὶ ἐταιρίαι, πού ἀποτελοῦν τὴν Nederlandse Radio Unie, μοιράζονται τὰ στοιντία και τὰς ὥρας τῶν ἐκπομπῶν τῶν δύο Ἐθνικῶν ποιμπῶν τοῦ Χίλβερσαμ. Αἱ πέντε αὐταὶ ἐταιρίαι, ἀντιπρο-

σωπεύουν τὰ σπουδαιότερα κόμματα της Ὁλλανδίας: 1) Algemeene Vereniging Radio Omroep, ἀνεξάρτητος. 2) Katholieke Radio Omroep, καθολική. 3) Nederlands Christelijke Radio Vereniging, προτεσταντική. 4) Vereniging Arbeiders Radio Amateurs, σοσιαλιστική. 5) Vrijzinnig Protestantse Radio Omroep, φιλελευθέρη προτεσταντική. Ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχει ἡ Stichting Radio Nederland Wereldomroep, ἑνας Κρατικός Ὄργανισμός ὁ ὁποῖος κυρίως κάνει ἐκπομπὰς διὰ ξένας χώρας και διὰ τὰς ὀλλανδικὰς ἀποικίας. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ὀργανισμοὶ ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τοῦ ὁποῖου ὁ ἀντιπρόσωπος εἰς Χίλβερσαμ ἔχει ἀπεριόριστον ἰσχύν. Ὑπάρχει μιὰ ἐπιτροπὴ Προγραμμάτων διοριζομένη υπό τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας εἰς τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύονται αἱ ἐταιρίαι. Τοὺς φόρους ἐπὶ τῶν ραδιοφώνων συλλέγει τὸ Ταχυδρομεῖον τοῦ ὁποῖου κρατεῖ ἑνα ποσοστὸν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν πομπῶν κλπ. Τὸ Κράτος διανέμει τὸ ὑπόλοιπον μεταξὺ τῶν ἑνδιαφερομένων ἐταιριῶν, αἱ ὁποῖαι εισπράττον ἐπίσης ἐκ τῶν συνδρομῶν τὰς ὁποίας κάμνουν ἐκ της πωλήσεως τῶν ραδιοφωνικῶν τῶν περιοδικῶν.

ΠΟΛΩΝΙΑ

«Η Polska Radio εἶναι κρατικὴ ἐπιχείρησις και κάνει ὅλας τὰς ἐκπομπὰς. Διοικεῖται ἀπὸ τὸ Γραφεῖον Πρωθυπουργοῦ τοῦ ὁποῖου και δύνανται νὰ ἐλέγχῃ τὰ προγράμματα. Αἱ εισπράξεις τοῦ φόρου ἐκ τῶν κατόχων ραδιοφώνων δὲν καλύπτουν τὰ ἐξόδα και ἡ Ραδιοφωνία ἐπιχορηγεῖται υπό του Κράτους. Δὲν ὑπάρχει ἀπαγόρευσις διὰ τὰς διαφημίσεις, παρ' ὅλον ὅτι ὑπάρχει προκατάληψις ἐναντίον τῶν και γίνονται μόνον ἀπὸ περιφερειακοὺς σταθμοὺς και εἰς μικρὰν κλίμακα.

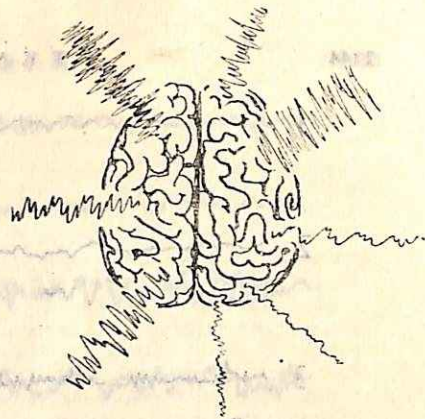
Καταμέτρησις τῆς δραστηριότητος τοῦ ἐγκεφάλου

Τοῦ καθηγήτου E. D. ADRIAN *

(Ὁμιλία

ἀπὸ τὸ B.B.C.

Ἐκπομπὰ διὰ τὴν Σουηδίαν)

Ὁ ἐγκέφαλος εἶναι τὸ σημαντικώτερον ὄργανον τοῦ σώματος διότι εἶναι ὑπεύθυνος ὅχι μόνον διὰ τὰς κινήσεις μας — ἰδιαιτέρως τῆς ὁμιλίας ἢ τῆς γραφῆς — ἀλλὰ και διὰ τὰς ἐντυπώσεις και τὰς σκέψεις μας, διὰ τὴν διανοητικὴν καθὼς και τὴν ὕλικήν μας ζωὴν. Αἱ σκέψεις και αἱ ἰδέαι τῶσόν πολὺ διαφέρουν ἀπὸ τὰ φυσικὰ γεγονότα, ὥστε πάντοτε ἑνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους γρίφους τῆς ἐπιστήμης ὑπῆρξεν ἡ κατανόησις τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον αἱ συντελούμεναι εἰς τὸν ἐγκέφαλον μεταβολαὶ δύνανται νὰ παραγάγουν ἀντιστοίχους μεταβολὰς και εἰς τὴν διάνοιαν. Γρίφος ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ. Ἐν τούτοις ὁμως ἀρχίζομεν νὰ ἔχωμεν λεπτομερεστέρας πληροφορίας περὶ τοῦ ἐγκεφάλου, και πολλοὶ νῦν μέθοδοι ἔχουν χρησιμοποιηθῇ διὰ νὰ εὐρεθῇ τί γίνεται μέσα εἰς αὐτόν.

Βεβαίως μπορούμε νὰ χρησιμοποιήσωμεν διαφορὺς μεθόδους:

* Ὁ E. Ντ. Ἀντριαν εἶναι καθηγητὴς τῆς Φυσιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Καίμπριτζ. ἔχει ἀσχοληθῇ και μελετήσει πολὺ τὰ κύματα τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ ἡ λειτουργία τῶν νευρῶν τοῦ ἀνθρώπου σώματος. Εἰς τὰ 1932, μαζί με τὸν Σὲρ Τσάρλς Σέρρινγκτον ἐλάβε τὸ βραβεῖον Νόμπελ διὰ τὰς ἐργασίας του ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ὑπῆρξεν ἑνας ἐκ τῶν πρώτων ἐπιστημόνων οἱ ὁποῖοι ἀνεγνώρισαν τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀκαλυψῆς τοῦ Μπέργκερ: τοῦ ηλεκτρο-ἐγκεφαλοδιαγράμματος.

μποροῦμε νὰ ἐξετάσωμεν ἄτομα πάσχοντα ἐξ ἀσθενείας ἢ ἐκ βλάβης τοῦ ἐγκεφάλου διὰ νὰ ἴδωμε τί συμβαίνει ὅταν ἑνα μέρος αὐτοῦ τοῦ ὁργάνου δὲν λειτουργεῖ καλῶς, μπορούμε νὰ μελετήσωμεν τὴν ἀνατομίαν του και νὰ σχεδιάσωμεν ὅλας τὰς περιπλοκὰς διακλαδώσεις τῶν νευρῶν — πραγματικῶς οἱ χάρται τούτους ὁποῖους ἔχομεν σήμερον ὁμοιάζουν μάλλον μετὰ τὸ δίκτυον τῶν συρμάτων ἑνὸς δέκτου ἀσυρμάτου. Ὑπάρχει ἐν τούτοις μιὰ τελειῶς διαφορετικὴ μέθοδος ἡ ὁποία ἐνεφανίσθη τελευταίως. Εἶναι ἡ μέθοδος τῆς ἐρεύνης τῆς δραστηριότητος διαφόρων τμημάτων τοῦ νευρικοῦ συστήματος διὰ τῆς καταγραφῆς τῶν μικρῶν ηλεκτρικῶν ρευμάτων τὰ ὁποῖα γεννῶνται υπό τῶν νευρικῶν κυττάρων και τῶν νευρικῶν ἰνῶν. Οἱ φυσιολόγοι ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐγνώριζον ὅτι κάθε φοράν κατὰ τὴν ὁποίαν ἑνα ζῶν κύτταρον γίνεται ἐνεργόν, ὅταν ἑνας μὲς συστέλλεται, ὅταν ἡ καρδιά πάλλῃ ἢ ὅταν ἑνας ἐρεθισμός περᾶ ἀπὸ μίαν νευρικήν ἵνα, δημιουργεῖται μιὰ στιγμιαία ἐκτόξευσις ηλεκτρισμοῦ ἐκ τῆς δρώσης περιοχῆς. Αἱ ηλεκτρικαὶ ἐπιδράσεις εἶναι πολὺ μικραὶ και εἰς τὰ κύτταρα και εἰς τὰς ἵνας τοῦ νευρικοῦ συστήματος και εἶναι τόσον ἀνεπαίσθητοι, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ καταγραφοῦν λεπτομερῶς πρὸς τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ραδιοηλεκτρικοῦ ἐνισχυτοῦ. Σήμερον ὁμως, χάρις εἰς τὴν θερμοκινῆν

βαλβίδα, μπορούμε να μεγενθύνουμε και τα μικρότερα ηλεκτρικά ρεύματα και δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὸς ηλεκτρικὸς μεταβολὰς αἱ ὁποῖαι συντελοῦνται εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα διὰ νὰ μάθωμεν ποῖα τμήματα ἐργάζονται καὶ νὰ εὐρώμεν εἰς τίδους ἐργασία ἐκτελεῖται.

Εἶναι εὐκόλον ν' ἀντιληφθῇ κανεῖς τὰς δυνατότητας αἱ ὁποῖαι ἀνοίγονται. Αἱ ἐντυπώσεις μας ἐκ τοῦ ἔξω κόσμου ἐξαρτῶνται κατὰ πρῶτον ἐκ τῶν οἰσθητηρίων ὀργάνων τὰ ὁποῖα δεῖχονται τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα λαμβάνουν χώραν ἐκτὸς ἡμῶν, καὶ ἐκ τῶν νευρικῶν ἰσθμῶν αἱ ὁποῖαι μεταδίδουν τὸ μήνυμα εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὸν νωτιαῖον μυελόν. Καταγράφοντες λοιπὸν τὰ ηλεκτρικὰ ρεύματα τὰ διερχόμενα ἐκ τῶν νευρῶν, μπορούμε νὰ ποῦμε μὲ τί ὁμοιάζουν τὰ μηνύματα, τί εἶδους μηνύματα στέλλουν τὰ αἰσθητήρια ὄργανα, ὥστε νὰ μᾶς κάνουν νὰ αἰσθανόμεθα ἓνα ἀγγίγμα ἢ νὰ βλέπουμε ἓνα φῶς. Ἀπὸ μίαν ἀποψιν εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀπλή ἐργασία· τὸ μόνον εἶδος μηνύματος τὸ ὁποῖον μπορεῖ νὰ μεταδώσῃ μία νευρική ἵνα εἶναι ἓνα μήνυμα σχηματιζόμενον ἐκ μιᾶς σειρᾶς πολὺ βραχέων κυμάτων. Αὐτὰ τὰ κύματα τὰ ὀνομάζομεν νευρικοὺς ἐρεθισμοὺς· εἶναι ὅλα ὅμοια καὶ ὁ μόνος τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ μήνυμα μπορεῖ νὰ διαφέρει εἶναι ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ συχνότης τῶν παλμικῶν δονήσεων. Εἶναι πάρα πολλὰ, μὲ συχνότητα 100 κατὰ δευτερόλεπτον ἢ καὶ περισσότερον ὅταν ὑπάρχῃ ἰσχυρὸς ἐρεθισμὸς εἰς τὸ αἰσθητήριον ὄργανον, δυνατὸς θόρυβος π.χ. εἰς τὸ αὐτί ἢ ζωηρὸν φῶς εἰς τὸν ὀφθαλμόν, ἢ δὲ συχνότης τῶν εἰς τὸν μικροτέρου ὅταν ὁ ἐρεθισμὸς εἶναι ἀσθενέστερος. Ἐν τούτοις ἐνὶ ἓνα μεγάλῳ αἰσθητήριον ὄργανον ὅπως ὁ ὀφθαλμὸς εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ἐξαρτῶται ἀπὸ αὐτὸν τὸν τρόπον εἰσπολήσεως μπορεῖ πάλι νὰ μεταδίδῃ τὴν λεπτομερεστέρην εἰδησιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον σχετικῶς πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλέπει· αὐτὸ γίνεται διότι

ὁ ὀφθαλμὸς στέλλει περίπου 100.000 χωριστὰς νευρικὰς ἰσθμὰς εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Κάθε μία ἐξ αὐτῶν τῶν ἰσθμῶν μπορεῖ νὰ μεταδίδῃ μόνον μίαν ἀπλὴν σειρὰν ἐρεθισμάτων, ἀλλὰ τὸ συνδιασπόμενον ἀποτελεσματικὸν τῶν ἰσθμῶν μπορεῖ νὰ ἀναπαράγῃ τὴν πλέον λεπτομερῆ καὶ περιπλοκὴν εἰκόνα.

Τὰ μηνύματα ἐκ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων στέλλονται εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ μπορούμε νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν αὐτὴν μέθοδον διὰ νὰ τὰ παρακολουθήσωμεν καὶ ἐκεῖ. Καταγράφοντες τὰς ηλεκτρικὰς μεταβολὰς αἱ ὁποῖαι συντελοῦνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐγκεφάλου εὐρίσκωμεν ποῦ φθάνουν τὰ μηνύματα καὶ, τί τοὺς συμβαίνει καθ' ὁδὸν ὅταν διέρχονται διὰ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. Πηγαίνουν εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἐγκεφάλου· τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν πηγαίνουν εἰς μίαν περιοχὴν τοῦ ὀπισθοῦ μέρους τῆς κεφαλῆς καὶ ἐκεῖνα τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων εἰς περιοχὴν ἄνω τοῦ ὠτός κλπ. Εἰς τὰ ἔξω ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ἀναισθητικὸν μπορεῖ νὰ ἀνοιχθῇ ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ἐγκεφάλου καὶ νὰ μελετηθῇ λεπτομερῶς ἡ ἀφίξις τῶν μηνύματων ἐκ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων π.χ. μπορούμε νὰ εὐρώμεν πόσο μέρος τοῦ ἐγκεφάλου παραχωρεῖται εἰς μίαν ἰδιαιτέραν αἰσθησιν καὶ τοῦτο χρησιμεύει ὡς μέτρον τῆς σημασίας τῶν διαφορῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων εἰς ἕκαστον ἐξεταζόμενον ζῶον. Εἰς τὸν χοῖρον π.χ. τὰ αἰσθητήρια ὄργανα τοῦ οὐγγύχους κρατοῦν μεγαλύτεραν περιοχὴν τοῦ ἐγκεφάλου ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, διότι ὁ χοῖρος χρησιμοποιεῖ τὸ οὐγγύχου του, ὅπως ἡμεῖς τὰ δάκτυλά μας. Ἀντιθέτως εἰς τὸν πίθηκον μεγάλην περιοχὴν τοῦ ἐγκεφάλου συνδέεται μὲ τὰ δάκτυλα.

Η κυριωτέρη δυσκολία εἰς τὰ πειράματα αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶναι ὅτι διὰ νὰ εἶναι ὁ ἐγκέφαλος ἐκτεθειμένος, τὸ ζῶον πρέπει νὰ εὐρίσκει

ταὶ ἐν ἀναισθησίᾳ, πράγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ παύσῃ νὰ ἐκτελεῖται ἓνα μεγάλο μέρος τῆς φυσικῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀλλὰ σήμερα ἀρχίζομεν νὰ γνωρίζωμεν πῶς νὰ παρακολουθοῦμε τὴν ἀφίξιν τῶν μηνυμάτων, εἰς τὸν ἀνθρώπινον ἐγκέφαλον εἰς στιγμήν κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ ἄνθρωπος ἔχει ὅλας τὰς αἰσθησεις. Τοῦτο μπορεῖ νὰ γίνῃ πρὸς τὸ παρὸν μόνον ὑπὸ ἰδιαιτέρας συνθήκας, ὅταν τὰ ηλεκτρικὰ ρεύματα ποῦ παράγονται εἰς τὸν ἐγκέφαλον εἶναι ἄρκετά ἰσχυρὰ ὥστε νὰ ἐλέγχονται μέσῳ τοῦ κρανίου. Ἐὰν εἶναι ἄρκετά ἰσχυρὰ δὲν ἔχουν παρὰ νὰ στερεώσωμεν δύο ὑγρά γάλας ἐπὶ τοῦ κρανίου καὶ νὰ τὰς συνδέσωμεν πρὸς μίαν εὐαίσθητον ηλεκτρικὴν συσκευὴν καταγραφῆς. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ δυνατόμεθα νὰ μελετήσωμεν τὴν ἀφίξιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον μηνυμάτων ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὅταν οὗτος βλέπῃ ἓνα λαμπρὸν φῶς καθὼς καὶ τὰ νευράματα ποῦ ἔρχονται ἀπὸ τὰ νευρά των δακτύλων. Μπορούμε νὰ εὐρώμεν πόσον χρόνον χρειάζονται διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, πῶς ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴν κόπωση, ἀπὸ τὰς μεταβολὰς τῆς προσοχῆς καὶ γενικῶς ἀπὸ τὴν διανοητικὴν κατάσταση τοῦ ὑπο πειραματισμὸν ἀτόμου. Θὰ ἐπισταθοῦν πολλοὶ βελτιώσεις εἰς αὐτὴν τὴν μέθοδον προτοῦ μπορούσαμε νὰ μάθωμεν ὅλα ὅσα θέλομεν· διότι πρὸς τὸ παρὸν παρακολουθοῦμε καὶ καταγράφομεν τὸ μήνυμα τὸ ὁποῖον πηγαίνει εἰς τὸν ἐγκέφαλον, δὲν δυνατόμεθα ὅμως νὰ εἰπωμεν τί γίνεται κατόπιν, πῶς ἀναγνωρίζεται καὶ ἀπομνημονεύεται καὶ εὐρισκόμεθα, ὅπως πάντοτε, πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοῦ γὰ ἐννοούμεν πῶς ἐρμηνεύεται εἰς αἰσθητὴν ἢ διὰ τὴν ἓνα μήνυμα τὸ ὁποῖον ταῖς δεύει πρὸς τὸ ὀπίσθιον μέρος τῆς κεφαλῆς, νὰ μᾶς διδῇ τὸ αἰσθητὸν τοῦ φωτός, ἐνὶ ἓνα ἄλλο τὸ ὁποῖον πηγαίνει πρὸς τὰς ἄνωθεν τοῦ ὀφθαλμοῦ περιοχὰς νὰ μᾶς διδῇ αἰσθητὴ ἀφῆς ἢ πίεσεως. Καὶ τὰ δύο

μηνύματα γεννῶνται ἐκ τοῦ ἰδίου νευρικοῦ παλμοῦ· αἱ παλμικαὶ δονήσεις καὶ τὸ εἶδος τοῦ αἰσθητῆτος τὸ ὁποῖον προκαλοῦν ἐξαρτῶνται, ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς ἀφίξεως τῶν εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἐγκεφάλου, πῶς ὁμοῦ γίνεται αὐτὸ, εἶναι ἀκόμη μυστήριον.

Σκοπὸς τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν εἶναι νὰ ἀποκαλύψουν τί συμβαίνει εἰς τὸν ἐγκέφαλον ὅταν βλέπομεν ἢ ἀκούωμεν. Ἴσως νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ ἐννοήσωμεν περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν διαταραχῶν εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκειται ὁ ἐγκέφαλος — ἐλπίζω καὶ ἀναμένω ὅτι θὰ μᾶς βοηθήσουν ἐν τούτοις ὁ κύριος ἀντικειμενικὸς τῶν σκοπῶν δὲν εἶναι αὐτός. Πάντως τὰ ηλεκτρικὰ ρεύματα τὰ ὁποῖα γεννῶνται ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου χρησιμοποιοῦνται ἀμέσως εἰς τὴν μελέτην τῶν νευρικῶν παθῶσεων. Ἴσως ἔχετε ἀκούσει περὶ τοῦ «ηλεκτροεγκεφαλογράφημα», τὴν καταγραφὴν τῆς δραστηριότητος τοῦ ἐγκεφάλου ἢ ὁποῖα συνηθίζεται σήμερα εἰς τὰς νευρολογικὰς κλινικάς. Εἶναι μία καταγραφὴ τῶν ηλεκτρικῶν ρευμάτων τῆς ἐπιφανείας τοῦ κρανίου, κυμάτων παραγομένων σταθερῶς εἰς τοὺς περισσότερους ἐξ ἡμῶν μὲ συχνότητα περίπου 10 κατὰ δευτερόλεπτον ὅταν ἀναπαυόμεθα μὲ κλειστὰς τοὺς ὀφθαλμούς. Τὰ κύματα αὐτά, ὅπως ὅλοι αἱ ηλεκτρικαὶ ἐπιδράσεις εἶναι ὅλοι ἀσθενῆ· ἡ μεταβολὴ τῆς ὁποῖαν μπορούν νὰ ἐπιφέρουν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς κεφαλῆς συνήθως εἶναι μικρότερα τοῦ 1/1000 τοῦ βόλτ, εἶναι ὅμως μεγαλύτερα ἀπὸ τὰς ηλεκτρικὰς ἐπιδράσεις αἱ ὁποῖαι παράγονται ἐκ μηνυμάτων προερχομένων ἐκ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων καὶ δὲν εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ τὰ καταγράψωμεν. Τὰ κύματα αὐτά μᾶς ἔχουν δώσει ἓνα νέον τρόπον ὑπολογισμοῦ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου· δυνατὸς ὅμως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καταμετροῦν εἶναι μὴ ἀπλοῦς ἀπλοῦς λειτουργία. Ἡ διάνοια πρὸς

Τα λαχανικά

και η ιστορία τους

Το λάχανο θεωρήθηκε θεός και λατρεύτηκε από τους αρχαίους Αιγύπτιους. Το έστειλαν βωμούς και το έδωσαν τιμητική θέση στο τραπέζι. Οι Έλληνες και οι Ρω-

μαίοι είχαν τη γνώμη ότι τους προφύλαγε από το μεθύσι. Ο Κάτων Ισχυρίζεται ότι ακριβώς επειδή έτρωγαν λάχανα οι Ρωμαίοι, δεν είχαν ανάγκη από γιατρούς για 600 χρόνια.

♦ Για τα κουνουπίδια λένε ότι ήρθαν από την Κύπρο, στα 1605 περίπου, και τα μπρόκολα εκατό χρόνια νεότερα.

♦ Τα μπιζέλια για αιώνες ήταν πολύ δημοφιλή λαχανικά. Οι Ρωμαίοι συνήθιζαν να πουλάνε στραγάλια στο θέατρο και στον Ιππόδρομο, και τα θεωρούσαν σπουδαία λιχουδιά!

♦ Ο Μέγας Άλέξανδρος θεωρείται ο πρώτος που έφερε τα φασόλια στην Ευρώπη. Ένω βρισκόταν στις Ινδίες, λένε, ανακάλυψε έναν αγρό με φασόλια, και καθώς δεν είχε ξαναδεί πριν αυτό το φυτό, διάταξε να του το μαγειρέψουν. Τόσο πολύ ευχαριστήθηκε με το αποτέλεσμα της μαγειρικής, ώστε έστειλε το φυτό στη Μακεδονία.

♦ Οι Ρωμαίοι καλλιεργούσαν τα σπαράγγια με τόσο επιτυχία που λέγεται ότι τα κοτσάνια τους ζύγιζαν 3 λίβρες το καθένα και ότι τα σπαράγγια της Αφρικής είχαν τουλάχιστον 4 μέτρα μήκος. Αν και τόσο μεγάλα, έβραζαν πολύ γρήγορα και απ' αυτό προήλθε η έκφραση «Ψήνεται πιο γρήγορα κι απ' το σπαράγγι».

♦ Τα κρομμύδια ήρθαν για πρώτη φορά από την Αίγυπτο όπου θρησκευτικοί λόγοι απαγόρευαν στους Αιγύπτιους να τα τρώνε. Οι Έλληνες πάλι τα έτρωγαν πολύ, πιστεύοντας ότι αυξάνουν το πολεμικό μένος των ανδρών. Μια άλλη περιέργη πεποίθηση ήταν ότι αν ένας άνδρας έτρωγε κάθε πρωί πριν από το πρόγευμά του φρέσκα κρομμύδια και μέλι θα γινόταν δυνατός και γερός.

♦ Οι αρχαίοι φοβόντουσαν το πράσο σαν τρομερή θεότητα, αλλά αυτό δεν εμπόδιζε τους Έλληνες να το θεωρούν θεραπευτικό φάρμακο για πολλές αρρώστιες. Υπάρχει μια παράδοση που λέει πως, αν βάλει κανείς μέσα σ' ένα κομμάτι βαμβάκι τόσους πρασόσπορους όσους μπορεί να πάρη με τα τρία μόνο δάκτυλα, τους καταχώση κάτω από λίπασμα και τους ποτίξη προσεκτικά, θα συγχωνευθούν σ' ένα σπόρο και θα δώσουν τσιλικά ένα πράσο γιγαντιαίων διαστάσεων.

♦ Το σπανάκι το έλεγαν άλλοτε 'Ισπανικό χόρτο, γιατί πίστευαν ότι είχε έρθει από την Ισπανία. Στην πραγματικότητα όμως ήρθε από την Περού.

ΕΡΑΝΙΣΜΑΤΑ

Ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας δὲν ἀπέλιπε τὸν ἑλληνισμόν γιατί τὸ Εἰκοσιένα: κινήματα στήν Ἠπειρό, στήν Θεσσαλία, στήν Κρήτη, σέ ὅλους τοὺς Ἑλληνικοὺς τόπους πού ἦσαν ἀκόμη ὑπόδουλοι φανερώσαν πόσο ἦταν πάντοτε ἀντιπῶν τὸ Ἑλληνικὸ φρόνημα. Ἀλλὰ μέσα σὲ τὴν ἐνταῖξη αὐτὴν συναγερμοί, οἱ Ἕλληνες ἐκτίσαν τὸν τρόπο νὰ διεξάγουν, οἱ ἡ ἐπιδίωξη τῆς ἐλευθερίας ἦταν γι' αὐτοὺς ἰδανικὴ ζωὴ καὶ ἐκ μονάχα ἐκφραση τῆς λαχτάρας γιὰ τὴν ἐθνικὴ τους ἀποκατάσταση. Ὅπου σὲν κόσμο, ὑπῆρχε δίκαιος ἀγώνας, ἐκεῖ βρισκόμασταν καὶ Ἕλληνες νὰ πολεμοῦν. Ἐτοί καὶ στὰ 1870, σὲν Γαλλογερμανικὸ πόλεμο, πολλοὶ Ἕλληνες ὁλοφάντο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα νὰ καταταχθοῦν ἐθελοντικὰ σὲν Γαλλικὸ στρατῷ. Ἐνός ἀπ' αὐτούς, ὁ λοχίας τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ Ἀλέξανδρος Ἀλεξάνδρου δημοσιεύει τὸν ἐπόμενον χροῖο τὰ πολεμικά του Ἀπομνημονεύματα. Ἀφιέλια, ἑλληρικὴ καὶ ἀπλότητα τὰ χαρακτηρισμοὶ καὶ τοὺς δίνον μὴ ἰδιαίτερη χάρι. Ἀφοῦ διηγῆθῃ ὁ Ἀλεξάνδρου πῶς ἔφυγε κρυφὰ μὲ τοὺς συντρόφους του ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, περιγράφει τὴν ἀφιξὴ τους στὴ Μασσαλία:

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ ΜΕΤΑΒΑΝΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ
ΓΑΛΛΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΤΟΥ 1870
ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΚΟΠΕΥΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ
ΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΩΝ

ΥΠΟ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Φ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ἐπιλοχίου τοῦ Ἑλληνικοῦ Πεζικοῦ
καὶ τούτου ἐθελοντοῦ ἐν τῷ αὐτῷ Συντάγματι

Ητον ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἐπεσκηπτόμεθα Εὐρωταϊκὴν καὶ μάλιστα τόσο ἐπίσημον διὰ τε τοὺς ἐμπορικοὺς λιμένας καὶ τὸ ἐμπόριόν τῆς πόλιν. Ἡ Μασσαλία εἶναι μία τῶν πλουσιωτέρων τῆς Γαλλίας πόλεων ἔχουσα πλέον τῶν τετρακοσίων χιλιάδων κατοίκους.

Αἱ πελώριαι οἰκοδομαὶ αὐτῆς ἐξ ἐνός καὶ ἡ κινήσεις τῆς εἰς τὸ ἐμπόριον ἐργαζομένης ἀνθρωπότητος ἐξ ἄλλου εἶναι οἱ εὐγλωττότεροι μάρτυρες τοῦ εἰσερχομένου ἐκείσε καὶ ἐξερχομένου θησαυροῦ. Ἀλλ' ὅποια μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Ἀθηνῶν διαφορά! Ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει οὔτε

τὸ ἥσυχον καὶ εὐάερον τῶν Ἀθηναϊκῶν εὐρυαγυῶν ὁδῶν, οὔτε τὸ κομψὸν καὶ χάριεν τῶν οἰκοδομῶν μας, οὔτε ἡ ἑξωτερικὴ αὐτῶν καλὴ θέα καὶ διάθεσις καὶ εὐρυθμία, οὔτε ἡ ἐσωτερικὴ ἁρμονικὴ σύμμετρος διαίρεσις. Καθ' ὅλου δ' εἰπεῖν οἰκοδομαὶ ἑξαρετικῆς καλλονῆς οἶαι αἱ τῶν Ἀθηνῶν οὐδαμοῦ τῶν ἀς διήλθομεν πόλεων τῆς Γαλλίας ὑπάρχουσιν.

Ἀμα τῇ ἐξόδῳ μας ἐπορεύθημεν δι' ὁχημάτων εἰς τὸ ἀριστερόθεν τῆς Πλατείας τοῦ θεάτρου κείμενον ξενοδοχεῖον «Hôtel de Marseille» ὄθεν, εὐπρεπῶς ἐνδυσθέντες, ἐξήλθομεν καὶ μετέβημεν εἰς τὸν Caffè Turc, τὸ πολυτελέστερον καὶ κομψότερον τῆς Μασσαλίας καφενεῖον. Ἡ συνοδεία μας συνέκειτο ἐκ δέκα ἀνδρῶν, φερόντων ἀπάντων τὰς στρατιωτικὰς στολὰς, ἡτοῦ τοῦ Πεζικοῦ, Ἱππικοῦ, Πυροβολικοῦ καὶ τῶν φουσταναλλοφόρων εὐζώνων, ἐν ᾧ δὲ διηροχόμεθα τὰς ὁδοὺς οἱ Μασσαλιῶται ἔκαμνον μέωπον πρὸς ἡμᾶς προσηλοῦντες μετ' ἄκρας περιεργείας τὰ βλέμματα, ἐφ' ὅσον δ' ἐβαίνομεν ἡ προσοχὴ τῶν ἐδιπλαιοῦτο, οἱ δὲ μᾶλλον περιεργοὶ ἤρξαντο ἀκούθοντες ἡμᾶς· εἰσῆλθομεν εἰς τὸ καφενεῖον καὶ ἐκ τῶν περιέργων οἱ μὲν εἰσῆλθον κατόπιν μας, οἱ δὲ καὶ θυρίδων. Μετ' ὀλίγον δὲ ὅταν ἐξήλθομεν ὅπως περιηγηθῶμεν τὴν πόλιν πάραυτα ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ἄλλοι μὲν ἴσταντο ἄλλοι δὲ ἐκ τῶν πλησίων μας μετ' ἀπληστου περιεργείας παρατηροῦντες ἡμᾶς καὶ ἐρωτῶντες τίνας ἐθνούς εἰμεθα. Τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος μας ἐγένετο ἐν ἀκαρπείᾳ γνωστὸν καὶ τότε οὐδὲν ἄλλο ἤκούετο εἰμὴ ἡ λέξις Grec Grec Γραικοὺς οἰνοῖ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως ἐκφερομένη, τοῦ δὲ πλήθους ἡ συσώρευσις δλονὲν ἐπετίθεντο διακοπτομένης μάλιστα τῆς πορείας μας! Τοιοῦτοτρόπως ὁ περίπατός μας κατέστη ὀχληρὸς διὸ καὶ ἐστάθημεν ὀλίγον, ἀλλὰ τότε ἐκυκλώθημεν ἀπανταχόθεν ὑπὸ τῶν πε-

ριέργων καὶ ὁ κατ' ἀρχὰς μικρὸς κύκλος ἐγένετο μεγαλειότερος, τῶν μὲν συναθροισμένων ἐπὶ τῶν δὲ, τῶν δὲ μακρόθεν ὁρῶντων τὴν συσώρευσιν καὶ τρεχόντων καὶ τούτων πρὸς τὰ ἐκεῖ ἂν δὲ εἶχομεν τὴν ὑπομονὴν νὰ μένωμεν οὕτως ἰστάμενοι ἀγνοοῦμεν ἀληθῶς εἰς πόσον ἀριθμὸν θὰ συνεποσοῦτο τὸ φιλοπερίερον πλήθος. Πρὸ παντὸς ὁμοῦ ἄλλου, ὁ φουσταναλλοφόρος ἐπιλοχίας τῶν Εὐζώνων Μεγαλόφωνος Ἀντώνιος ἦτο τὸ μᾶλλον εἰς αὐτοὺς περιέργων ἀντικείμενον! Τὸ ἐνδυμα αὐτοῦ τὸ πολυχρὸν καὶ πολυλόγον μετὰ τόσης ἑλληνικῆς κομψότητος καὶ χάριτος (μὲ τὸ Ἑλληνικὸν κόκκινον καὶ Νταϊλί) φορούμενον ἐπροξέει εἰς αὐτοὺς εἰκόνα πρωτοφανῆ καὶ οὐ μικρὰς περιεργείας ἀξίαν· αἱ γυναῖκες ἰδίως, αἱ ὁποῖαι ὡς πρὸς τὴν περιεργίαν ὑπερτερῶσι τοὺς ἄνδρας, ἔψαυον οὐδὲν καὶ διὰ τῶν χειρῶν. Ἐν τούτοις μέχρι τῆς ἐσπέρας εἰς οἰονδήποτε καὶ ἂν μετεβαίνομεν μέρος, ἀπ' ὅπου καὶ ἂν διηροχόμεθα, τὸ πλήθος ὅλον κατελαμβάνετο ὑπὸ τῆς αὐτῆς περιεργείας καὶ συσσωρευόμενον ἐνίοτε μᾶς παρεῖχε δυσκολίαν κατὰ τὸ βάδισμα. Οἱ ἀγνοοῦντες τὸν τόπον μας καὶ συγχρόνως τῆς φουσταναλλίας τὸ ἐνδυμα ἀπεκάλουν αὐτὸν ἄλλοτε μὲν Cantinier ἐνὸς στρατοῦ, ἄλλοτε δὲ Τοῦρκον, Μπαλαρίνον, Ἰσπανόν (II) καὶ τὴν ἐσπέραν δὲ ἀφισχέντος καὶ τοῦ ἀποπλοίου τῆς εταιρίας Marc Fraissinet ἀπεβιβάζοντες καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἐκ Πειραιῶς ἀναχωρήσαντες ἐθέλοντες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ δέκα ἑτεροὶ στρατιωτικοὶ ἐν οἷς καὶ ἑτεροὶ φουσταναλλοφόροι τῶν εὐζώνων ἐπιλοχίας Χρ. Μημίκος ὁσούτως κομψότατος ἐνδεδυμένος μετὰ κομψοῦ ἐπικρύπτου ὁπλαίου καὶ ἡμεροῦ ἀπαστραπτοῦτος ἐκ τῆς καθαριότητος. Οἱ οἱ κατῴκησαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεσημβρίας.

Ὁ Γαλλικὸς λαὸς εἶναι, δύναιτο εἰπεῖν, ὁ περιεργότερος τῆς Εὐρώπης· καὶ τὸ μᾶλλον ἀνάξιον προσο-

χης πράγμα έχει την υπομονήν να τὸ θεωρεῖ ἐπὶ δολοκλήρους ὥρας. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ φουστανέλλα δικαίως ἐπέσυρε τὴν περιέργειαν τῶν μὴ εἰδότων αὐτήν, ἀλλὰ τοῦτο ἦτο περιέργεια μιάς ὥρας, μιάς ἡμέρας, πλὴν καθ' ὅλην τὴν διαμονήν μας αὕτη ἐξηκολούθει ἐπιτεινομένη.

Ἐνταῦθα τὸ μόνον ὅπερ ἐνεποίει ἡμῖν ἀπεριόριστον εὐχαρίστησιν ἦτο τὸ εἰς ὅλων τῶν Γάλλων τὰ πρόσωπα, ὁσάκις μᾶς ἔβλεπον, ἐζωγραφημένον φιλόφρον καὶ εὐχαριῆθος δι' οὗ ἐξέφραζον τὴν μεγάλην αὐτῶν εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἐκεῖ μεταβάσιν μας. Ὅσους δὲ συνέβη νὰ πλησιάσωμεν οικειότερον, ὁμολογοῦμεν ὅτι ἐτύχουμεν τῶν εὐγενεστάτων περικοιήσεων καὶ φιλοφρονήσεων ἐξ αὐτῶν.

Η Μασσαλία τότε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1870 εὕρισκετο εἰς σπουδαιοτάτην κίνησιν, ταραχὴν καὶ ἀναβρασμόν ἐπικινδύνον τόσοσιν ἐκ τοῦ ἐκ διαφόρων μερῶν συρρεῦσαντος πλήθους, καὶ ἰδίως κοινῶν γυναικῶν, ὅσων καὶ ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας τῶν ἐπιτοπίων πατριῶν τῶν κομμάτων καὶ τῶν διαιρέσεων αὐτῶν. Ὁ Λέων Γαμβέττα εἶχε τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ ἐν Τούρ, ὅθεν ὁ ἔκτακτος αὐτοῦ νοῦς ἐδιοικεῖ ἐν τῇ ἀνωμάλῳ ἐκείνῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων τὴν Γαλλίαν, ὡς κύριον αὐτοῦ μέλημα ἔχων νὰ ὀπλίῃ καὶ νὰ παρτάξῃ εἰς στρατιὰς συμπαντα τὸν γαλλικὸν λαόν, δι' οὗ ἐμελέτα νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῶν Παρισίων καὶ διαλύσῃ τὸν σιδηροὺν αὐτῶν ἀποκλεισμόν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Ἡ δὲ κυρίως στρατιὰ συνεκροτεῖτο παρὰ τὸν Λεῖγγρα ποταμὸν πρὸς Ὀρλεάνς ἡ Μασσαλία λοιπὸν ὤφειλε ν' ἀποστείλῃ εἰς τὰ διάφορα στρατόπεδα τεσσαράκοντα χιλιάδας στρατῶν ὅθεν καὶ οἱ πολῖται αὐτῆς ἐξησκοῦντο νυχθεμεροῦν εἰς τὰ ὅπλα ἔθελονταὶ δὲ ἀφικνοῦντο ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν, ἐκτὸς τῶν Τούρκων μόνων, καθ' ἑκάστην καὶ ἀπεστέλλοντο εἰς τὰ Βόσγια ὑπὸ τὸν Γαριβάλδην.

Οἱ Γάλλοι τότε διετέλουν ἐν ἀκράτῳ ἐνθουσιασμῳ καὶ εἰς ὅλων τὰ στόματα οὐδὲν ἄλλο ἤκούετο εἰμὴ τὸ *Vive la république*, καὶ ἡ Μασσαλιώτις Θεοῦρις ᾧδῃ ἀδομένη παρ' ὅλων. Τὰ ᾠδὶκα καφωπεύετα (*Cafés chantants*), αἱ λέσχαί, τὸ μέγα πρότυπον ᾠδῶν καὶ θεατρικῶν καφενείων (*ἀλκαζάρ*), τὰ θέατρα, τὰ ᾠθεῖα, κλπ. ἤρχιζον τὰς παραστάσεις ἀφ' οὗ πρώτον ἡ Μασσαλιώτις ἐτραγουδεῖτο ὑφ' οἷας δῆποτε αἰδοῦς κρατούσης τὴν γαλλικὴν σημαίαν, κατὰ δὲ τὴν στεροφὴν *Marchons, marchons*, ὡς ἐν χορῷ συνάδουσιν αὐτὴν ἅπαν τὸ πλήθος τῶν θεατῶν ᾗδόντων δέξας καὶ βροντιδῶς.

Ἐσπέραν τινὰ εἰχομεν μεταβῆτες εἰς τὸ *Caffé chantant* ὅπου ἐνέα Γαλλίδες διαδοχικῶς ἐτραγουδοῦν, ἐξ αἰφνης μετὰ τὸ τέλος παραστάσεως τινος, ἡ ἀρχήστρα ἀρχεται παιανίζουσα τὸ ἑλληνικὸν ἐθνικὸν ἡμῶν ᾠσμα «ὦ λυγερόν καὶ κοπετόν σπαθί μου!» ἐν ᾧ δὲ ἐκκληκτοὶ ἤκούμεν τὸ ᾠσμα τοῦτο βλέπομεν νέαν τινὰ αἰοδόν, χρυσὴν Ἀφροδίτην, φέρουσαν κυανόλευκον μεγαλοπρεπὴ ταῖναιαν κρεμασμένην ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω τοῦ σώματος τῆς, κρατοῦσαν δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὠραιότατην ἑλληνικὴν σημαίαν, ἀφ' οὗ δὲ προέβη δρομαῖος ἐστᾶθῃ εἰς τὸ κέντρον κατ' ἐμπροσθεν τῆς ἀρχήστρας καὶ εἰτα δὲ χαιρετήσασα διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς χαριεστάτης ἤρξατο ᾄδουσα λίαν ἐπιτυχῶς καὶ εἰς προφορὰν ἑλληνικὴν τὸ ᾠσμα μας τοῦτο! Ὅτε δὲ ἐπέρηνεν αὐτὸ ὑψώσεν εὐγενῶς τὴν σημαίαν καὶ ἀνεφώνησεν *Ζήτω ἡ Ἑλλάς! Ζήτω ὁ Γεώργιος Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων!* στρέψασα δὲ δι' ὑπερῷον κινήσεως τὴν σημαίαν ἀπεχώρησεν εἰς Σκηνὴν, ἐν ᾧ ἡμεῖς φρενιῶντες ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μας μανιωδῶς ἐχειροκροτοῦμεν καὶ μεθ' ὧν σύμπαν τὸ πλήθος τῶν Γάλλων θεατῶν.

Τὴν ἐπομένην ἑσπέραν μετέβημεν εἰς τὴν λέσχην (*casino*) εἰς ἣν ἐτέρα παρὰστασις ἑλληνικῆς ὑποθέσεως ἐλάμβανε χώραν, αὕτη δὲ ἦτον ἡ

Σαπφὼ ἡ Λεσβιάς, ἥτις ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἑσπέρας ἐπανεληφθῇ.

Ἡμέραν τινὰ ἡμεθα πλεόν τῶν δέκα ὑπαξιωματικοὶ οἱ διηρχόμεθα ἐπὶ τινος ὁδοῦ δεξιόθεν τῆς ὁδοῦ τῆς Παραδεισίου, ἐξ αἰφνης εἰς ἐξ ἐξ ἡμῶν ὑψώσας τὴν κεφαλὴν ἀνεφώνησαν *Ἑλληνική Σημαία!* Ὅλων τὰ βλέμματα τότε ὑψώθησαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ πράγματι σημαία ἑλληνικὴ μεγαλοπρεπὴς ὑπερῷον ἱστοῦ ἐκυμαίνετο ἐπὶ τινος μεγάλου ἐξώστου. Ἦτο τὸ Ἑλληνικόν. Προξενεῖον! ὑψώσαντες λοιπὸν τὰς χεῖρας ἀπεδώκαμεν αὐτῇ στρατιωτικὸν χαιρετισμὸν καὶ ἀπήλθομεν!

Τίς Ἑλλήν δὲν ἀγάλλεται ὁπότεν μακρὰν τῆς πατρίδος του εὐρισκόμενος ὁρᾷ τὸ προσφύροιστον καὶ ἱερωτάτον τῆς πατρίδος του σύμβολον δεικνύνον διὰ τῶν χρωμάτων αὐτοῦ τὴν μεγάλην ἐθνικότητα εἰς ἣν ἀνήκει; Ὅπότεν μεταβαίνοντες εἰς τὴν παραλίαν τῆς συνοικίας τῶν Καταλάνων, πλησίον τῆς ὁποίας σώζεται ἡδὴ τὸ οἶκημα τῆς μυθιστορουμένης ὑπὸ τοῦ Δουμᾶ Μερσεδῆς κόμητος Μόνες Χρίστου, ἡσθα νόμισθα ἑαυτοὺς πλήρεις ἀγαλλιάσεως καὶ ἠθικῆς εὐτυχίας βλέποντας εἰσπλέοντα καὶ ἐκπλέοντα καθ' ἑκάστην τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς τοὺς λιμένας τῆς Μασσαλίας καὶ ἔχοντα τὴν κυανόλευκον σημαίαν τῆς πατρίδος μας κυματίζουσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ἱστῶν! ὧ δὲν ὑπάρχει ὠραιότερα σημαία εἰς τὴν ὑφήλιον! τὰ δύο ὑψηλότερα καὶ ἐπισημότερα τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπότητος χρώματα, τὸ λευκὸν καὶ τὸ κυανόν τοῦ οὐρανοῦ, ὑπάρχουσιν ἀδελφωμένα καὶ συννημένα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὸ Σύμβολον! Εἰς ὅλα πρῶτα εἰς πατρίδας μας, ἀλλ' ἡδὴ εἰς αἰκὴν δυστυχῆς!

Ἄλλοτε πάλιν πορευόμενοι πρὸς τὸν λιμένα τῶν ἀεροπλοίων διηρχόμεθα τὴν Πύλιν τοῦ Δημοσχείου, πέρα τῆς ὁποίας ὁμιλοὶ ἀξιωματικῶν τῆς ἐθνοφυλακῆς *garde mobile* ἦσαν συνομίλῳντες· ἐξ αὐτῶν μᾶς

ἐπλησίασαν τινες καὶ μᾶς παρακάλουν νὰ πορευθῶμεν μετ' αὐτῶν εἰς τὴν παρακείμενον καφενεῖον, εἰς ὃ μεταβάντες ἐτύχομεν ἐνθέρμων περιποιήσεων καὶ ζωηρῶν προποσῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος μας· οἱ παρακαθήμενοι ἐφθάρουν τοὺς εἰςκοιν, ἐν οἷς ἦσαν καὶ δύο ἀνώτεροι ἀξιωματικοί, ἐκ τούτων πολλοὶ μᾶς ἐδεξιώθησαν καὶ μᾶς ἐσφιγξαν τὰς χεῖρας λέγοντες ἡμῖν μετὰ συγκινήσεως καὶ ἐπὶ λόγῳ τιμῆς—*parole d'honneur*—ὅτι εἰς πρώτῃν ἀνάγκην τῆς Ἑλλάδος θὰ σπεύσωσι πρῶτοι νὰ ἀποθάνωσιν ὑπὲρ ἡμῶν! Τοιαύτην πρόθεσιν χιλιάδες Γάλλων διαφόρων τάξεων ἐδήλωσαν ἡμῖν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Γαλλίᾳ διαμονῆς μας.

Ὅλαι αἱ περιστάσεις αὗται κατενθουσίαν ἡμᾶς, ἰδίως ὁπότεν τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος μας ἐπροφέρετο μετ' ἐπαίνων καὶ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἀρχαίου ἐνθουσιασμοῦ εἰς τῶν Γάλλων τὰ στόματα. Ἰδίως δὲ ὁσάκις ἐξυμνεῖτο ἡ Ἑλλάς ὡς διὰ τυραννικῆς σάλπιγγος ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ τύπου, ἐξ οὗ ἄλλοτε πικραὶ ὕβρεις καὶ θορυβεῖαι ἐπικροῖσι ἐξηκοντίζοντο συνεχῶς καθ' ἡμῶν, καὶ ἐπληγῶν τὴν καρδίαν παντός Ἑλλήνος πονούντος τὴν πατρίδα του.

Στὸ ἀπόσπασμα ποὺ ἀκολουθεῖ, ἔχουμε τὴν πρώτην νυχτερινὴν φωνή. Οἱ Ἕλληνες ὑπαξιωματικοὶ εἶχαν ζητήσῃ νὰ ὑπηρετήσουν σὺν ἀπλοῖς στρατιώταις. Μῆσα σὴ γαλήνη τῆς νύχτας ἡ σκῆπη ξαναγυρίζει ὑπερῷον τὴν πατρίδα:

Τὴν ἑσπέραν διωρίσθημεν σκοποὶ τῆς τῆς πέριξ τοῦ χωρίου ὁδοῦς καὶ εἰς μακροσυνέσεις διαφόρους ἀποστάσεις ἐφρουρούσαμεν κατὰ πρώτην φωνὴν ἐν Γαλλίᾳ! Ἐνταῦθα πρῶτην φωνὴν ἐξ ἡμῶν ἀρχίζαμεν ἐκ τὸ πλείστον ἐξ ἡμῶν ἀρχίζαμεν ἐκ νέου ὑπηρετοῦν ἢ ἐν Ἑλλάδι καθὼς εἰχομεν ἀπομάθει ἐν Ἑλλάδι καθὼς ὑπαξιωματικοὶ ἀλλ' ἀνεξαιρέτως διαβίσαμεν ἀνευ διακρίσεως ἀξιωματικῶν καὶ χωρὶς προσωποληψίας ὅλα τὰ στρατιωτικὰ βᾶθη καὶ ἀπαντες ἡ

μεθα ἴσοι, ἥτοι ἅπλοι ὀπλίται. Οὐ-
τω δὲ σκοποὶ ὄντες ἀνελογίζομεθα
τὴν ὁποῖαν ἐκτελούμεν ἐν Ἑλλάδι
φρουρῶν ὅτε ἡμεθα στρατιῶται.
Ἀλλὰ ποία διαφορά! Τότε ἡμεθα
ἐν τῇ πατρίδι μας ἐν καιρῷ εἰρήνης
ἐντὸς φυλακείων μετὰ θερμοστῶν
εἰς ὅλως διάφορον εὐθύνην ὑποκεί-
μενοι καὶ τέλος εἰς τὸ κλίμα τῆς
γεννήσεώς μας· τώρα ὁμως εἰς χώ-
ραν ξένην εἰς τόπον ἀγνωστον ἐντὸς
τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο ἡμῖν ἐν τῇ ὥρᾳ
ἐκείνῃ τοῦ χειμῶνος ὅτι τὸ ἱσχυρό-
τερον ψυχὸς τῆς γῆς εἶχεν τὴν διαρ-
κὴ κατοικίαν του, ὑπάρχοντες μεγί-
στην εὐθύνην καὶ ὑπὸ ἀένασον κίνδυ-
νον! Ἀλλ' ὁποία ὑψίστη τιμὴ δι' ἡ-
μᾶς διὰ τὴν φρουρήσιν μας ἐκείνην!
Βηματίζοντες τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ πε-
λοῦ οὐδόλως ὑποσυνόμεθα τὴν ἀπο-
πάγωνσιν τῶν ποδῶν μας καὶ τὴν εἰς
κρύσταλλον μεταβαλλομένην πνοὴν
μας ἐπὶ τοῦ πάγωνος ἡμῶν ἐκ τοῦ
ἀφορήτου ψύχους, διότι ὁ νοῦς μας
ἐπληροῦτο σκέψεων καὶ ἐνομιζομεν
ἐσαυτοὺς ἡτατημένους ὅτι ἡ Γαλλία
ἦτον ἡττημένη καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες
ἐφρούρου γαλλικὰ σώματα ἐπὶ τῆς
γῆς ταύτης ἀποδίδοντες φόρον εὐ-
γνωμοσύνης!

Οὕτω καὶ ἐγὼ νύκτα τινὰ φρου-
ρῶν καὶ εἰς σκέψεις τοιαύτας καὶ
ρεμβασμοὺς βεβυθισμένος ἀνένηψα
ὅταν ὁ παρακείμενος φρουρὸς Γάλ-
λος σκοπευτὴς ἐλθὼν μοὶ ὠμίλησε
διαφόρους λέξεις ὥς εὐθύς δὲν ἡδυ-
νήθην νὰ ἐννοήσω. Ὅποτε δ' ἐπα-
ναλαβὼν αὐτὰς καὶ ἀνατείνας τὴν
χεῖρά του μοὶ ἐδείκνυε τὴν ἐκ τῶν
νεφῶν προβαίνουσαν Σελήνην ἐννό-
ησα ὅτι μετὰ ἡμέτερον ἀν ἀποδίδω-
ν λατρείαν εἰς αὐτήν! Ὁ δὲ σκοπὸς
οὗτος κατέγχετο ἐκ τῶν ἀπωτέρων
μερῶν τῆς Νομανδίας παντελὸς ἄ-
γνωστων καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐπι-
κρατοῦν ἐν αὐτῇ θρησκεύμα.

Ἀκολουθεῖ ἡ πρώτη μάχη τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ ἐθελοντικοῦ σώματος. Οἱ
Ἕλληνες στρατιῶται δοῦνται:

Οἱ ἀνδρείως ἐντὸς τοῦ δάσου
μαχόμενοι σκοπεύται κυκλωθέν-

τες ἀπανταχόθεν ἐπυροβολοῦντο καθ' ὅ-
λας τὰς πλευρὰς καὶ ἔπιπτον φο-
νευμένοι καὶ αἰχμάλωτοι. Δύο λόχων
δύναμις κατεστράφη ἡ αἰχμαλωτισθῆ
ἐντὸς τοῦ δάσου, οἱ δὲ λοιποὶ ἄν-
δρες ἐφευγον δρομαίως ὑποχωροῦν-
τες πρὸς ἡμᾶς.

Ὁ στρατηγὸς διέταξε δύο ἐτέρους
λόχους νὰ σταματήσουν καὶ ὑπερα-
σίσουν τὰ ὑποχωροῦντα λείψανα
τῶν καταστραφέντων λόχων. Ἦδη
οἱ ἐχθροὶ ἦσαν κύριοι καθ' ὅλα τοῦ
χωρίου καὶ ἐξήρχοντο κατόπιν μας·
οἱ δύο οὗτοι λόχοι δὲν εἶχον ὥς οἱ
λοιποὶ ἐκλεκτοὺς ἄνδρας. Ὁ εἰς μά-
λιστα τῶν διοικητῶν αὐτῶν παρεκά-
λεσε τὸν ἡμέτερον λοχαγὸν νὰ τῷ ἀ-
φήσῃ πλοῖον τοῦ ὀλίγου Ἑλλήνας·
οὗτος δὲ ὄχι μόνον ἐνέδοκεν ἀλλὰ
καὶ ὁ ἴδιος ἔμεινε μεθ' ἡμῶν καὶ
πάραιτα ἐτάχθημεν εἰς πυκνὴν πα-
ράταξιν εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο πα-
ραταγμένων λόχων κενόν.

Τὸ λοιπὸν σὺνταγμα ὑπεχώρει
πλὴν ἀγγελιαφόρων τινῶν ἱππέων
διαταχθέντων νὰ παραμένωσιν ἐν
διαστάσει διπλοῦν ἡμῶν ἐν ᾧ δὲ ἡ-
μεῖς οὕτως ἱσταμένοι ἀναμέναντες
ἐπὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν ὑψώματος τὴν ἐμ-
φανίσιν τῶν Πρώσων, ἐξ αἰφνης
δωδεκάς πυροβόλων ἐκφυροσχορή-
σασα ἀνέτρεψεν ἐμπροσθεν καὶ
διπλοῦν ἡμῶν πᾶν τὸ προσταχθὲν διὰ
τῶν ἐκρηχθέντων βλημάτων καὶ
οἱ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων ἄν-
δρες τῶν δύο λόχων διαλύσαντες ἐν
ἄσπερ τὰς τάξεις τῶν ἑπεσον δι-
πλοῦν ἡμῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

Ἦτον ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἡμ-
εῖς εἰς μάχην ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἄφ' ἧς
ἐξήχητο ἡ τιμὴ τῆς πατρίδος
μας, ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπόληψις ἡμῶν εἰς
τὸ μέλλον παρὰ τῶν Γάλλων στρατι-
ῶν καὶ ἡ θέσις μας τὴν ὥραν ἐκεί-
νην ὅσον ἦτο κινδυνώδης ἐξ ἑνός,
τόσον ἐξ ἄλλου ἦτον ὑψηλὴ διότι μᾶς
ἔδιδε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀνυψώσωμεν
τὴν ἱστορουμένην περιφάνειάν τῶν πατέ-
ρων μας ἀνδρείων! Δεύτερος, τρίτος
καὶ τέταρτος κανονιοβολισμὸς ἐσφεν-
δόνισε διαδοχικῶς σωρεῖαν βλημάτων

καθ' ἡμῶν, ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ὁποι-
ων ἰδίως κατὰ τὴν στιγμήν τῆς
προσεγγίσεως τῶν δρομῶν ἡκού-
οντο παρ' ἀπάντων αἱ λέξεις «Ἀ-
νάνδρος ὅστις κινήθῃ! Μηδεὶς μὴ
κύψῃ! Ὅλοι ἐν παρατάξει! Κατενό-
διον εἰς τοὺς πεσόντας! Οἱ τῶν
γαλλικῶν λόχων στρατιῶται χωρὶς
νὰ σχηματίσωσι πλέον τὰς τάξεις
τῶν εἰς τὰς φοβεράς ἐκείνας ἐκρή-
ξεις καὶ ἐναντίον τῶν διαταγῶν τῶν
ἀνωτέρων ἐγράφησαν εἰς ἄσπερον
καὶ δρομαίαν ὑποχώρησιν, ἐν ᾧ συγ-
χρόνως δύο ἱππεῖς θερισθέντες ἐκ
τῶν δρομῶν ἔπεσαν ἐκτάδην μετὰ
τῶν ἱππῶν τῶν ἑξ ἡμῶν οὐδεὶς ἐ-
κινήθη, ὁ δὲ λοχαγὸς μας διπλοῦν
ἡμῶν ἱσταμένος οὐδὲν διέταττεν. Ἦ
θέσις μας ἦτο δεινотάτη, ἐγκατε-
λείφθημεν μόνον ἀπὸ στιγμῆς εἰς
στιγμὴν ἀναμένοντες τὸν θερι-
σμόν μας, καὶ οἱ Πρώσοι ἀκρο-
βολιστὰὶ φύγδην μίγδην ἀνήρχοντο
διπλοῦν τοῦ πρὸ ἡμῶν εἰς ἀπόστα-
σιν πεντακοσίων μέτρων ὑψώματος,
τοῦ πυκνοῦ φάλαγγος ἑλλημύρου τοῦ
πυκνοῦ πορευόμενου καὶ αὐτοὶ κατό-
πιν τῶν ἀκροβολιστῶν.

Τὴν ὥραν ἐκείνην τῇ πρωτοβου-
λίᾳ τοῦ εἰς τοιαύτας περιστάσεις πάν-
τοτε διαπρέποντος ἐπιλοχίου Ἰωάν-
νου Ζυγομαλά καὶ τοῦ ἐπιλοχίου Χρ.
Μημίκου ἀναφωνησάντων «Ἐμπρὸς
Ἕλληνες» ἐκινήθημεν ἅπαντες ἀλ-
λαλῶντες καὶ μεθ' ὅλης τῆς ταχύ-
τητος κρατοῦντες ἀνὰ χεῖρας τὰ
ἄλλα ὠρμήσαμεν ἐπὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν
ὑψώματος. Τὸ πᾶν τῶν πρωσικῶν
πυροβόλων ἐξηκολούθει καὶ ὁ λοχα-
γὸς μας μένων ἀκίνητος ἐπὶ τῆς θέ-
σεώς του ἀνεφώνει ὅλαις δυνάμεσι
«Ποὺ ὑπάγετε! Ἐπιστρέψατε ὅπισω!
Εὐθύνομαι περὶ τῆς ζωῆς σας!» κλπ.
Αἱ ἀλλιγενεῖς ἐσθμίνον ὑποχωρή-
σιν καὶ τρεῖς ἐκ τῶν ἡμετέρων μέ-
νοντες πάντοτε πλοῖον τοῦ λοχαγοῦ
ὡς γινώσκοντες ἄριστα τὴν γαλλι-
κὴν μετέδιδον τὰς διατάγας του καὶ
ἐφώνουν ὡσαύτως, νὰ ἐπιστρέψω-
μεν. Ἐνδῶσαντες τέλος εἰς τὸ ἀκα-
τάπανστον τῶν φωνῶν καὶ τῶν σαλ-
πίγγων ἀραιώσαμεν εἰς ἀκροβολι-

σμόν καὶ ὑποχωροῦντες ἤλθομεν
πλοῖον τοῦ λοχαγοῦ, ὅστις πάραιτα
διέταξε τὴν ἐξακολούθησιν εἰς ὑπο-
χωρήσεώς μας. Οἱ Πρώσοι ἀκρο-
βολιστὰὶ προβάλλαντες ἤρσαντο τοῦ
καθ' ἡμῶν πυρός, ἐν ᾧ, ἐάν δὲν ὑπε-
χωρούσαμεν, αἰφνιδίως θὰ συνην-
τώμεθα μετ' αὐτῶν εἰς ἀπόστασιν
δεκάδων βημάτων. Ὁ λοχαγὸς δια-
τάττει ἐν ἄσπερ μετῶπον πρὸς τὸν
ἐχθρόν, τὸ πᾶν ἐξακολουθεῖ ζωηρόν
καὶ σκευοφόροι τινὲς ἀναβαίνει τοῦ
ἡμετέρου συντάγματος αἰνίτες ἀπε-
λαιυνῶντο ἐγκαταλειφθεῖσαι σώζον-
ται τῇ ἡμετέρᾳ πρὸς τὸν ἐχθρόν
ἀντιστάσει.

Τὴν αὐτὴν ὥραν πρωσικὸν ἱππι-
κὸν ἐξήρχετο ἀριστερόθεν τοῦ χωρίου.
Ἦμεθα χαμένοι! Τὸ σὺνταγμα μας
οὐδαμῶς ἐφαίνετο! Ἐξ αἰφνης δε-
ξιόθεν ἡμῶν τὰ τέσσαρα συντάγματα
τοῦ γαλλικοῦ ἱππικοῦ, αἵτινα εἶχον
συναντήσῃ τὴν προηγουμένην, ἐφά-
νησαν ἐρχόμενα φαλαγγίδων κατ' ἱ-
λάς καὶ καλπάζοντα. Τοῦτο ἰδόντες
οἱ Πρώσοι ἐσταμάτησαν, πάραιτα
καὶ ἱππικὸν καὶ πεζικὸν διὰ σαλπι-
κῶν συγκεντρουμένα ὑπε-
σμάτων ταχῶς τὸ χωρίον μόνον τὸ
χώρον πρὸς τὸ χωρίον μόνον τὸ
πυροβολικόν των στρέψαν ἐπιλοδοῦναι
τὰς γαλλικὰς ἱππικὰς φάλαγγας δι' ὁ-
βουζίων, οἵτινες μετ' ὀλίγον ἐλόξευ-
σαν δεξιότερον καὶ ἡμεῖς πλέον εὐρι-
σκόμεθα ἐκτὸς κινδύνου. Φθάσαντες
πλοῖον ἀνεμομύλου, ἐγγὺς τοῦ ὁ-
ποίου τὸ σὺνταγμα μας ἐγκατέλειπε
δύο σκευοφόρους ἀμάξας, εἶδομεν ἐκ
τοῦ ὑψώματος τούτου τὸ σὺνταγμα
μας εἰς δίωρον σχεδὸν ἀπόστασιν
ἀκινήτων.

Ἐνταῦθα οἱ ὑποχωρήσαντες δύο
λόχοι ὡς καὶ τινες τῶν ἀγγελιοφό-
ρων ἐλθόντες ἀνήγγειλαν ὅτι οἱ Ἕλ-
ληνες ἅπαντες κατεστράφησαν, διότι
ληγες ἅπαντες ἐββαλοῦν ἰδίως τοῦτο)
(οἱ ἱππεῖς ἐββαλοῦν ἰδίως τοῦτο)
ὡρμήσαν κατὰ τῶν Πρώσων καὶ
δὲν ἐπανάλθον ὑποχωροῦντες ὁ στρα-
τεὺς ἐσπευσεν εἰς συνάσθησιν μας
τηγὸς ἐσπευσεν εἰς συνάσθησιν μας
καὶ ὁ λοχαγὸς πάραιτα εἶπεν αὐτῷ,
ὅτι εἰμεθα περιφνημοὶ στρατιῶται,
ὅτι ἐν ᾧ ἐγκατελείφθημεν παρὰ τῶν
ὅτι ἐν ᾧ ἐγκατελείφθημεν παρὰ τῶν

λοιπῶν λόγων καὶ ἄνευ ἄλλης ἐπικουρίας ἀντὶ τῆς ὑποχωρήσωμεν ὥρμησamen κατὰ τῆς πρωτοδικῆς κανονιστικῆς, οἱ ἀντεκρούσαμεν ἀπελπισμένως τοὺς Πρώσσους ἀκροβολιστὰς καὶ τέλος μετὰ δυσκολίας κατάρθωσε ν' ἀποτρέψῃ τὸν ὀλεθρὸν εἰς ὃν διὰ τοῦ ἀφρονος ἡρωϊσμοῦ μας ἐβαίναμεν προτροπὰς κλπ. Ὁ Διμάρτυρς τότε μετὰ τὴν εὐχαριστίαν τοῦ ἐκτελέσας τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων ἐκφράσας συγχρόνως τὰς εὐχαριστίας του. Ὅτε δὲ ἐφθάσαμεν τὸ παρατεταγμένον σύνταγμα μας ὁ λοχαγὸς Κασνὲρ προβάς εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἔκτου λόχου εἶπε, «Γάλλοι! Σήμερον νὰ λάβετε ὡς παράδειγμα ἀνδρείας τοὺς Ἑλλήνας κλπ.»

Ἄλλοι τινὲς ὅμως τοῦ συντάγματος μας καὶ πολλοὶ διεσκορπισμένοι ἐλευθέροι σκοπεύται καταλαμβάνοντες τοὺς χάνδακας καὶ τὰς πλείστας ἐξωτερικὰς οἰκίας ἀνεχάτισαν διὰ ζωηρῶν πυροβολισμῶν τὴν ἀρχικὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐτράπησαν καὶ οὗτοι εἰς ὑποχώρησιν ἐνεκα τῆς ἐντελούς φυγῆς τῆς ἐθνοφυλακῆς δι' ἣν ὑπέστησαν θραύσιν ἐκ τῆς ἐγγύτητος τῶν Πρώσων ἀκροβολιστῶν καὶ τῶν ὀπισθεν αὐτῶν φαλάγγων. Μετ' ὀλίγον ἀφεύκτως καταλαμβάνοντες τὸ Ἀλανσὼν, ἀλλὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην τρίτη γενική ἐκ μέρους τῶν ἀξιωματικῶν ἐγένετο ἀπόπειρα ὅπως ὀδηγήσωσιν εἰς τὴν μάχην τοὺς ἐθνοφυλάκας, ἀλλ' εἰς μάτην τὰ σάλπισματα, εἰς μάτην τὰ κτυπήματα καὶ οἱ σπαθισμοὶ καὶ εἰς μάτην αἱ φωναὶ καὶ οἱ ἐξορκισμοί! Τότε ὁ διοικητὴς τοῦ δευτέρου ἡμῶν συντάγματος διατάττει τοὺς Ἑλλήνας νὰ πυροβολήσωσιν κατὰ τῶν ἐθνοφυλάκων. Ὁ λοχίας Μπαλῖλης πυροβολεῖ εἰς τὸν ἀέρα πρὸς ἐκφοβῆσιν, ἀλλὰ ποία ταραχή! τὸ ὅπλον τοῦτο ἀκολουθεῖται παρ' ἄλλου, ὁ πυροβολισμὸς γενικεύεται μετὰ μᾶλλον ἄνευ λόγου, ὀλόκληρον τὸ

συνωθούμενον ἐκεῖνο πλῆθος πυροβολεῖ ἐμπρός, ὀπίσω, δεξιὰ, ἀριστερά, ἄνω καὶ κάτω, ἀδιακρίτως, αἱ σφαῖραι συρίζουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, οἱ ἀνερχόμενοι εἰσέει τὸ δυχύρωμα ἐπιπτον φονευόμενοι καὶ ἄλλοι ἐπληγόμενοι καὶ εἰς μάτην ἀπανταχόθεν ἐσαλπίζετο τὸ παύσατε πῦρ! Ὁ τρομερὸς οὗτος πυροβολισμὸς ἐτάραξε τοὺς προχωροῦντας ἐχθροὺς καὶ τότε πολλοὶ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἀναφανοῦσι καὶ σείουν τὰς σπάθας των: Ἐμπρός Ἑλληνες! En avant Grecs! En avant Hellènes! Καὶ ἐν ἀκαρπείᾳ ἀνερχόμεθα καὶ ὑπερηδῶμεν τὸ ὀχύρωμα, λαμβάνομεν ἀνὰ χεῖρας τὰ ὅπλα καὶ δρομαῖοι πορευόμεθα ἐν τῷ μέσῳ τῶν συρίζουσιν σφαιρῶν ἐκτὸς τῆς πόλεως. Τρεῖς ἑπικιοὶ ἀξιωματικοὶ γάλλοι μᾶς συνώδυσαν μέχρι τινὸς δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ ἐπανακάμψαντες πάλιν ἵνα παροτρύνωσι τὸν λοιπὸν στρατὸν.

Ἐνταῦθα ἡρχίσαντο ἰσχυρὸν πῦρ οἱ Πρώσσοι ἀκροβολιστὰς ἦσαν πρὸ ἡμῶν καὶ ὀπισθεν αὐτῶν παμμέλαιναι γερμανικαὶ φαλάγγες ἐπλήρουν τὴν πεδιάδα φοβερὰ ἐμβάλλουσαι πυρὰ. Οἱ γενναῖοι σκοπεύται ἀφικνοῦνται καὶ συγκεντρώνονται πλησίον μας, πῦρ ἀκράτητον ἀκαταπαύστως ἐνισχυόμενον ἀπετέλει ρολισμὸν συνεχῇ πῦρ δὲ τρομερὸν τοιοῦτον κατέκοπτε τὴν δεινροστοχίαν ἐφ' ἧς ἱστάμεθα καὶ κατέσκαπτε τοὺς χάνδακας ἀφ' ὧν ἐπυροβολοῦμεν καὶ μετὰ παρέλευσιν διώρον ζωηρὰς ἀντιστάσεως ἡ πάντῃ ἐκτεθειμένη πληθὺς τῶν Πρώσων ἀκροβολιστῶν ὑπεχώρει διαδοχικῶς ἀφ' οὗ ἐπὶ ὁλόκληρον ὥραν δὴν ἡδυνήθη νὰ κατεσχύσῃ τῶν πυκνῶν πυρῶν μας, καὶ μετ' ὀλίγον τέσσαρες φαλάγγες λοξεύσασαι κατέλαβον τὴν ὁδὸν τῆς Μά Μέρ, ἀλλὰ ἀκάκειτον ζωηρὸν ἀκούραστον πῦρ ἀνταχθὲν κατ' αὐτῶν τοὺς ἡνάγκασε ν' ἀναβάλωσι τὴν κυρίεισιν εἰς τὴν πόλεωσ καὶ μετ' ὀλίγον ὡς ἐκ τῆς προσεγγίσεως τοῦ σκότους ὑπεχώρουν 15 χιλιάδες Πρώσων εἰς τὰ παρακείμενα χωρία

ἐκ τῶν πυρῶν ὀλίγων ἐλευθέρων σκοπευτῶν!

Οἱ φονευθέντες δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ πληγωθέντες ἐκ τοῦ ἡμέτερου συντάγματος ἀνῆρχοντο εἰς 190 ἐν οἷς καὶ τέσσαρες ἀξιωματικοὶ μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ τρίτου λόχου, ὅστις ὑπερηγάπα τὸ σωματεῖον τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ ὁποίου ἡ κηδεῖα κατόπιν ἐγένετο λίαν μεγαλοπρεπεστάτη εἰς τὴν πόλιν Φρετέ Μανσέ, πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ τοῦ νεκροπομποῦ στρατοῦ τοῦ μακαρίτου ἦσαν τεταγμένοι τιμῆς χάριν οἱ Ἑλληνες. Οἱ φονευμένοι ἐπλήρουν τὴν ὁδὸν τοῦ Μάνς κατὰ τὸ διάστημα ὅπερ ἡμεῖς εἰχομεν διατρέξει καὶ τὸ πλείστον τῶν ἐθνοφυλάκων εἶχον ρίψει ἐπ' αὐτῆς σάκκους, βαλλισμοὺς, σκεπάσματα καὶ δεσμίδας φυσικῶν.

Τὸ δὲ πῦρ κατεσίγησε λίαν ἄργά καίτοι ἐπελθόντος τοῦ σκότους καὶ τελευταῖοι πάντων ὑπεχωρήσωμεν καὶ ἡμεῖς. Ἀριστερὰ μας οὐρανομήκεις φλόγες ἐφώτιζον τὴν πόλιν σύμπαν. Κατάστημα δὲ τι βυλίας ἐφέλασαν μετὰ τινων παρακειμένων οἰκῶν ὑπὸ ἐκρηχθέντων ὀβρυζῶν.

Ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν πόλιν τὸ πᾶν ἦτο εἰς κίνησιν καὶ ἐτοιμος σύμπας ὁ στρατὸς μας πρὸς ἀναχώρησιν. Οἱ Γάλλοι στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ ἀνὰ πᾶν βῆμα ἡμῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ κατὰ τὴν εἰσοδὸν μας εἰς τὰς στρατιωτικὰς λέσχας ἡ ἀλλὰ τοῦ ἐλάμβανον τὰς χεῖρας μας καὶ συνέχαιρον ἡμῖν διὰ τὴν ὁποίαν ἐδείξαμεν διαγωγὴν ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ.

τῇ καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐτέραν ἐν Βαρύς τοιαύτην ἐξαφράζοντο λίαν ὑπερβολικῶς ὑπὲρ ἡμῶν.

Εν τῇ πόλει Λιζιὲ δύο ἐκ τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν μετέβησαν πρὸς κατάλυσιν εἰς τὴν οἰκίαν ἐμποροράπτου τινός. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐνδύματα τῶν ἦσαν ρυπαρὰ καὶ λασπωμένα τοῖς εἶπεν οὗτος παρακλητικῶς τῷ τρόπῳ ἔάν εἶχον ἕτερα καθαρά νὰ τὰ φορέσωσιν, διότι τὴν ἐσπέραν θὰ τοῖς παρεχώρει ὠραιότατην κλίνην μετὰ πολυτελοῦς καὶ καθαρῆς στρωμνῆς. Ἀλλ' οὗτοι μὴ ἐνοήσαντες καθὼ ἀγνοοῦντες εἰσέει νὰ συνεννοῶνται καλῶς γαλλιστὶ παρεγγήγησαν τὴν ὁμιλίαν τοῦ ἐμποροράπτου τούτου καὶ ὑπέθεσαν ὅτι τοῖς ἔλεγε νὰ ἐκβάλωσι μὲν ἐκείνα τὰ ὅποια ἐφόρουν ρυπαρὰ ἐνδύματα, ὅπως τοῖς φιλοδώρησιν ἕτερα καινούρια ἐκ τῶν ἐν τῷ καταστήματι του ἐτοίμων! Ἐπομένως ὁ εἰς τούτων ἔλαγεν εἰς τὸν ἕτερον ν' ἀρχίσουν νὰ ἐκδύωνται διὰ νὰ φορέσωσι τὰ νέα! Ἀλλ' ὁ ἕτερος θεωρήσας φρόνιμον νὰ συνεννοηθῶσι καλλίτερον καὶ συγχρόνως ἐκφράσῃ τὰς πλήρεις εὐχαριστίας των, διότι ἤδη μόνον ἀπλῶς εὐχαριστοῦμεν! ἔλεγον, ἐξῆλθον καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψαν φέροντες ὡς διερχομένη τὸν Φιλώταν Ἰαχόμαχον ὅστις ἐξετάσας ἔμαθε τὰς διαθέσεις τοῦ ἐμποροράπτου, καὶ τότε ἡ παρεγγήγησι αὐτὴ ἐπρόκάλεσεν ἐκατέρωθεν ἀσβεστον ὀμηρικὸν γέλωτα!

Οὐίνσλων Τσῶρσιζ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΤΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

«ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ»

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΟ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΙΣ ΠΟΛΕΜΟΝ

(1918-1939).

Σελίδες 472 — Χάρται 2.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΟ ΛΥΚΑΥΓΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(1939-1940)

Σελίδες 400 — Χάρται 15.

Εκυκλοφόρησαν

εἰς ἑκδοσὶν συνήθη ἄδεται καὶ δεμένην ὥς καὶ εἰς ἑκδοσὶν
ἐπὶ καλοῦ χάρτου δεμένην.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙ' ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

ΙΚΑΡΟΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΒΟΥΛΗΣ 4-ΑΘΗΝΑΙ

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ο ΚΟΜΦΟΥΚΙΑΝΙΣΜΟΣ

καὶ οἱ ἀρετὲς τῆς μετριοπάθειας

Τοῦ ARTHUR WALEY

(Ὀμιλία στὸ B. B. C. 'Εκπομπὲς 'Εσωτερικοῦ)

Ὁ Ἀρθουρ Οὐάλεϋ ἦταν βοηθὸς στὸ
τμήμα Φυλάξεως Σχεδίων καὶ Σχε-
διασμάτων τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου.
Ἔχει γράψει τὰ βιβλία «Τρεῖς τρόποι
σκέψεως στὴν ἀρχαία Κίνα» (*Three
Ways of Thought in Ancient China*),
«Τὰ ἀνάλεκτα τοῦ Κομφουκίου» (*The
Analects of Confucius*), «Εἰσαγωγή
στὴ μελέτη τῆς Κινεζικῆς ζωγραφι-
κῆς» (*Introduction to the Study of
Chinese Painting*), «170 Κινεζικὰ ποιή-
ματα» (*170 Chinese Poems*) καὶ ἄλλα.

Ο Κομφουκισμός ἔχει τόσο
μακρὰ ἱστορία — ὁ Κομφού-
κιος ὑποτίθεται ὅτι γεννή-
θηκε κάπου 600 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ
Χριστὸ — ὥστε θὰ ἦσαν ἀδύνατο νὰ
ἐξετάσωμε σύντομα τὶς διαφορὲς φά-
σεις του. Θὰ πῶ πρῶτα λίγα λόγια
γιά τὸν ἴδιο τὸν Κομφούκιο· καὶ
ὕστερα θ' ἀσχοληθῶ μὲ μιὰ-δυὸ βα-
σικὲς θεωρίες, κοινὲς στὸν Κομφου-
κισμὸ ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Τὸν ἕκτο αἰῶνα π. Χ., ὅταν γεν-
νήθηκε ὁ Κομφούκιος, ἡ Κίνα
ἦταν χωρισμένη σὲ πολλὰ μικρὰ
κράτη. Τὸ Κράτος ὅπου γεννήθηκε
καὶ ἔζησε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς
ζωῆς του, λεγόταν Λου καὶ βρισκό-
ταν ἐκεῖ ὅπου σήμερα ἀπλώνεται τὸ
Νότιο τμήμα τῆς σημερινῆς ἐπαρ-
χίας Σαντούγκ, στὰ ἀνατολικά πα-
ράλια τῆς Κίνας. Τὸ ἐπάγγελμά του
ἦταν δάσκαλος· ἔδινε μαθήματα
στους γιουὺς τῶν εὐγενῶν, διδάσκον-

τάς τους πῶς νὰ φέρωνται στοὺς με-
γαλύτερους μέσα στὴν οἰκογενεὰ
τους καὶ στοὺς ἀνώτερους στὴ δημό-
σια ζωὴ· τοὺς γνῶριζε ἀκόμη μὲ
τοὺς πατροποράδοτους θεσμοὺς καὶ
τὶς ἱεροτελεστίες τοῦ Λου. Θὰ ἤθε-
λε πολὺ νὰ τοῦ εἶχαν δώσει μιὰ ὑ-
πεύθυνη θέση στὴν Αὐλὴ τοῦ Λου,
νὰ ἐπαιρνε μέρος στὴ διοίκηση τοῦ
μικροῦ δουκάτου. Ὡστόσο αὐτὴ τὴν
ἐύχην δὲν τὴν εἶχε καὶ γιὰ ὁρισμένα
χρόνια ταξίδεψε στὰ γειτονικά κρά-
τη, προσπαθώντας νὰ βρῇ ἓνα μο-
νάρχην νὰ ἐκτιμῇ τὴν ἀξία του.
Καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς 3-4 μαθητὲς
ποὺ εἶχε μαζί του, φαίνεται πῶς γε-
νικά δὲν τοὺς ὑποδέχονταν καὶ πολὺ
φιλικὰ καὶ κατὰ καιροὺς πέρασαν
μεγάλες στερήσεις· στὸ τέλος γύρισε
πίσω στὸ Λου, ὅπου καὶ πέθανε,
πάνω ἀπὸ 70 χρονῶν. Αὐτὰ εἶναι
πραγματικὰ ὅλα ὅσα ξέρουμε γιὰ τὴν
ζωὴ του. Ἀργότερα φυσικὰ διαφο-
ροὶ θρόνοι δέθηκαν μὲ τ' ὄνομά του·
τὸν παρουσιάζουν ὡς ὑπεράνθρωπον
σὲ κάθε του ἐκδήλωση, ὅταν ἓνα Σαμ-
ψὼν ποὺ θὰ μπορούσε ν' ἀνοίξῃ τὴν
Πύλη τῆς πόλης βγάζοντάς τιν ἀπὸ
τοὺς ἀρμούς της. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ
ὁ ἴδιος ἔλεγε ὅτι εἶχε, ἦταν μόνο
μιὰ ἀκούραστη προσπάθεια γιὰ τὴν
μάθηση καὶ ψυχραὶν ὑπόμνη· γιὰ
τὴν διδασκαλία. «Δὲν ἱσχυρίζομαι»
ἔλεγε, «ὅτι εἰμαι ἅγιος, οὔτε ἀκόμη
ἓνας πολὺ καλὸς ἄνθρωπος».

Ὁ κυριώτερος σκοπὸς τοῦ Κομ-
φουκίου ἦταν νὰ κἀνὲ τοὺς μαθη-

της διδασκαλίας του και δὲν τὸν ε-
χομε προσέξει ὅσο πρέπει.

Ἄραγε εἶναι σωστή ἡ ἰδέα ὅτι ὁ
Κομφουκιανισμὸς δὲν προσπάθησε
νὰ ἐξηγήσῃ τὸ σύμπαν; Ἰσως ν' ἀ-
ληθεύῃ γιὰ τὴν πρώτην του φάση,
ἀλλὰ γενικὰ δὲν εἶναι ὀρθή. Τὴν
πιδ ἐντατικὴν προσπάθεια πού ἔγινε
ὡς τώρα γιὰ νὰ δοθῇ μιὰ ἐξήγηση
τῆς ὑπόρξεως τοῦ κόσμου τῇ χρω-
στοῦμε σὲ ἓνα ὁπαδὸ τοῦ Κομφου-
κίου τὸν Τσου-Χσι, πού πέθανε 25
χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Ἅγιο Θωμᾶ
Ἀκβινάτη, δηλαδὴ στὰ 1200 μ. Χ.
Στὸ σύστημα τοῦ Τσου-Χσι δὲν ὑ-
πάρχει Θεός· ὑπάρχει ὁμοιωμὰ Ἀρ-
χή, πού τὴν ὀνομάζει Λι, καὶ βρι-
σκεται κάτω ἀπὸ κάθε τι, καὶ μόνο
ὅταν ἔρθουν σ' ἐπαφὴ μ' αὐτὴ τὴν
Ἀρχὴ οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ ὀ-
δηγηθοῦν σὲ ὀρθὰς πράξεις. Τὴν ἐ-
παφὴ αὕτη μπορεῖ νὰ τὴν ἀποκτήσῃ
ὁ ἄνθρωπος εἴτε μὲ τὴ θεώρηση
τῆς Ἀρχῆς αὐτῆς ὅπως ἐνσωματώνε-
ται στὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτὸ εἴτε μὲ
τὴ θεώρηση τῶν ἐξωτερικῶν πραγ-
μάτων, γιὰ νὰ μελετήσῃ σ' αὐτά, ὅχι
τὰ ἀτομικὰ τους γνωρίσματα, ἀλλὰ
τὴν κοσμικὴ Ἀρχὴ πού ἐνσωματώ-
νεται σ' αὐτά. Τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ με-
ταφυσικοῦ Κομφουκιανισμοῦ ἐπι-
κράτησε περίπου ὡς τὰ μέσα τοῦ
17ου αἰῶνα. Τότε φανερώθηκε μιὰ
Κομφουκιανὴ Σχολὴ πού θεωροῦσε

ὅτι οἱ ἰδέες γιὰ τὸ ἀπόλυτο γενικὰ
δὲν εἶχαν ἔννοια καὶ ζητοῦσε τὴν
ἐπάνοδο στὴν καθαρὴ ἠθικὴ πίστιν
τῶν πρώτων ἡμερῶν. Ὁ πρακτικὸς
καὶ ὄχι θεωρητικὸς αὐτὸς Κομφου-
κιανισμὸς εἶναι τὸ εἶδος πού ἐπιζεῖ
καὶ σήμερ' εἶναι πάρα πολὺ δύ-
σκολο νὰ βρῇ κανεὶς ἕναν Κινέζο,
ὅσο φανατικὸς κομφουκιανιστὴς καὶ
ἂν φαίνεται, πού νὰ μπορῇ νὰ
πῇ «ἐκ τοῦ προχείρου» πὼς φαντα-
ζόταν ὁ Τσου-Χσι ὅτι δημιουρ-
γήθηκε τὸ σύμπαν. Πραγματικὰ ὁ
Κομφουκιανισμὸς δὲν εἶναι τὸ ἐπί-
σημο δόγμα πού δέχτηκε ἡ Κουμιν-
τάνγκ, ἡ ὁργάνωση πού ἐδίωξε τοὺς
Μαντζού καὶ κυβερνᾷ σήμερ' τὴν
Κίνα. Πολλὰ ὅμως πολιτικὰ ἡγετικά
στελέχη καὶ ὑπάλληλοι (π. χ. ὁ δό-
κτωρ Τσενγκ σημερινὸς πρεσβευτὴς
τῆς Κίνας στὸ Λονδίνο) εἶναι φα-
νατικὸς κομφουκιανιστὴς.

Δὲν ἀνέφερα καθόλου τὴ λατρεία
τῶν προγόνων καὶ ἰσως νὰ φαντα-
σθῇτε ὅτι μ' αὐτὸν τὸν τρόπο παρε-
λειψα τὴ σημαντικότερη ἀποψη τοῦ
Κομφουκιανισμοῦ. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι
οἱ Κομφουκιανιστὲς ἀσκήσαν τὴ λα-
τρεία τῶν προγόνων, ὥστόσο ἡ λα-
τρεία αὕτη ὑπῆρχε 1.000 ἢ χιλιάδες
χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Κομφούκιο καὶ
νομίζω πὼς θὰ πρέπει νὰ τὴ θεω-
ρήσουμε μᾶλλον Κινεζικὴ παρὰ Κομ-
φουκιανικὴ.

ΟΤΑΝ ἤθελα νὰ ἀνέβω ἐπάνω εὗρισκα τὴ γυναῖκα μου νὰ κατεβαίνῃ, ἢ δταν
ἡ γυναῖκα μου ἤθελε νὰ κατέβῃ εὗρισκα ἑμένα νὰ ἀναβαίνω. Αὕτη εἶναι ἡ
συζυγικὴ ζωὴ, ὅπως μὲ δίδαξε ἡ πατέρα.

WILKIE COLLINS (1824-89) σὲ «The Moonstone»

«ΑΡΤΙΑ ΤΩΝ ΑΠ' ΟΥΤΟΥ ΜΠΟΡΕΙΣ»

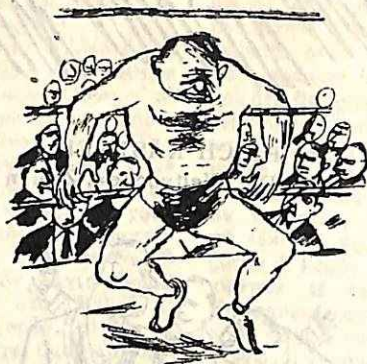
Τοῦ ERICH KÄSTNER
(Ἀπὸ τὸ «Die Weltwoche», Ζυρίχη)

Ο λες οἱ θέσεις τῆς τελευταίας
ἐβδομάδας εἶχαν πωληθῇ ἡ
μεγάλῃ αὐτῇ αἰθουσᾷ πρόσφερε
διαδοχικὰ πολὺ εὐχάριστα πράγματα:
συναυλίες, ὁπερέτες καὶ ἐπιθεωρή-
σεις. «Ἀναγκαστήκαμε νὰ διώξωμε
τουλάχιστον 1000 ἀνθρώπους», εἶπε ὁ
ὁργανωτὴς περήφανος ἀλλὰ καὶ ἀπελ-
πισμένος. Γιὰ μέρες ὁργάνωναν αὐτὴ τὴ
«Διεθνὴ Παλαιστινικὴ Συνάντηση» καὶ
τώρα ἐκτός ἀπὸ τὰ συνηθισμένα πάντα
ἑσυχάρια παλαιστῶν Ἑλληνο-ρωμα-
νίς πάλιν, πού στὰ μέσα τοῦ χειμῶ-
να — τὴν καλύπτει ἐποχὴ γιὰ τοὺς
παλαιστῆς — θὰ συγκέντρωναν λίγο κό-
σμο, τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε καὶ
συναντήσεις ἐλευθέρως πάλιν. Καὶ οἱ
εἰδικοί πού ἤξεραν τὰ πράγματα προ-
έβλεπαν ὅτι θὰ ἦταν ἀληθινὴ πανθα-
σία γιὰ κάτι «ἐμύνητους» ὅπως ἐμαῖς.

Ὁ ὅρος «ἐλευθέρως πάλιν», δὲν εἶ-

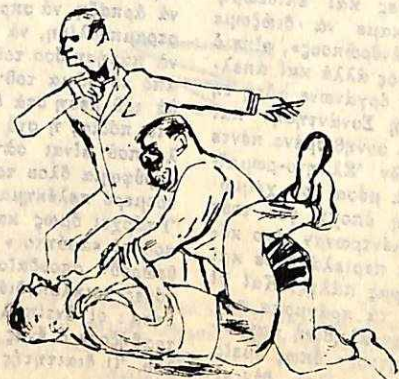
ναι πολὺ ἐπιτυχημένος. Γιατί ἡ πάλιν
πού γίνεται εἶναι βέβαια ἀρκετὰ «ἐ-
λευθέρη», ἀλλὰ ἡ ἀγγλικὴ φράση «ἀρ-
πα τον ἀπ' οὐοῦ μπορεῖς» εἶναι καλὴ-
τερη. Κάθε ἀντίπαλος εἶναι ἐλευθέρως
νὰ ἀρπάξῃ, νὰ σπρώξῃ, νὰ ζουλίξῃ, νὰ
στραμπουλίξῃ, νὰ τοιμπήσῃ, νὰ κόψῃ,
νὰ πατήσῃ ὅσο τοῦ ἀρέσει, κάθε μέλος
ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀντιπάλου του πού
θὰ τοῦ πέσῃ στὰ δάκτυλα, στὰ χέρια,
στὰ πόδια, ἢ στὸ ταυρίατο του καφά-
λι πού εἶναι σὺν πολυδόλο. Καὶ τὸ
κορύφωμα ὅλου τοῦ ἀγῶνα εἶναι ἓνα
τρομερὸ πελέκημα, ἓνα σφυροκόπημα.
Ἰπάρχει ὅμως καὶ ἓνας κανονισμὸς
πού οἱ «ἐμύνητοι» πιθανόν νὰ μὴν τὸν
θεωροῦν σπουδαῖο σὲ ἕναν ἀγῶνα μὲ
τόσες τρικλοποδιὰς καὶ τόση σκληρό-
τητα: οἱ ἀντίπαλοι ἀπαγορεύεται νὰ
τραβήξουν ὁ ἓνας τὰ μαλλιά τοῦ ἄλ-
λου. Ὁ διακινητὴς, ὅσο δὲν κινδυνεύει

ή ζωή του — δάν ανοχλείται καθόλου νά βλέπη τόν ένα παλαιστή νά στρίβη γεμάτος χαρά τά δάχτυλα τών ποδιών του άλλου ή τόν άλλο νά σκύβη και νά θίνη πρώτος μιά γροθιά στην κοιλιά του αντιπάλου του. Για καί τον πού κρατά τή σφυρίχτρα οι ποικιλίες αυτές είναι: σωστές, αναγκαστικές και νόμιμες. 'Αλλά αν τύχη και ο ένας από τους αντιπάλους αρπάξη τόν άλλον από τά μαλλιά, πηδή ανάμεσα τους και σφυρίζει: σάν τρελλός όσπου ο έπιτιθέμενος νά δυοχωρήση και άμέσως ύστερα άπ' αυτό, τó άπελευθερωμένο θύμα έπιτρέπεται νά δώση στόν αντίπαλό του μιά γροθιά στο στομάχι.

ή νά του στραμπουλίξη τó κεφάλι. 'Υπάρχουν μυστήρια μέσα στούς κανονισμούς τών σπόρ, όπως και μέσα σέ πολλούς άλλους κανονισμούς. Συχνά σού φαίνονται άπλές τρέλλες, ιδιοτροπίες τών ανθρώπων πού τούς έφτιαξαν. 'Επιτρέπονται τρομερά πράγματα, ενώ άπαγορεύονται άλλα, άντελώς τιποτένια' παρ' όλα αυτά όμως οι κανονισμοί τηρούνται. 'Εκείνοι πού τούς θέσπισαν, μακαρίτες τώρα πιά, θα πρέπει νά γελάνα κάτω από τά μουστάκια τους.

Αλλά ξεφύγαμε από τó θέμα μας, τήν άλεύθερη πάλη. 'Εκείνος πού

διαφιλονικούσε τó πρωτάθλημα, ήταν ένας άνδρας από τó Μόναχο, κοντός, χοντροδεμένος, μεγαλούτσικος στά χέρνια, και — έκτός από τó σαγόνι του πού έμοιαζε σάν καρδοσπάστις — ένας μάλλον άγαθός οίκογενειάρχης τής κατώτερης μεσαίας τάξης. 'Ο πρωταθλητής ήταν ένας νέος από τήν Πράγα, «Ινδαλμα» τών γυναικών και έκτός από τήν πλατσουρή και γυριστή του μύτη — ένας νεαρός άρκατά δημοφής. Για τó αποτέλεσμα δάν όηρχαν μεγάλες άμφιβολίες. 'Οσοόσο οι δύο πρωτογύροι δάν ήταν αποφασιστικοί για κανένα τους. Οι δύο άνδρες λυπόταν βαθιά ο ένας τόν άλλον. 'Αναστάνα-

ζαν ο ένας ύστερα από τόν άλλο και ύστερα από λίγο και οι δύο μαζί. Γρήγορα οι θεατές δυσκολεύονταν νά τούς ξεχωρίσουν, μέσα σ' αυτήν τήν άνακατεμένη μάχη από πόδια και χέρια. 'Αν τύχαινε από καιρό σέ καιρό νά δής για μιά στιγμή τά πρόσωπά τους, παραμορφωμένα από τήν άγωνία, άμέσως σού έφερναν στό νού τó έργο του Λέσσινγκ για τó Σύμπλεγμα τού Λαοκρόντα. 'Υστερα ξανάρχιζε πάλι ή φρίκη. 'Ο ένας από τούς δύο τόλιγε τó μπράτσο του γύρω από τó λαιμό του άλλου, ύστερα σήκωνε τó άλεύθερο χέρι του και τού χτυπούσε μέ όλη του τή δύναμη τó πρό-

σωπο πού τό κρατούσε αίχμαλωτι-
σμένο» καί κάθε φορά μέ μεγάλο απο-
τέλεσμα. Τό θύμα λιγοθυμοῦσε ἤ τυ-
φλωμένο παραπατοῦσε ὥπου ἐπεφτε
στό σκοινιά τοῦ ρίνγκ.

Ἔνα ἀπ' αὐτά τὰ φοβερά χτυπή-
ματα στό δεύτερο γύρο, ἔδωσε στόν
ἀγῶνα καταπληκτικό τέλος. Ὁ ἡλι-
κιωμένος ἄντρας ἀπό τό Μόναχο δέν
τά πήγαινε καί πολύ καλά ὅπως ἔλε-
γαν. Μὲ τό κεφάλι του κλεισμένο ἀνά-
μεσα στά γόνατα τοῦ ἀντιπάλου του,
καί μέ χαμένο τό ἥθικό του, ὕστερα
ἀπό ἕνα τρομερό χτύπημα στό σαγόνι
πού ἔλεγε καί ἦταν ὅτι χρειαζόταν
ο' αὐτήν τήν περίπτωση, ἔπεσε τρι-
κλιζοντας πρὸς τὰ πίσω καί μόνο τὰ
σκοινιά τοῦ ρίνγκ τὸν κράτησαν ὀρ-
θιο. Ὁ νεαρός ἀπὸ τὴν Πράγα μαζεῦ-
τηκε σὺν πάνθηρας πού ἐτοιμάζεται
νὰ πηδήσῃ, γιὰ νὰ ὀρμήσῃ ἀπὸ τό
κέντρο τοῦ ρίνγκ κατευθεῖαν πάνω
στόν μισοζαλισμένο «πάτερ-φαμίλια»
πού παραπατοῦσε. Ὁρμησε μέ δύναμη
καί χάρη, πραγματικά σὺν ἀρπακτικό
θηρίο· ἐκεῖνο ὅμως τό δευτερόλεπτο
πού ἐτοιμαζόταν, ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τό
Μόναχο λιποθύμησε ἀπὸ ἐξάντληση
ἀλλά καί ἀπὸ πονηριά.

Ὁ νεαρός χωρὶς πιά νὰ ὑπάρχῃ
τό πτώμα τοῦ ἀντιπάλου του γιὰ
νὰ τὸν συγκρατήσῃ πετά-
χτηκε μέσα ἀπὸ τὰ σκoi-
νιά τοῦ ρίνγκ στό κανό.
Δέν προσγειώθηκε σὺν
πάνθηρας, οὔτε ἔπεσε

στήν ἀγκαλιά καμιάς ὥραίας κυρίας,
ἀλλά (ὅπως ἀνακαλύφθηκε ἀργότερα)
ἀνάμεσα στά καθίσματα τοῦ ἀμφι-
θεάτρου.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἀντίπαλός του
στάθηκε στά πόδια του, ἔριξε γόρῳ
του μιὰ ἐρυσσητική ματιά, εἶδε πῶς
ἦταν ὁ μόνος του, χαμογέλασε ὁλος κα-
λωσύνη πρὸς τό πλήθος πού ζητω-
κραυγάζε καί πήγε στὴ θέση του στὴ
μιὰ γωνιά τοῦ ρίνγκ. Ὁ διαιτητής
ἄρχισε νὰ μετρᾷ γιὰ κάμپωση ὥρα.
Στὰ δέκα ὁ νικητὴς στάθηκε γερὰ στά
πόδια του. Στὰ «16» ὁ νικημένος πρό-
βαλε μᾶλλον κατάπληκτος καί κοίτα
ξε πρὸς τό ρίνγκ. Στὰ «96» οἱ θεατές
ἐξακολουθοῦσαν νὰ φωνάζουν καί νὰ
ζητωκραυγάζουν.

Ὁ ἐπιλογος αὐτῆς τῆς τραγωδίας
ἦταν γιὰ νὰ γελάη κανεὶς. Μόλις ση-
κωθήκαμε, ἀκούστηκε πίσω μας μιὰ
παραπονεμένη φωνή: «Ἐπὶ τέλους θὰ
μπορέσω νὰ βγῶ. Γυρίσαμε καί κοι-
τάξανε».

Ἡ φωνὴ ἐρχόταν ἀπὸ μιὰ ἀδύ-
νατη γριά κυρία πού φαίνόταν σὲ
ἀπόγνωση. «Καλά», τῆς εἶπε κάποιος
κύριος. «Ἄν τὰ νεῦρα σας δέν κρα-
τᾶνε αὐτό τό βάρβαρο θέαμα, γιὰτί
ἐρχεστε;» «Ἐκανα λάθος τὴν ἡμέρα»,
εἶπε παραπονεμένα «τό εἰσιτήριο μου
ἦταν γιὰ αὐριο». «Τί εἶναι αὐριο;»

Τὰ μάτια τῆς λιγώσανε
σὺν ἐτοιμοθάνατου ζαρ-
καδιοῦ καί ψιθύρισε:
«Τό Κονσέρτο τῆς Φι-
λαρμονικῆς».

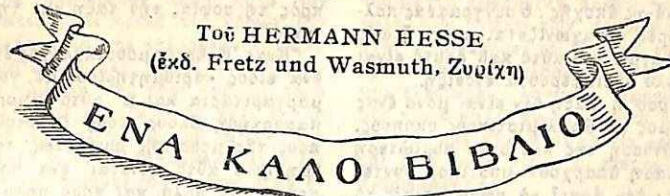
(Copyright τοῦ ἄρθρου:
Atrium Verlag, Ζυρίχη)

Στίχοι τοῦ
ROBERT SCANLAN

«Τὸ παιχνίδι μέ τὰ γυάλινα μαργαριτάρια»

(«Das Glasperlenspiel»)

Τοῦ HERMANN HESSE
(ἐκδ. Fretz und Wasmuth, Ζυρίχη)

I

Γιὰ τοὺς περισσότερους μεγάλους
συγγραφεῖς — ἐκείνους πού ἀπα-
σχολοῦνται τουλάχιστον τό ἴδιο
μέ τὰ κεφαλαίωθ' προβλήματα τῆς ψυ-
χῆς ὅπως καί τῆς κοινωνίας ἐρχεται
μιὰ στιγμή πού συγκεντρώνοντας τὴν
παῖρα τους, τὰ ὄνειρα καί τίς ιδέες τους
γιὰ τὴν ὀργάνωση τοῦ κόσμου, σὺν ἄν-
θρωποι πού τράβηξαν πολλὰ καί σκέ-
φθηκαν πολύ, γράφουν τὸν δικό τους
«Βίβλημ Μάιστερ», κλείνουν μέσα
σ' ἕνα σύνολο κάθε ἐπίτευγμα τῆς ζωῆς
τους, καί κληροδοτοῦν στόν κόσμο
τό οὐσιαστικό περιεχόμενο τῆς φιλο-
σοφίας τους. Ὁ κ. Χέρμαν Ἔσσε πού
πέρισε πῆρε τό βραβεῖο Νόμπελ, εἶναι
Ἐλβετός καί μαζί μέ τὸν Τόμας Μάν
ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους συγγρα-
φεῖς τῆς γερμανικῆς γλώσσας. Ἐγρα-
ψε κι αὐτός τό δικό του «Βίβλημ
Μάιστερ». Τό μοναδικό, παθητικό καί
πολλές φορές παραπλανητικό βιβλίο
του ὀνομάζεται «Τὸ παιχνίδι μέ τὰ
γυάλινα μαργαριτάρια», εἶναι βιβλίο
πού δέν μπορεί ν' ἀφήσῃ ἀδιάφορο
κανέναν ἀπὸ κεινούς πού σήμερα ρω-
τοῦν μέ ἀγωνία πρὸς ποιά περρωμένα
στρέφεται ὁ δικτὴς κόσμος καί μέ
ποιοὺς τρόπον μπορεῖ νὰ σωθῇ ὁ πολιτι-
σμός μας πού κινδυνεύει τόσο σφοδρά.
Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Χέρμαν Ἔσσε
δίνει τὴν ἀπάντησιν: ὅτι σωθῇ μέ τό
παιχνίδι τῶν γυάλινων μαργαριταρῶν.
Εἶναι φιλοσοφικό μυθιστόρημα, ἢ ἂν
θέλετε, συμβολικό, καί ἀκολουθεῖ τὴν
παράδοση τῶν μεγάλων γερμανικῶν

μυθιστορημάτων τῆς ρωμαντικῆς ἐπο-
χῆς. Ἐχοντας ἕνα συγκινητικό προ-
φητικό προορισμό, τό βιβλίο αὐτό γεν-
νήθηκε ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν ἀγωνία· τό
μηνυμά του ὅμως ἔχει μιὰ αἰσιοδοξία
καθησυχαστική ἀλλὰ συγχρόνως καί
ἐρεθιστική. Τὰ πρόσωπα τοῦ Ἔσσε
πρόκειται νὰ ἀνασυγκροτήσουν τὸν κό-
σμο. Βρισκόμαστε σὲ μιὰ ἀκαθόριστη
ἐποχή, ὅπου ὅλοι οἱ συντελεστές τῆς
παρακμῆς καί τῆς καταστροφῆς ἔχουν
συντελέσει τό ἔργο τους: οἱ ἄνθρωποι
ἀποκτηνώθηκαν ἀπὸ τὴν διανοητική
διαφθορά τῆς «ἐποχῆς τῆς φυλλάδας»,
ἔχασαν τὴ συνήθεια νὰ σκέπτονται ἐ-
λευθερά, νὰ σκέπτονται κἀν. Γιὰ λό-
γους πού ὁ σημερινὸς κόσμος ἔρει-
κεν ἀπὸ τὸ βάρος τῆς πνευματικότη-
τας καί τῆς ἀνεξαρτησίας μέ τὴν ἀ-
ποφασιστικότητα τῶν κυβερνήσεων
τους. Ποιὸς δέν προβλέπει τό ἀποτέ-
λεσμα τῆς ἀποκτηνώσεως;

Καί ἐπεμβαίνει ἡ Τάξη καί τό Παι-
χνίδι μέ τὰ γυάλινα μαργαριτάρια. Ὁ
Χέρμαν Ἔσσε χωρὶς νὰ καθορίσῃ φα-
νερὰ ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ μείνῃ στὴ
σκιά, μᾶς λέει ποιοὶ εἶναι οἱ σκοποὶ
του καί τό ἔργο του, καί ἂν ἐξαγο-
ρίσωμε σὺν «Βίβλημ Μάιστερ» ἀνα-
καλύπτουμε ὅτι ὁ σκοπὸς του εἶναι ὁ
ἴδιος μέ τῆς φανταστικῆς κοινωνίας
τῶν ἀρνητῶν τοῦ Γκαίτε: ἡ ἀναδιορ-
γάνωση τῆς κοινωνίας μέ τὴ βοήθεια
ἐνός πραγματικοῦ τακτοτισμοῦ πού θὰ
ἐνώσῃ μέ τρόπο ἀποτελεσματικό, γεν-

* Από τὸ «*Le Monde*», Παρίσι.

II

Στο βιβλίο αυτό υπάρχει μία Ιεραρχία από διανοούμενους που άποταλουν την Τάξη της Καστάλης, στην οποία και ένωματώθηκαν η δύναμη του «Παιχνιδιού με τα γυάλινα μαργαριτάρια». Για όσους προσδύουν, το παιχνίδι με τα γυάλινα μαργαριτάρια γίνεται μία μυστική Ιεροτελεστία, όπου η ύψηλοτερη πνευματική αντίληψη συνδυάζεται με ένα είδος σκέψης που μοιάζει

μέ το Γιόγκα¹. Ἡ μουσική — κορίως ἡ καθαρὴ μουσική τοῦ Μπάχ — καὶ τὰ μαθηματικά εἶναι ἡ διπλὴ βάση πάνω στήν ὁποία ὑψώνεται ὅλο τὸ οικοδόμημα. «Σαφνικά κατὰλαβα», γράφει ὁ Γιόζεφ Κνέχτ, ὁ «Magister Ludi» στὸν ὁποῖον τὰ φανταστικά «ἡμερολόγια» ποὺ βρέθηκαν μετὰ τὸ θάνατό του ὑποτίθεται ὅτι ἔχει στηριχθῇ τὸ βιβλίο, «ὅτι στὴ γλώσσα, ἡ τουλάχιστον στὸ πνεῦμα τοῦ παιχνιδιοῦ αὐτοῦ, ὅλα εἶναι πραγματικά πολὺ σημαντικά: ὅτι κάθε σύμβολο μόνο του καὶ κάθε συνδυασμός συμβόλων δὲν ὁδηγεῖ ἀπλῶς πρὸς τὴ μία ἢ τὴν ἄλλη κατεύθυνση ἢ σὲ μεμονωμένα παραδείγματα, οὐδὲ πειράματα καὶ ἀποδείξεις, ἀλλὰ στὸ κέντρο, στὸ μυστήριο καὶ στὸ βάθος τοῦ κόσμου, στήν πηγὴ τῆς γνώσης».

Ὡστόσο ἀκόμη καὶ σ' αὐτὸ τὸ ὄριμο ἔργο, αὐτὴ ἡ φιλοσοφικὴ ἀνακεφαλαίωση, σὰν νὰ ἦταν ἡ ἀντινομία ποὺ μέρδεψε τὸν συγγραφέα σ' ὅλη τὴ ζωὴ, δὲν λύεται ἀκόμη ἀποφασιστικά. Ὁ Ἔσος κάνει τὸν «Magister Ludi» νὰ βλέπῃ τὸ «Παιχνίδι» μὲ τὰ γυάλινα μαργαριτάρια: «Τὸ παιχνίδι, ὅπως ἐγὼ τὸ καταλαβαίνω περιζώνει τὸν παίκτη ὅταν συμπληρώσῃ τὴ σκέψη του ὅπως μὴ σφαίρα περιζώνει τὸ κέντρο της, καὶ τὸν ἀφήνει μὲ τὸ αἶσθημα ὅτι μέσα ἀπὸ τὰ συγκεχυμένα γεγονότα τοῦ κόσμου ἀπέσπασε μὴ τέλεια συμμετρία καὶ ἁρμονία ποὺ τὸν ἔχει διαποτίσει ὁλόκληρος». Ὡστόσο ἡ Ἀδελφότητα δὲν ἱκανοποιεῖ καθόλου τὴν πλατιά καὶ κυκλωτικὴ σκέψη τοῦ Κνέχτ. Ἡ ἀντινομία ἀνάμεσα στὸν κόσμο τῶν αἰσθήσεων καὶ στὸν κόσμο τοῦ πνεύματος ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει. Πραγματικά θαυμάσια μᾶς τὴν δίνει ἡ συγγραφέας στήν πνευματικὴ μονομαχία ἀνάμεσα στὸν Κνέχτ καὶ στὸν Ντεσινιόρ, τὸν ἐξαιρετικὰ πεζὸ φοιτητὴ ποὺ μέσα του περιφρονεῖ τὴν

ἀποτραβηγμένη ζωὴ τῶν κατοίκων τῆς Καστάλιαν, καὶ ὁδηγεῖ στὸ τέλος τὸν Κνέχτ νὰ ἀπαρνηθῇ τὴν Τάξη.

Ἄν ὁ τυχαῖος θάνατος τοῦ Κνέχτ ἀπὸ πνιγμὸ μᾶς ἀφήνει μὲ τὴν ὑπόφραση ὅτι ὁ συγγραφέας ἀπέφυγε νὰ θώσῃ τὴν τελικὴ λύση, εἶναι ἄραγε γιὰ τὸ πρόβλημα ποὺ κρύβεται πίσω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ βρισκται πέρα ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ καὶ τὴν ἱκανότητά του νὰ τὸ λύσῃ; Γιατὶ ὁ Ἔσος ἐδῶ φαίνεται νὰ ἀσχολῆται μὲ μὴ παραλλαγή τῆς ἐλληνικῆς τραγικῆς ἀντιλήψεως, ποὺ τελικὰ ὠδήγησε στήν τρέλλα καὶ ἕνα πνεῦμα σὰν τὸν Νίτσε. Ὅπως ἔγραψε στήν μονογραφία του γιὰ τὸν γερμανὸ φιλόσοφο ὁ Α. Ρ. Ὁρετζ: «ἡ ζωὴ εἶναι τὸ θέαμα τοῦ αἰώνιου παιχνιδιοῦ καὶ τῆς συγκρούσεως δυὸ ἀντιλήψεων ποὺ στέκονται ἀντίθετες ἢ μὴ ἀπέναντι στήν ἄλλη». Καὶ γιὰ νὰ ἀναφέρω τὰ λόγια τοῦ Τόμας Μάν: «Ὁ ρωμαντισμός φέρνει μέσα του τὸ σπῆρο τῆς νοσηρότητας, ὅπως τὸ τριαντάφυλλο τὸ σκουλήκι» στὸ βάθος του εἶναι ἡ παραπλάνηση, ἡ παραπλάνηση μέσα στὸ θάνατο». Μόνο ἡ σπουδαία ἱκανότητα ποὺ ἔχει ὁ Ἔσος νὰ μᾶς ξαναφέρνῃ πίσω σ' ἕνα κόσμο γεμάτο ἀπὸ φῶς, ἀπὸ καθαρὸ ἀέρα, ἀπὸ λίμνες, ἀπὸ βουνὰ καὶ ποταμούς, ἀπὸ ζῶα ποὺ βόσκουν, παιδιὰ ποὺ τραγουδοῦν, γυναῖκες καὶ ἄνδρες ποὺ πηγαίνουν χαρούμενοι στὶς καθημερινές τους δουλειές καὶ χαίρονται τίς ἀπλές τους χαρές, εἶναι ποὺ τὸν ἐμπόδιζε νὰ πᾶσῃ στὴν ἄβυσσος.

«Τίποτα στὸν κόσμο δὲν εἶναι ἀποκρουστικότερο ἀπὸ τὸ νὰ ἀκολουθήσῃ κανεὶς τὸ δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ στὸν ἐσωτερικὸ του ἑαυτοῦ.» Αὐτὸν τὸν δόσολο καὶ ἀκριβὸς «Weg nach Innen» (δρόμος πρὸς τὰ μέσα) ὁ Ἔσος πέρασε τὴ ζωὴ του γιὰ νὰ τὸν βρῇ καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, καὶ μόνο ἐκείνι ποὺ διαβάξουν μὲ κατανόηση καὶ συμπάθεια τὰ βιβλία του — ζωντανέμα τῆς πνευματικῆς του Ὁδύσσειας — εἶναι σὲ θέση νὰ κρίνουν κατὰ πόσο πέτυχε τὸν σκοπὸ του.

1. Ἰνδικο φιλοσοφικὸ σύστημα ποὺ ζητεῖ τὴν ἀπελευθέρωση μὲ τὸ σταμάτημα τῆς σκέψεως, τὴν ἀπόλυτη ἀκίνησία, τὴν ἐκσταση, τὸν ἀσκητισμό.

ΣΙΜΠΕΛΙΟΥΣ ὁ ἐνθρονητός

Τοῦ RALPH HILL

(Ἀπὸ τὸ «Sibelius - A Symposium»;

ἐκδ. Lindsay Drummond Ltd., Λονδίνο)

Ὁ μεγαλύτερος μουσικοσυνθέτης τῆς Φιλανδίας, Ἰωάννης Ἰούλιος Χριστιανὸς Σιμπέλιους γεννήθηκε στὸ Τορσασ-χούς τῆς Φιλανδίας στὰ 1865. Εἴκοσι χρόνων ἐγκατέλειψε τὰ νομικὰ γιὰ νὰ ἀπερρωθῇ στὴ μελέτῃ καὶ τὴ σύνθεση τῆς μουσικῆς. Σπούδασε στὸ Ἐλσίνκι καὶ ὕστερα στὸ Βερολίνο καὶ στὴ Βιέννη κοντὰ σὲ τοὺς καλύτερους μουσικοδιδασκάλους. Ὁ Σιμπέλιους κατόρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν προσωπικότητά του ἀνεπαφῇ ἀπὸ ξένες ἐπιδράσεις. Ἡ μουσικὴ του μεγαλοφυΐα καὶ ἡ καθαρά φιλανδικὴ του ψυχὴ

Ειμωμένους

Οι δημιουργικές δυνάμεις του Σιμπέλιους για να κεντριστούν πρέπει να βροούν το κατάλληλο περιβάλλον. Ἐλευθερία και μοναξιά ήταν πάντα ζωτικές ανάγκες για την ύπαρξή του σαν καλλιτέχνη. Σέ ένα γραμμά στην Ρόζα Νιούμαρτς (φίλη και βιογράφου του) έλεγε κάποτε: «Ἡρθα για λίγο στο Παρίσι. Ἐδῶ πραγματικά υπάρχει μοναξιά! Δῶσε μου τη μοναξιά των Φιλλανδικῶν δασῶν είτε μιὰς μεγάλης πόλης». Τὸ ἑξοχικό του σπίτι κοντὰ στο Ἐλσίνκι, σκεπασμένο με δρυὲς και ἔλατα και τριγυρισμένο ἀπὸ λειβάδια, με την γυαλιστερὴ ἐπιφάνεια μιὰς λίμνης πὸν ξεχωρίζει ὁλοκάθαρα μέσα στο διάστημα, δημιουργεῖ αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα

τῆς εἰρήνης και τῆς ἡσυχίας, πὸν εἶναι τόσο ἀπαραίτητη για ἕναν ἄνθρωπο με τὴν ἰδιοσυγκρασία τοῦ Σιμπέλιους. Ἡ ἀγάπη για κάθε τι φυσικό, για τὸ ὁμορφοτοπίο πὸν σοῦ ἐμνέει τὸ δέος, εἶναι τὸ κλειδί τοῦ συνθέτη Σιμπέλιους· εἶναι ὑπερευαίσθητος σὲ κείνο πὸν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ὀνομάσει φυσικὴ ἁρμονία και ρυθμός. Οἱ παρᾶξενοὶ θόρυβοι πὸν ἀκούγονται ὅταν παίρνει νὰ βραδυάζει στο δάσος, ἡ ἀτμόσφαιρα μιᾶς ἐρημικῆς λίμνης ἡ ἐνὸς ἀνεμοδαρμένου ρεικιού, ἡ μελαγχολία και ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς πλαγιᾶς ἐνὸς βουνού. Ὅλα αὐτὰ συγκινοῦν βαθειὰ τὸν Σιμπέλιους και τοῦ ξυπνοῦν μουσικὲς ἰδέες, σχήματα, χρώματα. Ὅταν ἡ Ρόζα Νιούμαρτς ἔκαμε

τὴν πρώτη ἐπίσκεψη της στὸν Σιμπέλιους στὴ Φιλλανδία — 1910 — ὁ Σιμπέλιους τὴν πῆρε νὰ δῇ τὸ ὁρμητικὸ ρεύμα τοῦ Ἰμάτρα, ὅπου χύνονταν τὰ νερά τῆς λίμνης Σαίμα. «Ὁ Σιμπέλιους» λέει, «εἶχε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ τὴ μανία νὰ συλλάβει τις νότες τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Τὴ νότα τοῦ Ἰμάτρα δὲν εἶχε κατορθώσει κανεὶς νὰ τὴ μετρήσει, ὁ Σιμπέλιους ὅμως φαινόταν ἱκανοποιημένος με τὰ ἀποτελέσματα τῆς προσπάθειάς του, ὅταν συνέλαβε τοὺς βασικοὺς ἤχους τοῦ δάσους ἡ τοῦ ἀνέμου πὸν σφύριζε πάνω ἀπὸ τις λίμνες και τὰ ἔλη. Νὰ μοιράζεσαι μαζί του τὴ Φύση εἶναι μιὰ ἐξαιρετὴ μάσιωπητὴ στιγμή».

Μιὰ ἀκτὶνα τοῦ ἡλίου μέσα στο νερό, ἕνα φύλλο πὸν πέφτει ἀπὸ τὸ δέντρο, μιὰ δυνατὴ βροχὴ εἶναι ἀρκετὰ για νὰ κινήσουν τὴ μουσικὴ του διάνοια: μιὰ ἀπὸ τις πρώτες του συνθέσεις για βιολὶ και βιολοντσέλλο πὸν τὴν ἔγραψε δέκα χρονῶν εἶχε τὸν τίτλο «Οἱ στάλες τοῦ νεροῦ». Ἐνας φίλος τοῦ Σιμπέλιους διηγόταν κάποτε μιὰ παρᾶξενη ἱστορία. Ἐνα καλοκαιριάτικο ἀπόγευμα πὸν εἶχαν βγῆ μαζί περιπατοῦ ἔφθασαν σὲ μιὰ ἀκτὴ, ὅπου ἔβαιναν και καννάβια. Τὸ καννάβι ἀνάδινε μιὰ ἰδιαίτερη δυνάμει σταθῆκε κοίταξε τὴ γῆ και σκυθρόπιασε σὰ νὰ εἶχε δῇ τίποτε πὸν τὸν ἔκανε νὰ τὰ χάσει.

Για ἕνα διάστημα ἔμεινε σιωπηλός. Ὑστερα τὸ πρόσωπό του ἔφεξε και ἄρχισε νὰ μουρμουρίζει ἕνα σκοπὸ και ξεκίνησε για τὸ σπίτι του. Μόλις ἔφτασε ἔτρεξε ἀμέσως στο πιάνο και ἄρχισε νὰ παίξει. «Καιγόρηγορα» λέει ὁ φίλος του, «τὰ αἰσθήματα πὸν τοῦ προκαλεσε ἡ χαρακτηριστικὴ αὐτὴ μυρωδιά τοῦ κανναβιοῦ πῆραν μουσικὴ μορφή, μέσα σ' ἕνα παραφορισμένο capriccio». Ἡ οὐσία σὲ ὅλο αὐτὸ εἶναι πὸς ἡ μουσικὴ τοῦ Σιμπέλιους δὲν εἶναι ἀναγκαστικά ἡ ἐρμηνεία τέτοιων αἰσθημάτων. Ἡ αἰσθητὴ ξυπνάει ὠρισμένες μουσικὲς ἰδέες πὸν ἀπὸ κεῖ και ὕστερα ἀναπτύσσονται πάνω σὲ καθαρὰ μουσικὲς γραμμές, ἂν και κάποτε βέβαια ὁ Σιμπέλιους ἄρχισε νὰ γράφει μουσικὴ προορισμένη νὰ προκαλέσει μιὰ ὠρισμένη ψυχικὴ διάθεση ἡ νὰ δημιουργήσι μιὰ φανταστικὴ ἀτμόσφαιρα.

Ἡ Φιλλανδία εἶναι πλούσια σὲ θρύλους και προλήψεις πὸν μίλησαν ζωντανὰ στὴ φαντασία τοῦ Σιμπέλιους. Σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ, ὑπῆρξε ἕνας ὄνεροπόλος πὸν ἡ διάθεσή του ἄλλαξε μέσα μιὰ στιγμή και ἀπὸ μελαγχολικὸς γινόταν εὐδιάθετος για νὰ ξαναπέσει και πάλι στὴ μελαγχολία· σὰν παιδὶ τοῦ ἄρεσε νὰ πλανιέται στο δάσος, νὰ ζητάει τὰ στοιχεῖα και τις νεράιδες μέσα στα πιδ μελαγχολικὰ μέρη.

Μιὰ ὁμορφὴ δύση μιλοῦσε στὴ φαντασία του σὰν ἕνας νεραϊδής.

τὸν βοήθησαν νὰ γίνῃ πραγματικά ὁ ἰδρυτὴς τῆς φιλλανδικῆς μουσικῆς και νὰ θεωρητὶ ὅχι μόνο ὁ μεγαλύτερος συνθέτης τῆς πατρίδας του, ἀλλὰ και ἕνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους Εὐρωπαίους μουσικοὺς τῶν νεωτέρων χρόνων. Τὰ ἔργα του περιλαμβάνουν συμφωνίες, συμφωνικὰ ποιήματα, σουίτες, μουσικὴ δωματίου, σονάτες, χορωδίες κλπ. Τὰ περισσότερα εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴ Φιλλανδία, τὴ φύση, τοὺς θρύλους, τὰ ποιήματά της. Τὸ συμφωνικὸ του ποίημα ἐπικό ποίημα «Καλεβάλα». Τὰ σπουδαιότερα μουσικὰ τὸν ἔργα εἶναι: «Ὁ Κύνος τῆς Τουονέλα», «Τραγοῦδι τῆς Ἀνοξέως», «Νυκτερινὸς περίπατος και τὸ «Ληπτερό Βάλς» εἶναι ἀπὸ τις πιδ ὠραίες και γνωστὲς συνθέσεις του. Στὰ 1893 διορίστηκε καθηγητὴς στο Ὡλετο τοῦ Ἐλσίνκι και με τὴν Φιλαρμονικὴ τῆς Γαλλίας και τις Σκανδιναβικὲς Χῶρες, οἱς ἀρχὲς τοῦ αἵῶνα μας. Στις πατὸν Σιμπέλιους πὸν κυκλοφόρησε τελευταία στο Λονδίνο και στο ὁποῖο ὁ συγγραφέας ἔχει κυρίως ἐντυπώσεις και γνώμες διαφόρων φίλων και κυρίως στὸν χαρακτήρα και τὴν προσωπικότητα τοῦ «Ἐρημίτη τῆς Αἰνόλα».

νιος κόσμος και μπορούσε να κάθεται και να κοιτάζει με άφωνο θαυμασμό τα χρώματα που άλλαζαν. Η γοητεία αυτού του φανταστικού κόσμου συντρόφεψε τον Σιμπέλιους σε όλη του τη ζωή και δεν έπαψε ποτέ να τον έμπνέει.

Οποιος γνώρισε τον Σιμπέλιους ευχαριστήθηκε βλέποντας πόσο αληθινός άνθρωπος είναι και με τι δύναμη ακτινοβολούν τα γαλάζια σαν αστάλι μάτια του. Ο σερ Άρνολντ Μπάξ στην αυτοβιογραφία του συγκρίνει τις έντυπώσεις του από τον Σιμπέλιους, όταν τον συνάντησε, μία φορά στα 1909 και μία στα 1936. Ο Μπάξ λέει πώς νόμιζε ότι είχε προστά του δύο έντελως διαφορετικούς ανθρώπους. «Ο τεράστιος τίταν του παρελθόντος, που έλεγε πώς ένσωμάτωνε κάποια από τις πρωτόγονες δυνάμεις που συναντάς στην Καλεβόλλα, μπορεί όποτε θέλη να μεταμορφωθεί σε ήρωα μιάς φάρσας ή να πάρη την ηλαρότητα ενός προσώπου του Ραμπελαί. Ο παλιός Σιμπέλιους όμως σου έδινε την έντύπωση του ανθρώπου που δεν είχε γελάσει ποτέ στη ζωή του και ούτε μπορούσε να γελάσει ποτέ. Αυτός ο δυνατός άκαμπτos σκελετός, αυτά τα ψυχρά άτσαλένια γαλάζια μάτια, το έντονο στόμα, ήταν χαρακτηριστικά ενός Βίκινγκ πειρατή, αναισθητου προστά στη δυστυχία,

στην τρυφερότητα στο οποιοδήποτε χιούμορ. Ένας συναρπαστικός τεράστιος άνθρωπος γεννημένος από το σκοτεινό βράχο και το δάσος του βορρά»

Μιά διαφωτιστική ιστορία του διηγήθηκε ο ντε Τέρνε. «Μία μέρα» λέει, «είπα πόση έντύπωση μου κάνει κάθε φορά όταν γυρίζω στη Φιλανδία, διασχίζοντας τη Βαλτική, να βλέπω τα πρώτα σημάδια του τόπου μας, χαμηλούς, κοκκινωπούς, γρανιτένιους βράχους που αναδύονται μέσα από μία ωχρή, γαλάζια θάλασσα, μοναχικά νησιά, με σκληρή άρχαϊκή όμορφιά που τα κατοικούν χιλιάδες γλάροι. Και τελείωσα λέγοντας πώς έδω και αιώνας αυτός ο τόπος στάθηκε τό λίκνο των Βίκινγκς. «Ναι» απάντησε ζωηρά ο Σιμπέλιους και τα μάτια του βγάλανε φλόγες, «και όταν βλέπουμε αυτούς τους γρανιτένιους βράχους ξέρουμε γιατί μπορούμε να διευθύνουμε την όρχήστρα όπως την διευθύνουμε!»

Ο Σιμπέλιους είναι πραγματικός επικούρειος. Ντύνεται με πολυτέλεια, καπνίζει τα καλύτερα και μεγαλύτερα χαβανέζικα πούρα και τρελλαίνεται για το καλό φαί και το καλό κρασί. Άκουσα διάφορες ιστορίες για τη Σωκρατική του Ικανότητα να πίνη καλό κρασί και να προκαλή τη συζήτηση την ώρα του φαγητού.

Ο Χένρυ Άσκέλι, ένας Ά-

μερικανός που έμεινε στο σπίτι του Σιμπέλιους τον περιγράφει σαν εξαιρετικό οικοδεσπότη. «Τρώει και πίνει με τον ξένο του με ήδονη, κάνει προποσίες, λέει ενδιαφέροντα πράγματα, διηγείται όμορφα ανέκδοτα και γελάει με την ψυχή του. Όσο ο άστος καλεσμένος του γρήγορα ανακαλύπτει πώς στη πνευματική του συγκρότηση είναι έντελως διαφορετικός. Υπάρχει επάνω του κάτι το αινιγματικό, το μακρινό, δύσκολο για να το καταλάβης. Είναι δύσκολο να αποκτήσης μαζί του τη σωστή πνευματική επαφή και ο τυπικός άστος είναι αναγκασμένος να όμολογήσει στον έαυτό του πώς αυτός και ο Σιμπέλιους ζούν σε δυο κόσμους τελείως διαφορετικούς. Όταν το δειλινό έχει γίνει νύχτα και οι ξένοι έχουν φύγει και το σπίτι ήσυχάζει, ο οικοδεσπότης ούτε το σκέπτεται να πάη στο κρεβάτι του.

Οι άφωνες γι' αυτόν ώρες της νύχτας είναι γεμάτες από την πιό έντονη ζωή και δεν έννοει να τις χάσει. Η έκφραση του προσώπου του, χαρούμενη, προστά στους ξένους της ημέρας, γίνεται τώρα αόστηρή. Αυτές οι παράξενες, όρθιες ρυτίδες πάνω από τα φρύδια του είναι τώρα πολύ πιό βαθιές. Κοιτάζει κάπου πολύ μακριά και φαίνεται να έχει έντελως ξεχάσει πού βρίσκεται. Είναι αδύνατο να πής τί σκέπτεται, μπορείς όμως να στοιχηματίσης πώς ταξιδεύει στον άτέρμονα κόσμο της αφαίρεσης.

Σ' αυτήν την άφωνη μοναξιά άκούει την μεγάλη μουσική του κόσμου».

Οι περισσότεροι μεγάλοι συνθέτες είναι τόσο προκατειλημμένοι ώστε ποτέ δεν κρίνουν εύνοϊκά ή άμερόληπτα τους συγχρόνους τους'—όσο αν πρόκειται για μουσική προς την όποία είναι πολύ καλά διατεθειμένοι, τα σχόλιά τους είναι συχνά πολύ ενδιαφέροντα και σημαντικά. Όπως όποτε, οι αντιδράσεις των μεγάλων συνθετών, είτε εύνοϊκές είτε όχι, για την σύγχρονη ή την παλαιότερη μουσική είναι πάντα ενδιαφέρουσες και συχνά διαφωτιστικές. Ο Σιμπέλιους είναι ένα τυπικό παράδειγμα. Εκείνον που εκτιμά περισσότερο από όλους τους άλλους είναι ο Μπετόβεν. Με την ίδια δύναμη αγαπώ τον άνθρωπο και τη μουσική του. Είναι μία αποκάλυψη για μένα. Είναι ένας Τίταν. Όλα ήταν εναντίον του και όμως θριάμβευσε!» Για την κλασσική σχολή με επί κεφαλής τον Μότσαρτ ο Σιμπέλιους αισθάνεται μεγάλο θαυμασμό και λέει πώς οι μεγαλύτερες διάνοιες στην ένορχήστρωση είναι ο Μότσαρτ και ο Μέντελσον. Η μουσική του Βάγκνερ είναι τρομερά πλούσια, έξωτική, βαρειά, άκόμη και τραχεία, βάρβαρη και χυδαία. Το ίδιο και η μουσική του Πουτσίνι. Από την άλλη μεριά πάλι,—περίεργο πραγματικά—θαυμάζει τον Βέρντι. Έλεγε

στὸν Βάλτερ Λέγκε πὼς ὁ Βέρντι «ἀνέβασε τὴ ζωὴ καὶ τὸ ζωηρὸ χρῶμα καὶ τὴ ζωντανία τῆς ἱταλικῆς σκηνῆς τοῦ δρόμου στὸ θέατρο μὲ μιὰ μουσικὴ πού τὰ ἐνώνει ὅλα αὐτὰ καὶ συγχρόνως τὰ ἐντείνει». Περίεργο εἶναι ἀκόμη, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἰδέα του γιὰ τὴ μουσικὴ τοῦ Βάγκνερ καὶ τοῦ Πουτσίνι, ὅτι τοῦ ἀρέσει ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ ὑπερ-ὠριμότητα τοῦ Ἑρνστ Μπλόχ.

Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ Σιμπέλιους συμφωνεῖ μὲ τοὺς περισσότερους μουσικοὺς ὅτι τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ Στραβίνσκυ εἶναι καὶ τὰ καλύτερά του καὶ ὅτι οἱ συνεχεῖς ἀλλαγές πού βλέπομε ἀργότερα στὸ στυλ του γίνονται ἐκνευριστικές. «Τρία στυλ ἦταν ἀρκετὰ στὸν Μπετόβεν, δὲν θυμᾶμαι ὅμως ἂν τὸ τελευταῖο ἔργο τοῦ Στραβίνσκυ πού ἐβλεπα ἦταν τὸ δέκατο ἢ τὸ ἐνδέκατο στυλ του». Ἡ μουσικὴ τοῦ Σένμπεργκ τοῦ λέει λίγα ἢ καὶ τίποτε: ἓνας ἐνδιαφέρων θεωρητικός, ἓνας φιλόσοφος ἴσως, ἀλλὰ ὄχι μεγάλος συνθέτης. «Ἐλεγε στὸν Βάλτερ Λέγκε ὅτι μόνο ἀπὸ νομπισμέ το το κοινὸ χειροκροτοῦσε τὰ ἔργα τοῦ μακαρίτη τοῦ Σένμπεργκ: «Δὲν θὰ ὑπάρχουν οὔτε εἴκοσι μουσικοὶ σὲ ὅλο τὸν κόσμο πού νὰ μποροῦν νὰ παρακολουθήσουν τὴν ἐσωτερικὴ λογικὴ ἑνὸς ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἔργα τοῦ Σένμπεργκ ἢ νὰ σοῦ ποῦν ἀπάνω-κάτω τί νόημα ἔχει αὐτὸ πού ἀκοῦν. Κολακεύομαι νὰ πιστεύω πὼς ἔχω εὐαίσθητο αὐτί, πολὺ πιο εὐαίσθητο ἀπὸ τοὺς

διαφόρους ἀκροατὲς τῶν κονσέρτων.

Καὶ ὅμως ὅταν ἀκούω γιὰ πρώτη φορὰ τὰ πιὸ δύσκολα ἔργα τοῦ Σένμπεργκ δὲν καταλαβαίνω τίποτα. Πρέπει νὰ μελετήσω τὸ κομμάτι γιὰ νὰ καταλάβω τί θέλει νὰ πῇ. Πὼς λοιπὸν μπορεῖ ὁ τυχαῖος ἀκροατὴς ἢ ὁ ἐρασιτέχνης νὰ πάρῃ εἰδηση ἀπ' αὐτὴ τὴ μουσικὴ; Τὸ καλύτερο ἔργο τοῦ Σένμπεργκ εἶναι τὸ «Ἀλμπαν Μπέργκ». Ἀπὸ τοὺς Βρεταννοὺς συνθέτες ὁ Σιμπέλιους ἐκτιμᾷ τὸν Ἑλγκαρ καὶ τὸν Μπάξ. Λέει πὼς ὁ Ἑλγκαρ εἶναι μεγαλύτερο πνεῦμα καὶ ἔχει περισσότερα φυσικὰ δῶρα ἀπὸ τὸν Στράους, πού τὰ πρῶτα του ἔργα τὰ θαυμάζει ὅσο κανενὸς ἄλλου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Ὁ Ἑλγκαρ «ἔγραψε θαυμάσιες μουσικὲς σελίδες καὶ ὕστερα, χωρίς προειδοποίησιν ἔπεσε σὲ κάτι πιὸ χυδαῖο μόνο γιὰ νὰ ξεκουραστῇ, σὰν νὰ μὴν εἶχε γράψῃ ποτὲ τίποτε κατώτερο ἀπὸ τὰ καλύτερά του κομμάτια». Ὅταν διέβασε τὴν 5ῃ Συμφωνία τοῦ Μπάξ πού εἶναι ἀφιερωμένη σ' αὐτόν, εἶπε:

«Ὁ Μπάξ εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας. Ἐχει ἓνα λεπτὸ μουσικὸ πνεῦμα, πρωτότυπο προσωπικὸ στυλ, μιὰ θαυμάσια ἀνεξαρτησία, καὶ δόξα τῷ Θεῷ, μπορεῖ νὰ γράψῃ μιὰ μελωδίαν χωρὶς νὰ ντρέπεται γι' αὐτό.»

Μόνο ἓνας ἄνθρωπος ὅμως ὑπάρχει πού τὴ μουσικὴ του δὲν τὴν συζητεῖ: καὶ αὐτὸς εἶναι

ὁ ἴδιος. «Ξέρετε πὼς καταστρέφεται τὸ φτερό τῆς πεταλούδας ὅταν τὸ ἀγγίζει κανεὶς;» λέει.

«Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὶς συνθέσεις μου· καὶ μόνο νὰ τὶς ἀναφέρῃ κανεὶς τὶς σκοτώνει.»

Ο ΕΡΗΜΙΤΗΣ ΤΗΣ ΑΙΝΟΛΑ

Ὁ Σιμπέλιους εἶναι ὁ Ἑρμῆς τῆς Αἰνόλα. Πόσοι ἄνθρωποι τὸν εἶδαν τὰ τελευταῖα δέκα χρόνια; Μ' ὅλο πού τὸ ἐρμητηριό του ἡ Αἰνόλα εἶναι μιᾶς ὥρας ταξίδι ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα πολὺ λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι πού εἶδαν ἀπὸ κοντὰ τὸν μεγάλο θεὸ τῆς ἀρμονίας.

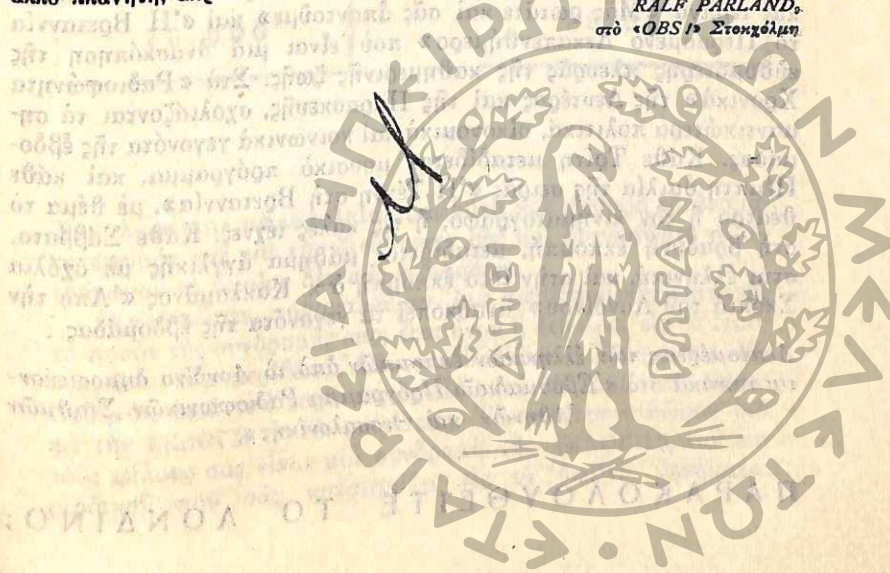
Πραγματικὰ ὁ Σιμπέλιους συναγωνίζεται τὸν θρυλικὸ κινέζο καλλιτέχνη πού ζωγράφιζε ἓνα ἀσύγκριτο τοπίο μπροστὰ στὸν Αὐτοκράτορα καὶ τὸν κατέπληξε ὅταν πέρασε μέσα ἀπὸ τὴν εἰκόνα καὶ ἐξαφανίστηκε σ' ἓνα ἐλικοειδὲς μονοπάτι πάνω στὸ βουνό — κι ἔτσι ἐξαφανίστηκε μέσα στὸ ἴδιο τοῦ τοῦ-ἔργο. Ἄν δὲν ἦταν οἱ σπάνιες συνεντεύξεις μὲ κανένα δημοσιογράφο, θὰ λέγαμε πὼς ὁ Σιμπέλιους ζεῖ ἀνάμεσα στοὺς μύθους καὶ στοὺς πρωτόγονους θεοὺς τῆς τέχνης σὲ ἓναν ἄλλο πλανήτη, ἀπρόσιτο στοὺς κοι-

νοὺς θνητοὺς. Ὅλοι ὅσοι ἐπισκέφθηκαν τὸ ἐρμητηριό του στὴν Αἰνόλα λένε ὅτι ὁ Σιμπέλιους εἶναι πολὺ κοινωνικός.

Μπορεῖ νὰ μιλᾷ στοὺς καλεσμένους του σὲ ἔξη καὶ ἑπτὰ γλώσσες συγχρόνως. Περιγράφει ὁλοζώντανα τὰ ταξίδια του καὶ τὶς συναντήσεις του μὲ μεγάλους συγχρόνους, χρησιμοποιοῦντας μὲ τὴ σειρά τὰ γαλλικά, τὰ ἀγγλικά, τὰ γερμανικά, τὰ ρωσικά καὶ τὰ ἰταλικά. Διηγεῖται περιφάνεια καὶ ζωντανεὺσι στιγμὲς πολὺ μακρινές μὲ δραματικὸ ὕφος. Νέοι συνθέτες πού τοὺς βοήθησε καὶ καθοδήγησε στὶς σπουδές τους, ὅλοι μιλοῦν γιὰ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ τοῦ-ἄφησε ἡ προσωπικὴ γοητεία καὶ ἡ εὐγένεια τοῦ Σιμπέλιους. Ἡ τρομερὴ λεπτότητα, ἡ εὐαισθησία του καὶ ὁ σεβασμὸς του γιὰ τὸ ἄτομο εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ χαρακτηριστικὰ σημάδια τῆς προσωπικότητάς του.

RALF PARLAND,

στὸ «OBS» Στεκχόλμη

«ΕΔΩ ΛΟΝΔΙΝΟΝ!»

Παρακολουθείτε τις ελληνικές εκπομπές από το Λονδίνο; Ξέρετε ότι το B.B.C. έχει τρεις ελληνικές εκπομπές την ημέρα;

ΠΡΩΤΗ ΕΚΠΟΜΠΗ:

7-7.15 π.μ. Ώρα Ελλάδος, σε μεσαία κύματα 267 μ. και βραχεία 41.32-31.50-25-30 μ. Αρχίζει με δελτίο ειδήσεων ακολουθεί μάθημα αγγλικής ή μουσική.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΠΟΜΠΗ:

2.15-2.30 μ.μ. σε βραχεία κύματα 31.50-30.96-25.30-19.61-19.42 μ. αρχίζει με το δεύτερο δελτίο ειδήσεων της ημέρας ακολουθεί δελτίο της κινήσεως των ελληνικών πλοίων. Τις Κυριακές, αντί του δελτίου κινήσεως πλοίων μεταδίδεται ελληνική μουσική. Το πρώτο μέρος της εκπομπής αυτής, δηλ. το δελτίο ειδήσεων, αναμεταδίδεται από το Σταθμό Αθηνών στα μεσαία κύματα, 499 μ.

ΤΡΙΤΗ ΕΚΠΟΜΠΗ:

8.30-9 μ.μ. Ώρα Ελλάδος, σε βραχεία κύματα 30.96 και 19.61 μ. Αρχίζει με το τρίτο δελτίο ειδήσεων της ημέρας. Το υπόλοιπο της ώρας αφιερώνεται σε σχόλια, όμιλίες και μουσικά ή άλλα προγράμματα. Τις Κυριακές μεταδίδεται εναλλάξ το πρωτότυπο, διδακτικό και τερπνό «Μας ρωτάτε και σας απαντούμε» και «Η Βρετανία το Περσικό Δεκαπενθήμερο» που είναι μια ανασκόπηση της ευθυμότερης πλευράς της καθημερινής ζωής. Στα «Ραδιοφωνήματα Χρονικά» της Δευτέρας και της Παρασκευής, σχολιάζονται τα σημαντικότερα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά γεγονότα της εβδομάδας. Κάθε Τρίτη μεταδίδεται μουσικό πρόγραμμα, και κάθε Πέμπτη όμιλία της σειράς «Η Τέχνη στη Βρετανία», με θέμα το θέατρο ή τον κινηματογράφο, ή τις καλές τέχνες. Κάθε Σάββατο, στη βραδινή εκπομπή, μεταδίδεται μάθημα αγγλικής με σχόλια στην ελληνική, και στην ίδια εκπομπή ο κ. Κακλαμάνος «Από την Σκοπιά του Λονδίνου» ανασκοπεί τα γεγονότα της εβδομάδας.

Λεπτομέρειες των ελληνικών εκπομπών από το Λονδίνο δημοσιεύονται τακτικά στο «Εβδομαδιαίο Πρόγραμμα Ραδιοφωνικών Σταθμών Αθηνών και Θεσσαλονίκης».

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ;

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εκλογής

Όνομα

Εσώνυμον

Πάρις

Διεύθυνσις

ΕΞΑΜΗΝΟΣ

ΔΡΧ.

10.000

ΕΤΗΣΙΑ

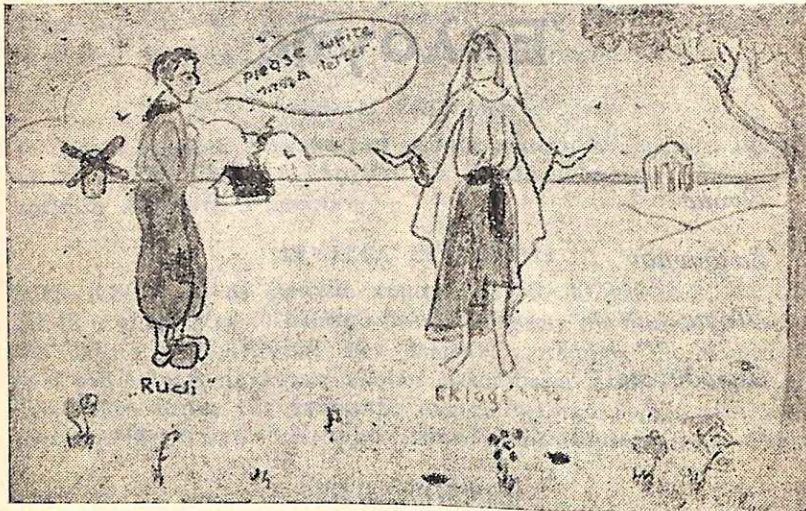
ΔΡΧ.

20.000

Συμπληρώσατε με κεφαλαία γράμματα και καθαρά το όνομα-τεπώνυμόν σας και την διεύθυνσίν σας και διαγράψατε το τετράγωνον το οποίον δέν σας ενδιαφέρει.

Αποστέilate, παρακαλούμεν, διά ταχυδρομικής επιταγής το ποσόν της συνδρομής σας, εξαμήνου ή ετησίας, εις το Πρακτορείον Εφημερίδων Αθηναϊκού Τύπου, Σωκράτους 43, Αθήναι, μετά του παρόντος δελτίου και θά λαμβάνετε τακτικά την ΕΚΛΟΓΗ εις το σπίτι σας. Το καλύτερον δῶρον διά τοὺς φίλους σας είναι μία συνδρομή της ΕΚΛΟΓΗΣ, του περιοδικού που σας κατατοπίζει εις τὰ διεθνή ζητήματα.

Τὰ γράμματα τῶν ἀναγνωστῶν μας

Τῇ χαριτωμένη αὐτῇ κάρτα μᾶς τὴν ἔστειλε ὁ Ρούντι βὰν Ντάνσιγκ, ἓνας φίλος μας ἀπὸ τὴν Ὀλλανδία. Ζωγραφισμένη ἀπὸ τὸν ἴδιο ἡ κάρτα παριστάνει ἓναν Ὀλλανδὸ (τὸν Ρούντι) πού ἴδει στὴν Ἑλληνοπούλα (τὴν «Ἑκλογὴ»): «Σὲ παρακαλῶ, στείλε μου ἓνα γράμμα». Ἐλπίζουμε ὅτι κάποια ἀπὸ τὶς ἀναγνώστριές μας ποὺ ξέρει ἀγγλικά θὰ θέλῃσιν νὰ ἀπαντήσῃ σὲ μιά τόσο εὐγενικὴ πρόσκληση. Ἡ διεύθυνση εἶναι:

Rudi van Dantsig, Lansewetstr. 7 II, Amsterdam, West, HOLLAND

Μόλις βλαβὰ τὸ τεύχος 21 τῆς «Echo», καὶ γιὰ μιά ἀκόμη φορά συγκαίρω τὸν ἑαυτὸ μου ποὺ ἔγινα συνδρομητῆς σὲ ἓνα περιοδικὸ γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ βρῇ λόγια νὰ ἐπαινέσῃ τὸ ἀδιαφάνερ καὶ τὴν ἀντικειμενικότητά του.

Καὶ ἐπειδὴ ἔχω ὅλα τὰ τεύχη τῆς «Echo» ποὺ ἔχουν ὡς τώρα ἐκδοθῇ, τοιμὴ νὰ πῶ πῶς εἰμαι ἓνας ἀπὸ τοὺς πιστοὺς φίλους σας. Ὡστόσο θὰ ἠθέλα νὰ σὰς ὑποβάλω μερικὲς προσωπικὲς μου σκέψεις καὶ ὁρισμένα ἐρωτήματα, καὶ θὰ ἡμουν εὐτυχὴς ἂν πᾶνω σ' αὐτὰ εἰχα μιά ἀπάντησή σας.

1) Στὸ ἐξώφυλλο τῆς «Echo» διαβάζω ὅτι τὸ περιοδικὸ σας ἐκδίδεται σὲ διάφορες γλώσσες, γαλλικά, ἰταλικά, γερμανικά, ἑλληνικά, φιλανδικά κ.ά. Μήπως συμβαίνει ὥστε ἡ «Echo» ποὺ εἶναι μιά διεθνὴς ἐπιθεώρηση καὶ συντάσσεται στὸ Λονδίνο νὰ μὴν ἐκδίδεται στὴν ἀγγλικὴ γλώσσα; Νὰ κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ φανῇ παράδοξο σὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς

ἀναγνώστες σας. Δὲν σκέπτεστε ὅτι τὸ περιοδικὸ σας εἶναι ἀναγκαῖο καὶ γιὰ τὸν ἀγγλικὸ λαὸ ὅσο καὶ γιὰ τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης; Δὲν νομίζετε πῶς θὰ ἦταν χρήσιμὸ ἡ «Echo» νὰ ἐκδίδεται καὶ στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς καὶ στὶς Κήσεις, ἂν βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ ἐκδίδεται στὴ Ρωσία; Γιὰ ποῖο λόγο νὰ μὴ βγαίνει καὶ ἰσπανικά;

2) Ὅλα τὰ περιοδικὰ αὐτά, τοῦ τύπου τῆς «Echo» ποὺ ἐκδίδονται στὴν Εὐρώπῃ περιέχουν τὰ ἴδια ἄρθρα καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν τύπο; Ἐάν ἡ σύνταξη καὶ τὰ τεύχη ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἐθνικότητα τοῦ ἀναγνώστη στὸν ὁποῖο ἀπευθύνεται, ἔχω τὴ γνώμη ὅτι ἐκ μέρους σας γίνεται μιά μικρὴ προδοσία.

Ἡ «Echo» πρέπει νὰ δικαιολογήσῃ τὸν τίτλο της καὶ ὡς διεθνὸς περιοδικὸ πρῶτα μὲ τὸ νὰ ἐκδίδεται σὲ ὅλες τὶς ἐλεύθερες γλώσσες καὶ ὕστερα μὲ τὸ νὰ δημοσιεύῃ τὰ ἴδια ἄρθρα σὲ ὅλες τὶς ἐκδόσεις της: Ἄρθρα ἢ διαλεγτὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν παγκόσμιον τύπο ἢ

ἄλλα ποὺ δίνουν τὴν προτεραιότητα στοὺς ἀντικειμενικοὺς δημοσιογράφους καὶ συγγραφεῖς καθὼς καὶ ἐκεῖνα ποὺ διαπνέονται περισσότερο ἀπ' αὐτὸν τὸν σύγχρονον ἀνθρωπισμὸ πρὸς τὸν ὁποῖο ἐντενίζομε. Κατὰ τὴ γνώμη μου εἶναι τὸ μόνο μέσο γιὰ νὰ δημιουργηθῇ ἓνας τὴρήσας διεθνὸς σκέψης.

3) Νομίζω, ὅτι οἱ διαφορὲς ἀπόψεις τῆς σύγχρονης γαλλικῆς σκέψης δὲν ἀντιπροσωπεύονται καθόλου καλὰ στὴν «Echo». Μέσα σὲ 457 ἄρθρα ποὺ δημοσιεύθηκαν στὰ πρῶτα 20 τεύχη τῆς «Echo», μόνο 45 ἦταν ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν γαλλικὸν τύπο· καὶ ἡ ἑλλειψὶς αὕτη γίνεται ἔκτο μὴ ἀισθητὴ θὶαν δὴ κανεὶς ὅτι τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ τὰ ἄρθρα παρουσιάζουν μόνον ἀνεκδοτικὸ ἢ πληροφορικὸ ἐνδιαφέρον.

Εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς ποὺ μπορῶ νὰ διαβάζω στὴν «Echo» ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ «Tribune», «New Statesman», τὸ «Spectator», «Observers», τοὺς «Times» θι ἡθελα ὥστόσο νὰ βλεπῶ λίγο συχνότερα ἀποσπάσματα καὶ ἀπὸ τὸ «Nouvelles Littéraires», «Temps Modernes», «Esprit», «Revue Internationale», «Pensée», κ. ἄ. Αὐτὸ τὸ λέω ὅχι ἀπὸ ἐθνικιστικὴ προκατάληψη ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν ἰδεῶν, πρῶτα σήμερα ἀπὸ τὴ Γαλλία, τὴν Ἀγγλία, τὴν Ἰταλία καὶ τὶς βόρειες χώρες καὶ ὅτι καθήκον σας εἶναι νὰ βοηθήσετε αὐτὴ τὴν πνευματικὴ ἐπικοινωνία.

Δὲν θὰ μπορούσατε νὰ δημοσιεύατε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Echo» σὲ κάθε χώρα, ὅπως καὶ τὸν ἀριθμὸ τῶν συνδρομητῶν; Πᾶντα θέλει κανεὶς νὰ μάθῃ πόσοι ἄνθρωποι διαβάζουν τὰ ἴδια πράγματα ἢ αὐτὸν καὶ συνεπῶς σκέπτονται μὲ τὸν ἴδιο τρόπο.

Αὐτὲς τὶς λίγες παρατηρήσεις ἔχω νὰ κάνω καὶ νὰ σὰς εὐχαριστήσω ποὺ δὲν σπαταλᾶτε καιρὸ στὶς διαφημίσεις καὶ ἀκόμη νὰ σὰς συγχαρῶ ἀκόμη μιά φορά γιὰ τὴν ὀραία ἐμφάνισή τῆς «Echo».

L. J. H., Castillones, Γαλλία

Εἶμαστε εὐτυχεῖς ποὺ μπορούμε ν' ἀπαντήσουμε στὶς ἐρωτήσεις τοῦ L. J. H.:

1) Ἡ ἀνάλογη ἐκδοσὴ στὴν ἀγγλικὴ καὶ σὲ ἄλλες γλώσσες εἶναι καὶ ποὺ τὸ σκέπτεται πολὺ ἡ διεύθυνση. Ἀντιτῶς διάφοροι καὶ πολλοὶ οἱ κριτικοὶ εἶναι ἡ ἐξωστεικοὶ λόγοι, πρὸς τὸ κυνικότερον εἶναι ἡ ἐλλειψὶς χασιού, ἐμπεδίζουν τὴν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν σχεδίων ὅσο γρήγορα θὰ θέλαμε. Ὡστόσο σταθερὸς ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ ἐνθώμε συνεχῶς τὸν διείκοντα τῆς «Echo» καὶ τῶν σχετικῶν μ' αὐτὴν περιοδικῶν.

2) Τὰ τεύχη τῆς «Echo» ἔχουν περίπου κατὰ 90% τὸ ἴδιο πνεύμα. Οἱ ἀναγνώστες μας θὰ καταλαβῶναι βέβαια ὅτι κάποτε ὑπάρχουν ἄρθρα μὴ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον γιὰ μιά χώρα μόνον, καὶ ὅτι δὲν θὰ θέλαμε νὰ τὰ στερήσωμε ἀπ' αὐτὴ τὴ χώρα

κρατώντας αὐτοὺς ὁμοιομορφία σὲ ὅλες μὲς τὶς ἐκδόσεις.

3) Ἐπιθυμοῦμε πολὺ, σὲ τὸ μέλλον, νὰ ἀξιοῦμε τὴν ἀναλογία τῶν ἄρθρων ποὺ προέρχονται ἀπὸ πολλὰς χώρες τοῦ κόσμου. Τὰ περιοδικὰ ποὺ ἐκδίδονται σὲ ἄλλες γλώσσες, καὶ ὅχι στὴ γαλλικὴ, περιέχουν μεγαλύτερη ἀναλογία γαλλικῆς ὕλης ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ ἐκδοσὴ, ὅπως στὴν Ἰταλικὴ ἐκδοσὴ δὲν ὑπάρχουν ἰταλικά, παρ' ὅλο ποὺ σὲ ἄλλες ἐκδόσεις δημοσιεύονται πολὺ συχνά. Νομίζουμε πῶς ἢ αὐτὸ τὸν τρόπο μπορούμε νὰ βοηθήσωμε καλύτερα τὴν πνευματικὴ ἐπικοινωνία παρὰ ἂν ἀναδημοσιεύαμε πολλὰ ἄρθρα, ποὺ ἴσως νὰ εἶναι κίβλας πολὺ γνωστὰ στὴ χώρα τῆς καταγωγῆς του.

4) Ἐνὼ ἐπιθυμοῦμε πάντοτε νὰ αὐξάνωμε τὴν κυκλοφορία μας, ὁ σκοπὸς μας εἶναι νὰ ἐξασφαλίσωμε ἐκσιότητα καὶ ὅχι «ποσότητα» ἀναγνωστῶν. Πληροφοροῦμε τὸν κ. L. J. H. ὅτι εἶναι ἓνας κὶ αὐτὸς ἓνας ἀπὸ τὰ 4-5000.000 τῶν «ἐκλεκτῶν» ποὺ διαβάζουν τὶς ἐκδόσεις μας στὴν Εὐρώπῃ τοιαύτην σύμφορα μὲ τὶς πληροφορίες ποὺ ἔχουμε σήμερα.

Κάποιος ἀναγνώστης τῆς «Ἑκλογῆς» ἔπριξε τὴν ἰδέαν μιᾶς δημοσίευσης κάποιοι μυθιστορημαῖος σὲ συνέχειες. Μιά λαμπρὴ σκέψη ποὺ ἡ πραγματοποίησὴ τῆς θὰ γεμίσῃ ἓνα αἰσθητὸ κενὸ σὲ τὸ περιοδικό. Ἐλπίζω πῶς τὸ ζήτημα θὰ ἐξετασθῇ σοβαρά, ἀπὸ τὴ διεύθυνση καὶ θ' ἀναγνωρισθῇ πῶς ἀποτελεῖ μιάν ἀνάγκη γιὰ τὴν «Ἑκλογὴ» ἡ λύση του. Κατὰ ποὺ φοβᾶμαι ὅμως εἶναι τὸ κακὸ διάλεγμα τοῦ ἔργου, ποὺ θὰ κριθῇ ἀξίον γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό. Μήπως ἀποτελεῖται δηλαδὴ μιάν ἀνορθωγραφία σὲ πλαισίον τοῦ περιοδικοῦ. Κατὰ τὴ γνώμη μου τὸ ἔργο ποὺ θὰ παρουσιάσῃ ἡ «Ἑκλογὴ» στοὺς ἀναγνώστες τῆς πρέπει νὰ συγκεντρώνῃ τὰ ἐξῆς στοιχεῖα:

α) Νὰ μὴν ἔχῃ ὡς τώρα μεταφρασθῇ στὴν Ἑλληνικὴ.

β) Τ' ὅμοια τοῦ συγγραφέα του νὰ εἶναι ἀρκετὰ γνωστὸ κὶ ἀναγνωρισμένο σὲ ἐξωτερικὸ καὶ νὰ ἀποτελῇ μιάν ἐγγύηση γιὰ νὸ περιεχόμενο τοῦ μυθιστορηματοῦ.

γ) Ὁ συγγραφέας του νὰ εἶναι σύγχρονος (ἀπαραίτητο).

δ) Νὰ μὴν ξεπερνᾷ σὲ συνέχειες τὰ 12 τεύχη τοῦ περιοδικοῦ.

ε) Ὁ μεταφραστὴς ποὺ θὰ κάνῃ αὐτὴ τὴ δουλειὰ νὰ εἶναι δοκιμασμένος ἀπὸ πρωτότερα ἐργατῆς τῆς τέχνης του.

στ) Ἡ μεταφράση νὰ εἶναι πλήρης καὶ

ζ) Νὰ γίνῃ στὴ δημοτικὴ σὲ μιάν δμορφὴ καὶ στρωτὴ δημοτικὴ.

... Τὰ ἑνῆρα τοῦ Ὀνέριου, σὲ τεύχος Αὐγουστοῦ μ' ἀρέσανε πολὺ καὶ ἐξαιρετικῶς σὲν ὑποβέβηκα σὲ τὸ εἶδος τοὺς γιὰ μελλοντικὰ ἄρθρα τέτοιου περιεχομένου. Τὸ «Χέρλερ» Ἐβερτς καὶ «Κεφαλοῦ» ἀρκετὰ καλά, ἐπίσης. Ἀπὸ ἐμφάνισή ἀπόλυτα ἱκανοποιητικὴ.

Μ. Κ., Ἀθήνα.

Ευχαριστούμε πολύ τὸν ἀναγνώστη μας γιὰ τὴν ὑποδείξει του. Ἐχομε καὶ ἄλλοτε μελετῇ τὸ ζήτημα αὐτὸ πὺν παρουσιάζει πολλὴς δυσκολίας. Πρῶτα γιὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ βιβλίου πὺν μπορεῖ ὁ τύπος του νὰ μὴν ἀρίσκει αἱ πολλοὺς καὶ δεῦτερο γιὰ τὰ δημοσιεύσθη ἕνα μὲν ὑπόθεμα χωρὶς περιεκτικὸς αἱ ὁδοὶ τεύχη, ὅπως πρέπει, θὰ πρέπει νὰ θυσιάζουμε μεγάλο μέρος τοῦ περιοδικοῦ.

Μαζὺ μὲ τὰ συγχαρητήριά μου γιὰ τὴν «Ἐκλογὴ» πὺν ἔχει γίνεи τὸ καλύτερο ἑλληνικὸ περιοδικὸ θέλω νὰ σὰς πῶ κι ἐγὼ τὴν γνώμην μου γιὰ τὴν ὅλη τοῦ περιοδικοῦ σας.

Εἶναι πολὺ σωστὴ ἡ παρατήρησις τοῦ ἀνθροῦ Γ. Α. ἀπὸ τὴν Κόνιτσα πὺς χορτάσαμε πιά ἀπὸ κείμενα καὶ ἄρθρα πὺν ἀναφέρονται στὴ διεθνή πολιτικὴ, τὴν οἰκονομία τῶν διαφόρων χωρῶν, στοὺς πολέμους καὶ στὴ συνδιασκέψεις μικρῶν καὶ μεγάλων.

Στὸ τεύχος Ἰουλίου 1948 μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον διάβασα τὸ ἄρθρο τῆς Lucia Mocholy γιὰ τὴ μικροφωτογραφία. Μὲ τὴν ἀφορμὴ αὐτὴ νομίζω πὺς θὰ εἶχε πολὺ ἐνδιαφέρον ἕνα ἄρθρο γιὰ τὴ χρησιμοποίησι τῆς μικροφωτογραφίας στὴς διάφορες Εὐρωπαϊκὲς καὶ Ἀμερικανικὲς Βιβλιοθηκῆς, Ἀρχεῖα καὶ Μουσεία. Τὸ σύστημα ἐφαρμόζεται νομίζω στὴν Ἀγγλία ἀπ' ὅπου μπορεῖ κανεὶς μὲ μικρὰ ἔξοδα νὰ λάβῃ ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα φωτοστατικά ἀντίτυπα ἐγγράφων ἢ σελίδων ἐνὸς σπανίου βιβλίου πὺν τὸν ἐνδιαφέρει. Ἐνα λεπτομερειακὸ ἄρθρο θὰ εἶχε μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς Ἑλληνας ἐρευνητὲς καὶ μελετητὲς.

Τ. Κ., Μεθώνη

Πολλοὶ λένε δι τὴν ἐποχὴ μας εἶται ὅπως ἐδημιουργήθηκε ἡ κοινωνία, ἐπῶν νὰ γίνωνται θαύματα. Νομίζω πὺς αὐτῶν ἡ ἰδέα εἶναι πολὺ ἐσφαλμένη, γιὰτὶ τὰ θαύματα γίνονται καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ γίνωνται. Παίρνω παράδειγμα τὸν ἑαυτὸ μου. Εἶμαι ἕνας σημαντικὸς πὺν τὴ τόχῃ θέλησε νὰ φυσηθῇ ἀντίθετα ὁ ἀνεμος στὸ δρόμο του. Ἐμείνα ὁραφάνος ἀπὸ ἐξή χρονῶν παιδάκι καὶ ἐβγῆκα στὴ βιοπάλῃ τῆς ζωῆς, κατορθώνοντας μόνον νὰ βγάλω τὴν Δ' τάξῃ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Ἦμουν αἰμορφῶς τελείως ἐνῶ τώρα πολλὰς εἶναι οἱ φορεῖς πὺν μπαίνει σὲ θέματα πὺν μιλοῦν οἱ φοιτητὲς συνάδελφοί μου καὶ ὅπως εἶπα αὐτὸ δὲ εἶναι δημιουργία τῆς «Ἐκλογῆς». Γι' αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ σοὺ ἐκφράσω τὴς εὐχαριστίες μου. Τόσο ὅμως καιρὸ δὲν τολμοῦσα. Σὲ εὐχαριστῶ γιὰ ὅλα ὅπως ὁ μαθητὴς τὸν δάσκαλο. Δὲν θὰ ξεχάσω δι τὴ «Ἐκλογὴ» ὑπῆρξε

γιὰ μένα κάτι τὸ σημαντικό στὴ ζωῇ μου, αὐτὸ δὲν τὸ λέω μόνον σὲ σένα ἄλλα θὰ τὸ λέω καὶ σὲ κάθε ἄλλον πὺν θὰ βρεθῇ ν' ἀνταλλάξωμε δυὸ λέξεις μαζί. Δὲν κρύβω δι τὴ «Ἐκλογὴ» μοῦ ἔδωσε τὰ φῶτα πὺν ἄλλοι ξεδεύουν γιὰ νὰ τὰ δοῦν, ἀγωνιοῦν καὶ στὸ τέλος τρέχουν ἀπελπισμένοι καὶ ντροπισσμένοι χωρὶς νὰ τὸ κατορθώσουν. Νομίζω πὺς τώρα μόλις βλέπω ὅσα εἶναι τριγύρω μου...

Γ. Α. Τατσί, Ἀθήνα

Εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς πὺν εὗρηκα τέλος πάντων ἕνα περιοδικὸ νὰ πλησιάσῃ τὸ τέλειον. Πράγματι ἡ «Ἐκλογὴ» ἐκτὸς τοῦ δι εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν λαῶν τῆς γῆς, εἶναι ἀκόμη καὶ ἡ πηγὴ κάθε γνώσεως, πολιτικῆς, θρησκευτικῆς, τεχνικῆς, ἐπιστημονικῆς κλπ. Εἶναι ὁ ἰδανικὸς τύπος τοῦ περιοδικοῦ πὺν θέλει ὁ λαός.

Ἀλλὰ ἀφοῦ ἡ «Ἐκλογὴ» μᾶς φέρνει τόσο κοντὰ μὲ ὅλο τὸν κόσμο καὶ πρὸ παντός μὲ τὴν Ἀγγλικὴ Συμπολιτεία δὲν θὰ ἦταν ὀρθὸ νὰ μᾶς χαρίσῃ ὅλητας σελίδας διὰ νὰ μάθουμε καὶ τὴν Ἀγγλικὴ γλῶσσα;...

Στρατιῶτης Χρ. Χ. Σχολὴ Διοβιβάσεων

Δυστυχῶς μαθήματα δὲν μποροῦμε νὰ δημοσιεύουμε γιὰτὶ ὁ χώρος εἶναι περιορισμένος καὶ τὸ περιοδικὸ μνηαῖο. Καὶ ὅπως ἔχομε διαπιστώσει ἀπὸ προηγούμενη μελετὴ τοῦ ζητήματος δὲν ὑπάρχει οὗτοια ἀγγλικῆς πὺν νὰ μπορῇ νὰ δώσῃ ἀποτελέσματα ὅταν δημοσιεύεται κατὰ μικρὰ τμήματα.

Μὲ τὸ θάρρος πὺν μοῦ δίνει ἡ παλὴ γνώριμά μας — εἶμαι τακτικὸς ἀναγνώστης σου ἀπὸ τὸ πρῶτο τεύχος τοῦ Μαρτίου 1945 — ἔρχομαι νὰ σὲ πορακλέσω γιὰ κάτι, πὺν ἀσφαλῶς θὰ εἶναι ἡ ἐπιθυμία καὶ πολλῶν ἄλλων ἀναγνωστῶν σου, ν' ἀφιέρωσης σ' ἕνα ἀπὸ τὰ προσεχῆ τεύχη σου ἀρκετὲς — διστάζω νὰ σοὺ ζητήσω πολλὰς — σελίδες σου στὴν ΧΙΝ Ὀλυμπιάδα τοῦ Λονδίνου: μὲ παρὰθεση τῶν ἀποτελεσμάτων ὅλων γενικῶν ἀγωνισμάτων ἀτομικῶν καὶ ομαδικῶν, τοὺς ἐξῆ πρώτους νικητὲς καὶ τὴς ἐπιδόσεις τοὺς: μὲ χαρακτηριστικὰς περιγραφὰς, ἰδίως ἀγωνισμάτων τοῦ στίβου: τέλος μὲ ὅσο μπορεῖς περισσότερες φωτογραφίες.

Ι. Ν., Καθηγητὴς Φιλολογίας
Βασιλίσσια Χαλανδρίου

Ἡ Ὀλυμπιακὴ Ἐπιτροπὴ πρόκειται νὰ ἐκδόσῃ μὲ ὅλες αὐτὰς τὴς λεπτομέρειας, εἰδικὸ τεύχος στὰ ἀγγλικά τὸ ὁποῖο θὰ ἀναγγεῖλῃ ἡ «Ἐκλογὴ» ὅταν κυκλοφορήσῃ στὴν Ἀθήνα.

Μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ συμπαθείας παρακολουθοῦμεν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του τὸ νέον καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του περιοδικὸν «ΕΚΛΟΓΗ», καθ' ὅσον τοῦτο ἐκφράζει ἀξιοσημεῖωτον προσπάθειαν ἱκανοποιήσεως ἐγκυκλοπαιδικῶν πνευματικῶν διαφερόντων τοῦ ποικίλου ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ. Εὐχαρίστως δὲ διαπιστοῦμεν δι τὴν ἀξιεπαινον ταύτην προσπάθειαν ἐξυπηρετῇ ἡ καταβαλλομένη φροντίς πρὸς ἐπιλογὴν τῆς ὕλης, εἰς τρόπον ὥστε τὰ δημοσιεύόμενα ἐν τῷ Περιοδικῷ ἄρθρα ν' ἀποτελοῦν ἀπάνθισμα ἐκ τῶν καλύτερων προϊόντων τῆς παγκοσμίου διανοήσεως καὶ νὰ καθιστοῦν τοῦτο πνευματικὸν ἐντρύφημα διὰ τὸν φιλομαθῆ ἀναγνώστην. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἐὰν εἰς τὴν σειρὰν τῶν δημοσιευμάτων περιελαμβάνοντο καὶ ἄρθρα σχετικὰ πρὸς ζωντανὰ καὶ θεμελιώδη προβλήματα τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς, ὅπερ θὰ συντελεῖ εἰς τὴν ἐπιτυχεστέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ του.

Εὐλογοῦντες πατρικῶς τὴν προσπάθειαν, εὐχόμεθα τὴν πλήρη αὐτῆς ἐπιτυχίαν.

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος

ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

(*Από το «Lilliput», Λονδίνο)